# HENRICI BOCERI JC. ... TRACTATUS COMPENDIOSUS , DE CRIMINE...

Heinrich Bocerus

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
8 A
59

Digitized by Google

XIX Ciroofa

Digitized by Google

Digitized by Google

# HENRICI BOCERI JC.

## IN INCLYTA TVBINGENSI ACAD. ANteceſſoris, &c.

Tractatus compendioſus,

*De Crimine Maieſtatis:*

TUM

ILLVSTRIS QVÆSTIONIS

de fructibus rei alienæ, quam quis bona, vel mala fide poſſidet.

*Explicatio brevis, & dilucida:*

TUM ETIAM

*DISQVISITIO RATIONIS COMPONENDI diſſidii, quod eſt inter l. 2. ff. Stellionatus, & l. Quid ergo 13. §. ult. ff. de his, qui not. infam.*

Editio altera ab autore recognita

§:(o):§

*TVBINGAE,*

Typis & Impenſis Ioh. Conradi Geyſsleri.

ANNO M. DC. XXIX.

BIB. S. ANDR. VAL. ROM.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

# PRÆFATIO
AD
# Humanum & benevolum Lectorem.

*OPtima ut ſit, & ſecunda voluntate populus quisq; ſuum in Principem, ac Gubernatorem, eique honorem, & obedientiam præſtet, nullum ipſi incommodum adferat, nullam concitet offenſionem, multæ, & graves monent cauſæ.*

*Incognitum haud eſſe poteſt homini Chriſtiano, niſi prorſus hoſpes, & peregrinus ſit literis*

PRÆFATIO

*in ſacris, aut pietati minus tribuat cultum, quam Ethnicus aliquis, Dei ordinatio quod ſit gentis cujusq; moderator, res maximè neceſſaria, difficilis admodum, & dura ejus conditio, magna tamen cum ſubditorum utilitate conjuncta.*

Rom. 13. *Non eſt, ait Apoſtolus, poteſtas niſi à Deo: quæ verò ſunt poteſtates à Deo ordinatæ ſunt.*
Eccleſ. 17. *In unamquamque gentem, inquit Eccleſiaſticus, Deus Rectorē præpoſuit.*
Deut. 17. *Populus Dei eum ſibi cōſtituere jubetur Regem, quem Jehova elegerit.*
Daniel. 4. *Ex Daniele Propheta cognoſcimus, præpotentē rerum omniū Deum Regna tribuere gentiū,*

cui

*cui velit. Et in manu eſſe Domini terræ poteſtatẽ, teſtatũ apud animos noſtros Eccleſiaſticus reliquit. Per me reges regnant, & legum conditores juſta decernunt, S. ait Scriptura. Item, data eſt à Domino poteſtas, & virtus ab altiſſimo. Pertinet huc & illud Petri: Subjecti eſtote cuivis humanæ ordinationi propter Deum, ſive Regi, ſive præcellenti, ſive Ducibus, ab eo miſſis. Atq; hoc non ignoravit etiam Ariſtoteles, cum Alexandrum Magnum hortaretur per literas, ut cogitaret, ſibi divinitus datum eſſe Imperium.*

Eccleſ. 10.
Prov. 8.
Sap. 6.

*Neceſſitas divinæ hujus ordinationis in apricum deduci*



Digitized by Google

*abſque negotio poteſt. Mens hominis prava eſt: ſæpe in ſcelera prorumpit varia, blaſphemias in Deum, rapinas, furta, homicidia, adulteria, ſtupra,*
Geneſ. 6. *& id genus alia flagitia. Multa malitia hominum, ait Jehova, eſt in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta eſt ad*
Geneſ. 8. *malum. Senſus, & cogitatio humani cordis in malum prona ſunt à pueritia. Ex corde exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, blaſphemiæ, &c.*

*Has humanæ mentis perverſas cogitationes, niſi inhiberet magiſtratus ſeveritas, crimina iſthæc in terrorem aliorum dignis pœnis ſi non idem coërceret,*

*Reſpub.*

*Reſpub. (cujus nomen ſanctiſſimum videri nobis debet) non vexaretur modò ab improbis hiſce, & nequiſſimis hominibus, ſed & labefactaretur, ac deleretur prorſus ab eiſdem. Nulla, ait Æſchines, urbis utilitas eſt, quæ non habet nervos adverſus delinquentes.* Cic. pro Ligatio.

*Verum ut reprimat iſthæc flagitia, & promeritis coërceat ſuppliciis magiſtratus, cœli terræq; Dominator præcipit ſeverè. Auferte, ait, malum è medio, ut cæteri timorem habeant.* Deut. 13.
*Miſſi ſunt à Deo Reges, atque Duces ad vindictã malefactorum.* 1. Petr. 2
*Malis operibus, inquit Apoſtolus, terrori ſunt Magi-* Rom. 13

ſtratus. Quod ſi malum feceris, metue. Non enim fruſtra gladium geſtat Dei miniſter; ultor ad iram ei, qui malum fecerit.

Porrò, quam dura ſit, & gravis conditio Magiſtratus, homines conſiderati, quamvis cum imperio fuerint nunquam, intelligere poſſunt facilè. Sunt nonnulli à ratione adeo alieni, ut exiſtiment, digito, quod aiunt, cœlum attingere eos, quibus rerum potiri & dominari contigit. Sed rudi ſuæ hi relinquantur incultæ mẽtis judicio. Onus certè gravè ſceptro impoſitum eſt: Id quod experiuntur cottidiè, qui Reipub. gubernacula tractant. Nota eſt ſubditorum



Digitized by Google

*torum quorundam non contumacia ſolum, ſed & perſidia: nota invidia, odia, exilia, pericula, quæ imminent ſæpe, & obveniunt non rarò his etiam, qui præclarè ſummaq́ cum laude Magiſtratu funguntur: nota ſunt bella publica, tumultus civiles, interitus excidia, & id genus alia incommoda varia, quæ Reip. Moderatoribus tãquam Damoclis gladius perpetuò impendent. Demoſthenem eò cõpulerunt innumera iſthæc mala, ut duab. viis ſibi propoſitis, quarum altera, ad Rempubl. altera ad mortem, & interitum duceret, ſe potius hanc, quam illam electurum, rectaque*

*quę ad mortem abiturum affirmarit.*

*Quam etiam fructuoſa ſit, & Reip. accommodata hæc Dei ordinatio, in propatulo eſt. Subditis pacem (cujus nomen dulce eſt) tranquillam præſtat magiſtratus: Orphanorum, & pupillorum curam, & patrocinium ſuſcipit: Improborum è manibus innocentes, & probos eripit: Labore ſuo, & opera afflictis, miſeriſq; ſuccurrit: Injuriam paſſis jus, & juſtitiam adminiſtrat; Latrocinia, tyrannides, alioſq; hominum furores compeſcit; Vrbes, Reſpub. regiones, regna, imperia tota fulcit, ac ſuſtentat, non ſecus, atq; columnæ,*

*& fulcra domum. Vt non immeritò Dij benefici, throni terræ, arbores umbriferæ, in Sacrorum Bibliorum voluminib. appellentur, qui aliis imperitant.*

*Quod cum ita ſit, decet omninò ſubditos, ſuum viciſsim magiſtratum amore proſequi, honore, ac reverentia afficere, nullum ei incommodum invehere, inſidias ponere nullas.*

*Quod ſi quiſquam injurius fuerit in Principem, ac Gubernatorem ſuum; ſi dente maledico ipſum carpere auſus fuerit; ſi eum inſidiis circumvenire propoſuerit; ſi periculum intenderit illi, non modò iram Dei in ſe provocabit, & horrẽ-*

*das easque æternas pœnas ſibi comparabit, ſed & temporale ad ſupplicium hac in vita, publicæ vindictæ, atque aliis inijciendi terroris cauſa ignominioſè raptum ſe iri ſciet.*

*At quia flagitium hoc, ſubditi quod incurrunt, quoties in magiſtratum ſuum ſupremum, vel ſupremo proximum, puta Imperatorem, vel imperii Statum, quid ſceleratè moliuntur, hæreſi vicinum exiſtimatur, & majeſtatis humanæ crimen dicitur, proindeq́ graviſsima ei propoſita ſit pœna, alia tamen atq́ alia, pro ſceleris hujus cōditione, & qualitate, magnitudine, vel parvitate (quippe cum*

*unius*

*unius generis nõ ſit maleficium hoc) refert certè plurimũ, perſpectum probè cognitumq; habere, tum quo facto nefario majeſtatis crimẽ admittatur; tum quæ ejus ſint genera, quæ generis cujusq; ſpecies, quis item cõmittat, & cujus in perſona conſtare dicatur hoc crimen; tum poſtremò, quæ pœna in quemq; hujus peccati Reum jure ſit definita.*

*Quocirca animum induxi meum, in hanc quoq; materiam conatus meos extendere, jura noſtra de hoc graviſsimo crimine inſpicere diligẽter, accuratè conſiderare, vim eorũ meo qualicunq; judicio depromere, atq;*

*inter-*

*interpretatione compendioſa illuſtrare, difficultates, quæ in hoc incidunt argumentum, pro viribus expedire, ac removere, Commentatorum quoque errores, quibus deformatum eſt, ab eo diſpellere: quæ omnia, & ſingula, juvante Deo, brevi hoc Commentario meo effecta me reddidiſſe, reor.*

*Adjeci quoq; fabricæ huic meæ ſuccinctam expoſitionem quæſtionis illuſtris de fructibus rei alienæ; ut & rationē conciliandi l. quid ergo 13. §. ult. ff. de his, qui not. inf a. cum l. 2. ff. Stellion.*

*Cæterum, cum meis in Conſiliis nihil quicquā ſit antiquius, quam ut operâ meâ prodeſſe*

*poſſim*

Digitized by Google

*poſsim multis, decrevi mecum, has quoque meditationes meas, roganti Typographo excudendas dare, publicum in uſum producere, & communem cum aliis facere, ea ſpe fretus, ſtudium hoc meum & gratum plerisque, & utile multis futurum.*

*Accipe ergò, humaniſsime Lector, & hanc opellam meam, tuoque in me, meique animi fœtus amore & favore effice, ut à me paulò poſt majora capias. Tubingæ 30. Januarij, Anno reparatæ ſalutis Chriſtianæ, ſupra milleſimum, ſexcenteſimū, octavo.*

Henricus Bocer, Iuris-conſultus.

# SCHEDIASMA
*AD*
# HENRICUM
## BOCERVM, IVRISCONSULTUM NOBILEM ET Conſultiſſimum,

***ACADEMIAE TVBINGENSIS** Anteceſſorem, & Supremi Conſiſtorii Württembergici Aſſeſſorem longè celeberrimũ, Dominum Collegam ſuum honorandum.*

INCLYTE vir dubiis Iudex fidiſſime rebus;
Curia quem, ſcripta & plena theatra ſonant.
Illuſtris noſtri pars digna BOCERE, Senatus;
Atque Tubingenſis Luxque Decusque ſcholæ.
En MAIESTATIS ſic tractas IVRA ſacratæ;
Iulia Lex poſuit, quæque ſequenda dedit:
Materiam, cui nodus in eſt, de FRVCTIBVS, amplam,
Ingenii tantâ dexteritate doces:
Sic dubias LEGES, rationis acumine, planas
Reddis, & inſigni diſcutis arte, DVAS:
Vt Themis id cernens confeſtim hæc ore locuta,
Muſarum unanimi concomitante choro:
Hunc dignũ reor eſſe virũ, quem carminis auctor,
Dulciſonâ cœli tollat ad aſtra lyrâ.
Dignum; cui tribuat præclaros Cæſar honores,
Quem laudent Proceres, grataque poſteritas.
Dignum; Neſtoreos, qui vivat maximus, annos,
Atq; foro, atq; Scholis commoda plura ferat.

*Samuel Banſovius, Supremi Conſiſtorii Würtembergici Aſſeſſor.*

In Tra-

*In Tractatum*

# De Crimine Læſæ Majeſtatis,

*NOBILIS ET CONSVLtiſsimi Viri,*

## DN. HENRICI BOCERI, IVRISCONSVLTI EXCELLENTISSIMI, SUPREMI Dicaſterii Württembergici Adſeſſoris prudentiſſimi, & in Academia Tubingenſi Profeſſoris celeberrimi, Domini Adfinis, Præceptoris & Patroni ſui colendiſſimi,

*ANAGRAMMA,*

SCRIPTUM

à

*IODOCO COLBIO, V. I. D.* *ejuſdem Curiæ Advocato, & Univerſitatis Profeſſore.*

Henricus Bocerus, Iureconſultus.
Bonus Chori nucleus, ſecurus erit.

SIC *magis, atque magis tua laus inſurgit ad aſtra,*
*Ingenii hanc augent ſcripta polita tui.*



Olim

Digitized by Google

*Olim contractus pleroſque fideliter, inde*
*Ius donatorum te explicuiſſe ſcio.*
*Belli jura doces ſolers, & jura duelli,*
*Hos relegis magna ſedulitate libros.*
*Inſuper obſcuri numeroſa volumina juris,*
*Claßibus in paucis, te Duce, clara nitent.*
*Nec labor ille gravis te vincit: vincis eundem*
*Præclaris ſcriptis, juris ocelle, tuis.*
*Te Duce, cautus agit Iudex, per crimina ſtringens.*
*Torturis tentans noxia membra Rei.*
*Sic Majeſtatis crimen nunc tradis in iſthoc*
*(Quem modò das luci, Vir Venerande) libro.*
Nucleus *iſte* Chori *Themidos* bonus, *atq;* ſecu-
*Idem* erit *à rabie, Zoile prave, tua.* (rus
*Hîc etenim ſtudioſa cohors cognoſcet apertè,*
*Atque tribus verbis, exitiale ſcelus.*
*Hoc quis committat modò deteſtabile crimen,*
*Contra quos etiam ſit reus ille viros.*
*Pòſt variè ſceleris partes, poſitæ ordine juſto.*
*Clariùs exponunt criminis hujus opus.*
*Protinus hinc ſequitur prædiri criminis ultrix.*
*Conſtringens trepidos pœna tremenda reos.*
*Iudicium majeſtatis pars ultima habebit.*
*Cuncta hæc limatè continet iſte liber.*
*Hunc, ſtudioſe, igitur volve atq; revolve libellum,*
*Præmia & Auctori debita redde.* V A L E.

A D

AD

# *Nobilem & Conſultiſſimum*
*Virum,*

DOMINVM

# HENRICUM
# BOCERUM,
IC.

# *JN JLLUSTRI*
*ACADEMIA TVBINGENSI,*
*Antecesſorem: & in Summo Ducatus Wirtemb. Iudicio, Adſeſſorem eminentiſſimum.*

HENRICI HERMANNI,
eodem in Iudicio Advocati,
EPOS.

*JVridicæ ſublime decus, BOCERE, Cathedræ:*
*Atq; idem fax clara FORI: quo Iudice certam*
*Adflictis licet uſq; REIS ſperare ſalutem.*
*Hoc tibi cum paucis indultū, alia atq; alia inter,*
*Quæ te circumſtant ſexcenta negotia, poſſe*
*Scribere quod GAI miranda volumina vincat.*
*Teſtes librorum laudo monumenta tuorum*
*Plurima, quîs ſeros nomen diffundis in annos.*
*Iamq; recens moliris opus: quæ nempe ſequantur*
*Crimina*

*Crimina ſupremos contra patrata Monarchas*
*Vindictæ. Quantum propriis qui victitat, illo*
*Diſtet qui fructus alieni poſſidet agri.*
*Stellio quâ dignus pœnâ: num Cerite cerâ:*
*An quæ diverſo Conſulti prodita ſenſu eſt?*
*Teutonis ora fave: ſacrisq́; operata juventus*
*Eunomiæ ſtudiis, linguis animisq́; favete.*
*At tu, cui potior Genii conceſſa facultas,*
*Communi largire Bono hoc,* BOCERE, *novosq́;*
*Materiam æterni, libros, procude triumfi.*

TRA-

# TRACTATVS
De
# CRIMINE MAIESTATIS.

## Partitio Tractatus.

QVoniam de majeſtatis crimine jura noſtra dehinc exponere in animo habeam, certum mihi eſt, totam hanc operam meam, facilioris doctrinæ cauſa, in aliquot diſpertire ſumma capita, quæ hæc erunt. Primò definitione quâdam, ejusq́ declaratione, quid ſit majeſtatis crimen, ita ape-



Digitized by Google

*riam, ut inde quis, adverſus quem, hoc facinus committat, planè conſtet. Deinde hujus criminis diſtributionem adferam, ejusq́ partes diligenter explanando ita perſequar, vt quibus modis hoc ſcelus perpetretur, abundè cognoſci poßit. Tum de pœnis, quas in reos criminis hujus leges noſtræ cōverti jubent, perſpicuè agam. Poſtremò dicam nonnihil de publico judicio, in quo de nefando hoc peccato, & ejus coërcitione diſceptatur. Divinum numen inſtituto noſtro benignè faveat, vt quæ propoſuimus, feliciter, & dextrè in publicum commodum explicare poßimus.*

*CAP.*

Digitized by Google

# CAPUT. I.

## Quid ſit majeſtatis crimen: Et quis, adverſus quem illud committat.

### SUMMARIA.

1 *DEfinitio criminis majeſtatis.*
2 *Majeſtas alia eſt æterna, alia temporalis.*
3 *Majeſtatis crimine in jure noſtro ſignificatur plerunq; temporalis ſive humanæ majeſtatis crimen.*
4. *Crimen majeſtatis jure civili ſimpliciter appellatum, Ius Canonicum vocat etiam crimen læſæ majeſtatis.*
5 *Crimen aliud eſt publicum, aliud extraordinarium.*
6 *Crimen publicum quod ſit.*
7 *Quâ nota publicum crimen diſtinguatur à privato crimine.*
8. *Communia utriuſque criminis, publici, & extraordinarij.*
9 *Quâ ex lege publicum ſit, majeſtatis crimen.*
10 *Legis Iuliæ autor quis ſit, quò ad majeſtatis crimen, in dubium vocatur.*
11 *In dubio quod veriſimilius eſt, teneri debet.*
12 *Lex Iulia majeſtatis à Iulio Cæſare lata præſumitur.*
13 *Quis civis ſit Romanus.*
14 *Solus civis Romanus committit majeſtatis crimen.*



Digitized by Google

15 *Solus ſubditus majeſtatis crimen committit.*
16 *Clericus an majeſtatis committat crimen inſurgendo contra Imperatorem?*
17 *Clericus Imperatori ſubjectus non eſt.*
18 *Clericus majeſtatis crimen committit etiam in perſona Imperatoris.*
19 *Rex, Princeps, Comes, Baro, Imperatoris Vaſallus, attamen Romano Imperio non ſubjectus, an majeſtatis crimen adverſus Imperatorem committat, quæſtio anceps.*
20 *Negata ſententia probatur.*
21 *Ajentem opinionem amplectitur Menochius.*
22 *Menochij ſententia reijcitur.*
23 *Provincia, Civitas, Pagus Imperij Romani, committere quoque poteſt Majeſtatis crimen, offendendo Imperatorem.*
24 *Majeſtatis crimen committitur adverſus Imperatorem, & populum Romanum, eiusq́ ſecuritatem.*
25 *Objectio: crimen maieſtatis hodie non amplius committi adverſus populum Romanum, ex quorundam ſententia.*
26 *Populus Romanus communicavit ſaltem cum Imperatore ſuum Imperium, non eo prorſus ſe abdicavit.*
27 *Populus exterus an cōmittat majeſtatis crimen in Reges, Duces, aut Principes ſuos.*
28. *Subditi Papæ Romani committunt etiam hoc crimen in ipſo Pontifice.*

29 An

29 *An Princeps Romanus hoc crimen committat in Pontifice? quæſtio magna.*

30 *Papa Romanus dicitur omnium Chriſtianorum dominus.*

31 *Romanus Pontifex ſua conſecratione, & coronatione promovet Cæſarem ad Imperium.*

32 *Pontifex Romanus deponere audet Imperatorem.*

33 *Et vacante Imperio eſt Imperator ſua opinione.*

34 *Imperator dicitur mundi dominus.*

35 *Imperatori omnis anima ſubdita dicitur.*

36 *Poteſtas & jus eligendi Pontificem Romanū pertinet ad Imperatorem, ut & creatio Archiepiſcoporum.*

37 *Ius divinum poteſtatem ſecularem adimit perſonis Eccleſiaſticis.*

38 *Petrus non fuit dominus reliquorum Apoſtolorum, ſed ſocius.*

39 *A Paulo reprehenſus fuit Petrus.*

40 *Papa Romanus eſt clerus, non herus mundi.*

41 *Ius civile de perduellionis crimine ab uſu receſſiſſet, ſi Imperator in Pontifice Romano crimen majeſtatis committeret.*

42 *Philippus Francorum Rex malè excepit, & tractavit legatos Pontificis Bonifacii Octavi, ſignificantis per eos ſed omnium eſſe omnium regnorum ac ditionum.*

43 *Idem Rex fatuum nominavit eundē Papam.*

44 *Confœderatus populus an majeſtatis crimen committat in Romano Imperatore.*
45 *Fœderati duplicis ſunt generis.*
46 *Confœderatio non inducit ſubjectionem.*
47 *Non ſubditus haud committit majeſtatis crimen.*
48 *l. non dubito. §. ultim. ff. de capt. & poſtlim. reverſ. explicatur.*
49 *Dictio* SECVRITAS, *quid ſignificet in l. 1. §. 1. ff. de lege Iulia majeſtat. ubi Interpretes variant.*
50 *Dolus requiritur, ut ſit majeſtatis crimen.*
51 *In majeſtatis crimine ſufficit etiam conatus doloſus.*
52 *Notatio criminis majeſtatis.*
53 *Majeſtas quid ſit.*
54 *Majeſtatis notatio.*
55 *Eſt & populi Romani majeſtas.*
56 *Eaq́ publica dicitur majeſtas.*
57 *Eſt item majeſtas Imperatoris: cujus varia appellatio.*
58 *Majeſtas Prætoris impropriè dicitur.*
59 *Reſponſio ad objectionem de Prætoris majeſtate.*

1 MAIESTATIS crimen, eſt crimen publicum, quo civis Romanus contra Imperatorem, vel populum Romanum, ejusvè ſecuritatem doloſè aliquid molitur. Ita ab objecto ſuo dictum,

ctum, quod in hos tantum committitur, quorum eſt temporalis aliqua majeſtas; ut ſunt Imperator, & populus Romanus.

Hujus definitionis, & notationis veritas nobis indaganda & eruenda erit.

Eſt quidem majeſtas alia æterna, quæ & Dei maieſtas dicitur, alia temporalis, ſive humana, Authent. Gazaros. in fin. princ. C. de hæret. c. vergentis. extr. eod. tit. & l. non diſtinguemus. 32. §. Sacerdotio. ff. de recept. qui arbitrium receper. 2

Sed quoties in libris noſtri Iuris ſimpliciter mentio fit de crimine majeſtatis, ſignificatur crimen majeſtatis temporalis, uti arguit. l. 4. §. in mortem. C. de hæretic. eò quod crimen majeſtatis æternæ, ſive Dei propriè ſacrilegium dicitur, l. 1. in princ. ff. de lege Iulia majeſtat. vt eſt hereſis. l. 4. in fin. l. damnato. 6. §. 1. l. Quicunque. 8. §. nulli. C. de hæret. item Apoſtaſia. l. 1. l. 2. & l. 4. C. de Apoſtatis. &c. 3

Quod autem in ff. & Cod. Tit. ad leg. Iul. Maieſt. ſimpliciter crimen majeſtatis dicitur, id jus Canonicum per additamentum appellat etiam crimen læſæ 4

majeſtatis, c. Felicis. in princ. ibi: Sicut reus criminis læſæ majeſtatis. Tit. de pœnis in 6. & in c. paſtoralis. §. præhabitis. & §. Rurſus. Tit. de ſent. & re judic. in Clement. Alicubi etiam ſimpliciter crimen majeſtatis, Can. imprimis, §. Si verò, ibi, de crimine maieſtatis: 2. quæſt. 1.

5 Definiendò autem hoc crimen, loco generis, dico, quod ſit PUBLICUM CRIMEN. Cùm enim crimen aliud ſit extraordinarium. tot. tit. ff. de extraord. criminibus. non etiam perpetuò publicũ, l. 3. ff. d. tit. Aliud verò publicum crimen ſit, l. 4. §. 1. ibi, volumus eſſe publicum crimen. C. de hær. & crimen majeſtatis ſit publicum crimen. l. 1. ff. de pub. jud. certè hoc genere crimen majeſtatis, ab extraordinarijs criminibus diſtinguendum fuit.

6 Eſt autem publicum crimen, cujus judicium lege quadam ſpecialiter publicum eſſe jubetur. d. l. 1. ff. de public. judic. & d. l. 4. §. 1. C. de hæret. † quâ ſolâ notâ ſimpliciter publicum crimen ab extraordinarijs criminibus diſtinguitur; Id quod etiam agnoſcit Iohan. Robert. lib. 4. ſentent. jur. cap. 10. † cum

7

8

aliâs

aliâs quædam communia habeant ex-
traordinaria aliqua, & publica crimina.
Nam ut publica crimina accuſationem
habent. tot. tit. ff. & Cod. de accuſat. ita
& ſtellionatus, & expilatio hereditatis,
quæ extraordinaria ſunt crimina, accu-
ſationem habent, nec tamen publica
ſunt. l. 3. ff. de extraordin. criminib. Et
ut publici criminis accuſatio cuivis è
populo permiſſa eſt. §. 1. Inſtit. de pu-
blic. judic. & l. palàm. 43. §. Senatus. ff.
de ritu nupt. Ita & crimen violati ſepul-
chri, quod extraordinarium eſt, inter-
dum à quovis in iudicium deduci po-
teſt. l. 3. in princ. ff. de ſepulchro viola-
to; ut & crimen termini moti, l. 3. in fin.
pr. ff. de termino moto.

Eſt autem crimen maieſtatis publi- 9
cum ex lege Iulia, d. l. 1. ff. de public. iu-
dic. l. 3. verſ. lex autem Iulia, l. ult. verſ.
planè. & rubr. ff. de leg. Iul. maieſtat.
& rubric. C. ad leg. Iul. maieſtat.

Quis autem huius legis Iuliæ autor 10
fuerit, dubitari video, & quidem non
ſine cauſa; quippe cum & lex de adul-
teriis coërcendis, lex Iulia dicatur, licet
non à Iulio Cæſare, ſed à D. Auguſto
lata ſit, l. 1. ff. ad leg. Iul. de adulter.

Verùm

11 Verùm quia in dubio, id quod veriſimilius eſt, teneri debeat, veriſimilius † 12 autem ſit, à Iulio Cæſare hanc latam eſſe legem, ſiquidem nominis ratio id ſuadeat, nec apud ullum idoneum ſcriptorem alius huius legis autor inveniatur, certè huic opinioni locus relinqui debet. Odofredus quoque ad rubric. C. ad leg. Iul. maieſtat. à Iulio Cæſare editam hanc eſſe legem dicit. Idem etiam affirmat Tiber. Decian. in Tractat. criminali lib. 7. cap. 3. n. 6. A qua ſententia licet non omninò alienus ſit Hieron. Gigas in Tract. de crimine læſæ maieſtatis lib. 1. rubr. 1. num. 6. autumat tamen ibidem num. 7. dici quoque poſſe, quod lata ſit hæc lex, vel ab Auguſto Octaviano, vel Caio, poſteaquam occiſus fuit Iulius Cæſar, & in eius perſona crimen læſæ maieſtatis cõmiſſum, proindeque in honorem Iulii Cæſaris primi Imperatoris, contra quem commiſſum ſit huiuſmodi crimen, eam legem ita dictam fuiſſe.

13 Addo in definitione, QUO CIVIS ROMANUS; † Eſt autem civis Romanus, qui in orbe Romano Imperatori Romanorum mediatè, vel immediatè ſub-

ſubditus eſt. l. in orbe 17. ubi Dd. ff. de ſtatu hominum. & l. ſed ſi conditione 6. §. ſolemus, ff. de hered. Inſt. † Hic 14
autem ſolus, non etiam quilibet peregrinus, id eſt, exteræ nationis civis, qui Imperatori, ſive Romano Imperio ſuppoſitus non eſt, crimen maieſtatis committit, text. eſt in c. Paſtoralis, §. rurſus. ubi gloſſ. Imol. & alii Canoniſtæ, tit. de ſentent. & re iudic. in Clement. ubi Robertus Siciliæ Rex faciendo confœderationes & conſpirationes in offenſam Henrici Imperatoris Romani, expreſsè negatur crimen læſæ maieſtatis commiſiſſe, eò quod ipſi Imperatori eo modo non ſubfuerit, ut in eum crimen læſæ maieſtatis contrahere potuerit.

Hinc communi Interpp. calculo re- 15
ceptum, quod non, niſi ſubditus crimen maieſtatis committat, Nicol. Boër. poſt alios, quos citat in Tractat. de ſeditioſis, cap. 6. num. 2. & 3. Martin. Laudenſ. tract. de crimine læſæ maieſtat. quæſt. 34. Hier. Gigas tract. eod. lib. 1. rubric. Qualiter, & à quibus crimen læſæ maieſtat. committ. quæſt. 34. & 68. Ludovic. Carer. in pract. criminal. tractat. appel-

appellationis in criminalibus caſu 11. num. 21. pag. 25. fac. 2. Iul. Clar. lib. 5. ſentent. §. læſæ maieſtatis crimen, num. 6. & 7. Gomez in Commentariis juris Tomo 3. cap. 2. num. 10. verſ. unum tamen, Farinac. de indic. & tortur. lib. 1. Tit. 5. quæſt. 51. num. 79. & ſeq. Agitur ibi de eo, qui non revelat tractatum contra Principem quod non tenetur ſi non ſit ſubditus. Tiber. Decian. Reſponſ. 18. num. 320. volum. 1. & tractat. criminal. lib. 7. cap. 5. num. 12. & cap. 8. num. 5. Menoch. conſ. 99. num. 16. 17. 97. & ſeq.

16 Quid ergo, ſi Clericus contra Imperatorem inſurgat, & eius vitæ inſidietur, nunquid crimen læſæ maieſtatis committit? Eſt hæc pulchra, ſed controverſa quæſtio, quam longo ſtylo examinat Præpoſitus in c. in primis. §. de perſona, 2. quæſt. 1. Negatæ autem concluſioni patrocinantibus manum porrigere videtur Pontifex Romanus
17 in c. 2. extr. de foro competent. † Vbi decretum, ne Clericus ſeculari iuriſdictioni ſit ſuppoſitus. Id quod etiam Innocentius affirmat in cap. ſignificantibus. extr. de offic. & poteſt. delegat. ubi dicit,

dicit, quod Clerici ſint exempti à iuriſdictione Imperatoris. Si ergo Clericus Imperatori ſubiectus non eſt, certè adverſus eum crimen maieſtatis committere non dicitur. Id quod poſt alios aſſerit etiam Nicol. Boër. tract. de ſeditioſis. cap. 6. num. 3. Roland. à Valle conſ. 4. n. 4. vol. 1.

Sed prædicta ratione non obſtante, 18
verior eſt eorum ſententia, qui tenent, quod & Clericus in crimen maieſtatis incurrat, ſi contra Imperatoris ſalutem quid machinetur. per text. in c. ultim. verſ. nec aliquis, tit. de offic. & poteſt. deleg. in 6. ubi traditur: quod etiam Clericus ſit de diſtrictu, & Provincia ſui Principis, etiamſi à iuriſdictione ſeculari ſit exemptus. Confert item huc text. in can. Si quis laicus. verſ. Epiſcopus, 22. quæſt. 5. ubi cavetur, ut Epiſcopus, vel alia perſona Eccleſiaſtica, quæ perversè & dolosè Regis ſui regnum tractaverit, & in mortem Regis aliquo machinamento inſidietur, degradatione puniatur. Atq; hanc affirmatam deciſionem amplectuntur poſt alios, quos referunt & ſequuntur Hieron. Gigas Tractat. de crimine læſæ maieſt. lib. 1

rubr. qualiter, & à quibus crimen læſæ maieſtatis committ. quæſt. 63. & Tiber. Decian. in pract. criminal. lib. 7. cap. 8. num. 6. Diſſentit poſt alios Proſp. Farinac. Tit. de inquiſitione. quæſt. 8. num. 30.

19 Prædictæ quæſtioni proxima eſt illa, an Rex, Princeps, Comes, aut Baro aliquis, Vaſallus Imperatoris, attamen Romano Imperio haud ſubjectus, majeſtatis crimen, adverſus Imperatorem aliquid hoſtiliter moliendo, committat?

20 Et quamvis affirmatæ ſententiæ patrocinium adferre videatur, quod Vaſallus ratione feudi jurisdictioni ſui domini ſubjectus eſt, quippe cum Vaſallus exorta de feudo lite inter ſe & convaſallum judicem feudi dominũ habeat, c. ex tranſmiſſa. extra, de foro competente, c. cæterum. extr. de jud. tit. 34. in princ. & tit. 55. §. pen. lib. 2. feud. tit. 18. in princ. lib. 1. feud. Veruntamen propior eſt veritati negata concluſio, per textum in dict. c. paſtoralis. §. denique, junct. §. rurſus. tit. de ſentent. & re judic. in clement. ubi habetur, quod Imperator Romanus in exterum Regem

Vaſal-

Digitized by Google

Vaſallum ſuum, ratione perſonæ illius Regis, nullam ſuperioritatem habeat, ita vt in ſe ab ipſo Rege maieſtatis crimen commiſſum dicere non poſſit. Atque hanc concluſionem probant, quos refert, & ſequitur Tiber. Decian. dict. libr. 7. cap. 8. num. 7.

Menoch. tamen conſil. 99. nu. 99. & ſeqq. allegando autoritatem Gomezii in §. rurſus. Inſtit. de action. expreſsè ſcribit, quod & vaſallus Imperatoris, licet ejus ſubditus non ſit, offendendo ipſum, crimen maieſtatis committat, quò ſcilicet ad privationem feudi, quod ab Imp. poſſidet. 21

Verùm huic pronunciato ægrè ſubſcribo, tum quia, ut oſtendi, ſolus ſubditus, & quidem ſubditus ratione perſonæ, crimen maieſtatis committit: tum quia Reus maieſtatis non ſolo feudo ſuo, ſed tota ſua ſubſtantia privatur, eaquè fiſco vindicatur; l. Eorum, 9. & l. ultim. ff. ad legem Iul. maieſtat. l. Quiſquis, 5. in fine principii. C. ad legem Iul. maieſtat. 22

Quod autem de cive Romano hactenus dictum eſt, exaudiri quoque debet de aliqua Imperii Romani Vniver- 23

 ſitate,

ſitate, veluti provincia, civitate, pago, ſi contra Imperatorem, vel Imperii Romani proſperitatem aliquid machinentur. per text. in l. 1. §. 1. quóve cœtus cõventusvè fiat. ff. ad legem Iul. maieſt. & in l. Quiſquis. 5. in princ. ibi, cum militibus, vel privatis, vel barbaris, C. ad leg. Iul. maieſt. & in conſtit. Henrici VII. Imperatoris, ad reprimendum. §. Ad hoc ſi qua cõmunitas, Corpus vel Collegium, col. 11. in extravagantibus. Et tradit Hieron. Gigas dict. tract. de crimine læſæ maieſt. lib. 3. rubric. de Rebellibus. quæſt. 12. & Decian. dict. lib. 7.
24 cap. 8. num. 8. † Neque rarum eſt in jure noſtro, quod jura ſingulari ſermone ſcripta, extenduntur etiam ad plures, l. 1. §. 1. ff. de aſſig. libertis.

Ex prædictis cognoſcitur, quis crimen maieſtatis committat. Dehinc ex definitione propoſita notandum, adverſus quem facinus hoc nefandum admittatur.

Adjeci in definitione, contra Imperatorem, vel Populum Romanum, eiusve Securitatem, quod membrum definitionis petitum ex l. 5. §. 1. l. 3. §. eadem lege. & l. 4. in fin. l. 5.

l. 6. l. 7.

l. 6. l. 7. §. hoc tamen. & l. ult. ff. de leg. Iulia maieſtat. l. un. C. ſi quis Imperator. maledixerit, & l. quiſquis, 5. C. ad leg. Iul. maieſt. & dict. conſtit. Henrici VII. Imp. ad reprimendum. col. 11. in extravagantibus. † Ex quibus locis om- 25
nibus deprehenditur, crimen hoc committi adverſus Imperatorē Romanum. Item adverſus Romanum populum, eiuſvè ſecuritatem.

Sed dixerit hîc aliquis, fruſtra à no- 26
bis adiici mentionem de populo Romano, eò quòd lege Regia, quæ de Imperio Principis lata eſt, Populus Romanus ipſi Imperatori, & in Imperatorem omne ſuum jus & imperium contulerit, l. 1. in prin. ff. de conſtit. princ. & §. Sed & quod Principi. Inſtit. de jure natural. gent. & civil. Vnde dicendum videtur, licet antiquitus quidem populi Romani maieſtas fuerit, uti ex Cic. variis in locis diſcimus, maximè verò in oratione pro Rabirio, ubi, operamque, ait, darent, ut imperium populi Romani, maieſtasq; conſervaretur. Item in 3. Philip. ubi, ut omnes, inquit, ad autoritatem huius ordinis, maieſtatemque populi Romani defendendam conſpi-

raſſe videantur; Attamen poſt legem illam Regiam ad ſolum Principem Romanum pertinere maieſtatem, proindeque majeſtatis crimen adverſus populum Romanum amplius non committi. Id quod ſentiunt etiam nonnulli ex Interpretibus juris noſtri, inter quos eſt Dominus Weſenbec. in paratit. ff. de leg. Iul. maieſtat. num. 4. & ad §. Publica autem judicia, num. 3. Inſtitut. de publ. judic.

27 Verùm enimverò hæc objectio non infringit ſententiam noſtram. Quamvis enim ipsâ lege Regia populi Romani jus in Principem collatum dicatur, populus tamen Romanus ſuam poteſtatem & jus potius cum Principe communicaſſe, quàm à ſe omninò abdicaſſe exiſtimandus eſt, uti abundè evincitur ex l. Humanum. 8. C. de legib. Vbi Theodoſius & Valent. leges à ſe latas, non aliter vim habere voluerũt, quàm ſi probarentur à patribus conſcriptis, & Senatus decreto; & patet ex eo, quod etiam poſt legem illam Regiam populus Romanus ſuam maieſtatem retinuit, uti arguit dict. l. non dubito. 7. §. penultim. in fine, ibi, ſic eos, qui maie-

ſtatem

ſtatem noſtram. ff. de captiv. & poſtlim. reverſ. & l. 3. verſ. Lex autem Iulia, ibi maieſtatem publicam, ff. de leg. Iul. majeſtat. quodque, adverſus populum Romanum crimen maieſtatis committi, Vlpianus Iuriſconſultus ſcribit in dict. leg. 1. §. 1. ff. dict. tit. qui ut autor. dict. l. 1. §. 1. ff. de Conſtit. princ. non ignoravit, quod imperium & jus ſuum populus Roman. in Imp. contulerit. Duaren. quoq; ad dict. tit. de conſtitut. Principum. cap. 1. diſertè tradit, credibile eſſe, quod populus Romanus poteſtatem & jus ſuum, magis cum Principe communicarit, quàm à ſe omninò abdicarit.

Adhæc definitio noſtra hoc ipſo etiam imperfectionis argui poſſe videtur, 28
quod communiter Interpp. noſtri ſcribunt, maieſtatis crimen, exteros etiam populos in ſuos Reges, Duces, & Principes committere, ut poſt alios quos referunt, & ſequuntur, tradunt Tiber. Decian. tractat. criminal. lib. 7. cap. 4. numer. 6. & Mynſinger. reſponſ. 44. num. 10. decad. 5. & cent. 5. obſerv. 41. At ſciendum, nos hîc de eo diſſerere maieſtatis crimine, quod autoritate iuris civilis

Romanorum eiuſmodi crimen eſt, & legibus Romanis vindicatur. Et quia exteri quoque Populi maximè verò Europæ, Romano iure nobiſcum utuntur, certè & ipſi hoc ſolo reſpectu cives Romani quodammodo dici poſſunt, & eorum Reges, Duces, Principes inſtar ſunt Imperatoris, & nationes eorum loco orbis Romani, ut proinde noſtra definitio exteros quoq; populos, & eorum magiſtratus ſupremos aliquo modo comprehendat. Quamvis principaliter nos agamus de eo maieſtatis crimine, quod leges Imperatorum Romanorum vindicant, in veris civibus Romanis.

Quoniam verò exterarum quoq; nationum cives, & ſubditi, adverſus ſuum etiam magiſtratum ſupremum maieſtatis crimen committunt, ſi iure Iuſtinianeo nobiſcum utantur; cui ſententiæ ſuffragatur etiam textus in l. famoſi. 7. §. Hoc tamen, ibi, vel ad exemplum legis vindicandum eſt. ff. de leg. Iul. maieſt. & in l. Non dubito. 7. §. 1. ibi, alterius populi maieſtatem, ff. de captiv. &
29 poſtlim. reverſ. † Certè idem quoq; de ſubditis Papæ Romani ſi illi cõtra hunc conſpirent, dicendum videtur, per text.

in c.

Digitized by Google

in c. ſolitæ. extr. de maioritat. & obedien. & tradit. Boer. tract. de ſedit. cap. 6. num. 17. Hieron. Gigas lib. 1. rubric. 2. Quotuplex ſit maieſtas, num. 2. & 3. Iul. Clar. lib. 5. ſentent. §. læſæ maieſtatis crimen. num. 2. & alii plures quos refert & ſequitur Decian. dict. tractat. criminal. lib. 7. cap. 4. num. 4.

Sed magni momenti quæſtio illa eſt, 30
committatnè Imperator noſter Romanus crimen maieſtatis, ſi adverſus Pontificem Romanum inſurgat? Et certè ſi quid teſtimonium Papæ Romani in re & cauſa propria contra Principem Romanum valet, id omnino dicendum videtur. Autoritate enim iuris Pontificii, Papa Romanus, † ut omnium Chriſtianorum Dominus eſt; can. cuncta per mundum 9. quæſt. 3. ita quoque imperium habet in Cæſarem Romanum, & omnes gentes ac regna. c. 1. tit. de conſuetud. in extravagantib. † Eſtque illi 31
poteſtas non modò ſua conſecratione & coronatione promovendi Cæſarem ad imperium. c. venerabilem. extr. de Elect. ſed † & deponendi eundem. c. 2. 32
tit. de ſentent. & re iudicata. in 6. & † 33
vacante imperio Papa Imperator eſt, c.



BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

um. tit. Ne ſede vacante aliquid innovetur. in extravagant. ut qui utrumq; gladium habet, & ſub quo imperium eſt, d. c. Solitæ. extr. de maioritat. & obedient. Quibus argumentis omnibus accedit etiam communis Canoniſtarum concluſio, qua volunt, quod Imperator quoq; offendens Papam crimen maieſtatis incurrat: Gigas dict. Tract. de crimine læſæ maieſtatis, lib. 1. rubr. qualiter & à quibus crimen læſæ maieſtat. committ. quæſt. 2. Tiber. Decian. dict. lib. 7. cap. 8. num. 1.

Sed huic Pontificiæ autoritati, & humano teſtimonio, viciſſim obiicimus autoritatem non modò civilis, ſed &
34 Pontificii, ac Divini iuris. † Iure civili Imperator dicitur Dominus mundi, l. deprecatio. 9. ff. de lege Rhodia de ja-
35 ctu. & † omnis anima eodem etiam iure Principi Romanorum ſubiecta dicitur. in dict. conſt. Henrici VII. Imp. Ad reprimendum, 11. col. in extravagantib. Eſt ergò Cæſaris maieſtati ſubditus etiam Pontifex Romanus.

36 Ius Canonicum quod attinet, ex Papali etiam placito, poteſtas, & jus eligendi Pontificem Romanum, & ordinandi

nandi Apoſtolicam ſedem, & creandi Archiepiſcopos, ad ſolum Imperatorem Romanum pertinet, canon. Hadrian. Papa Roman. 22. & Can. ſeq. diſtinct. 63. Nicolaus item Papa in can. cum ad verum. diſtinct. 96. Cum, ait, ad verum ventum eſt, ultra ſibi nec Imperator jura Pontificatus arripuit; Nec Pontifex nomen Imperatorium uſurpavit: quoniam idem mediator Dei, & hominum homo Chriſtus Ieſus actibus propriis & dignitatib. diſtinctis officia poteſtatis utriuſq; diſcrevit.

Audiamus porrò de poteſtate Imperatoris etiam in Pontificem Romanum, & huius ſubiectione & officio oracula divina: Luc. 22. verſ. 25. & ſeq. ait Chriſtus: Reges gentium dominantur, vos autem non ſic. Et 1. Petr. 2. verſ. 13. Petrus, cuius Pontifex ſe ſucceſſorem affirmat, ait: ſubditi eſtote omni humanæ creaturæ, propter Deum, ſive Regi tanquam præcellenti, ſive Ducibus, tanquam ab eo miſſis. Cui ſententiæ conſonat Paulus Apoſtolus in Epiſtola ad Romanos, cap. 13. in princ. Omnis, ait, anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit. Non enim eſt poteſtas, niſi à 37

Deo,

Deo, quæ autem ſunt, à Deo ordinata ſunt. Per poteſtates autem ſublimiores intelligit Paulus Principes, ut ſtatim ibidem ſequitur: Non Eccleſiaſticas perſonas, ut prius ex Luca relatum fuit. Id quod etiam diſertè teſtatur Apoſtolus Petrus. 1. Petr. cap. 5. v. 3. Neque, ait, ut dominantes in cleris, ſed forma facti gregis.

38 Et ſanè quod Petrus non dominus re-
liquorum Apoſtolorum, ſed ſocius fue-
rit, patet ex cap. 1. & 2. Epiſtolæ Pauli ad
Galatas: & tota Actorum Apoſtolico-
39 rum hiſtoria. † Quinimò ex d. 2. c. ad
Galatas apertè conſtat, quod Petrus,
cum minus fideliter egiſſet, reprehenſus
à Paulo fuerit, quodque non invitus re-
prehenſioni paruerit. Si ergo Papa Ro-
manus ſe profitetur ſucceſſorem Petri,
40 † Clerus ſit, non herus mundi; doceat
Populum legem & Evangelium, non
ſceptro & gladio eundem regere præ-
ſumat.

Hinc ergo concludendum videtur Imperatorem Romanum adverſus Papam, non committere maieſtatis crimen, cum huic Cæſarea ipſius maieſtas ſubiecta non ſit.

Quod

Quod ſi Imperator Romanus ſuppo- 41
ſitus eſſet Papæ Romano, ita ut offendens eum, in crimen maieſtatis vocari poſſit, nunquam certè perduellionis crimen in perſona Imperatoris quiſquã amplius committeret, contra l. ult. ff. de leg. Iul. maieſt. ſed in ſolius Pontificis perſona hoc ſcelus perpetraretur. At quis ſanæ mentis hanc juris noſtri metamorphoſin ferendam eſſe crederet?

Philippus ſanè Francorum Rex lau- 42
datiſſimæ memoriæ, hunc Papæ Romani turbulentum ſpiritum non tolleraſſet: quippe qui, cùm Serenitati eius Bonifacius Octavus legatos miſiſſet, & ſcripſiſſet, ſignificans, ſe non modò ſpiritualem, verum etiam temporalem omnium regnorum ac ditionum, quæ in orbe Chriſtiano ſunt, dominum eſſe, ſibique ipſum quoque Regem, etiam in temporalibus ſubeſſe, ac beneficiorum, & præbendarum collationem ad ſe pertinere; ex ſententia Procerum, & Senatus Parlamentici, ac Theologorum Pariſienſium, non modò epiſtolam Pontificis publicè in area Palatii Pariſienſis coram ipſis legatis & nunciis diſcindi, lacerari, & cremari, ſed & ipſos legatos

catami-

diatos, mithellatos, ac ſordidos à Carnifice in aream eiuſdem Palatii plauſtro advehi, atque ita plebis totius ludibrio infamiaq; affectos, Romam remitti iuſ-
43 ſit. Quin etiam † ipſi Papæ in hæc verba reſcripſit: Philippus Dei Gratia Francorum Rex, Bonifacio, ſe gerenti pro ſummo Pontifice, ſalutem modicam, ſive nullam. Sciat tua maxima fatuitas, in temporalibus, nos alicui non ſubeſſe. Aliquarum Eccleſiarum & præbendarum vacantem collationem ad nos iure Regio pertinere: Fructus earum contra omnes poſſeſſores utiliter nos tueri; Secus autem credentes fatuos reputamus, atque dementes. Hanc hiſtoriam vir diligentiſſimus, & Iuriſconſultus elegantiſſimus Franciſcus Hotomanus ex probatis autoribus memorat lib. diſput. feudal. cap. 9.

44 Eſt & illa non contemnenda quæſtio, ſi quis ex fœderato populo, contra Imperatorem, vel populum Romanum, quid moliatur, an crimen læſæ maieſtatis committat? Interpretes noſtri communiter in affirmantē ſententiam abierunt, quos recenſent & ſequuntur Hieron. Gigas in dict. tract. de crimine

læſæ

læſæ majeſt. libr. 3. rubr. de Rebellib. quæſt. 21. Tiber. Decian. in tract. criminal. lib. 7. cap. 5. num. 19. & Menoch. conſ. 99. num. 37. & ſeqq. Sed † abſque 45 diſtinctione huic ſubſcribere concluſioni renuo; Diſtinguo autem hunc in modum: Aut comprehenſum eſt fœdere, ut exterus ille populus maieſtatem Imperatoris & populi Romani comiter conſervet; qualis pactio fœderi tunc adijci maximè ſolet, quando populus ROMANUS altero illo populo ſuperior eſt: Aut ejuſmodi conditio non eſt nominatim adpoſita fœderi. Priori caſu autumo committi crimen maieſtatis, ſi quam in Imperatorem vel populum Romanum exterus ille Populus, vel civis quiſquam ejus poteſtati ſubiectus, offenſionem concitet: Poſteriori verò caſu non item, per textum in l. Non dubito. 7. §. 1. ff. de captiv. & poſtlim. reverſ. ubi Proculus Iuriſconſultus duo illa fœderis genera invicem ſtudioſè ſeparat. Vnde patet, caſu hoc poſteriori, peregrinum illum populum fœderatum, licet quid committat in populum Romanum, non tamen ex eo maieſtatis crimen incurrere,

currere. Quæ † ſententia hoc ipſo quoque confirmatur, quod confœderatio ſubiectionem non inducit. per text. in c. ex parte Abbatiſſæ. extr. de privileg. & in d. l. Non dubito. 7. in princip. & §. 1. in princ. ff. de captiv. & poſtlim. reverſ. ubi traditur, quod populus fœderatus liber populus maneat, nec ſit ſubiectus fœderato populo, id quod ſcribunt etiam Doctores noſtri quos refert & ſequitur Menoch. libr. 1. de arbitr. jud. quæſt. ult. num. 20. Ille † autem qui ra-
47 tione ſuæ perſonæ ſubditus non eſt, non committit maieſtatis crimen, ut ſupra oſtendi ex c. paſtoralis. §. Rurſus, ubi gloſſ. & Canoniſtæ, Titul. de ſentent. & re judic. in Clement. Niſi ad hoc ſe pacto nominatim aſtrinxerit, quod maieſtatem alterius populi, eiusque Imperatoris comiter conſervare velit, quo caſu, ut dixi, vigore pacti illius contra eum populum, illiuſq; Imperatorem maieſtatis crimen committit.

48 Non tuetur generalem Doctorum ſententiam textus in dict. leg. Non dubito. §. ultim. ff. de captiv. & poſtlim. reverſ. ubi Proculus Iuriſconſultus, ac fiunt, ait, apud nos rei ex civitatibus fœde-

fœderatis, & in eos damnatos animadvertimus. Huius enim axiomatis non hæc ſententia eſt,quod populus Romanus juriſdictionem quandam in cives populi fœderati habeat, ita ut in eos, ſi quid etiam extra Imperium Romanum inter ſuos cives committant, merum imperium capiendo,& damnando illos exercere poſſit; Sed illud prædicto enunciato Iuriſconſultus docet, ſi fœderatus populus Reum aliquem contumaciter abſentem, & de crimine convictum per ſententiam damnaſſet, iſque Reus damnatus in Romanum orbem ſe contuliſſet, populus Romanus pœnam in eum convertere poſſit. Ita prædictum locum interpretatur Budæus in Annotationibus Pandectarũ ad dict. leg. Non dubito. 7. ff. dict. tit. & eum ſecuti Alciat. lib. 1. parerg. jur. cap. 14. & Menoch. dict. lib. 1. de arbitr. judic. quæſt. ultim. num. 15. & rectè quidem, ut ibidem arguunt verba hæc: IN EOS DAMNATOS ANIMADVERTIMUS, damnatos ſcilicet à fœderato populo.

Porrò adjicio in definitione, EIUSVE 49
SECURITATEM, ex d. l. 1. §. 1. ff. de lege Iulia majeſtat. Controvertitur quid eo lo-

co SECURITAS ſignificet. Accurſiani duplicem adferunt interpretationem; Prior eſt de ſalvo conductu, quem populus Romanus alicui tribuit: quam explicationem ſequitur etiam Weſenbec. in paratit. ff. tit. de leg. Iul. maieſtat. nu. 4. Poſterior eſt de fœdere, quod populus Romanus cum extero populo junxit. At Budæus, cuius ſententiam ex Latinis autoribus probat Duaren. libr. 2. diſputat. anniverſ. cap. 22. & ſequitur Menoch. lib. 2. de arbitr. judic. cent. 4. caſu. 386. num. 3. & conſ. 99. num. 27. SECURITATEM rectè interpretatur tranquillitatem. Vtraque Accurſianorum explicatio ſtrictior eſt, & anguſtior, quam locus ille patitur.

50 Poſtremò addo in definitione DOLOSE ALIQVID MOLITUR. Non enim niſi dolo malo crimen maieſtatis committitur. l. 1. §. 1. l. 4. & l. penultim. ff. de
51 leg. Iul. maieſt. Et dico † MOLITUR, quo verbo ſignifico non tantum actum jam perfectum, ſed & ſolum conatum, per text. in d. l. Quiſquis. 5. in pr. ibi: *Eadem enim ſeveritate voluntatem ſceleris, qua effectum, puniri jura voluerunt*. C. ad leg. Iul. majeſtat. Cui conſonat Conſtit. Caroli

IV. in

IV. in aurea bulla. Tit. Von der Ertzbiſchoffe Segen / in gegenwertigkeit eines Keyſers Eſt item communis Doctorum noſtrorum ſententia, quod ſolo quoq; conatu ad exteriorem actum deducto hoc facinus perpetretur. Didac. Covarruv. ad c. ſi furioſus, tit. de homicidio in Clement. Relectionis parte ſecunda, in principio num. 7. Cyrillus Fulgeonius in ſumma criminali, Rubric. de offic. Præſidis, §. 9. num. 3. & rubr. de publ. jud. §. 3. num. 4. Decian. dict. tract. crimin. lib. 7. cap. 35. Sed de hac quæſtione infra ſuo loco plenius agam.

Quibus autem modis contra Imperatorem vel populum Romanum ejuſve ſecuritatē aliquis doloſè quidpiam moliatur, ut in maieſtatis crimen incurrere dicatur, oſtendam capite ſequenti, ubi exponam etiam, quatenus in Ducibus, aliiſque Principibus Imp. Romanum tanquam ſuperiorem recognoſcentibus hoc crimen committatur.

Quod attinet notationem huius criminis, oſtendi id appellari ita à ſuo ſubjecto, ſive obiecto, à maieſtate ſcilicet Imperatoris, & populi Romani, quæ hoc crimine læditur, ac violatur. l. 3. ibi, 52

maieſtatem publicam læſerit. & l. in quæſtionibus. 8. ibi, læſæ maieſtatis, ff. de leg. Iul. maieſtat. & l. ult. in fin. ibi in violata maieſtat. C. de abolit.

53 Eſt autem maieſtas (temporalis) ſuprema dignitas & amplitudo liberi alicuius populi, id eſt, poteſtati alterius
54 populi non ſubiecti. d. l. Non dubito. 7. §. 1. ff. de captiv. & poſtlim. reverſ. Ita † quaſi maior ſtatus, ſive maior poteſtas dicta. Oldrad. conſil. 43. num. 8. & alii quos referunt & ſequuntur Hier. Gigas in dict. tract. de crimine læſæ maieſt. lib. 1. rubr. 2. & Decian. dict. tract. criminal. lib. 7. cap. 1. num. 3.

55 Vnde & populi Romani maieſtas eſt, l. 1. §. 1. ff. de leg. Iul. maieſt. & d. l. Non dubito. 7. §. 1. ff. de captiv. & poſtlim. reverſ. Cic. in Philip. 3. Item in partit. Orator. in oratione pro Rabirio, & lib. 2. de invent. cap. 3. quæ publica maieſtas dicitur in d. l. 3. ibi, maieſtatem publicam. ff. de leg. Iul. maieſt. Cum publicum dicatur id, quod eſt totius populi, §. 1. Inſtit. de publ. jud. & l. palam. 43. §. Senatus. ff. de ritu nuptiar.

56 Quia verò populus Romanus omne ſuum jus & imperium cum Imperatore

com-

communicavit, uti ſupra oſtendi, iccirco Imperatoris quoq; maieſtas eſt, quæ Imperatoria dicitur maieſtas, in proœmio Inſtit. in princ. & maieſtas regnantis in l. digna vox. 4. C. de legib. Item principalis maieſtas in d. l. famoſi. 7. §. 3. ibi, ob principalis maieſtatis, ff. de leg. Iul. maieſt. & l. pen. ibi, ex principali maieſtate, ff. de hered. Inſtit. tum etiam maieſtas regia in tit. 27. de pace tenenda, & eius violatoribus, in princip. ibi, ſolitum regiæ maieſtatis, lib. 2 feud. & l. 1. Cod. ut nemo privatus titulos prædiis ſuis, vel alienis imponat.

Meminit quidem Ictus Paulus in l. 58
pen. ff. de juſt. & jur. & in l. Si familia 9. ff. de juriſdict. meminit, inquam, de prætoris quoque majeſtate, ſed non niſi per κατάχρησιν, & abuſionem.

Committit etiam crimen maieſtatis, 59
qui vitæ Prætoris inſidias ponit, d. l. 1. §. 1. verſ. Cujuſve opera, ibi, quò quis magiſtratus populi Romani, quive imperium poteſtatemve habet, occidatur, ff. de leg. Iul. maieſtatis. Verùm non quod ipſiusmet Prætoris aliqua ſit maieſtas, ita propriè dicta, ſed quod in perſona Prætoris violatur populi Romani ma-



Digitized by Google

jeſtas. Id quod ex eo cognoſcitur, quod in d. l. 1. §. 1. ff. d. t. definitioni criminis maieſtatis contra populum Romanum commiſſi, ſubiicitur etiam exemplum de eo facinore, quo quis de nece cogitavit magiſtratus populi Romani.

# CAP. II.

## Quotuplex ſit maieſtatis crimen: & quibus modis illud committatur.

### SUMMARIA.

1 *Duplex eſt maieſtatis crimen. Vnum maledicto committitur: alterum committitur facto.*

2 *De majeſtatis crimine quod facto committitur: ubi textus lectio emendatur.*

3. *Definitio criminis maieſtatis, quod maledicto committitur.*

4 *Error interpretum detegitur.*

5 *Facto commiſſum crimen maieſtatis duplex eſt: perduellio, & maieſtatis crimen.*

6 *Perduellionis crimen ſæpe generis nomine ſignificatur, & ſimpliciter maieſtatis crimen dicitur.*

7 *Perduellionis crimen in duplici eſt differentia.*

8 *Quaſi perduellionis crimen quibus in perſonis committatur.*

9 *Definitio criminis perduellionis.*

10 *Vnde*

Digitized by Google

10 *Vnde dicatur perduellionis crimen.*
11 *Quibus modis adverſus Imperatorem committatur perduellionis crimen.*
12 *De ſecundo modo committendi hoc crimen in Romanum Imperatorem.*
13 *Adverſus Rempub. Romanam quis perduellionis crimen committat.*
14 *Quaſi per duellionis crimen quod ſit.*
15 *Cur vocetur quaſi perduellionis crimen.*
16 *Damnatio memoriæ eſt propria perduellionis pœna.*
17 *Quæſtio, an perduellionis ſit crimen, ſi quis alicui Cardinali hoſtiliter inſidias ponat.*
18 *Quæſtio, neceſſe an ſit, ut in aula Cæſarea ſemper commoretur, vel Pontificis Romani adhæreat lateri, Imperatoris Conſiliarius, aut Cardinalis, ut in eius perſona crimen quaſi perduellionis committi dicatur.*
19 *Negantis ſententiæ argumentum primum.*
20 *Argumentum ſecundum.*
21 *Argumentum tertium.*
22 *Argumentum quartum.*
23 *Corporis nomine quid ſignificetur in l. quisquis.5. C.ad leg. Iul. majeſtat.*
24 *Argumentum quintum.*
25 Dictio cuiuslibet *eſt nomen univerſitatis, & extendit diſpoſitionem ad omnes, & ſingulos.*
26 *Argumentum ſextum. Clericus licet abſens*

 *ſit,*

ſit, in ſervitio tamen Pontificis, nihilominus in Eccleſia reſidere dicitur.

27 Argumentum ſeptimum

28 Quæſtio ardua, an quaſi perduellionis crimen committat, qui odio privato aliquem ex Conſiliariis Imperatoris trucidari laborat?

29 Affirmantis ſententiæ ratio prima.

30 Ejuſdem ſententiæ argumentum ſecundum.

31 Tertium argumentum ajentis ſententiæ, à lege non diſtinguente.

32 Quartum argumentum ejusdem ſententiæ.

33 Argumentum ſententiæ ejusdem quintum.

34 Quintum argumentum concluſionis ejuſdem.

35 Sextum argumentum ejuſdem deciſionis ab autoritate.

36 Quæſtio perplexa expeditur, incurratne in pœnam criminis læſæ maieſtatis, qui non ignorat committi illud, nec tamen hoc facinus revelat.

37 Affirmantis ſententiæ autores & patroni, qui ſint.

38 Negantis opinionis defenſores.

39 Bartoli animam in inferno cruciari propter deciſionem ajentem.

40 Affirmans Bartoli opinio probatur.

41 Argumentum primum aſſertionis affirmatæ.

42 Argumentum ſecundum.

43 Argumentum tertium.

44 Argumentum quartum.

45 Argu-

Digitized by Google

45 Argumentum quintum.
46 Argumentum ſextum.
47 Argumentum ſeptimum.
48 Negantis ſententiæ rationes: ad quas reſpondetur.
49 Ius ſingulare ad cōſequentiā trahendū non eſt.
50 Separatorum ſeparata eſt ratio.
51 Intellectus c. Felicis, Tit. de pœnis, remiſsivè.
52 Qui poteſt hominem in vitæ periculo conſtitutum à morte liberare, nec liberat eum, occidere ipſum cenſetur.
53 De intellectu l. quiſquis. §. pen. C. ad leg. Iul. maieſt.
54 Revelare crimen tenetur nemo, ſi id probare nequeat.
55 Denunciator licet non poſſit probare crimen, tenetur tamen illud indicare.
56 Ius Württembergicum deſiderat, ut denunciator vel probet crimen, vel ejus indicia per circumſtantias proferat.
57 Definitio criminis læſæ majeſtatis ſpecialis.
58 Adverſus quem committatur ſpeciale majeſtatis crimen.
59 Solius Imperatoris eſt exercitum comparare, & bellum gerere.
60 Imperatoris eſt habere delectum militum.
61 Luſtrare exercitum eſt probare militem, qui actus probatoria dicitur.
62 Negocium luſtrandi militem Imperator aliis mandare poteſt.

63 *Statuas Imperatoris, vel imaginem conſecratam qui conflat, crimen maieſtatis committit.*

64 *Injurioſum eſt ſtatuam alterius detrahere.*

65 *Reprobatæ Imperatoris ſtatuæ quæ ſint.*

66 *Statuas Imperatoris nondum conſecratas qui conflat, non incurrit in majeſtatis crimen.*

67 *Quid non fieri, & non rectè fieri paria ſunt.*

68 *Qui vendit Imperatoris ſtatuas, aut imagines conſecratas, in crimen majeſtatis incidit.*

69 *Qui Imperatoris ſtatuam aut imaginem conſecratam lapidibus, aut alio modo offendit, maieſtatis crimen contrahit.*

70 *Niſi id fortuitò fiat: ubi reſponſio ad objectionem.*

71 *Imperatoris nomen qui ſibi vindicat dolo malo, majeſtatis crimen committit.*

72 *Monetam qui cudit abſque licentia Imperatoris, crimen maieſtatis contrahit.*

73 *Ius cudendi monetam eſt de regalibus.*

74 *Monetæ cudendæ jus impetrare nõ poteſt privatus.*

75 *Adulterans probam Imperatoris monetam cõtrahit majeſtatis crimen.*

76 *Vnum idemq́ʒ facinus criminoſum diverſa cõſideratione ad diverſa criminũ genera, & titulos referri poteſt.*

77 *Moneta adulteratur tribus modis.*

78 *Facta nonnulla ſunt, quæ ſpeciem habent criminis*

*minis majeſtatis, ſed non ſunt ejuſcemodi.*

79 *Sententia contra ſacras conſtitutiones latæ eſt ipſo jure nulla.*

80 *In fraudem legis ſi dicat judex ſententiam dolo malo, veram litis æſtimationem parti læſæ præſtare cogitur.*

81 *Qui per venerationem Imperatoris jurat, juramentum autem non ſervat, non polluit ſe majeſtatis crimine.*

82 *Perjurii pœna quando ſit ictus fuſtium.*

83 *In l. 2. C. de reb. credit. quidam* pro per genium Principis *legendum putant,* per venerationem Principis.

84 *Crimen maieſtatis ſpeciale quomodo committatur adverſus populum Romanum.*

85 *Labi videntur Hotomannus, Decianus, & Arnoldus ab Haerſolte in definiendo crimine majeſtatis ſpeciali.*

86 *Speciale maieſtatis crimen, adverſus populum Romanum quod committitur, in duplici eſt differentia.*

87 *Oratio illa,* ope conſilio, *item,* opera conſilio, *quid valeat in jure noſtro.*

88 *Conditores juris ſub duobus ſimplicibus in diſtributione expreſsis comprehendunt etiam mixtum.*

89 *Donellus negat eſſe mixtas actiones: ſed injuria.*

90 *Verbum,* videri, *interdum ſignificat non fictionem,*

*ctionem, ſed veritatem, & proprietatem.*

91 *Crimen maieſtatis committitur interdum non faciendo, ſive omittendo.*

92 *Per* factum *ſignificatur quandoque in jure noſtro* infectum.

93 *Quis ſuo proprio facto, & per ſe Rempubl. Romanam pro parte offendat, vel faciendo, vel omittendo.*

94 *Error Hieronymi Gigantis detegitur, qui urbem accipit pro civitate ſuperiorem non recognoſcente, in l. 1. §. 1. ff. de leg. Iul. maieſt.*

95 *l. 4. in fin. princ. ff. dict. t. de omni Reo, non tantum de Reo maieſtatis exaudienda.*

96 *Quæſtio, an contra Imperatorem, vel populum Romanum majeſtatis crimen committat? qui privatus pro poteſtate, magiſtratuve quid ſciens dolo malo gerit.*

97 *Adverſus Imperatorem majeſtatis crimē committit, qui jus magiſtratus ſibi vindicat, quaſi datum ſibi ab Imperatore.*

98 *Adverſus populum Romanum committit majeſtatis crimen, qui confugientem ad Eccleſiam ab ea abducit.*

99 *Quidam impunè ab Eccleſia extrahi poſſunt.*

100 *Collegium conſtituere illicitum eſt crimen majeſtatis.*

101 *Principem Imperij, non Electorem, qui occidit, aut vitæ ejus inſidias ſtruxit, an ſpeciale maieſtatis crimen committat?*

102 Do-

102 *Domini appellatione in l. 3. verſ. Reus etiam C. de Epiſcop. aud. ſignificatur non ſolum Imperator, ſed & Princeps alius inferior.*

103 *Principes, Comites, Barones ſunt Senatores populi Romani.*

104 *In filios illius, qui crimen majeſtatis committit in Principe non Electore, non convertitur pœna l. quisquis. 5. C. ad leg. Iul. majeſtat.*

105 *Memorantur Doctores, qui negant maieſtatis crimen committi in Principe Imperatorem recognoſcente.*

106 *Argumenta negatæ hujus opinionis proponuntur.*

107 *Odioſa, & pœnalia non ſunt extendenda.*

108 *Incluſio unius eſt excluſio alterius.*

109 *Refutantur argumenta opinionis negatæ.*

110 *Qui de nece magiſtratus civitatis Imperialis nefariè cogitat, crimen majeſtatis committit.*

111 *An majeſtatis contrahat crimen, qui patriam ſuam oppugnat, vel prodit?*

112 *Gigas diſtinguendo decidit propoſitam quæſtionem.*

113 *Diſtinctio Gigantis reijcitur.*

114 *Reſponſio ad objectionem, ex l. ult. verſ. ſin autem. C. de abolit.*

115 *Quæ notabilia ſunt, ſpecialiter notari debẽt, ne quaſi neglecta videantur.*

116 In

Digitized by Google

117 *In jure noſtro etiam ea, quæ ſub genere expreſſo continentur, ſpecialiter quoque, & nominatim poſt genus exprimuntur ſæpe.*

118 *Dictio,* Aut, *in l. ult. in fin. C. de abolit. conjunctionis vim habet, non disjunctionem denotat.*

119 *Recenſentur modi, quibus majeſtas Reipubl. Romanæ omittendo læditur.*

120 *Exponuntur modi, quibus aliquis Rempubl. Romanam per alium offendit.*

121 *Quæſtio, an ſolo conatu maieſtatis crimen committatur, etiamſi effectus non ſit ſecutus?*

1 CRIMEN majeſtatis duplex eſt: Aut enim maledicto committitur; aut facto quodam contrahitur. De maieſtatis crimine, quod maledicto committitur eſt text. in l. un. C. ſi quis Imperator. maledixerit. ubi Cujac. Et l. Famoſi. 7. §. 3. ibi, Nec lubricum linguæ ad pœnam. ff. ad leg. Iul. Majeſt. & in tit. 29. lib. 5. ſent. Pauli, & ibi Cujac.

2 De eo maieſtatis crimine, quod facto committitur, eſt textus in d. l. famoſi. 7. §. ult. ff. de leg. Iul. maieſt. & apud Paulum dict. lib. 5. ſentent. tit. 29. in fine principii. Vbi, quod crimen, ait Iuriſconſultus Paulus, non ſolum facto,

ſed

ſed & verbis impiis maximè exacerbatur. Et in d. l. famoſi. 7. §. ultim. ff. hoc tit. Modeſtinus Iuriſconſultus, crimen, ait, maieſtatis facto, veluti violatis ſtatuis, vel imaginibus maximè exacerbatur. Quo loco niſi pro primo, VEL, legamus, VELUTI, imperitè ſanè FACTO opponuntur violatæ ſtatuæ, & imagines, quippe cum & factum violatas ſtatuas comprehendat. Cuiac. ad Iul. Paul. dict. lib. 5. tit. 29.

Maledicto cõmittitur maieſtatis crimen, cum quis impiis, injurioſis, & puniendis verbis adverſus Imperatorem, 3
vel populum Romanum utitur. d. l. un. C. ſi quis Imp. maledixerit. Paul. dict. lib. 5. ſentent. tit. 29. in fine principii. & d. l. 7. §. 3. verſ. Nec lubricum linguæ, ff. hoc tit. ubi Modeſtin. Nec ait; lubricum linguæ ad pœnam facilè trahendum eſt; Quanquam enim temerarii digni pœna ſint, tamen ut inſanes inſanis illis parcendum eſt, cum tale delictum quod vel ex ſcriptura legis deſcẽdit, vel ad exemplum legis vindicandum eſt. Notandum eſt ea in lege, quod Ictus ait; delictum quod ex ſcriptura legis deſcendit, vel ad exemplum legis

vin-

vindicandum. Per legem ſignificatur, lex Iulia Majeſtatis. Ergò ea lex vindicat quoque maledictum in Imperatorem.

4 Arbitrantur quidam Interpretes noſtri, quos referunt, & ſequuntur Hieron. Gigas dict. tract. de crimine læſæ maieſtat. libr. 1. Rubr. Qualiter & quibus crimen læſæ maieſtatis committ. quæſt. 40. & Tiber. Decian. dict. lib. 7. cap. 50. ex maledicto non contrahi amplius crimen maieſtatis, quam ſententiam quoque tenet Cujac. ad Paul. dict. tit. 29. Et Dominus Collega Harpprechtus ad §. publica autem judicia num. 37. & ſeq. Inſtit. de public. judic. Sed contrarium arguit textus in d. l. un. C. ſi quis Imp. maledixerit. Vbi Impp. Theod. Arcad. & Honor. diſertè tradunt. Si quis Imp. maledixerit, referendum id eſſe ad ſcientiam ipſius Imperatoris, ut is ex perſona & verbis delinquentis cognoſcat, utrum pœna plecti debeat, nec ne.

5 Facto quod contrahitur maieſtatis crimen ſimiliter duplex eſt: Vnum perduellionis crimen appellatur; alterum generis nomen retinet, & maieſtatis crimen dicitur. l. ultim. ff. h. t. l. donationes

tiones in concubinam. 31. §. ult. ff. de donat. l. liberorum. 11. §. non ſolent. ff. de his, qui notantur infam. l. cum filius. 76. §. ultim. ff. de leg. 2. §. Interdum autem, verſ. per contrarium, Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. defer. Cujac. ad Iul. Paul. lib. 5. ſent. tit. 29. Hotoman. ad §. publica autem judicia, Inſtit. de public. jud. Sic adoptionis nomen generale eſt, & in duas diſcedit ſpecies: una dicitur arrogatio, altera generis nomē retinet, & appellatur adoptio. l. 1. §. 1. ff. de adopt. Cognationis item nomen ſimiliter generale eſt, & in duas dividitur ſpecies, quarum una dicitur agnatio, altera generis nomen retinet, & appellatur cognatio, l. Iuriſconſultus, 10. §. 1. & §. inter agnatos, ff. de gradib. & §. 1. & ult. Inſtit. de leg. agnat. tutel.

Etſi verò aliud ſit perduellionis crimen, aliud verò crimen maieſtatis, ita in ſpecie dictum, attamen haud rarò perduellionis crimen generis nomine deſignatur, & ſimpliciter maieſtatis crimen dicitur, ut in l. 3. & l. 4. C. hoc tit. & l. de minore. 10. §. 1. ff. de quæſt. & Reus perduellionis dicitur Reus maieſtatis l. maieſtatis. 6. C. hoc titul. l. De- 6

curiones. 16. C. de quæſtionibus. Sed magni refert cognoſcere, quod perduellionis, quod item maieſtatis crimen ſit, cum pœna utriuſque non ubique ſit eadem, ut infra capite. 3. dicetur.

7 PERDUELLIONIS crimen, vel eſt propriè ejuſmodi, vel eſt quaſi perduellionis crimen, uti apparet ex d. l. ultim. ff. h. t. & d. l. Quiſquis. 5. C. eod. tit. quemadmodum contractus alius eſt propriè contractus, alius quaſi contractus, & delictum, aliud propriè delictũ, aliud quaſi delictum, §. ſequens diviſio, Inſtit. de oblig. junct. tit. Inſtit. de obligat. quæ quaſi ex contractu naſcuntur, & tot. titul. de obligationib. quæ quaſi ex delicto naſcunt. Peculium item caſtrenſe, aliud propriè eſt peculium caſtrenſe, aliud quaſi caſtrenſe peculium, l. ultim. in princip. ibi, quod caſtrenſe peculium appellatur, C. de inoffic. teſt. & l. 3. §. Dari autem, ibi, de peculio caſtrenſi, vel quaſi caſtrenſi. ff. de bon. poſſ. Et ſicuti ad exemplum ſubſtitutionis pupillaris recepta eſt quaſi pupillaris ſubſtitutio, in perſonis ſcilicet mente captis, §. Qua ratione, Inſtit. de pupillar. ſubſtitut. Duar. lib. 2. diſp. cap. 7.

Ita

Digitized by Google

Ita quoque ad exemplum criminis perduellionis, quod in perſona Imperatoris committitur, de quo in d. l. ult. ff. h. t. & in d. l. de minore, 10. §. ibi, quo ad perſonas principum, ff. de quæſtionibus, quaſi perduellionis crimē non ineptè dicitur, quod † contrahitur in Cæſaris Conſiliariis, Senatoribus, & militibus, quippe cum hi pars corporis ipſius Imp. dicantur. in dict. l. quiſquis, C. h. t. nec tamen ubiq; eadem utriuſq; ſit pœna, major tamē ſit pœna etiam quaſi perduellionis, quam criminis maieſtatis, ita ſpecialiter dicti, ſicuti oſtendam infra cap. 3. ut proinde hæc genera diſtingui planè neceſſe ſit. 8

PERDUELLIONIS crimen ita propriè dictum eſt, cum quis hoſtili animo adverſus ipſummet directò Imperatorem, vel Remp. Romanam, quid molitur. d. l. ult. ff. h. t. & §. publica autem judicia, ubi Hotomanus Inſt. de publ. jud. verbis, HOSTILI ANIMO, diſtinguitur perduellionis crimen à crimine maieſtatis ita ſpecialiter dicto, ſed verbis, *adverſus ipſummet directò Imperatorē, &c.* ſeparatur hoc crimen perduellionis à quaſi perduellionis crimine, quod qui- 9

dem ſimiliter adverſus Imperatorem contrahitur, at non directò, ſed in perſona Conſiliarii, Senatoris, aut militis Cæſaris, d. l. quiſquis. 5. in princ. ibi, de nece etiam virorum illuſtrium, C. hoc tit.

10 Dicitur autem hoc crimen ex eo perduellionis crimen, quod hoſtili animo committitur, d. l. ultim. ibi, hoſtili animo. ff. h. t. & hoſtis olim perduellis appellabatur. l. quos non hoſtes, 234. in princ. ff. de verb. ſign.

Sed videamus quomodo tum adverſus Imperatorem, tum adverſus rempublicam Romanam perduellionis crimen contrahatur.

11 Adverſus Imperatorem committitur perduellionis crimen duobus modis. Primus eſt, cum quis vel perſonam Imperatoris offendere, vel ipſum de provincia ſua, aut ejus parte quadam deturbare hoſtiliter laborat, d. l. de minore. 10. §. 1. ibi, de maieſtatis crimine, quod ad perſonas principum attinet, ff. de quæſtionib. & d. l. quiſquis. 5. in princ. C. ad leg. Iul. maieſt. Et quia hoſtili animo hoc crimen committi dicitur, non ſolum in perſona Imperatoris, ſed & pro-

provincia, atq; ita rebus ipſius contrahi putandũ eſt; quippe cum hoſtis utrumque petat, & perſonam, & bona eius: & hoſtire verbum ſignificet comprimere, retundere, offendere, cædere, ut ſcribit Nonius Marcellus lib. de compendioſa doctrina, cap. 2.

Quicunque ergò cum militibus, vel etiam privatis, vel Barbaris ſceleſtam adverſus Imperatorem injerit factionem, aut factionis ipſius ſacramentum ſuſceperit, vel dederit, in hoc perduellionis crimen incurrit, dict. l. quiſquis. 5. in pr. C. ad leg. Iul. maieſt.

Qui item ab obedientia Principis, id eſt, Imperatoris ſe ſubtrahit, ac illi ſe hoſtem parat, hoc crimen committit, Oldrad. conſil. 43. num. 8. in fin. Hieron. Gigas dict. libr. 1. Rubr. Qualiter & à quibus, quæſt. 36. Tiber. Decian. tract. criminal. lib. 7. cap. 6. num. 26. & cap. 33. num. 1.

Secundus modus, quo perduellionis 12 crimen in Romanum Imperatorem committitur, hic eſt, cum quis alicui ex Electoribus Imperii, Eccleſiaſtico, vel ſeculari vitæ periculum comparare ſtudet, textus eſt in aurea Bulla Caroli IV.



Digitized by Google

Titul. **Von der Biſchoffe Segen / in gegenwertigkeit eines Keyſers** Ex quo loco manifeſtè evincitur, quod propriè perduellionis crimen hoc etiam modo committatur: tum quia Imperator diſertè ibi ſcribit, quod Principes Electores ſint pars corporis Imperatoris, **Ein theil jhres Leibs**/ tum quia omnis pœna, quæ ex perduellionis crimine ita propriè dicto convertitur in Reum, ſtatuitur quoque ibidem in eum, qui de nece Principis Electoris cogitat: ut proinde hic modus cum priori ſub eodem genere comprehendi meritò debeat, &c.

Quia verò Carolina illa conſtitutio pœnalis eſt, & nominatim agit de his tantum, qui mortem adferre ſtudent Principi Electori, certè porrigi non debet ad eos, qui alio modo offendere Electorem laborant; quippe cum legũ interpretatione pœnæ moliendæ ſint potius, quam exaſperandæ, l. pen. ff. de pœnis.

23 Cæterum adverſus Rempublicam Romanam committit perduellionis crimen, qui ipſam directò, & principaliter Romanæ Reipubl. ſummam, id eſt, ſtatum formamq; Imperii Romani labe-

labefactare, aut evertere conatur, d. l. ult. ff. de leg. Iul. maieſt. ubi molitio adverſus Rempubl. Romanam, vel Imperatorem hoſtili animo facta, perduellionis crimen dicitur, & opponitur cuivis alii cauſæ criminis maieſtatis.

Cum autem perduellionis crimen non committat, qui tantum pro parte quadam, etiam ut hoſtis, offendit Rempublicam Romanam, ſed ſpeciale majeſtatis crimen incurrat, ut ſi imperii hoſtem ſciens ſuſceperit, & occultarit, l. Metrodorum. 40. ff. de pœnis, certè is tantum, quem dixi, perduellionis crimen adverſus Rempubl. Romanam committit. Idq; ſentit etiam Hotomanus in Commentariis verbor. juris, in verb. perduelles Tiber. Decianus dict. Tract. criminali, lib. 7. cap. 6. n. 4. 20. & 23. & Arnold. ab Haerſolte in adverſariis de actionib. act. 29. ad 7. partem Pandect. nu. 3. Id tamen non de Turcico, aut quo alio extero populo intelligi debet, ſed de civib. Romanis, ſecundum ea, quæ tradidi ſupra c. 1. & nominatim ſcribit Oldrad. dict. conſ. 43. n. 8. in fine. Qui itaque civis Romanus imperio Romano bellum movet, aut mi-

litem hoſtis populi Romani quavis occaſione in Romanum imperium ad vaſtandum, & diripiendum illud ducit, perduellionis crimen incurrit.

14 Quaſi perduellionis crimen eſt, cum quis in necem Conſiliarii, Senatoris, militiſve Cæſarei quid molitur, l. quiſquis. 5. in pr. ibi, de nece etiam virorum illuſtrium, &c. C. ad leg. Iul. maieſt. & dict. tit. Qui ſint rebelles, verſ. terrore, ibi, officiales noſtros, collat. 11. in Extravagant. Notandum autem eſt, quod dixi, *in necem Conſiliarij, &c.* Si enim quis alio modo offendat Conſiliarium, Senatorem, militemve Imperatoris, hoc crimen non committit. Loquitur enim textus dict. l. quiſquis C. h. t. de eo tantum, qui de nece Conſiliarii, Senatoris, militiſve Imperatoris cogitat; unde cum pœnalis ſit ea conſtitutio, ad offenſam aliam extendi non debet, per dict. l. penultim. ff. de pœnis.

15 Ideo autem hoc crimen voco quaſi perduellionis crimē; primò quia Conſiliarii, Senatores, & milites Cæſarei dicuntur pars corporis Imperatoris, in d. l. quiſquis. 5. in princ. C. ad leg. Iul. maieſt. Sed qui necem Imperatori adferre cona-

conatur, perduellionis crimē committit, ut ſupra dixi. Deinde quia ut bona rei perduellionis non conſervantur liberis, ejusque filii non modò à materna, avita, aliorumque propinquorum, ſed etiam teſtamentaria extraneorum hereditate arcentur, atq; in fames ſunt, & inteſtabiles, ſic etiam omnis ſubſtantia Rei huius criminis adimitur ejus etiam liberis, & filii ipſius exortes ſunt hereditatis maternæ, avitæ, aliorumque propinquorum, & extraneorum, ſuntque infames & inteſtabiles, d. l. Quiſquis. 5. §. 1. & 2. C. eod. Quia † tamen 16
damnatio memoriæ propria pœna eſt criminis perduellionis, d. l. ult. ff. de leg. Iul. maieſt. Hæc autem pœna definita non ſit in dict. l. quiſquis. 5. C. h. t. etiam in eos, qui de nece Conſiliarii, Senatoris, militiſve Cæſaris cogitant: Proinde crimen hoc perduellionis crimen propriè dici haud poſſit, non ineptè quaſi perduellionis crimen appellatur; maximè cum medium ſit crimen inter perduellionis crimen ita propriè dictum, & crimen maieſtatis; propius tamen ad illud, quam ad hoc, accedat; ſiquidem bona Rei maieſtatis liberis ipſius relinquan-

quantur, l. Eorum 9. ff. de leg. Iul. majeſt. proindeq́ue etiam ipſius filij ad maternam, avitam, cæterorumq́ue propinquorum, tum etiam extraneorum teſtamentariam ſucceſſionem admittantur, nec infames, aut inteſtabiles fiant.

17 Cæterum non inepte hoc loco quæri poteſt, ſitne perduellionis, an quaſi perduellionis crimen, ſi quis alicui Cardinali Eccleſiæ Romanæ hoſtiliter inſidias comparet? Et licet hoc facinus illi potius, quam huic generi aggregandũ videatur; quippe cum in Principibus, Electoribus perduellionis crimen, ut ſupra oſtendi, committatur; & Cardinales in Eccleſia Romana ſub Pontifice idem ſint, quod Principes Electores in imperio Romano ſub Imperatore; Attamen in perſona Cardinalis cujuſdam non perduellionis, ſed quaſi perduellionis crimen contrahi exiſtimo, per textum in c. Felicis, tit. de pœnis in 6. quo loco omnis quidem pœna ſtatuitur in eum, qui necem Cardinali adferre ſtudet, quæ civili ſanctione in eum definitur, qui de nece Conſiliarii, Senatoris, militiſve Imperatoris cogitat. Verum nulla

nulla ibidem ſit mentio eius pœnæ, quæ propria eſt criminis perduellionis, ut eſt maximè damnatio memoriæ Rei defuncti. l. cum filius 76. §. ult. ff. de leg. 2. & l. ult. ff. de leg. Iul. maieſt.

Atque hæc monitio contemnenda non eſt, ſiquidem Interpretes noſtri, ut Boër. tract. de ſeditioſ. cap. 6. nu. 7. Hieron. Gigas dict. Tract. de crimine læſæ maieſtatis, lib. 1. Rubr. Qualiter & à quibus, quæſt. 1. num. 4. & Tiber. Decian. dict. Tract. crimin. lib. 7. cap. 5. nu. 8. ſimiliter tradant, crimen læſæ maieſtatis eſſe, ſi quis Cardinalem hoſtiliter inſectetur, aut ei violentas manus inijciat, nec quæ ſpecies eius criminis ſit, oſtendant, cum tamen magni referat ſcire, cui ſpeciei ſubiici hoc debeat crimen, cum alia ſit pœna perduellionis, alia quaſi perduellionis, alia criminis maieſtatis ita in ſpecie dicti, licet hæ ſpecies quaſdam habeat communes pœnas, ut infra exponam cap. 3.

Sed elegans, & ſatis controverſa quæ- 18
ſtio ſe nobis hîc offert, ut maieſtatis crimen in Conſiliario, Senatore, militeve Cæſaris, aut in perſona Cardinalis Romanæ Eccleſiæ cōmittatur, ſitne prorſus

ſus neceſſe, ut illi apud Cæſaream majeſtatem in ejus aula commorentur, vel hic Romani Pontificis lateri adhæreat? Gloſſa quidem ad d. l. Quiſquis. 5. in princ. in verb. nobis militat, & ibi Cynus, & Salycet. C. ad leg. Iul. maieſt. tum etiam Laudenſ. Tract. de crimine læſæ majeſtat. quæſt. 3. Item Roland. à Valle conſil. 1. num. 23. & 24. vol. 3. & Iul. Clar. lib. 5. ſentent. §. læſæ majeſtatis crimen, num. 5. in fine, diſertè tradunt, quod in illis tantum Imperatoris Officialibus majeſtatis crimen contrahatur, qui reſident apud Principis perſonam, & in ejus ſupremo Conſiſtorio ſedent. Atq; hanc ſententiam confirmare videtur textus in dict. l. quiſquis. 5. in princip. C. ad leg. Iul. maieſtat. Primò enim in Conſtitutione illa, Impp. Arcad. & Honor. nominatim loquuntur de Conſiliariis, qui Imperatoris Conſiſtorio interſunt. Et certè duo conjunctim exigere ibi videntur Impp. ad hoc, ut quis in crimen illud incurrat; unum eſt, ut de Conſiliarii cogitatum ſit nece; alterum eſt, ut Conſiliarius ille Conſiſtorio Imperatoris interſit. Hæc enim ſunt verba Impp. *qui Conſiliis, & Conſiſtorio noſtro interſunt.* Deinde

inde expreſsè diſpoſitionem illam ſuam dirigunt Imperatores ad illos Senatores, qui ſunt pars corporis Imperatoris, quales eſſe videntur illi tantum, qui coràm conſiliis ſuis Cæſaream maieſtatem juvant, & ſemper in Aula Cæſaris vivunt.

Verùm nihil rationib. hiſce motus, 19
in contrariam ſententiam ire non dubito. Nam primò crimen majeſtatis committere dicitur non ille tantum, qui univerſum populum Romanum lædit, ſed & qui magiſtratum aliquem populi Romani, aut eum, qui imperium, poteſtatemve habet, occidere ſtudet, l. 1. §. 1. verſ. Cujuſve opera, ff. de leg. Iul. majeſtat. ubi non diſtinguitur magiſtratus ille Romæ ſit, vel alibi in provinciis, ut eſt Præſes provinciæ, aut Proconſul, qui ipſi quoq; magiſtratus ſunt Populi Romani, ut ſcribit Hotomanus in Commentariis verborum juris, in verb. Magiſtratus, & eum ſecutus Menoch. conſil. 99. num. 80. Et certum eſt, quod Præſes itemque Proconſul in provinciis imperium, & poteſtatem habeant, l. 3. l. 4. l. Ex omnibus. 10. cum ſeqq. ff. de offic. præſid. l. Si aliam. 7. §. ultim.

ff. de

Digitized by Google

ff. de offic. Proconſ. Sed quia hoc argumentum facilè infringi poſſe videtur, ut quo probatur tantum, quod maieſtatis crimen & ille committat, qui Conſiliarium Imperatoris etiam alibi, quam in Aula Cæſarea degentem necare intendit: hîc autem quæſtio ſit de quaſi perduellionis crimine, cujus durior pœna eſt, quam criminis majeſtatis ita ſpecialiter dicti; Idcircò firmiora nobis argumentorum præſidia quærenda ſunt.

20 Secundò autem pro obtinenda contraria ſententia ita arguo: Quod lex ſimpliciter in aliqua cauſa non requirit, id neceſſariò deſiderari dicendum non eſt. l. 5. in princ. ff. de probat. l. illam 19. verſ. ſuperſtitibus quidem, ibi, eo quod nulla conſtitutio C. de collationib. Novell. 18. cap. 5. in princip. Sed ad hoc, ut in Conſiliario Imperatoris quaſi perduellionis crimen admittatur, nihil aliud Conſtitutio Impp. Arcad. & Honorii requirit, quam ut Conſiliarius ille Conſiſtorio Imperatoris interſit, & de ejus nece aliquis hoſtiliter cogitet. d. l. quiſquis. 5. in princ. C. ad leg. Iul. maieſtat. Quocirca etiamſi non ſemper Principis lateri Conſiliarius ejus adhæreat, & in

ejus

ejus Aula verſetur continuo, ſed alibi ſuarum rerum ſedem habeat, modo cum opus fuerit conſiſtorio Imperatoris interſit, & in eo Imperatorem Conſiliis ſuis juvet, quaſi perduellionis crimen, qui de ejus nece cogitat committit.

Hanc concluſionem porrò & hoc argumento corroborari puto: Conſiliariis Cæſaris conſiſtorianis hae in cauſa comparantur Senatores Romani. Vt enim qui de illorum, ſic & qui de horum nece nefariè cogitat, quaſi perduellionis crimen incurrit, d. l. Quiſquis. 5. in princ. C. ad leg. Iul. majeſtat. Sed Romani Senatores non verſabantur in aula Imperatoris, non ſemper ejus lateri adhærebant, ſed conſiliis publicis operam dabant Romæ, l. penult. & ult. ff. de Senatorib. Non ergo neceſſe eſt, ut Conſiliarii Imperatoris Conſiſtoriani ſemper in Cæſaria vivant aula, ad hoc ſcilicet, ut in eorum perſona quaſi perduellionis crimen committatur. 21

Præterea pronunciatum illud, & hac non parum firmatur ratione, quod Cōſiliarii Imperatoris, & Senatores Romani in hac cauſa ideo adæquantur, quod 22

Digitized by Google

quod ut illi, ſic & hi pars corporis eſſe dicuntur Imperatoris, in dict. l. Quiſquis. 5. in princip. C. ad leg. Iul. maieſt.

23 Corpus autem Imperatoris dicto loco non ſignificat naturale, phyſicum, & humanum corpus, ſed collegium Conſiliariorum Imperatoris, ſicuti pro collegio accipitur etiam corpus in l. 1. ff. quod cujuſqúe univerſitatis nomine. Et Senatores Romani ideo dicuntur pars corporis Imperatoris, hoc eſt, pars Collegii Conſiliariorum Cæſaris, tum quia & hos Imperator conſiliariis ſuis publici conſilii cauſa adhibeat, l. humanum, 8. C. de legib. tum quia Imperator ſe quoq; in ordine Senatorum Romanorum numerabat, l. jus ſenatorum, 8. C. de dignitatib. libr. 12. Vnde etiam curiam ſenatorum Romanorum Conſtantius & Conſtans Impp. ſuam appellant curiam, in l. nemo, 5. C. d. t.

Quia ergo adhoc, ut quaſi perduellionis crimen in perſona Senatoris Romani committatur, neceſſe non eſt, ut hic in Aula Cæſaris ſemper verſetur, & Imperatoris lateri, continuò adhæreat, ita nec opus eſt ad hanc cauſam, ut Cõſiliarius Cæſaris in hujus ſemper Aula com-

commoretur, ſed illud ſaltem requiritur, ut Conſiſtorio Imperatoris, conſilii cauſa re ita exigente vocatus interſit.

Adhæc ſuſtinetur eadem hæc concluſio & hoc fundamento, quod & ille quaſi perduellionis crimen admittit, qui mortem afferre ſtudet ei, qui Imperatori militat, ſive in Aula Cæſarea, ſive alibi maieſtati Imperatoriæ militet, d. l. Quiſquis. 5. in princ. ibi, vel cujuslibet poſtremò qui nobis militat C. ad leg. Iul. majeſtat. ubi † dictio, cujuslibet, notari debet, ut quæ univerſitatis eſt, & diſpoſitionem ad omnes & ſingulos extendit, l. Non diſtinguemus. 32. §. cum in plures. ff. de arbitr. & l. ſi pluribus, 44. ubi Bart. ff. de leg. 2. Tyber. Deċian. Reſponſo. 4. num. 6. & Reſponſo 73. num. 16. vol. 2. 24 25

Confert item huc, quod etiam Clericus licet abſens ſit, in ſervitio tamen Pontificis, nihilominus in Eccleſia reſidere dicitur, c. de cætero, & c. ad audientiam, in fin. extr. de cleric. non reſidentib. in Eccleſia. 26

Denique hanc noſtram deciſionem juvat & illud, quod perduellionis crimen, ita propriè dictũ, contrahit etiam 27

F ille,

ille, qui vitæ periculum alicui ex Principib. Electorib. comparare ſtudet, licet hi Principes non vivant ſemper cum Imperatore in eius Aula, ut ſupra oſtendi ex Aurea Bulla Caroli IV. Non ergo abſurdè dicimus, quaſi perduellionis crimen incurrere eum etiam, qui hoſtiliter inſidias ponit alicui ex Conſiliariis Cæſaris Conſiſtorianis, etiamſi alibi quam in Cæſaris Aula degat. Atque hanc ſententiam amplectitur quoque Menoch. conſil. 99. num. 79. & ſeqq. lib. 1.

Quæ autem hactenus de conſiliariis Imperatoris dicta ſunt, eadem quoque ad Cardinales Pontificis porrigi poſſunt. Ex quibus etiam ſatis ſuperque cognoſcitur nullũ vulgari opinioni auxilium præſtare fundamenta, quæ prius adducta fuerunt.

28 Eſt & illa ſat pulchra, at dubia admodum quæſtio, incurratne in hoc etiam crimen, qui odio privato aliquem ex Conſiliariis, aut militibus Imperatoris trucidari laborat, etiamſi nulla in ipſum Imperatorem invidiâ æſtuet? Plerique Interpretes noſtri communiter tradiderunt, hunc nequaquam inter Reos

maie-

Digitized by Google

maieſtatis numerandum eſſe. Hos re-
ferunt & ſequuntur Aymon Gravetta.
conſil.6. nu.79. Tomo 1. Roland. à Val-
le conſil. 1. num.32. vol.3. Menoch.con-
ſil. 99. num. 9. & Weſenbec. conſil. 57.
num. 6.

Verum ſententia affirmans veritati 29
mihi propior videtur. Primò enim tex-
tus in d. l. Quiſquis 5. in princ. C. ad leg.
Iul. maieſtat. ſimpliciter loquitur de
eo, qui nefariè de conſiliariorum, &
militum Imperatoris nece cogitat. In-
de ergò coniectura capi poteſt, quaſi
nec ſententia Imperatorum Arcad. &
Honorii ſit, ut inſidiæ illæ fiant odio in
ipſam Cæſaream maieſtatem ſuſcepto,
per text. in l. de pretio 8. ff. de publ. in
rem act. ubi Gajus Iuriſconſultus de
pretio, ait, ſoluto nihil exprimitur. Vn-
de poteſt conjectura capi, quaſi nec ſen-
tentia Prætoris ea ſit, ut requiratur, an
ſolutum ſit pretium.

Confert etiam hûc textus in l. 1. §. 30
Quod autem Prætor, ff. de Aleator. ubi
Vlpian. Iuriſconſultus, quod autem, ait,
Prætor negat, ſe furti actionem datu-
rum, videamus, utrum ad pœnalem
actionẽ ſolam pertineat, an etiã ad exhi-

bendum velit agere, vel vindicare, vel condicere. Et eſt relatum apud Pomponium, ſolummodò pœnalem actionem denegatam; quod non puto verũ, Prætor enim ſimpliciter ait. *ſi quid ſubtractum erit, judicium non dabo.*

31 Deinde eódem etiam pertinet vulgatum illud juris axioma, lege non diſtinguente, nec nos diſtinguere debemus, l. 3. in fin. ff. de offic. Præſidis. Quocirca cum Impp. in dict. l. Quiſquis. 5. in princ. C. ad leg. Iul. maieſt. generalibus his utantur verbis; *Quiſquis cogitaverit* de nece &c. exiſtimandum eſt, ipſos hîc nullam admittere diſtinctionem inter eum, qui odio Imperatoris, vel privato Conſiliarii, vel militis odio huic inſidias poſuerit. Dictio enim *quiſquis* generalis eſt, & omnes ſignificat, l. Hoc articulo, 29. in princ. ff. de hæredibus inſtituend. junct. l. ex duobus. 34. §. 1. ibi, quiſquis ſibi, ff. de vulgar. & pupill. ſubſtit. & c. 1. verſ. quiſquis igitur. Tit. de ſententia excommunicationis, in 6.

32 Porrò huc accedit ratio, qua Impp. Arcad. & Honor. utuntur in d. l. quiſquis. 5. in princ. C. ad legem Iul. maieſt. quæ

quæ his exprimitur verbis: Nam & ipſi pars corporis noſtri ſunt. Ecce hanc rationem conſiderant Impp. quando maieſtatis crimen etiam in Cæſaris Conſiliariis & Senatoribus contrahi dicunt; quæ ratio eſt, quòd Imperatoris Conſiliarii & Senatores ſint de Collegio Conſiſtorianorum Conſiliariorum. Hoc itaque ſufficit, ſi ejuſmodi ſint conſiliarii, nec inſuper requiritur, ut ipſi offendantur ex odio in ipſum Imp. ſuſcepto.

Adhæc in noſtræ ſententiæ confirma- 33
tionem & illud vocari poteſt, quòd crimen perduellionis etiam ille committere dicitur, qui vitæ periculum alicui ex Principibus Electoribus comparare ſtudet, etiam abſque animo ulciſcendi & perſequendi ipſum Imperatorem; quippe cùm hac in cauſa Aurea Bulla Caroli IV. id tantum conſideret, quod Principes Electores ſunt pars corporis Imperatoris.

Præterea ſententiæ noſtræ ſuffragatur 34
quoque Iuriſconſultus Vlpian. in l. 1. §. 1. verſ. Cuiuſve opera conſilio, ff. de leg. Iul. maieſt. ubi ſimpliciter ſcribit, quòd maieſtatis crimen contrahat etiam hic, qui curat, ut aliquis magiſtratus po-



Digitized by Google

puli Romani occidatur, neq; exprimit odio id fiat ipſius magiſtratus, vel totius populi Romani.

85 Deniq; hanc, quam defendimus ſententiam, amplectitur quoq; Iul. Clarus libr. 5. ſententiar. §. læſæ maieſtatis crimen, num. 5. Cuius verba hæc ſunt: Et licet aliqui diſtinguant, an id fiat in odium Principis, ut ſcilicet privetur illo Conſiliario, an ob privatum odium ipſius Conſiliarii. Ego tamen indiſtinctè teneo, quod committatur crimen læſæ maieſtatis. Nam Conſiliarii ſunt pars corporis ipſius Principis, & ideo illos offendens indiſtinctè cẽſendus eſt Principem offendere. Atque hanc in puncto juris veriorem eſſe fatetur ſententiam Tiber. Decian. libr. 7. cap. 5. num. 4.

Non eſt hoc loco ignorandum, quod & ille quaſi perduellionis crimen committat, & in Imperatoriã maieſtatẽ rebellis eſſe dicatur, qui officialib. Imperatoris reſiſtit, dum tamen iis rebellet in his, quæ ad commiſſum illis officium pertinent, ut cavit Imp. Henricus VII. Tit. quæ ſint rebelles, col. 11. in Extravagantibus. Ex qua conſtitutione notandum,

dum,

dum, qui ſint rebelles: Illi omnes, ait Imp. ſunt rebelles, & infideles noſtri imperii, qui quomodocunque publicè vel occultè contra noſtrum honorem, & fidelitatem rebellionis opera faciunt & contra noſtri imperii proſperitatem aliquid machinantur, contra nos ſeu officiales noſtros, in iis, quæ ad commiſſum eis officium pertinent, rebellando. Quibus autem modis quiſquam rebellionis opera facere, id eſt, repugnare, & reſiſtere Imperatori, & Imperio Romano dicatur, exponit tum Bart. ad dict. conſtit. Imp. Henrici VI. tum Hieronymus Gigas in Tract. de crimine læſæ majeſtatis lib. 3. Rubric. de rebellib. quæſt. 1. & aliquot ſeqq.

Occurrit nobis hîc tractanda alia quæ- 36
ſtio, diu multumq; ab Interpretibus noſtris agitata, de qua quæſtione vide Farinac. de indic. & tortur. lib. 1. Tit. 5. qu. 51. n. 69. Ea autem quæſtio hæc eſt; An & ille perduellionis, aut quaſi perduellionis crimen cõmittat, & in eius pœnã incurrat, qui quidẽ nõ ignorat, aliquẽ periculũ cõparare, vel Imperatori, vel imperio Romano, vel Principi Electori, vel Conſiliario Cæſaris Conſiſtoriano, vel militi

Imperatoris, nec tamen facit, ut diſpaleſcat & reveletur flagitium illud? Bart.
37 † id affirmat ad l. utrum. 6. num. 3. ff. de leg. Pomp. de parricid. & ad l. 1. §. occiſorum, num. 3. ff. ad Senatuſconſultum Syllan. Bartolum ſequuntur Angel. de Peruſio, & Roman. jam dicto loco, & idem Angel. ad leg. 2. ff. de leg. Pomp. de parricid. ubi dicit, quòd hæc ſententia debeat mente teneri, eò quod caſus hîc ſit quotidianus. Idem etiam ſentit Ang. Aretin. ad §. publica autem judicia, num. 3. verſ. & ſingulariter tenementi; Inſtit. de public. judic. ubi ſubiicit, quòd ita communiter obſervetur. Idem traditum eſt ab eodem Angel. Aretin. in Tract. de malefic. in verb. Et hai tradito la tua patria. num. 10. & ibidem Auguſtin. Arimineſ. Approbat eandem Bartoli ſententiam Martinus Laudenſ. Tract. de crimine læſæ majeſtat. quæſt. 13. Tum etiam Dynus ad c. Non eſt ſine culpa, num. 4. Tit. de reg. jur. in 6. ubi additio ſub litera B. plures alios huius ſententiæ patronos refert. Subſcribit eidem concluſioni Anton. Gomez. in commentar. variar. reſolut. Tomo 3. cap. 2. num. 8. Et

Digitized by Google

Et Vivius lib. opinionum 2. opin. 246. affirmat hanc eſſe communem ſententiam.

Cæterum negativæ ſuffragantur Ioan. de Anania. ad Rubric. C. de his, qui filios occider. col. ultim. Felin. ad c. Quantæ, num. 4. verſ. Tertiò limita, extr. de ſentent. excommunicationis, & ad c. 1. num. 4. verſ. contrarium tenuit, extr. de offic. & poteſt. judic. deleg. Item Hippolytus de Marſil. ad dict. l. utrum. 6. col. 1. ff. de leg. Pomp. de Parricid. & Emanuel. Soarez in Theſauro receptar. ſentent. in lit. M. num. 8. & in additionib. ad Gomez dict. cap. 2. num. 8. ſub lit. B. Et † ajunt Patroni huius concluſionis, quod eam primum defenderit Baldus in quodam conſilio, ubi aſſerat, Bartoli animam in inferno cruciari ob illam ſuam affirmantem ſententiam, atque omnes Iudices & eorum Aſſeſſores, qui illam Bartoli doctrinam ſequuntur, eſſe homicidas. 38 39

40 Diſpiciendũ igitur nobis eſt, utra ſententia juris auctoritati ſit conſona. Nihil autem dubito, quin & priori affirmanti cõmuni pronunciato certiſſimũ

in jure noſtro poſitum ſit fundamentũ,
41 & † quidem in l. Quiſquis, 5. §. ſed quod, & §. ſeq. C. ad leg. Iul. maieſtat. ubi dicitur, quòd etiam conſcii huius criminis, qui non patefecerunt illud, eâdem ſeveritate plecti debeant, qua cæteri, qui ſcelus hoc admiſerunt.

42 Cui pronunciato conſonat quodammodo textus in Novel. 117. cap. 8. verſ.
43 Si contra imperium cogitantib. Confirmat † eandem hanc ſententiam text. in l. unic. §. Pœnas, C. de raptu virginum, ubi Iuſtinianus Imperator capitali pœnæ ſubiicit etiam eos, qui conſcii ſunt criminis raptus.

44 Accedit huc porrò, qui & conſcii criminis parricidii eadem parricidii pæna affici jubentur in d. l. utrum 6. ff. de leg. Pompeia de parricid.

45 Adhæc juvat eandem deciſionẽ textus in d. l. 1. §. 18. quod ſi quis, ff. de Senatuſc. Silan. ubi IC. Vlp. totiens, inquit, puniendi ſunt ſervi, qui auxilium domino non tulerunt, quoties potuerunt ei adverſus vim opem ferre, & non tulerunt.

46 Pertinet præterea eodem textus in l. culpa caret 50. ff. de R. I. ubi Paulus IC. Culpa, ait, caret, qui ſcit, ſed prohibere

non

non poteſt à contrario igitur ſenſu, qui ſcit, & prohibere poteſt, culpa vacuus non eſt, ſi non prohibeat.

Corroboratur enunciatio eadem textu, in c. quantæ, extr. de ſentent. excommunicat. & c. dilecto filio, §. Et quidem, Tit. eod. in 6. Priori loco Innocent. III. Eos, inquit, delinquentib. favere interpretamur, qui cùm poſſint, manifeſto facinori deſinunt obviare. Poſteriori loco Innocentius IV. Et quidem, ait, cùm liceat cuilibet ſuo vicino, vel proximo pro repellenda ipſius injuria ſuum impertiri auxilium; Imò ſi poteſt, & negligit, videatur injuriantem fovere, ac eſſe particeps eius culpæ, &c. Ex his omnibus igitur concludendum, quòd & conſcius criminis huius, ſi non revelaverit illud, reus fiat ejuſdem, & pari pœna teneatur. 47

Sed hanc concluſionem noſtram reſcindere videtur text. in d. l. 1. §. ſed in eo, 5. ff. de Senatuſconſulto Silan. ubi IC. Vlp. Et magis eſt, ait, ne puniatur ob hoc, quòd ſub eodem tecto fuit, niſi particeps ſceleris fuit. Verùm nihil ibi agitur de ſervo criminis conſcio, ſed illo, qui tantum ſub eodem fuit tecto, ſub 48

quo

quo dominus occiſus fuit. Adhæc SC. Silanianum jubet ſervos domini occiſi, & quidem eos ſervos, qui ſub eodem tecto cum necato domino fuerunt, & ſciverunt ipſum dominum in vitæ periculo conſtitutum, nec tamen ei auxilium præſtiterunt, capitali ſupplicio ſubiici. At à pœna hac Senatuſconſulti illius nominatim eximuntur ſervi, quibus fidei commiſſaria libertas debetur, id eſt, quos occiſus purè juſſus fuit manumittere; Et hanc exceptionem proponit Vlpian. in d. l. 1. §. 5. ff. d. t. cujus ratio hæc eſſe videtur, quòd is ſervus, cui per fideicommiſſum libertas purè debetur, liberi hominis loco eſt, l. Non tantum 51. §. Cui per fideicommiſſum 3. & l. Si quis rogatus 53. in princ. ff. de fideicommiſſaria libert. ut proinde ad Senatuſconſultum illud, quod de veris ſervis, ut qui occiſi dominio ſubiecti fuerunt, loquitur, meritò non pertineat. Qui ergò dictus ille §. 5. non eſt de eo, qui ipſius, qui interfectus eſt, dominio ſubjectus ſit, nihil decerpit noſtræ deciſioni, quæ eſt de his, qui ut ſervi dominorum ſuorum dominio ſunt ſubiecti, ita ſui ſupremi magiſtratus imperio ſubditi

ſunt,

Digitized by Google

ſunt, illi tamen in vitæ diſcrimine conſtituto, ne quidem revelando periculum illud, opem ferunt.

Deinde cõfringere deciſionẽ noſtram videtur textus in c. Felicis, §. illud autem non duximus, tit. de pœnis in 6. ubi arbitraria pœna imponitur illi, qui nudo tantum conſilio fuit, & ſimplici favore affecit eum, qui Cardinalẽ hoſtiliter inſectatus dicitur. Vnde videtur dicendũ, quòd non ordinariâ, ſed quadam leviori arbitrariâ pœnâ teneatur, qui ſcit ipſi Imperatori, vel Conſiliario ejus Conſiſtoriano, vel militi aut Principi Electori vitæ periculum comparari. At reſpondendum eſt ad hanc obiectionem, in caſu d. c. Felicis §. illud autem Tit. de pœnis in 6. ſpecialiter definitum eſſe, ut conſcius criminis illius, de quo ibi agitur, pœna tantum arbitraria plecteretur. Sed † quod alicubi ſpeciali in caſu 49
conſtitutum jus eſt, id trahi in deſtructionẽ certi cujuſdam alterius juris non debet, l. quod verò 14. & ll. ſeqq. ff. de legib. quippe cùm caſuum ſeparatorum ſeparata quoq; † juris ſit ratio, & à ſepa- 50
ratis nulla fiat illatio. l. Papinianus 20. ff. de minorib. & l. ultim. ff. de calumniatori-

toribus. Proindeq; de conſciis criminis perduellionis, & quaſi perduellionis definitum quod eſt in dict. l. Quiſquis 5. §. pen. C. ad leg. Iul. maieſt. non attenuatur ſanctione canonica, quæ eſt in dict. c. Felicis. §. Illud autem, Tit. de pœnis in 6. maximè cùm aliâs ſæpe aliud Civili, aliud Canonico jure cautum reperia-
51 tur. Sed † vide quæ de ſententia eiuſdem c. Felicis, dixi in Tractatu de Regalibus cap. 2. in exemplo de bonis reorum maieſtatis.

Adhæc pronunciatum noſtrum falſitatis arguere videtur textus, in l. Metrodorum 40. ff. de pœn. Vbi Paulus Iuriſconſultus oſtendit, quòd is, qui militem occultari non ignorans diu diſſimilavit, in inſulam tantum relegetur. Vnde ſequitur quòd conſcius criminis maieſtatis, non ordinariâ, ſed leviori pœna plectatur. At nodus hic diſſolvendus eſt, hunc in modum.

Qui occultat militem populi Romani, is ipſemet nihil directò periculi creat populo Romano, proindeque nec ille, qui ſcit occultari ab alio militem, idque diu diſſimulat. At qui ipſemet de nece cogitat Imperatoris, Principis Electo-

ris, Conſiliarii Cæſaris Conſiſtoriani, vel militis Imperatoris, hic directò in vitæ diſcrimen eos adducit, proinde etiam qui eius criminis conſcius eſt, & non revelat illud, ipſemet meritò cenſetur directò vitæ ipſorum inſidias ponere: quippe cùm is, qui potuit hominem liberare à morte, † & non libera- 52
vit, eum occidere dicatur, c. ſicut dignum, §. illi etiam, qui non, extr. de homicidio.

Poſtremò ſententiam noſtram ever- 53
tere exiſtimatur ipſemet textus in d. l. quiſquis. 5. §. pen. C. ad leg. Iul. maieſt. quo tamen nos eam firmare putamus, locus enim ille non videtur loqui ſimpliciter de omni conſcio criminis hujus, ſed de conſciis ſatellitibus, & miniſtris eorum, qui de nece Imperatoris, vel Conſiliarii Conſiſtoriani, aut militum Cæſaris cogitat, proindeque de his, qui ipſimet opem delinquentibus ferunt. Verba enim illius §. hæc ſunt: Illud quod de prædictis, eorumque filiis cavimus, etiam de *Satellitibus conſciis, ac miniſtris*, filiiſque eorum ſimili ſeveritate cenſemus. Sed reſpondendum eſt, adductis illis verbis evidenter

denter conſcios diſtingui, ab ipſis ſatellitibus, ab ipſis item miniſtris directò delinquentium, ſiquidem Impp. Arcadius & Honorius primò meminerint ſatellitum, deinde conſciorum, tertiò miniſtrorum, cum aliâs, ſi vox conſcis, ut adjectivum referri deberet ad Satellites, & miniſtros, Imperatores ita locuti fuiſſent. *Etiam de conſciis ſatellitibus, ac miniſtris,* vel hoc modo. *Etiam de ſatellibus, ac miniſtris conſciis,* maximè cùm aliâs probati autores latini de ſatellitibus & miniſtris conjunctim loquantur. Sic Cicer. in quadam oratione, *eoſdem,* ait, *miniſtros, & ſatellites,* item *miniſter, ac ſatelles cupiditatum,* & alibi, *virtutes ſatellites, & miniſtra cupiditatum.* Et certè quia conſcius parricidii eadem plectitur pœna, qua ipſe parricida, dict. leg. utrum. 6. ff. de leg. Pompeja de parricid. dubium non eſt, quin conſcius perduellionis, vel quaſi perduellionis ſimiliter eadem teneatur pœnâ, quâ ipſe Reus perduellionis, vel quaſi perduellionis: ſiquidem filius patrem, & pater filium, qui ad delendam patriam venit, impunè occidere poſſit, & inſuper ex ea nece præmio afficia-

afficiatur. l. minimè. 35. ff. de religioſis & ſumptib. funer.

Cæterùm concluſio noſtra de eo criminis huius conſcio exaudiri debet, qui 54
ſi revelet crimen probationibus quoq; oſtendere illud poteſt. Cùm enim accuſator Rei huius criminis, quæſtioni & tormentis ſubiiciatur, ſi aliis argumentis manifeſtis accuſationem ſuam comprobare non poſſit. l. 3. l. 4. C. ad leg. Iul. maieſtat. & l. Decuriones, 16. C. de quæſtionib. iccirco nemo tenetur revelare crimen, quod probare non poteſt, per textum in l. Noſtris 8. ibi, ſinguli univerſique cognoſcant, non licere in eo, quod non poſſit oſtendi, judicum animos commoveri, C. de calumniatorib. Eſt etiam textus in c. Nolentes. §. Notarii, ibi: quòd ſi taliter ea ſciverint, ut ea probare valeant, ſi ſit opus hæc prælatis inquiſitorum & commiſſariorum eorundem, ad quos id pertinebit, nunciare ſollicitè debeant, Tit. de hæreticis, in Clement. Atque hanc limitationem amplectuntur communiter Dd. noſtri, quos referunt & ſequuntur Hippolyt. de Marſil. ſing. 164. & Anton. Gomez in Commentariis var. reſolut.



Digitized by Google

Tom. 3. c. 2. nu. 8. verſ. Advertendum tamen Rol. à Valle conſ. 88. nu. 10. & ſeqq. vol. 2. & Ant. Gabr. Rom. in cõmunib. concl. lib. 7. de maleficiis concl. 37. nu. 5. qua concluſ. quaſdam alias limitationes proponit.

55 Alii tamen diſtinguunt inter accuſationem, & ſimplicem denunciationem. Ad illam non teneri criminis conſciũ, niſi probare poſſit; ad hanc teneri eum, licet non poſſit maleficium probare ſcribunt, quos refert & ſequitur Fachin. lib. 9. controv. c. 86.

56 Ordinatio tamen Württembergica de generali inquiſitione, & denunciatione, die Rugordnung / requirit, ut denunciator poſſit, vel probare crimen, quod defert, vel oſtendere circumſtantias, ex quibus indicia criminis peti poſſint, Fürſtl. Württ. Landsordnung / Tit. Politiſch Cenſur / vnnd Rugordnung / pag. 240. & 243.

HACTENUS de perduellionis, & quaſi perduellionis crimine; diſpiciendum deinc de crimine majeſtatis ſpeciali.

57 Eſt autem crimen maieſtatis ſpeciale, cum quis civis Romanus alio, quàm perduellis, vel quaſi perduellis animo,

in Im-

in Imperatorem, populumúe Romanũ quid doloſè machinatur: l.ult.ff.ad leg. Iul. maieſt. Cùm enim perduellionis crimen ſit, quo quis perduellis animo, id eſt, animo hoſtili adverſus Imperatorem, vel Rempub.Romanam, aut in necem Principis Electoris quid nefariè molitur, d. l. ultim. ff. d. t. Aurea Bulla Caroli IV. dict. tit. Von der Biſchoff Seegen: Et quaſi perduellionis crimen, cùm aliquis quaſi perduellionis animo contra Imperatorem de nece Conſiliarii Conſiſtoriani, vel Senatoris; vel militis Imperatoris ſceleratę cogitat, d. l. Quiſquis.5.in princ.C.ad leg.Iul.maieſt. Sequitur inde, quòd omne crimen majeſtatis, quod non eſt eiuſmodi, id eſt, quòd neque perduellionis, neque quaſi perduellionis crimen eſt, ſit crimen majeſtatis ſpeciale, argumento §. videamus itaque, 2. Inſtit. de his, qui ſui vel alieni jur. ſunt. & §. videamus ergò, 2. Inſt. de tutelis.

Cæterùm ſpeciale maieſtatis crimen, 58
ut ex jam dictis apparet, committitur vel adverſus Imperatorem, vel contra populum Romanum. Adverſus Imperatorem admittit hoc ſpeciale majeſtatis

jeſtatis crimen, qui abſque Imperatoris juſſu bellum gerit, delectum habet, exercitum comparat, l.3. §.Eadem lege, ff. ad leg. Iul. maieſt.

59 Ideo autem his modis Cæſarea maieſtas violari, & crimen maieſtatis committi dicitur, quia ſolius Imperatoris eſt exercitum comparare, arma movere, & bellum gerere, l. un. C. ut armorum uſus inſcio Principe interdictus ſit, libr. 11. & Can. quid culpatur, 23. quæſt. 1. ubi ex Auguſtino Gratianus, Ordo, ait, ille naturalis mortalium paci accommodatus hoc poſcit, ut ſuſcipiendi belli autoritas, atque conſilium, penes Principes ſit.

60 Pertinet item ad ſolam Imperatoriam maieſtatem jus habendi delectum militum, id eſt, milites conquiſitos luſtrandi, & probandi poteſtas, ut teſtatur Cõſtitutio Leonis Imperat. in l. 3. §. ultim. Cod. de agentibus in reb. libr.12. & Sanctio Imp. Zenonis in l. Neminem 17. Cod. de re militari, lib. 12.

61 Quod Cicero libr. 5. Epiſtolar. Epiſtola 4. vocat luſtrare exercitum, id Imperatores probare dicunt militem, qui ipſum etiam actum deligendi, & luſtrandi mili-

militesprobatoriam appellant in locis proximè citatis.

Non tamen ipſemet ſemper Impera- 62
tor militem luſtrat, & probat, ſed hoc negocium etiam aliis mandare poteſt, dict. leg. 3. verſ. eadem lege, ibi, qui injuſſu Principis, ff. ad legem Iuliam majeſtat. & l. 1. C. qui militare poſſunt lib. 12. ubi Severus & Antonius Impp. Si, ajunt, militiæ nomen dare vultis, offerte vos his, qui probandi jus habent; quæ ſententia accipienda eſt de illis, quibus Imperator jus habendi delectum militum tribuit, vel eſt exaudienda de veteri jure, quo non Imperatori tantum, ſed & præpoſitis militum jus probandi cōpetiit; quippe cùm prædicti Impp. Severus & Antoninus ad Imperii gubernacula ſederint longè ante Leonem, & Zenonem Impp.

Admittit item hoc ſpeciale maieſta- 63
tis crimen adverſus Imperatorem, qui ſtatuas aut imagines Imperatoris jam consecratas conflat. l. Qui ſtatuas. 6. ff.
ad leg. Iul. maieſtat. Cùm † enim igno- 64
minioſum ſit, alterius detrahere ſtatuas, l. Eorum qui 24. ff. de pœnis. Certè atrociſſimam Cæſareæ maieſtati imponit

 inju-

injuriam, qui ſtatuam in honorem eius erectam, & conſecratā detrahit, & conſtat: quippe cùm etiam ex perſona injuriæ atrocitas æſtimetur. l. Prætor edixit 7. §. ult. ff. de injur. & §. Atrox injuria. verſ. vel ex perſona, Inſtit. d. t. & ſtatuæ etiam Imperatoris non niſi ex beneficio & conceſſione ipſius ſpeciali ab alio poni queant, l. de his, quæ ſingulis 26. §. 2. C. de Epiſcopali audient, l. 1. C. de ſtatuis & imaginib.

65 Quod ſi tamen quis reprobatas conflaverit Imperatoris ſtatuas, non incurrit in hoc crimen, l. 4. §. ultim. ff. de leg. Iul. maieſtat. Reprobatæ autem ſtatuæ videntur eſſe, quæ extra imperiale beneficium ſunt ab aliquo locatæ per text. in d. l. 1. C. de ſtatuis & imaginib.

66 Similiter non venit in hoc crimen, qui imagines aut ſtatuas Imperatoris nondum conſecratas conflat, argumento d. l. Qui ſtatuas 6. ibi, jam conſecratas, & l. 5. in fin. ibi, nondum conſecratas, ff. de leg. Iul. maieſt. Cùm enim certâ ſolennitate Imperatoris ſtatuæ, & imagines ſint erigendæ, l. 2. C. de ſtatuis & imaginib. ea ſolēnitate nondum adhibita, nec ſtatuæ, aut imagines Cæſa-

ris

tis erectæ videntur; quippe cum deficiente Rei formâ & ſolennitate, res ipſa abeſſe, & non exiſtere videatur, l. Iulianus 9. §. ſed ſi quis 3. in fin. ff. ad exhibendũ, & l. 1. §. ſi quis ſimpliciter, ff. de verb. oblig. & † paria ſint, quid non fieri, & nõ 67
rectè fieri, l. 1. §. Et quidem, ff. quod cuiusq; univerſitat. nom. l. 2. §. ſi quis, ff. de his qui ſatiſdare cog. l. quamvis. 8. §. ſi convenerit, ibi, quod enim intereſt non det, an talem det, ff. ad Senatuſconſultum Velleian.

68 Quemadmodum qui conflat Imperatoris imagines, vel ſtatuas conſecratas, ſic & qui eas vendit, in ſpeciale maieſtatis crimen incidit, dict. l. Non contrahit. 5. §. ult. ff. de leg. Iul. maieſt.

69 Tum etiam ille, qui eas lapidibus, aut quo alio modo offendit, hoc contrahit crimen, d. l. qui ſtatuas, 6. ibi, aliudúe quid ſimile admiſerit, ff. d. t.

70 Si quis tamẽ lapide iactato fortuitò ſtatuam, aut imaginẽ Cæſaris attigerit, maieſtatis crimẽ non cõmittit. d. l. non cõtrahit, 5. §. 1. ff. eodem Tit. quippe cum nec iniuriam faciat, qui cum ſervo ſuo pugnũ ducere vellet, alium in proximo ſtantẽ invitus percuſſerit, l. 4. ff. de injur.

 Non

Non obſtat, quod damnum dare dicitur, & legis Aquiliæ actione tenetur, qui lapidem jaciendo in loco, ubi id non licet, damnum alicui etiam fortuitò infert, l. Item ſi obſtetrix 9. §. ult. & l. item Mela. 11. in princip. ff. ad legem Aquiliam. Nam lege Aquilia non modò dolus, ſed & culpa etiam leviſſima punitur, l. in lege 44. ff. ad legem Aquil. At lex Iulia maieſtatis coërcet duntaxat dolum, non etiam culpam, l. 1. §. 1. ibi, dolo malo, l. 4. ibi, dolo malo, & l. penult. ff. de leg. Iul. maieſt.

71 Adhæc ſpeciale maieſtatis crimen committit, qui ſibi vindicat dolo malo imperatoriam poteſtatem, aut nomen, vel inſignia Principis doloſè aſſumit, l. 3. in fin. ibi, quive magiſtratus pro poteſtate magiſtratúve quod ſciens dolo malo geſſerit, ff. d. t. & tradit poſt alios Tiber. Decian. in Tract. criminali, lib. 7. cap. 9. num. 2. 4. & 12.

72 Similiter contrahit hoc ſpeciale majeſtatis crimen, qui injuſſu Imperatoris monetam cudit, textus eſt in l. 2. C. de falſa moneta.

73 Cùm enim jus formandi, & cudendi monetam publicam, ſit de regalibus, id

eſt,

eſt, ad ſolum Imperatorem pertineat, Tit. 56. quæ ſint regalia, lib. 2. feudor. Sequitur inde maieſtatis crimen eos committere, qui abſque Imperiali privilegio monetam formant.

Quin imò facultatem cudendi mo- 74
netam ne quidem impetrare ab Imperatore privatus aliquis poteſt, l. ultim. C. de falſa moneta, ubi gloſſ. Bart. & Salycet. ſcribunt, quod licet Princeps cõceſſerit privato alicui privilegium hoc, etiam ex certa ſcientia, nec tamen eam valere conceſſionem; Id quod & alii volunt, quos refert, & ſequitur Tiber. Decian. dict. lib. 7. cap. 23. num. 3.

Quemadmodum in crimen maieſta- 75
tis incurrit, qui ſine Imperatoris juſſu publicam monetam cudit, ſic eodem ſe crimine polluit, qui probam Imperatoris monetam adulterat, tum quia formare ſive cudere monetam, & monetam probã adulterare à pari procedunt, Peinliche Halßgerichts Ordnung Keyſers Carls deß Fünfften/ Artic. CXI. & l. 1. in princ. & d. l. 2. C. de falſa moneta; tum quia non modò qui Imperatoris ſtatuas, vel imagines conflat, ſed & qui eas lædit, maieſtatis crimen contrahit.

d. l. qui ſtatuas. 6. ff. de leg. Iul. maieſt.
Tum etiam quia cuncti, circa monetam Imperatoris qui aliquid machinantur doloſè, maieſtatis crimen committunt, d. l. 2. C. de falſa moneta. Denique hanc ſententiam noſtram amplectitur poſt alios etiam Hieronym. Gigas in Tractat. de crimine læſæ maieſt. Rubric. qualiter & à quibus, quæſt. 62. & Tiber. Decian. Tractat. criminali, lib. 7. cap. 23.

76 Non obſtat, quod adulterans probam monetam crimen falſi contrahit, & eius criminis pœnâ plectitur, l. qui falſam, 19. ff. de leg. Cornel. de falſis. Id quod arguit etiam ſedes, & collocatio Tituli Codicis de falſa moneta, qui reſpicit & pertinet etiam ad præcedentem Titulũ ad legẽ Cornel. de falſis. Non, inquam, id obſtat. Non enim rarum eſt in iure noſtro, quod unum idemq; crimen diverſimodè conſideratur, & ad diverſa criminũ genera & titulos diverſa conſideratione referri poteſt. Sic ſcriptio famoſi libelli eſt crimen publicum, eſt item privatum delictum, injuria ſcilicet, l. un. C. de famoſis libell. l. lex Cornelia 5. §. ſi quis 9. & §. ſeq. iunct. l. ſeq. ff. de iniur. ut & pulſare & verberare aliquem,

quem, & alterius domum vi introire, d. l. 5. in princ. & l. Conſtitutionibus 37. §. 1. ff. d. t. & l. hos accuſare 12. §. ult. verſ. ult. ff. de accuſationibus. Sic etiam qui turbæ, ſeditioniſve faciendæ conſilium inivit, & crimen maieſtatis contraxiſſe dicitur, l. 1. §. 1. verſ. quove cætus conventuſve fiat, homineſve ad ſeditionem convocentur, ff. de leg. Iul. maieſtat. & vim publicam commiſiſſe affirmatur. l. 3. in princ. ff. ad leg. Iul. de vi public.

Non eſt hoc loco omittendum quot 77
moneta tribus modis adulterari dicitur. Primò, ſi quis doloſè alterius monetæ ſuam imprimat formam & inſignia. Deinde, ſi quis ei metallum adiecerit vilius. Tertiò ſi quis ponderi monetæ iuſto quid fraudulenter detrahat, Peinliche Halßgerichts Ordnung / Keyſers Carls deß V. Articul. CXI. Cuius verba hæc ſunt: In dreyerley weiß würdt die Müntz verfälſcht / Erſtlich / wann einer betrüglicher weiß eines andern Zeichen darauff ſchlächt. Zum andern / wann einer vnrecht Metall darzu ſetzt. Zum dritten / ſo einer der Müntz jhre rechte ſchwere geſährlich benimbt.

Cæterum ſunt nonnulla facta, quæ li- 78
cet

Tom. 3. c. 2. nu. 8. verſ. Advertendum tamen Rol. à Valle conſ. 88. nu. 10. & ſeqq. vol. 2. & Ant. Gabr. Rom. in cõmunib. concl. lib. 7. de maleficiis concl. 37. nu. 5. qua concluſ. quaſdam alias limitationes proponit.

55 Alii tamen diſtinguunt inter accuſationem, & ſimplicem denunciationem. Ad illam non teneri criminis conſciũ, niſi probare poſſit; ad hanc teneri eum, licet non poſſit maleficium probare ſcribunt, quos refert & ſequitur Fachin. lib. 9. controv. c. 86.

56 Ordinatio tamen Württembergica de generali inquiſitione, & denunciatione, die Rugordnung/ requirit, ut denunciator poſſit, vel probare crimen, quod defert, vel oſtendere circumſtantias, ex quibus indicia criminis peti poſſint, Fürſtl. Württ. Landsordnung/ Tit. Politiſch Cenſur/ vnnd Rugordnung/ pag. 240. & 243.

HACTENUS de perduellionis, & quaſi perduellionis crimine; diſpiciendum de hinc de crimine majeſtatis ſpeciali.

57 Eſt autem crimen maieſtatis ſpeciale, cum quis civis Romanus alio, quàm perduellis, vel quaſi perduellis animo, in Im-

in Imperatorem, populumúe Romanũ quid doloſè machinatur: l. ult. ff. ad leg. Iul. maieſt. Cùm enim perduellionis crimen ſit, quo quis perduellis animo, id eſt, animo hoſtili adverſus Imperatorem, vel Rempub. Romanam, aut in necem Principis Electoris quid nefariè molitur, d. l. ultim. ff. d. t. Aurea Bulla Caroli IV. dict. tit. Von der Biſchoff Seegen: Et quaſi perduellionis crimen, cùm aliquis quaſi perduellionis animo contra Imperatorem de nece Conſiliarii Conſiſtoriani, vel Senatoris; vel militis Imperatoris ſceleratè cogitat, d. l. Quiſquis. 5. in princ. C. ad leg. Iul. maieſt. Sequitur inde, quòd omne crimen majeſtatis, quod non eſt eiuſmodi, id eſt, quòd neque perduellionis, neque quaſi perduellionis crimen eſt, ſit crimen majeſtatis ſpeciale, argumento §. videamus itaque, 2. Inſtit. de his, qui ſui vel alieni jur. ſunt. & §. videamus ergò, 2. Inſt. de tutelis.

Cæterùm ſpeciale maieſtatis crimen, 58
ut ex jam dictis apparet, committitur vel adverſus Imperatorem, vel contra populum Romanum. Adverſus Imperatorem admittit hoc ſpeciale majeſtatis

jeſtatis crimen, qui abſque Imperatoris juſſu bellum gerit, delectum habet, exercitum comparat, l.3. §.Eadem lege, ff. ad leg. Iul. maieſt.

59 Ideo autem his modis Cæſarea maieſtas violari, & crimen maieſtatis committi dicitur, quia ſolius Imperatoris eſt exercitum comparare, arma movere, & bellum gerere, l. un. C. ut armorum uſus inſcio Principe interdictus ſit, libr. 11. & Can. quid culpatur, 23. quæſt. 1. ubi ex Auguſtino Gratianus, Ordo, ait, ille naturalis mortalium paci accommodatus hoc poſcit, ut ſuſcipiendi belli autoritas, atque conſilium, penes Principes ſit.

60 Pertinet item ad ſolam Imperatoriam maieſtatem jus habendi delectum militum, id eſt, milites conquiſitos luſtrandi, & probandi poteſtas, ut teſtatur Cōſtitutio Leonis Imperat. in l. 3. §. ultim. Cod. de agentibus in reb. libr.12. & Sanctio Imp. Zenonis in l. Neminem 17. Cod. de re militari, lib. 12.

61 Quod Cicero libr.5. Epiſtolar. Epiſtola 4. vocat luſtrare exercitum, id Imperatores probare dicunt militem, qui ipſum etiam actum deligendi, & luſtrandi

mili-

militesprobatoriam appellant in locis proximè citatis.

Non tamen ipſemet ſemper Impera- 62
tor militem luſtrat, & probat, ſed hoc negocium etiam aliis mandare poteſt, dict. leg. 3. verſ. eadem lege, ibi, qui injuſſu Principis, ff. ad legem Iuliam majeſtat. & l. 1. C. qui militare poſſunt lib. 12. ubi Severus & Antonius Impp. Si, ajunt, militiæ nomen dare vultis, offerte vos his, qui probandi jus habent; quæ ſententia accipienda eſt de illis, quibus Imperator jus habendi delectum militum tribuit, vel eſt exaudienda de veteri jure, quo non Imperatori tantum, ſed & præpoſitis militum jus probandi cōpetiit; quippe cùm prædicti Impp. Severus & Antoninus ad Imperii gubernacula ſederint longè ante Leonem, & Zenonem Impp.

Admittit item hoc ſpeciale maieſta- 63
tis crimen adverſus Imperatorem, qui ſtatuas aut imagines Imperatoris jam conſecratas conflat. l. Qui ſtatuas. 6. ff. ad leg. Iul. maieſtat. Cùm † enim igno- 64
miniosum ſit, alterius detrahere ſtatuas, l. Eorum qui 24. ff. de pœnis. Certè atrociſſimam Cæſareæ maieſtati imponit

 inju-

Digitized by Google

injuriam, qui ſtatuam in honorem eius erectam, & conſecratā detrahit, & conſtat: quippe cùm etiam ex perſona injuriæ atrocitas æſtimetur. l. Prætor edixit 7. §. ult. ff. de injur. & §. Atrox injuria. verſ. vel ex perſona, Inſtit. d. t. & ſtatuæ etiam Imperatoris non niſi ex beneficio & conceſſione ipſius ſpeciali ab alio poni queant, l. de his, quæ ſingulis 26. §. 2. C. de Epiſcopali audient, l. 1. C. de ſtatuis & imaginib.

65 Quod ſi tamen quis reprobatas conflaverit Imperatoris ſtatuas, non incurrit in hoc crimen, l. 4. §. ultim. ff. de leg. Iul. maieſtat. Reprobatæ autem ſtatuæ videntur eſſe, quæ extra imperiale beneficium ſunt ab aliquo locatæ per text. in d. l. 1. C. de ſtatuis & imaginib.

66 Similiter non venit in hoc crimen, qui imagines aut ſtatuas Imperatoris nondum conſecratas conflat, argumento d. l. Qui ſtatuas 6. ibi, jam conſecratas, & l. 5. in fin. ibi, nondum conſecratas, ff. de leg. Iul. maieſt. Cùm enim certâ ſolennitate Imperatoris ſtatuæ, & imagines ſint erigendæ, l. 2. C. de ſtatuis & imaginib. ea ſolēnitate nondum adhibita, nec ſtatuæ, aut imagines Cæſaris

tis erectæ videntur; quippe cum defici-
ente Rei formâ & ſolennitate, res ipſa
abeſſe, & non exiſtere videatur, l. Iulia-
nus 9. §. ſed ſi quis 3. in fin. ff. ad exhiben-
dū, & l. 1. §. ſi quis ſimpliciter, ff. de verb.
oblig. & † paria ſint, quid non fieri, & nō 67
rectè fieri, l. 1. §. Et quidem, ff. quod cu-
iusq; univerſitat. nom. l. 2. §. ſi quis, ff. de
his qui ſatiſdare cog. l. quamvis. 8. §. ſi
convenerit, ibi, quod enim intereſt non
det, an talem det, ff. ad Senatuſconſul-
tum Velleian.

Quemadmodum qui conflat Impera- 68
toris imagines, vel ſtatuas conſecratas,
ſic & qui eas vendit, in ſpeciale maieſta-
tis crimen incidit, dict. l. Non contrahit.
5. §. ult. ff. de leg. Iul. maieſt.

Tum etiam ille, qui eas lapidibus, aut 69
quo alio modo offendit, hoc contrahit
crimen, d. l. qui ſtatuas, 6. ibi, aliudúe
quid ſimile admiſerit, ff. d. t.

Si quis tamē lapide iactato fortuitò ſta- 70
tuam, aut imaginē Cæſaris attigerit, ma-
ieſtatis crimē non cōmittit. d. l. non cō-
trahit, 5. §. 1. ff. eodem Tit. quippe cum
nec injuriam faciat, qui cum ſervo ſuo
pugnū ducere vellet, alium in proximo
ſtantē invitus percuſſerit, l. 4. ff. de injur.



Digitized by Google

eſt, ad ſolum Imperatorem pertineat, Tit. 56. quæ ſint regalia, lib. 2. feudor. Sequitur inde maieſtatis crimen eos committere, qui abſque Imperiali privilegio monetam formant.

Quin imò facultatem cudendi mo- 74
netam ne quidem impetrare ab Imperatore privatus aliquis poteſt, l. ultim. C. de falſa moneta, ubi gloſſ. Bart. & Salycet. ſcribunt, quod licet Princeps cõceſſerit privato alicui privilegium hoc, etiam ex certa ſcientia, nec tamen eam valere conceſſionem; Id quod & alii volunt, quos refert, & ſequitur Tiber. Decian. dict. lib. 7. cap. 23. num. 3.

Quemadmodum in crimen maieſta- 75
tis incurrit, qui ſine Imperatoris juſſu publicam monetam cudit, ſic eodem ſe crimine polluit, qui probam Imperatoris monetam adulterat, tum quia formare ſive cudere monetam, & monetam probã adulterare à pari procedunt, Peinliche Halßgerichts Ordnung Keyſer Carls deß Fünfften/ Artic. CXI. & l. 1. in princ. & d. l. 2. C. de falſa moneta; tum quia non modò qui Imperatoris ſtatuas, vel imagines conflat, ſed & qui eas lædit, maieſtatis crimen contrahit.



Digitized by Google

d. l. qui ſtatuas. 6. ff. de leg. Iul. maieſt.

Tum etiam quia cuncti, circa monetam Imperatoris qui aliquid machinantur doloſè, maieſtatis crimen committunt, d. l. 2. C. de falſa moneta. Denique hanc ſententiam noſtram amplectitur poſt alios etiam Hieronym. Gigas in Tractat. de crimine læſæ maieſt. Rubric. qualiter & à quibus, quæſt. 62. & Tiber. Decian. Tractat. criminali, lib. 7. cap. 23.

76 Non obſtat, quod adulterans probam monetam crimen falſi contrahit, & eius criminis pœnâ plectitur, l. qui falſam, 19. ff. de leg. Cornel. de falſis. Id quod arguit etiam ſedes, & collocatio Tituli Codicis de falſa moneta, qui reſpicit & pertinet etiam ad præcedentem Titulũ ad legẽ Cornel. de falſis. Non, inquam, id obſtat. Non enim rarum eſt in iure noſtro, quod unum idemq́; crimen diverſimodè conſideratur, & ad diverſa criminũ genera & titulos diverſa conſideratione referri poteſt. Sic ſcriptio famoſi libelli eſt crimen publicum, eſt item privatum delictum, injuria ſcilicet, l. un. C. de famoſis libell. l. lex Cornelia 5. §. ſi quis 9. & §. ſeq. iunct. l. ſeq. ff. de iniur. ut & pulſare & verberare aliquem,

quem, & alterius domum vi introire, d. l. 5. in princ. & l. Conſtitutionibus 37. §. 1. ff. d. t. & l. hos accuſare 12. §. ult. verſ. ult. ff. de accuſationibus. Sic etiam qui turbæ, ſeditionisve faciendæ conſilium inivit, & crimen maieſtatis contraxiſſe dicitur, l. 1. §. 1. verſ. quove cætus conventusve fiat, hominesve ad ſeditionem convocentur, ff. de leg. Iul. maieſtat. & vim publicam commiſiſſe affirmatur. l. 3. in princ. ff. ad leg. Iul. de vi public.

Non eſt hoc loco omittendum quot 77
moneta tribus modis adulterari dicitur. Primò, ſi quis doloſè alterius monetæ ſuam imprimat formam & inſignia. Deinde, ſi quis ei metallum adiecerit vilius. Tertiò ſi quis ponderi monetæ iuſto quid fraudulenter detrahat, Peinliche Halßgerichts Ordnung / Keyſers Carls deß V. Articul. CXI. Cuius verba hæc ſunt: In dreyerley weiß würdt die Müntz verfälſcht / Erſtlich / wann einer betrüglicher weiß eines andern Zeichen darauff ſchlächt. Zum andern / wann einer vnrecht Metall darzu ſetzt. Zum dritten / ſo einer der Müntz jhre rechte ſchwere gefährlich benimbt.

Cæterum ſunt nonnulla facta, quæ li- 78
cet

Digitized by Google

cet quandam criminis maieſtatis ſpeciem habere videantur, ei tamen crimini verè aggregari non poſſunt. Veluti ſi Iudex contra conſtitutionem Imperatoris in judicio pronunciaverit. l. 1. C. ad leg. Iul. maieſt. Obſervare quidem Iudex debet, ne aliter judicet, quam legibus, aut conſtitutionibus, aut moribus proditum eſt, §. 1. Inſtit. de offic. Iud. & Authent. jubemus, C. de jud. Can. in iſtis, diſtinct. 4. Verùm ſi ſacræ conſtitutionis formam & tenorem non obſervaverit in judicando, licet non incidat in maieſtatis crimen, ut jam dixi, alia tamen pœna eum manet, ſive ex-
79 pectat. Sententia † enim contra ſacras conſtitutiones lata, ipſo jure nulla eſt, l. ſi expreſſim. 19. ff. de appellat. l. 1. §. item cum contra, ff. quæ ſententiæ ſine appellat. reſcindantur, l. 2. C. Quando provocare non eſt neceſſe, & c. cum in-
80 ter, extr. de ſentent. & re jud. Et † ſi judex dolo malo in fraudem legis ſententiam dixerit, parti læſæ veram litis æſtimationem præſtare cogitur, l. filiusfamil. 15. & l. ſeq. ff. de iud. Si verò per imprudentiam malè judicaverit, in quantum de ea re æquum religioni judicantis

dicantis videbitur, pœnam ſuſtinebit, Inſt. de obligat. quæ quaſi ex delicto naſcuntur. in princip. & l. Si quis 5. §. ſi judex. ff. de oblig. & act.

81 Similiter ſi quis per venerationem Imperatoris quodam calore juraverit, ſemper ſe fore alicui iratum, nec tamen perſeveret iraſci eidem, vel aliter peieraverit, licet videatur Imperatoris maieſtatem offendere, attamen in crimen maieſtatis non incidit, l. 2. C. de reb. credit. & l. 2. C. ad leg. Iul. maieſtat. Ex quibus duabus legibus evincitur, quod perjurium per Principem olim punitũ fuerit ut crimen maieſtatis.

82 Etſi autem periurium per Principem ex inconſulto calore profectum non ſit maieſtatis crimen, ſi tamen quis in re pecuniaria per Imperatoris venerationem conſultò peieraverit, pœna illius perjurii eſt ictus fuſtium, l. ſi duo 13. §. ultim. ff. de jurejurand. Quo in loco quod eſt jurare per genium Principis, hoc in dict. leg. 2. C. de rebus credit. eſt peierare per venerationem Principis. Nolebant enim poſtea Chriſtiani hac uti formula; Per genium Principis, ſed iſta utebantur; per ſalutem Principis; ut Ter-

83 ut Tertullianus alicubi ſcribit. Et † autumant nonnulli quòd Alex. quidē Imp. in d. l. 2. C. d. t. ſcripſerit, per genium Principis, ſed Tribonianum id mutaſſe, & ſcripſiſſe, per venerationem Principis.

DISPICIAMUS nunc de ſpeciali maieſtatis crimine, quod adverſus populum
84 Romanum committitur. Adverſus † populum Romanum contrahitur ſpeciale maieſtatis crimen, cum quis pro parte aliqua Remp. Romanam offendit. Ita ſentire ac definire videtur hoc crimen, & rectè quidem Fr. Hotomanus in Commentariis verb. iuris, in verb. Perduelles, quem ſequitur Tiber. Decianus in d. Tract. criminali, lib. 7. cap. 6. nu. 4. tum etiam Arnold. ab Haerſolte in adverſar. de actionib. ad 7. partem Pandect. act. 29. nu. 3. ubi ex Hotomano, eius tamen nomine omiſſo, unde, ait, apparet differentia inter crimē læſæ maieſtatis, & perduellionis. Maieſtatis enim crimine tenentur, qui partem aliquam Reip. læſerunt, veluti qui Duces hoſtium accepta pecunia liberarunt, aut privatim domi ſuæ hoſtiū Duces tenuerunt &c. Perduellionis autem crimen in eos cadit, qui ſummā Reipublicæ labefactare conati ſunt.

Cæte-

Cæterum quia ſpeciale maieſtatis cri- 85
men committitur non tantum adverſus Populum Romanum, ſed etiam contra ipſumniet Imperatorē, uti ſuperioribus aliquot prælectionibus oſtendi, iccircò definitio Hotomanni, Deciani, & Arnoldi ab Haerſolte ita generalis non eſt, ut utrumq; ſpeciale illud maieſtatis crimen complectatur, ſed eſt tantum ſpecialis, & illud duntaxat comprehendit ſpeciale maieſtatis crimen, quod adverſus Populum Romanum cõmittitur, non etiam illud, quod committitur adverſus Imperatorem.

Eſt autem hoc, de quo agimus, ſpeciale 86
maieſtatis crimen in duplici differentia. Aut enim quis dolo malo ſaltem curat, ut alius quiſpiam Reipub. Romanæ partem lædat; l. 1. §. 1. ibi, quo tenetur is, cuius opera dolo malo conſilium inium erit, item ibi, feceritve dolo malo, &c. & l. 3. in fin. ibi, quive quid eorum quæ ſupra ſcripta ſunt facere curaverit. & l. 4. in princ. & l. penult. ff. de leg. Iul. maieſt. Aut verò quis ipſemet ſuo proprio facto, & per ſe populum Romanum pro parte offendit, l. 2. d. l. 3. verſ. Quive cum ei, & d. l. 4. in princ. verſ. Item qui conſeſſum, & l. pen. ff. d. t. Nihil

83 ut Tertullianus alicubi ſcribit. Et † autumant nonnulli quòd Alex. quidē Imp. in d. l. 2. C. d. t. ſcripſerit, per genium Principis, ſed Tribonianum id mutaſſe, & ſcripſiſſe, per venerationem Principis.

DISPICIAMUS nunc de ſpeciali maieſtatis crimine, quod adverſus populum
84 Romanum committitur. Adverſus † populum Romanum contrahitur ſpeciale maieſtatis crimen, cum quis pro parte aliqua Remp. Romanam offendit. Ita ſentire ac definire videtur hoc crimen, & rectè quidem Fr. Hotomanus in Commentariis verb. iuris, in verb. Perduelles, quem ſequitur Tiber. Decianus in d. Tract. criminali, lib. 7. cap. 6. nu. 4. tum etiam Arnold. ab Haerſolte in adverſar. de actionib. ad 7. partem Pandect. act. 29. nu. 3: ubi ex Hotomano, eius tamen nomine omiſſo, unde, ait, apparet differentia inter crimē læſæ maieſtatis, & perduellionis. Maieſtatis enim crimine tenentur, qui partem aliquam Reip. læſerunt, veluti qui Duces hoſtium accepta pecunia liberarunt, aut privatim domi ſuæ hoſtiū Duces tenuerunt &c. Perduellionis autem crimen in eos cadit, qui ſummā Reipublicæ labefactare conati ſunt. Cæte-

Cæterum quia ſpeciale maieſtatis cri- 85
men committitur non tantum adverſus Populum Romanum, ſed etiam contra ipſumnet Imperatorē, uti ſuperioribus aliquot prælectionibus oſtendi, iccircò definitio Hotomanni, Deciani, & Arnoldi ab Haerſolte ita generalis non eſt, ut utrumq; ſpeciale illud maieſtatis crimen complectatur, ſed eſt tantum ſpecialis, & illud duntaxat comprehendit ſpeciale maieſtatis crimen, quod adverſus Populum Romanum cōmittitur, non etiam illud, quod committitur adverſus Imperatorem.

Eſt autem hoc, de quo agimus, ſpeciale 86
maieſtatis crimen in duplici differentia. Aut enim quis dolo malo ſaltem curat, ut alius quiſpiam Reipub. Romanæ partem lædat; l. 1. §. 1. ibi, quo tenetur is, cuius opera dolo malo conſilium initum erit, item ibi, feceritve dolo malo, &c. & l. 3. in fin. ibi, quive quid eorum quæ ſupra ſcripta ſunt facere curaverit. & l. 4. in princ. & l. penult. ff. de leg. Iul. maieſt. Aut verò quis ipſemet ſuo proprio facto, & per ſe populum Romanum pro parte offendit, l. 2. d. l. 3. verſ. Quive cum ei, & d. l. 4. in princ. verſ. Item qui confeſſum, & l. pen. ff. d. t. Nihil

17 Nihil obſtat huic diſtributioni, quod interdum quis utroque modo, puta cõſilio, ſive cura ſua, itemque proprio ſuo facto, Rempubl. Romanam pro parte lædit: ut ſi alicuius, ope conſilio, hoſtibus provincia aliqua, vel civitas prodatur, de quo exemplo eſt d. l. pen. ff. eod. titul. vel ſi alicuius opera conſilio magiſtratus Populi Romani occidatur. d. l. 1. §. 1. verſ. Cuiuſve opera conſilio. ff. dict. tit. Nihil, inquam, id obſtat. Primò enim quod attinet citata jam loca, ſciendum eſt, quod iſthæc oratio, OPE, CONSILIO, item OPERA CONSILIO, etiam disiunctim, & ſeparatim accipi poteſt l. alienationis 28. §. ultim. ff. de verb. ſign. ubi, Paulus Iuriſconſultus oratio, ait, quæ neque coniunctionem, neque disjunctionem habet, ex mente pronunciantis, vel disjuncta vel conjuncta accipitur. Sic idem Iuriſconſultus Paulus in l. ſæpè 53. in princ. ff. d. t. Sæpè, ait, ita comparatum eſt, ut conjuncta pro disjunctis accipiantur. Et nominatim idem Iuriſconſultus in eiuſdem legis §. ultim. id declarat in oratione, de qua hìc agimus, quæ eſt, OPE, CONSILIO, cum ait, illa verba OPE, CON-

CONSILIO, quemadmodum accipienda ſunt: ſententiæ conjungentium aut ſeparantium; Sed verius eſt, quod & Labeo ait, ſeparatim accipiēda, quia aliud factum eſt eius, qui ope; aliud ejus, qui conſilio furtum facit. Id quod tradit etiam Vlpian. in l. In furti 50. §. conſilium, & l. ſi quis 52. in princ. & §. Neque verbo, ff. de furtis. Quo circa oratio illa, OPERA CONSILIO, item hæc oratio, OPE CONSILIO, etiam pro disjunctis accipitur in dict. leg. 1. §. 1. verſ. cujuſve opera conſilio, & in dict. leg. penult. ff. de leg. Iul. maieſtat.

Deinde reſponderi poteſt, quod licet 88
quis interdum utroque modo, puta & conſilio ſuo, & proprio facto partem Reip. Romanæ lædat, ex eo tamen propoſitam diſtributionem haud recte imperfectionis argui. Nam & juris conditores ſub duobus ſimplicibus in diſtributione expreſſis, caſum etiam mixtum comprehendunt. Sic Iuſtin. Imp. in §. 2. Inſt. de action. & IC. Vlp. in l. actionum 25. in pr. ff. de oblig. & action. dividunt actionem in duo ſumma genera; In actionem ſcilicet in rem, & actionem in perſonam; cum tamen quædam

actiones ſint mixtæ, tam in rem, quam in perſonam, §. quædam actiones miſtam cauſam obtinere videntur, Inſtit. de action.

89 Nec audiendus eſt Donellus, qui mixtas actiones eſſe negat, & verbum VIDENTUR, ita exponit, ut ſignificet, quaſdam actiones id præ ſe quidem ferre, quaſi tam in perſonam, quàm in rem eſſent, re autem verâ eas tantum eſſe in perſonam, non etiam in rem. Non eſt, inquam, hac in parte audiendus Hugo Donellus.

90 Certum quippe eſt, quòd licet verbum, VIDERI, quandoque fictionem ſignificet, non raró tamen illud denotare etiam proprietatem, & veritatem, ut in l. Titio 71. §. Titio genero, ibi, conſultum videtur, ff. de cond. & demonſtrat. l. 1. §. ſed non utiq; 3. ff. ad Senatuſconſultum Turpillian. l. ult. verſ. Sed & voluntas hæc patris eſſe videbatur. ff. ad Senatuſconſultum Trebell. l. Servum 44. §. 1 ibi, quia ubi legatarius non repudiavit, retrò ipſius fuiſſe videtur, ff. de leg. 1. & l. 3. §. Ex contrario, ibi, tu quoque id tenere videaris, ff. de adquir. vel amitt. poſſ.

Et

Et quia miſtâ actione qui agit, veluti famil. erciſc. actione, vel actione communi dividundo, partem dominii habeat in communi hereditate, vel in re communi dividenda, dubium non eſt, quin ſuam illam partem actione in rem petat, ſiquidem in rem actio domino adverſus poſſeſſorem tribuatur, l. in rem actio 23. in pr. ff. de rei vindicat.

Non refragatur etiam propoſitæ à nobis diſtributioni, quod quis interdum non faciendo, ſive omittendo ſpeciale maieſtatis crimen committit, veluti ſi quis ſciat hoſtē populi Romani occultari, nec tamen maturè id ſignificet, ſed diu diſſimulet, l. Metrodorum 40. junct. l. Eorum qui, 24. ff. de pœnis, aut ſi quis de provincia, cum ei alius ſucceſſit, non diſcedit, nec ſucceſſori exercitum tradit, l. 2. l. 3. ff. de leg. Iul. maieſt. Non, inquam, hoc refragatur. Nam † in jure noſtro per factum ſignificatur quoque infectum, ſive non factum, §. ult. Inſt. de verbor. oblig. ubi Iuſtin. Imp. Non ſolum ait, res in ſtipulationem deduci poſſunt, ſed & facta; ut ſi ſtipulemur aliquid fieri, vel non fieri. Sic Paulus Iuriſconſultus in l. 2. §. pen.

91 92



Digitized by Google

ff. eodem tit. Si, ait, in facto ſit ſtipulatio, veluti ſi ita ſtipulatus fuero, per te non fieri, &c. Et licet quoque, ut oſtendi, non factum in ſtipulationem deduci poſſit, nihilominus tamen à Paulo Icto ſtipulatio ſimpliciter hoc modo dividitur, quod alia in dando, alia in faciendo conſiſtat, l. 2. in princ. ff. de Verborum Obligat.

Sed videamus quibus modis per ſe aliquis, & ſuo proprio facto Rempubl. Romanam pro parte lædat; quibus item modis quis curare dicatur, ut alius quiſpiam partem Reipubl. Romanæ offendat.

9] Suo proprio facto, & per ſe Rempublicam Romanam pro parte offendit aliquis, vel faciendo, vel omittendo. Faciendo, ſi obſides populi Romani abſque juſſu Principis dimittat, l. 1. §. 1. verſ. quo tenetur is. ff. de leg. Iul. maieſt. Hieron. Gigas, in Tract. de crim. læſæ majeſtat. Rubric. Qualiter & à quibus quæſt. 19. Si item armatus ipſe cum armatis hominibus in provincia vel urbe aliqua adverſus eam Rempubl. ita veniat, ut vel loca, vel templa ibi occupentur, dict. l. 1. §. 1. verſ. quo armati homines, ff. d.

t. Hier.

t. Hier. † Gigas dict. Rubr. Qualiter & 94
à quibus, quæſtio. 11. quæſt. 23. num. 2. qui tamen dict. quæſt. 23. nu. 2. hoc pronunciatū de ea accipit civitate, quæ ſuperiorem non recognoſcit. Sed malè, cum d. l. 1. §. 1. loquatur de urbe imperii Romani, & omnis in imperio Romano civitas ſuperiorem recognoſcat, ſcilicet Imperatorem. Item ſi magiſtratum aliquem populi Romani, aut eum, qui imperium aut poteſtatem habet, occidat, d. l. 1. verſ. Cuiuſve opera, ff. h. t. vel, ſi ipſe arma contra quandam in orbe Romano Rempubl. ferat, vel hoſtē adverſus quandam in imperio Romano Rempubl. ſuis manibus juvet, l. 1. §. 1. ff. de leg. Iul. maieſt. Mynſing. Reſponſ. 44. num. 2. decad. 5. Si item exercitum populi Romani in inſidias ducat, hoſtibusque prodat; l. 2. ff. d. t. Hier. Gigas dict. Rubr. Qualiter & à quibus, quæſt. 60. Si exercitum eundem ſine licentia fugiendo deſerat, d. l. 2. ff. eodem. Gigas dict. Rubr. Qualiter & à quibus, num. 45. ſi ad hoſtes profugiat, l. 2. ff. h. t. Si in publicis tabulis in damnum Reipub. dolo malo quid ſcribat, l. 2. ff. d. t. Anton. Capyc. deciſ. 130. num. 17. Hier. Gi-

gas dict. Rubr. Qualiter & à quibus nu. 43. vel ſi hoſtem fugientem ſciens ſuſcipiat, eumque occultet, l. Metrodorum 40. junct. l. Eorum 24. ff. de pœnis. Si provinciam, vel civitatem hoſtibus prodat. l. pen. ff. de leg. Iul. maieſt. Si confeſſum in judicio Reum, & propter hoc in vincula coniectum, emittat, l. 4. in fine principii, ff. eod. Tit. Hieron.
95 Gigas † dict. Rubr. Qualiter & à quibus, quæſt. 58. num. 3. & ſeqq. allegatum locum, & juris textum, de omni accipit criminis Reo, non tantum de Reo criminis læſæ maieſtatis; & rectè quidem. Eſt enim locus ille generalis, proindeque generaliter accipiendus.

96 Sed non immeritò hîc dubitaverit quiſpiam, an huius quoque generis ſit, qui privatus pro poteſtate, magiſtratúve quid ſciens dolo malo gerit? Certum quidem eſt, quod & hîc crimen maieſtatis committat, l. 3. ff. de leg. Iul. maieſtat. eſt item manifeſtum, quod hoc crimen in faciendo conſiſtat, verùm adverſus Imperatorem, vel contra populum Romanum an committi dicatur, obſcurum planè videtur. Arbitror autem, & hoc factum huius eſſe generis, eoq; populum

pulum Romanum & eius maieſtatem offendi, ſi quis magiſtratum, & poteſtatem publicam alii cuidam legitimè cōpetentem ſibi vindicet, & pro eo alieno magiſtratu, ac publica poteſtate ſciens dolo malo quid gerat, puta delinquentes in carcerem coniiciat, eosque condemnet, l. 1. C. de privatis carcerib. Cùm enim ipſum populum Romanum, ejusque maieſtatem lædat, qui magiſtratum populi Romani, vel eum, qui imperium & poteſtatem in Romano imperio habet, occidit, l. 1. §. 1. in prin. junct. verſ. Cuiuſve opera conſilio, ff. de leg. Iul. maieſt. cur non æquè diceretur & ille populum Romanum, & eius maieſtatem offendere, qui magiſtratui populi Romani legitimo, & ordinario, jus & poteſtatem competentē ſibi adſcribit?

Quod ſi verò aliquis jus magiſtratus 97 in ſe quidē tranſmoveat, non tamē hoc animo, ut alii illud auferat, ſed quaſi ab Imperatore id ſibi tributū fuerit, is certè ſpeciale maieſtatis crimen adverſus ipſum Imperatorem, non contra populum Romanū committit. Quippe cùm jus creandi magiſtratum, magiſtratum inquam maiorem, veluti Præſidem pro-

 vinciæ,

Digitized by Google

vinciæ, aut Proconſulem, quorum loco hodie ſunt Marchiones, Duces, Comites, ſolius Imperatoris ſit, l.un. ff. de leg. Iul. ambitus. l. Quidam 57. in fine, ff. de re judic. l. ult. C. ad legem Iul. repetundar. & titul. 53. §. Homicidium quoque, lib. 2. feudor. Proindeque inter regalia connumeretur, in Tit. 56. quæ ſint regalia lib. eodem feudor. Vnde ſi quis propria autoritate jus carceris ſibi aſſumat, crimen, ut dixi, læſæ maieſtatis adverſus ipſum Imperatorem committit, d. l. 1. C. de privatis carceribus, ut & ille, qui propria autoritate ad exercendum merum imperium furcas erigit. Hieron. Gigas dict. Rubr. Qualiter & à quib. quæſt. 41.

98 Incurrit & ille in ſpeciale maieſtatis crimen, qui confugientes ad Sacroſanctas Eccleſias, inde abducit, aut abducere tentat, text. eſt in l. 2. ubi gl. C. de his, qui ad Eccleſiam confugiunt, & quidem in hoc, de quo hîc agimus, crimen, ut quod adverſus ipſam populi Romani maieſtatem, & eius ſecuritatem contrahitur, ut patet ex textu d. l. 1. §. 1. in princ. junct. verſ. 1. ibi, locáve occupentur. vel templa, ff. de leg. Iul. maieſt.

Sunt

Sunt tamen nonnulli, qui impunè de 99
Eccleſia extrahi poſſunt, de quibus in
c. inter alia, & c. fin. extr. de immunitate Eccleſiar. & de his tractat. Hier. Gigas dict. Rub. Qualiter, & à quib. quæſt. 10. num. 5. & ſeqq.

100 Huic quoq; generi & illi aggregandi videntur, qui illicitum conſtituerunt Collegium, l. 2. & ibi gl. ff. de colleg. junct. l. 1. §. 1. ibi, locáve occupentur, vel templa, ff. de leg. Iul. maieſtat. & tradit Hieron. Gigas, dict. Rubric. Qualiter & à quibus, quæſt. 48. ſed quia jus inſtituendi Collegii impetratur vel ab Imperatore, vel à toto Senatu populi Romani, l. 3. §. 1. ff. de collegiis, & l. 1. in fine principii ff. Quod cuiuſq; univerſitatis nomine, iccircò illiciti collegii coitione offenditur tam Imperatoris, quàm populi Romani maieſtas.

101 Sub hoc genere criminis læſæ maieſtatis & illa examinari quæſtio commodè poteſt, an maieſtatis crimē committat, qui Ducem, Marchionem, aliumúe in Imperio Romano Principem qui Elector non eſt, aut Comitem, vel Baronem immediatè Imperio ſubditum occidit, aut vitæ eius inſidias ſtruxit? Nihil

hil autem dubito, quin & hic ſpeciali hoc maieſtatis crimine ſe polluat. Certum quippe eſt, quod hi Principes, Comites & Barones ſunt magiſtratus Populi Romani, ſiquidem ſint loco Proconſulum, & Præſidum provinciarum, qui erant magiſtratus populi Romani. Hotomannus in Commẽtar. verb. jur. in verb. magiſtratus, Menoch. conſil. 99. num. 80. certum itidem eſt, quod prædicti Principes, Comites, & Barones poteſtatem ac imperium habeant. Quicunq; autem magiſtratum populi Romani, vel eum, qui imperium poteſtatemúe habet, occidit, is in hoc ſpeciale maieſtatis crimen incurrit, per text. in d. l. 1. §. 1. verſ. Cuiuſvé opera conſilio, ff. de leg: Iul. maieſt.

102 Corroborat eandem hanc ſententiam textus in l. 3. verſ. Reus etiam maieſtatis, ubi Paul. Caſtrenſ. C. de Epiſcopali audient. ubi Valentinianus, Theodoſ. & Arcad. Imppp. REUS, ajunt, maieſtatis, DE DOMINO, adverſus quem talia molitus eſt, veniam ſperare non debet. Quibus verbis DOMINI appellatione non Imperatorem tantum, ſed & quemvis alium Principem ſignificare

Imppp.

Imppp. videntur. Guido tamen Papa in deciſionib. Grationopol. quæſt. 344. nu. 2. per dominum ibi intelligit ſuperiorem non recognoſcentem dominum. At generalis eſt ille textus de domino, proindeq; generaliter intelligẽdus. Nec poteſt locus ille de ſolo Imperatore intelligi, cum Imppp. ipſimet ibi loquantur de tertio quodam domino.

Accedit in confirmationẽ huius conclusionis, quod prædicti Principes, Comites & Barones ſunt Senatores populi Romani, ut qui in Comitiis Imperialibus de cõmodo & utilitate Imperii una cum Cæſarea maieſtate conſultant, & deliberãt. Sed qui de nece Senatoris populi Romani cogitat, is crimen maieſtatis cõtrahit, l. Quiſquis 5. in pr. C. ad leg. Iul. maieſt. Quicunq; ergò inſidias ponit vitæ ejuſmodi alicuius Principis, Comitis, aut Baronis, maieſtatis crimen committit. At quia d. l. quiſquis, 5. C. d. t. de iis loquitur Senatorib⁹, qui ſunt pars Cõſiſtorii Cæſarii: Principes verò p̃dicti pars ſunt Cõſilii publici, iccircò horũ aliquẽ qui occidit, ipſum populum Romanum offendit, proindeque hoc ſpeciale maieſtatis crimẽ, de quo hic diſſerimus, committit. 103.

104 mittit. Idq; volunt † Dd. nonnulli, qui tradunt, adverſus Principes ſuperiorem recognoſcentes contrahi etiam maieſtatis crimen, ſed impropriè, nam in filios delinquentis non cõverti eam pœnam, quæ definita eſt, & ſtatuta in d. l. quiſquis 5. C. h. t. Ita ſcribuut Laudenſ. Tract. de crimine læſæ maieſtatis. quæſt. 1. Alexand. conſil. 13. num. 7. vol. 6. & alii, quos referunt & ſequitur Hieronym. Gigas dict. Rubric. Qualiter & à quibus, quæſt. 29. Iul. Clar. lib. 5. ſentent. §. læſæ maieſtatis crimen, nu. 3. Roland. à Valle conſil. 88. nu. 4. vol. 2. & conſil. 74. num. 3. & 5. volum. 3. Aymon Gravet. conſil. 224. nu. 6. & Tiber. Decian. lib. 7. cap. 4. num. 8.

105 Sed hæc concluſio noſtra à multis aliis improbatur, qui volunt, non incurrere in maieſtatis crimen, qui Marchiones, Duces, Comites, Imperatorem aliumvè ſuperiorem recognoſcentes, offendunt. Ita volunt Bartol. ad conſtit. Henrici VII. Imp. Tit. qui ſint rebelles, in verb. rebellando. num. 3. Nellus Tract. Bannitor. part. 1. quæſt. 16. Anton. Peregrinus de jure fiſci, lib. 4. cap. 5. num. 24. Anchoran. Conſil. 289. Alex. conſil. 103. n. ult.

n. ult. vol. 1. Dec. conſil. 410. col. fin. Ruinus conſil. 3. num. 12. volum. 5. Anton. Gomez. in Comment. Tomo 3. cap. 2. num. 10. Weſenbec. in paratit. ff. ad leg. Iul. maieſt. nu. 7. verſ. Porrò quia tantum & Mynſing. Reſp. 44. nu. 12. decad. 5. ubi addit, quod hæc communior & verior ſit opinio. Neque alienus ab hac opinione videtur eſſe Andr. Fachinæus lib. 9. controv. jur. cap. 32. verſ. Hæc ſententia, & verſ. ſeq. In horum omnium ſocietatem ſe quoq; confert Dominus Collega Harpprechtus, Tract. crimin. ad §. 3. Inſt. de public. judic. n. 19. & ſeqq.

Argumenta quibus hanc ſuam muniunt opinionem hæc ſunt, quod Titul. ff. & Cod. ad legem Iul. maieſtat. agant tantum de Imperatore, & populo Romano; non etiam de aliis Principibus Imperatore inferioribus. Quod item cæterorum Principum maieſtas ſit nulla. Quod denique l. Quiſquis 5. C. ad leg. Iul. maieſtat. vetus jus de maieſtatis crimine nominatim extendat ſolummodo ad viros illuſtres, Conſiliarios Cæſaris conſiſtorianos, Senatores, & eos, qui Cæſareæ maieſtati militant. Proindeque ad alios jus illud 106

porri-

107 porrigendũ non eſſe; tum quia † odioſa & pœnalia non ſint extendenda, ſed reſtringenda, c. odia, Tit. de reg. jur. in 6. l. cum quidam 19. in fin. ff. de lib. & poſthumis, l. penultim. ff. de pœnis, tum
108 quia † incluſio unius, ſit excluſio alterius, l. cùm prætor 12. in princ. ff. de judic. l. maritus 21. C. de procuratoribus. Menoch. poſt alios conſil. 216. num. 22. & ſeqq. lib. 3.

109 Verùm hæ rationes nullum hîc nobis negocium faciunt. Quod etenim primam attinet rationem, ea à veritate planè aliena eſt, oſtenſum quippe abundè ſupra, quod etiam in magiſtratu populi Romani, & his, qui imperium ac poteſtatem habent, crimen maieſtatis committatur, d. l. 1. §. 1. verſ. Cuiuſvè opera conſilio, ff. de leg. Iul. maieſt.

Alteram quod attinet rationem, verum quidem eſt, maieſtatem ſolius Imperatoris eſſe, & populi Romani, non aliorum; at jura noſtra teſtantur, quod ipſa Cæſarea, & populi Romani maieſtas, etiam in aliis offendatur, uti hactenus oſtendi. Deniq; ſicuti d. l. quiſquis 5. C. ad leg. Iul. maieſt. jus civile de majeſtatis crimine porrigit etiam ad conſiliarios

ſiliarios Cæſaris Conſiſtorianos, Senatores item, & eos, qui Imperatori militant: Ita etiam l.1. §.1. verſ. Cuiuſvé opera conſilio, ff. de leg. Iul. maieſtat. jus de maieſtate populi Romani extendit quoque ad magiſtratus populi Romani, & illos qui imperium, & poteſtatem habent; cuiuſmodi hodie etiam ſunt Marchiones, Duces, Comites, qui provincias Imperii gubernant.

Quemadmodum maieſtatis crimen contrahit, qui inſidias ponit vitæ Marchionis, Ducis, Comitis, Baronis, ita eodem ſe polluit crimine, qui de nece magiſtratus civitatis Imperialis nefariè cogitat; tum quia & hic imperium ac poteſtatem habet; tum quia id diſertè oſtendit generalitas textus in d. l. 3. verſ. Reus etiam maieſtatis, ubi Paul. Caſtrenſ. C. de Epiſcop. audient. tum etiam quia & hic magiſtratus pars eſt publici conſilii in Comitiis Imperialibus, ut proinde hoc ſpeciale maieſtatis crimen, in eo quoque contrahi non abſurdè dici poſſit, arg. d. l. quiſquis 5. in princ. C. ad leg. Iul. maieſtat. Atque hanc ſententiam amplectuntur Auguſtinus Ariminenſis ad Angel. Tractat. de 110

male-

maleficiis, in verb. Et hai tradito la tua patria, num. 6. Iodoc. Damhauder. in praxi rer. crim. cap. 62. num. 1. & Iul. Clar. in dict. §. læſæ maieſtatis crimen, nu. 3. Facit quoque huc, quod Alexand. conſil. 13. num. 4. vol. 6. Aymon Gravetta conſil. 224. num. 6. & Roland. à Valle conſil. 88. num. 2. volum. 2. ſcribunt, quod etiam adverſus dominum unius Caſtri crimen maieſtatis committatur.

111 Offert ſe nobis hoc loco & alia multum anceps, & controverſa quæſtio, an maieſtatis contrahat crimen, qui patriam ſuam Imperio ſubiectam oppugnat, vel prodit? utriuſque opinionis, negatæ & affirmatæ patronos recenſet Hieronym. Gigas dict. Rubric. Quali-
112 ter, & à quibus, quæſtion. 24. † Ipſe verò Gigas quodam diſtinctionis fœdere in concordiam eas opiniones reducere conatur. Diſtinguit enim inter eum, qui oppugnat, vel prodit patriam ſuam hoc animo, ut ejus dominium ſibi vendicet; & illum, qui oppugnat, aut prodit patriam hoc conſilio, ut ſaltem in illa partialitates, & diſſenſiones inter cives concitet.

citet.

citet. Illum maieſtatis contrahere crimen ait; hunc non item.

Verùm enimverò quocunq; animo quis ſuam patriam oppugnet, vel prodat, maieſtatis crimen contrahere mihi videtur. Cùm enim quivis alius civis Romanus, qui provinciam, vel civitatem Romano Imperio ſubiectam oppugnat, vel prodit, maieſtatis Reus fiat, l. penult. ff. de leg. Iul. maieſtat. multò magis ille hoc committere crimen dicendus erit, qui ſuam patriam Imperio ſubiectam prodit, vel oppugnat: quippe cum & filius patrem, & pater filium, patriæ proditorem, necare impunè poſſit, l. Minimè 35. ff. de religioſis & ſumptibus funer. Et quia hic quoque maieſtatis crimen incurrit, qui duntaxat ſeditionem in civitate concitat, dict. l. 1. §. 1 verſ. Quóve conventus, ff. de leg. Iul. maieſt. cur non æquè & ille eodem ſe pollueret crimine, qui patriam ſuam oppugnat, vel prodit? 113

Non obſtat huic deciſioni noſtræ textus in l. ultim. verſ. Sin autem, ibi, violata maieſtate, aut oppugnata patria, vel prodita, Cod. de abolitionibus. ibi enim Impp. Valentinianus & Valens de vio- 114

latæ maieſtatis crimine, & crimine oppugnatæ, vel proditæ patriæ diſtinctè loquuntur, non quod oppugnare, vel prodere patriam maieſtatis crimen non ſit, ſed ut nominatim, & ſpecialiter oſtendant, ſicuti accuſationis obolitio in alio maieſtatis crimine non tribuitur accuſatori, ita nec in oppugnata vel
115 prodita patria eam concedi. Quæ † enim notabilia ſunt, ſpecialiter notari debent, ne quaſi neglecta videantur, ut ait Vlp. Iuriſconſultus in l. Item apud 15. §. hoc edictum, ff. de injur. & facit l. 1. §. Dixerit, ff. de publ. & vectig. idem Iuriſconſultus. Dixerit aliquis, ait, quid ubi utiq; hoc edictum propoſitum eſt? quaſi non & alibi Prætor providerit furtis, damnis, vi raptis? Sed è re putavit, & ſpecialiter adverſus publicanos
116 edictum proponere. Et in jure † noſtro aliâs etiam, quæ ſub genere expreſſo cõtinentur, ſpecialiter quoq; & nominatim poſt genus exprimuntur, ſc. dubitationis tollendæ cauſa, & ut ſignificetur, maximè id, de quo agitur, procedere, & obtinere in illa etiam expreſſa nominatim ſpecie, l. in toto 80. ibi, & illud potiſſimum habetur, quod ad ſpeciem directum

Digitized by Google

rectum eſt, ubi Petr. Faber. & l. Quæ dubitationis 81. ff. de regul. jur. Et quia ſpecies magis eſt ſubſtantia, quàm genus, teſte Ariſt. in Categoriis, iccircò ſpecies poſt genus non fruſtra exprimitur, ſed ideò, ut innoteſcat, diſpoſitionem maximè ſpectare ad eam quoque ſpeciem expreſſam.

Nec movere quenquam debet, quod 117 Impp. Valentinianus & Valens in d. l. ultim. in fin. C. de abolitionibus per particulam, AUT, ſejungunt à violata maieſtate patriam oppugnatam vel proditam. Etſi enim ea dictio vel disjunctionem, vel ſubdisjunctionem denotet l. Hæc verba 124. ff. de verbor. ſign. Attamen in d. l. ultim. in fin. C. de abolit. illa dictio, AUT, non disjunctionis, ſed coniunctionis vim habet, ut ſæpè alibi, l. Sæpè, 53. ff. de verb. ſignificat.

Hactenus de modis, quibus faciendo 118 maieſtas Reipubl. Romanæ offenditur. Omittendo læditur maieſtas populi Romani, ſi quis Rector Provinciæ, vel Capitaneus propugnaculi, aut caſtri cujuſdam populi Romani, cum ſucceſſorem acceperit, de provincia, vel propugnaculo, aut caſtro illo non diſce-

 dat,

dat, vel exercitum militemvé ſucceſſori non tradat, aut quis alius etiam non juvet exercitum populi Romani, l. 2. & l. 3. verſ. quívecum ei, ff. de leg. Iul. majeſtat. Hieron. Gigas dict. Rub. Qualiter & à quibus, quæſt. 47. & quæſt. 50. Tum etiam, ſi quis hoſtem populi Romani alicubi occultari non ignoret, id tamen diu reticeat, l. Metrodorum 40. ff. de pœnis. Aut tributum Reipubl. Romanæ debitum ſolvere contumaciter neget. Hieronym. Gigas dict. Rubric. Qualiter & à quibus, quæſt. 36.

119 SEQUUNTUR jam modi, quibus ſaltem curat aliquis, ut per alium Reſpubl. Romana offendatur. Hi autem modi duplices ſunt; Aut enim quis conſilium dat alii, hoc eſt, perſuadet, impellit, atque inſtruit conſilio quempiam, ad offendendum populum Romanum, arg. l. In furti 50. §. conſilium. ff. de furtis. Aut verò ſciens dolo malo aliquid cõmodat alii, quo is Rempubl. Romanam lædat, per l. Si pignore 54. §. pen. ff. d. t.

Prioris generis eſt ille, qui hoſtibus provinciæ, vel civitatis imperii nunciũ literaſvé mittit, ſignumvé dat, quo adverſus eam provinciam, vel civitatem ipſi

Digitized by Google

ipſi hoſtes inſtruantur, l. 1. §. 1. verſ. Quive hoſtibus, ff. de leg. Iul. maieſt. Hieronym. Gigas dict. Rub. Qualiter & à quibus, quæſt. 21. vel quo minus hoſtes ipſi in poteſtatem eius provinciæ vel civitatis veniant, l. 4. in prin. verſ. factumvé dolo malo. ff. d. t. Tum etiam ille, qui dolo malo conſilium dat, quo obſides populi Romani intercidant; vel armati homines cum telis lapidibuſvé in urbe ſint, conveniantvé adverſus Rempubl. locavé occupentur, vel templa; quové cœtus, conventuſvé fiat, homineſvé ad ſeditionem convocentur, d. l. 1. §. 1. verſ. quo tenetur is, ff. h. t. Item ille qui conſilium impertit, quo quis magiſtratus populi Romani; quive Imperium vel poteſtatem habet, occidatur, aut arma contra Rempubl. ferat, d. l. 1. §. 1. verſ. Cuiuſvé opera conſilio, ff. d. t. ut & ille, qui facit, quo hoſtes populi Romani conſilio ab aliis adverſus Rempubl. juventur, d. l. 1. §. 1. verſ. feceritvé dolo malo, ff. eod. tit. Nec non & ille, qui milites ſollicitat, concitat, quò ſeditio, tumultuſvé adverſus Rempubl. fiat, d. l. 1. §. 1. verſ. ultim. ff. h. t. Tum quoque ille, qui dolo malo aliquem jurejurando eò

do eò adigit, ut adverſus Rempubl. quid faciat, l. 4. in princ. verſ. 1. ff. eod. tit. Item ille, qui conſilium dat, quò Rex exteræ nationis populo Romano minus obtemperet, d. l. 4. in princ. ibi, cujuſvé dolo malo, ff. d. tit. vel quo magis obſides, pecunia, jumenta hoſtibus populi Romani adverſus Rempublicam dentur dict. l. 4. in princ. verſ. penultim. ff. eod. tit. quò denique provincia, vel civitas hoſtibus prodatur. l. pen. ff. d. t.

Poſterioris generis eum eſſe dicimus, qui commeatus, arma, tela, equos, pecuniam, aliamvé quam rem hoſtibus populi Romani commodat, atque hoc modo eos adverſus populum Romanum juvat, d. l. 4. in princ. verſ. Cuiuſvé opera dolo malo, ff. h. t. Hieronym. Gigas, dict. Rubric. Qualiter & à quibus, quæſt. 34.

120 Coronidis loco ſub finem huius capitis iſthæc quoque controverſa proponi quæſtio poteſt: An etiam ſolo conatu maieſtatis crimen committatur, etiamſi effectus ſecutus non ſit? Id quod ſine hæſitatione affirmandum erit, per textum expreſſum in d. l. Quiſquis 5. in

princip.

princip. verſ. Eadem enim, ubi Dd. C. ad leg. Iul. maieſt. & in nova Caroli IV. ſanctione Aureæ bullæ, Tit. **Von der Ertzbiſchoffe Segen.** Neq; obſtat, quod Vlpianus Iuriſconſultus in l. cogitationis 18. ff. de pœnis, cogitationis pœnam neminem pati ſcribit. Id enim intelligendum de ſola & mera delinquendi cogitatione, & voluntate interiori, ſed l. Quiſquis 5. in princ. C. hoc Tit. & Aureæ Bullæ conſtitutio, de ea nocendi voluntate loquuntur, quæ in actum ipſum prorupit, & exteriori quodam facto fuit declarata, Iul. Clar. dict. §. læſæ maieſtatis crimen. num. 15. Cyrill. Fulgeonius in ſumma criminali, Rubric. de offic. Præſid. §. 9. num. 9. pag. 17. & Tiber. Decian. Tractat. criminal. lib. 7. cap. 35.

# CAP. III.

## De Pœnis Reorum Majeſtatis.

SUMMARIA.

1 *Verbale majeſtatis crimen quandoq; impunitatem habet.*

2 *Animo injuriandi qui maledixit Imperatori, non à Iudice, ſed ipſomet Imperatore arbitrariè punitur.*

3 Sententia l. un. in fin. C. ſi quis Imperatori maledixerit. Vbi Accurſii explicatio reijcitur.

4 Quando lex non definit pœnam delicti, tunc ea arbitraria eſt, non certa.

5 Error Interpretum oſtenditur.

6 Refutatur ratio Interpretum.

7 Diſtinguendum inter crimen perduellionis, crimen quaſi perduellionis, & crimen majeſtatis, ita ſpecialiter dictum.

8 Ex crimine perduellionis, punitur non modo Reus, ſed & eius filii & filiæ.

9 Reus perduellionis, & corpore, & bonis punitur.

10 Pœna perduellionis tenetur etiam, qui hoc crimen commiſit in Principe Electore.

11 Capitis pœna in perduelles antiquiſsima eſt.

12 Perduellionis crimen omnium eſt nefandiſsimum, & ſceleratiſsimum.

13 Pœna perduellionis moribus recepta, eſt diſciſſio corporis in quatuor partes.

14 Carolina conſtitutio probat pœnam diſſectionis, & aliam addit, Das Schleiffen und mit Zangen reiſſen.

15 Quæ pœna ſit perduellionis Venetiis, & in Gallia.

16 Perduellionis pœna eſt etiam bonorum confiſcatio.

17 Licet in Principe Electore ſit commiſſum hoc crimen.

18 Hac

18 *Hæc perduellionis pœna etiam novo Iuſtinianéo jure probata eſt.*
19 *Reſpondetur ad contrarium argumentum.*
20 *Alia reſponſio.*
21 *Anceps quæſtio, Reus Majeſtatis utrum amittat ſua bona ipſo jure, an verò ſequutâ ſententiâ.*
22 *A tempore ſententiæ latæ amittit bona ſua reus perduellionis, non à tempore commiſſi delicti. ubi argumenta adferuntur.*
23 *Argumentum primum.*
24 *Argumentum ſecundum.*
25 *Argumentum tertium.*
26 *Argumentum quartum.*
27 *Argumentum quintum,*
28 *Argumentum ſextum.*
29 *Argumentum ſeptimum.*
30 *Reſpondetur ad rationes opinionis contrariæ.*
31 *Ademptio juris alienandi non arguit amiſſionem dominii.*
32 *Reſponſio ad ſecundum argumentum ex l.ult. ff. de lege Iulia majeſtat.*
33 *Reſponſio ad tertium argumentum ex l.ultim. C.ad leg.Iul. majeſtat.*
34 *Reſponſio ad quartum argumentum ex l. Quisquis 5. in fine principii. C. d. t.*
35 *Reſponſio ad argumentum quintum ex l. ex judiciorum 20. ff.de accuſat.*
36 *Reſponſio ad argumentum ſextum ex c. Felicis, §. ſi qua verò. & §. ſeq. Tit. de pœnis in 6.*

37 *Reſponſio ad argumentum ſeptimum,& c.cum ſecundum, §. Bona hæreticorum, Tit. de hæretic. in 6.*

38 *Reſponſio ad argumentum octavum,ab autoritate Doctorum.*

39 *Quæſtio dubia: An etiam futura bona rei majeſtatis, ut quæ poſt contractum perduellionis crimen adquiſivit, fiſco vindicentur.*

40 *Communis Dd. ſententia ajens reijcitur.*

41 *Reſponſio ad argumentū opinionis affirmatæ.*

42 *Conciliatio l. 2. C. de bonis proſcriptor. cum l. Eius qui 8. §.1. ff. Qui teſtament. fac. poſſ.*

43 *Argumentum à contrario ſenſu non procedit contra legem apertam.*

44 *Quæſtio anceps: An etiam feudum Rei criminis majeſtatis publicetur una cum allodio.*

45 *Fiſcus eſt loco extranei heredis.*

46 *Non publicantur bona quæ Reus jure ſingulari poßidet.*

47 *Quæſtio an feudum hereditarium, quod etiā ad extraneos tranſit heredes, fiſco inferatur publicatis Rei bonis.*

48 *Memoria etiam defuncti Rei perduellionis damnatur.*

49 *Quid ſit damnare memoriā Rei perduellionis.*

50 *Pœna Reorum perduellionis & hæc eſt, quod ipſorum filij neque in maternam, neque in avi-*

in avitam, neq; in aliorũ propinquorum hereditatem ſuccedunt.

51 Infamia patris Rei perduellionis committatur etiam filios.

52 An pœna parentis liberos afficiens ex perduellionis crimine ſublata ſit per l. ſancimus. C. de pœnis.

53 Negativa probatur contra Budæum.

54 Tranſitio paternæ pœnæ ex perduellionis crimine in liberos probari videtur etiam l. Quando 10. in fin. C. de bon. proſcript. & ſanctione Caroli IV. in Aurea bulla, Von der Biſchoff Seegen/ ꝛc.

55 Ratio, cur patris ex ſcelere hoc, etiam filii puniantur, duplex adfertur.

56 Quæſtio, an filiæ etiam propter patris crimen perduellionis puniantur.

57 Ratio, cur filiabus relinquatur legitima ex maternis bonis, non etiam filiis Rei perduellionis.

58 Quæſtio, an filiæ Rei perduellionis ſint exortes avitæ hereditatis, aliorumq; propinquorum ſucceſſionis.

59 Filiabus non irrogatur infamia ob patris crimen perduellionis.

60 Pœna criminis paterni an tranſeat etiam ad filios ante contractum illud ſcelus natos, quæſtionis eſt dubiæ?

61 Diſtinctionem non admittit quod ſimpliciter dicitur.

62 Re-

62 *Reſponſio ad argumenta opinionis illorum, qui pœnam criminis paterni non porrigunt ad filios ante contractum crimen perduellionis natos.*

63 *Filij fruuntur dignitate, & honore patris, licet nati ſint antequam pater honorem adipiſceretur.*

64 *De intellectu l. Senator 11. C. de dignitatib. lib. 12.*

65 *An ſi mater committat perduellionis crimen, pœna materni ſceleris eius quoque filios teneat, quæſtio dubia.*

66 *Deciſio affirmans.*

67 *Vox maſculini generis complectitur etiam genus fœmininum, etiam in odioſis, & pœnalibus.*

68 *Quæſtio, an etiam nepotes ſuſtineant pœnas criminis aviti?*

69 *Quæſtio, an uxor mariti Rei perduellionis aliquod ſentiat incommodum ex hoc mariti ſcelere?*

70 *Quæſtio, an ex perduellione filij pater eius pœnam ſuſtineat?*

71 *Amor deſcendit, non aſcendit.*

72 *Quæſtio, an hereditas avita, & propinquorum, item extraneorum à qua arcentur filij perduellium, fiſco cedat, nec ne?*

73 *Hereditas, quæ aufertur alicui, ut indigno, non per ſe, ſed ex alio, nõ vindicatur fiſco, ſed aliis legitimis ſucceſſoribus relinquitur.*

74 Filij

74 *Filii perduellium non indigni, ſed incapaces dicuntur hereditatis.*

75 *Qui intercedit pro Reo perduellionis, infamia notatur.*

76 *Pœna quaſi perduellionis, eſt corporis, & bonorum.*

77 *Quidam exiſtimant quaſi perduellionis Reum ſua non amittere bona.*

78 *Quæſtio anceps: An quaſi perduellionis Reus cum alodio ſuam etiam emphyteuſin amittat?*

79 *Quæſtio, emphyteuſis Eccleſiaſtica, an tranſeat ad heredes deſcendentes in infinitum, vel ad tertiam uſq; generationem.*

80 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica an tranſeat ad heredes etiam extraneos?*

81 *Quæſtio: an emphyteuſis Eccleſiaſtica, quæ ex pacto ad extraneos etiam pertinet heredes, propter Emphyteutæ crimen quaſi perduellionis fiſco vindicetur?*

82 *Quæſtio: an Eccleſia intra biennium poßit à fiſco repetere emphyteuſin Eccleſiaſticam.*

83 *Quæſtio nodoſa, an ſalvam habeant liberi legitimam ſuam, cum bona patris ob perduellionis crimen confiſcantur?*

84 *Pater onerare non poteſt liberorum legitimã, nec minuere illam.*

85 *Legitima debetur jure naturæ.*

86 *Legitima pacto tolli non poteſt.*

87 *Legitima eſt liberorum debitum.*

88 *In*

88 *In confiſcatione bonorum æs alienum prius eſt ſolvendum.*

89 *Damnato perduellionis Reo filiis non relinquitur legitima.*

90 *Legitima non debetur liberis vivo parente.*

91 *Argumentum ab ultima voluntate ad delictũ non procedit.*

92 *Legitima propriè non eſt naturæ debitum.*

93 *Legitima cur dicatur naturæ debitum.*

94 *Lege effici poteſt, ne hæreditas parentum ad liberos pertineat.*

95 *Major eſt poteſtas legis, quam pacti.*

96 *Legitima an ſtatuto poſſit tolli, vel minui.*

97 *Legitima, & æs alienum in jure noſtro invicem ſeparantur.*

98 *Quæſtio perplexa, an filio criminis maieſtatis condemnato, pater teneatur ejus legitimam fiſco præſtare?*

99 *Vivo patre liberi quodammodo exiſtimantur domini bonorum paternorum.*

100 *Legitimam filij perduellionis rei an mortuo patre fiſcus poſcere queat?*

101 *Legitima debetur liberis parente vivo tantum ſpe quadam.*

102 *Spes ſucceſſionis non tranſit ad heredem extraneum.*

103 *Hæreditas delata Reo perduellionis, non autem adita ab ipſo, non pertinet ad fiſcum.*

104 *Reo quaſi perduellionis mortuo ante damnationem,*

Digitized by Google

tionem, momoriâ eius an damnetur poſtea, quæſtio dubia.

105 Pœna quaſi perduellionis in liberis Rei duplex eſt: bonorum, & infamia.

106 Arguitur error Doctorum, qui exiſtimant, filios Rei quaſi perduellionis non affici pœna ob paternum hoc crimen.

107 Filiæ quaſi perduellis ſalvam retinent legitimam in bonis maternis.

108 Quæſtio, an filij partem faciant in computatione legitimæ, cum agitur de legitima filiarum in bonis maternis?

109 Pœna criminis maieſtatis ita ſpecialiter dicti, vel corporalis eſt, vel bonorum.

110 Corporalis pœna huius criminis eſt vel ultimum ſupplicium, vel deportatio, vel relegatio.

111 De pœna bonorum.

112 Duo ſunt capita legis Iuliæ maieſtatis ex ſententia Dd.

113 Priori capite quæ facta contineantur non cōvenit inter Dd. ut nec quæ contineantur capite altero.

114 Incertum eſt, duo an plura fuerint legis Iuliæ maieſtatis capita.

115 Reus maieſtatis, ſi liberos, aut parentes habeat ſuperſtites, quæſtionis eſt dubiæ, an hoc caſu bona ipſius confiſcentur, vel liberis, aut parentibus relinquenda ſint.

110 Intellectus Novell. 134. cap. ult. in fin.

117 Chi-

117 *Crimen perduellionis ſignificatur quandoque per crimen maieſtatis ita ſimpliciter dictum.*

118 *De intellectu l. eorum 9. ff. de lege Iulia maieſtatis.*

INSPICIEMUS dehinc quæ pœna in Reos maieſtatis jure convertatur. Et primò quidem, quam pœnam ſuſtineat, qui maledicto maieſtatem Imperatoris, aut populi Romani violavit; Pòſt quæ pœna conſtituta ſit in eos, qui facto quodam eorundem læſerunt maieſtatem.

1 Maledicto qui offendit maieſtatem illorum, vel impunitatem aſſequitur, vel arbitrariâ afficitur pœnâ.

2 Impunitatem habet, qui vel ex levitate ſive temeritate, ſive lubrico linguæ, vel ex inſania Imperatori, aut populo Romano maledixit l. un. C. ſi quis Imp. maledixer. l. famoſi 7. §. hoc tamen, verſ. Nam & perſonam, ff. ad leg. Iul. maieſtatis.

Qui verò injuriandi animo Imperatori maledixit, ſimiliter quidem impunitus dimittitur à Iudice; Ipſe tamen Iudex Imperatorem de eo maledicto, & perſona maledicentis certiorem facere

cere debet; cuius maieſtas pro injuriæ & perſonæ qualitate maledicenti arbitrariam imponit pœnam, d. l. un. in fin. C. ſi quis Imp. maledixerit, ubi Theodoſius Arcad. & Honorius Imppp. † 3
Primum ſi, ajunt, ab injuria, (ſcilicet maledictum proceſſit) remittendum, id eſt condonandum, ſcilicet maledictum, ut Cujac. ibidem in paratit. rectè interpretatur. Accurſius verò vocem, remittendum, exponit de ipſo maledicente, ſive obtrectatore, eumq; ad Imperatorem eſſe remittendum ſcribit; Verùm hanc Accurſii expoſitionem Grammatica non patitur, quæ deſiderat, ut ibi dictio, *remittendum*, eandem habeat ſubauditionem, quam præcedentes voces *contemnendum eſt, & digniſſimum*, quæ voces duæ accipiendæ ſunt de ipſo maledicto, non de maledicente, ſive obtrectatore. Non enim ſalva grammatica rectè dixeris, *contemnendum eſt obtrectator*, neque *miſeratione digniſſimum eſt obtrectator*. Deinde ſubijciunt Impp. in fine eiuſdem legis unicæ hæc verba: *unde integris omnibus hoc ad noſtram ſcientiam referatur, ut ex perſonis hominum dicta penſemus, & utrum prætermitti, an exquiri debeant,*

*cenſeamus.* Ex quibus verbis cognoſcimus, injurioſum alicuius in Imperatorem maledictum, ſi ejuſmodi ſit, ut pœnam mereatur, ab ipſomet Imperatore coërceri. Proſp. Farinac. de variis ac diverſis criminum pœnis, quæſt. 105. inſpect. X. num. 419.

4 Quia verò iſthæc Impp. diſpoſitio non definit huic injurioſo maledicto ſpecialem, & certam aliquam pœnam, dubium eſt nullum, quin ea ſit arbitraria, per text. in l. ſi quis Reum 4. ff. de cuſtodia & exhibit. reor. & l. 1. §. Expilatores, verſ. Quibus nulla ff. de effractorib.

5 Errore igitur ducuntur Interpretes noſtri, quando ſcribunt, ex maledicto non contrahi maieſtatis crimen, idque conſtitutum eſſe in dict. l. un. C. ſi quis Imper. maledixer. In quo errore verſatur quoq; Cujac. ad Iul. Paul. lib. 5. ſentent. Tit. 29.

6 Non patrocinatur huic Interpretum errori, quod in C. Tit. ſi quis Imperatori maledixerit, ſeparatur à Tit. ad leg. Iul. maieſtat. Cum enim diverſæ ſint ſpecies criminis maieſtatis, maledictum, & factum, quibus maieſtas violatur,

latur, iccircò ſingulæ illæ ſpecies ſingulis titulis explicantur; Sicuti ſpecies injuriæ, quæ per famoſum libellum infertur, ſpeciali titulo Cod. de famoſis libellis, proponitur, qui titulus diſtinctus eſt à Tit. de injuriis. Sed de huius criminis maledicto commiſſi pœna, vide Proſp. Farinac. de variis & diverſis criminibus. dict. quæſt. 105. inſpect. X.

Quod attinet pœnam Reorum majeſtatis, qui facto quodam maieſtatem Imperatoris, vel populi Romani violarunt, diſtinguendum hîc eſt, inter crimen perduellionis, crimen quaſi perduellionis, & crimen maieſtatis ita ſpecialiter dictum. 7

Perduellionis crimen, & ipſum criminis Reum, & quoſdam alios pœnæ obnoxios facit. 8

Reus qui commiſit hoc facinus, & corporis, & bonorum pœna afficitur. Corporis pœna eſt ultimum ſupplicium, & quidem gladii pœna, §. publica autem judicia, Inſtitut. de public. judiciis, & l. Quiſquis, 5. in fin. principii, ibi, *ipſe quidem utpote majeſtatis Reus gladio feriatur*, Cod. ad legem Iul. ma- 9

jeſtat. Anton. Capic. deciſ. 130. num. 18. 19. & 20. Gomez. in Commentar. jur. Tomo 3. cap. 2. num. 11. & Menoch. conſil. 99. num. 60.

10 Atq; hæc pœna imponitur non tantum his, qui perduellionis crimen in perſona Imperatoris, vel in Republic. Romana commiſerunt, ſed & qui crimen illud admiſerunt in perſona Principis Electoris, ut diſertè oſtendit textus in aurea bulla Caroli IV. Tit. **Von der Ertzbiſchoffe Segen in gegenwertigkeit eines Keyſers.**

11 Eſtq́ue hæc capitis pœna in perduelles antiquiſſima. Nam & lege 12. tab. in hos ea conſtituta fuit l. 3. in princip. ff. de leg. Iul. maieſtat. ubi Marcianus Iuriſconſultus, lex, ait, duodecim tabul. jubet eum, qui hoſtem concitaverit, quivé civem hoſti tradiderit, capite puniri. Prius illud exemplum de concitato hoſte, adverſus ſcilicet Rempub. Romanam, vel Imperatorem, eſt perduellionis exemplum, ut patet ex l. ult. ff. d. t.

12 Sed quia perduellionis crimen in humanis omnium nefandiſſimum eſt, & ſceleratiſſimum, l. ult. C. ad leg. Iul. majeſt. idcircò moribus atrocior in perduelles

elles recepta eſt pœna. Solent † enim 13
Rei huius criminis in quatuor ſcindi
fruſtra, quæ in locis eminentibus illius
territorii, ubi deliquerunt, appendun-
tur, Iul. Clar. lib. 5. ſenten. §. læſæ maje-
ſtatis crimen, nu. 8. & Damhauder. in
praxi rer. criminal. cap. 62. nu. 6.

Quin etiam hanc pœnam in perduel- 14
les Carolina ſanctione non ſolum ad-
probatam, ſed & auctam eſſe planè re-
or; quippe cum ea cautum ſit, ut prodi-
tores provinciarum, Vrbium, Princi-
pum, quorum juriſdictioni & imperio
ipſi ſubjecti ſunt, prius proſtrati in ter-
ram per plateas in locum ſupplicii rap-
tentur, trahantur, aut ignitis forcipibus
lacerentur, pòſt verò in partes quatuor
diſſcindantur, Peinliche Halßgerichts
Ordnung Keyſer Carls deß Fünfften/
articul. 124. Quod ſi hæc nova pœna lo-
cum habet in proditoribus, qui perdu-
elles non ſunt, ſed tantum ſpeciales Rei
maieſtatis, certè multò magis propter
eandem, vel potius majorem rationem
conſtituta videri debet in perduelles, ut
qui hoſtili animo adverſus totam Rem-
publicam Romanam, vel ipſum Impe-
ratorem, aut Principem Electorem

quid moliti ſunt, per ea, quæ poſt alios tradit Nicol. Everhard. à Midelburg. in locis legalibus, in loco à ratione legis larga, ampla, ſeu generali ad extenſionem ipſius legis, num. 55. 57. 59. 60. 65. 66. & 71.

15 Venetiis autem Reos huius criminis ſuſpendio necari. In Gallia verò tranſalpina eos quatuor equis alligatos dilacerari vivos ſcribit Hier. Gigas in Tract. de crimine læſæ maieſtatis, Rubr. de pænis committentium crimē læſæ maieſt, quæſt.1. num.7. & ult.

16 Sequitur de pæna bonorum Rei perduellionis. Non ſolum vita privantur, ut oſtendi, ſed etiam bonis ſuis omnibus exuuntur, eaque fiſco applicatur, l. ult. ibi, hereditas fiſco vindicatur, ff. de leg. Iul. maieſt. dict. l. quiſquis 5. in fin. princ. ibi, bonis eius omnibus fiſco noſtro addictis, & l. 6. l. 7. & l. ult. C. d. t. l.1. C. de petitionib. bonor. ſublatis, lib. 11. l. donationes 31. §. ult. ff. de donat. l. cum filius 76. §. ult. ff. de leg. 2. l.1. C. de bonis libert. & §. Interdum autem, verſ. per contrarium. Inſtit. de hered. quæ ab inteſt. defer.

17 Atq; hæc poena confiſcationis bono-

rum

rum locum etiam habet cum perduellionis crimen admiſſum eſt in Principe aliquo Electore ut teſtatur aurea Bulla Carol. IV. d. Tit. **Von der Ertzbiſchoffe Segen/ in gegenwertigkeit eines Keyſers.**

Et licet novo jure damnatorum bona 18
liberis relinquantur, attamen jus vetus, quo bona Reorum perduellionis etiam ſucceſſoribus auferuntur, d. l. ultim. ibi, niſi à ſucceſſoribus purgetur, hereditas fiſco vindicatur, ff. de leg. Iul. majeſt. l. ultim ibi. Et eius bona ſucceſſori eius eripiantur, C. eodem tit. nominatim lege nova Iuſtinianea approbatum eſt, Novel. 134. cap. ult. in fin. & Auth. bona damnatorum, C. de bonis proſcript.

Sed obſtare videtur textus, in l. Eo- 19
rum, 9. ff. de leg. Iul. maieſtat. ubi Martianus Iuriſconſultus tunc demum docet fiſco vindicari bona damnati huius criminis, ſi nemo damnati liberorum exiſtat. At quia Martianus Iuriſconſultus nominatim de perduellionis crimine ibi non agit, ſed meminerit tantum de crimine maieſtatis, exaudiri debet illud Iuriſconſulti pronuncia-

tum de ſpeciali tantum maieſtatis crimine, non de crimine perduellionis. Et quidem de levi quodam maieſtatis crimine, ut ſentit Ioan. Robert. Aurel. lib. 2. ſentent. cap. 22. & Menoch. conſil. 99. num. 184. ubi interpretatur eam legem de maieſt. crimine, de qua agitur in l. 4. §. ultim. l. 5. l. 6. ff. hoc tit. De levi, inquam, maieſtatis crimine, ob quod ſaltem deportatio imponitur, per l. 10. Cod. de bonis proſcript.

20 At poteſt d. l. Eorum 9. ff. hoc tit. etiam intelligi non de bonis damnati patris, ſed de bonis liberti paterni. Ea enim patre perduellionis damnato liberis damnati non auferuntur, ſed cōſervantur, l. 4. ff. de jur. patronatus, cui legi non refragatur l. 3. ibi. Et libertos, ff. de interdictis & relegatis, ibi enim pro *libertos*, legendum eſt, *liberos*, ut ſentit Oldradus conſil. 94. num. 20. & à quibuſdam ad eam legem rectè notatur.

21 Cæterùm ingens contentio inter Dd. noſtros nata eſt de hac quæſtione; Vtrùm ipſo jure ſua bona Reus criminis maieſtatis amittat, an verò condemnatione demum ſecuta? Arbitramur † au-
22 tem hunc, qui maieſtatis crimen contraxit,

Digitized by Google

traxit, non confeſtim à tempore delicti amiſſionem bonorum ſuorum ſuſtinere, ſed damnatoria demum ſententia lata, per textum expreſſum in l. quæſitum, 15. in prin. ff. qui & à quibus manumiſſi: Vbi Paulus Iuriſconſultus diſertè 23
ſcribit, quòd is, qui maieſtatis crimine Reus factus eſt, ante damnationem Dominus ſit rerum ſuarum.

Confirmat eandem hanc concluſionem, textus in l. res quæ in controverſia, 24
22. in pr. ff. de jure fiſci. Quo loco Martianus Iuriſconſultus apertè oſtendit, quòd res eius, qui maieſtatis Reus eſt, diſtrahi à fiſco non poſſint, antequam damnatio ipſius rei facta fuerit.

Addit quoq; robur pronunciato noſtro, textus in l. ultim. C. ad leg. Iul. majeſt. ubi expreſsè dicitur, quòd convicto maieſtatis Reo eius bona ſucceſſoribus eripiantur, & fiſco vindicentur. Antequam igitur Reus maieſtatis convictus fuerit, bona ipſius ad fiſcum non pertinent. 25

In confirmationem porrò, huius cõcluſionis noſtræ, accedit etiam textus generalis in l. aufertur 46. §. in reatu, ff. de jure fiſci, ubi Hermogenianus Iuriſ- 26

conſultus docet, quòd etiam in reatu conſtitutus bona ſua adminiſtrare poſſit, quòdque ei debitor rectè ſolvat. Vnde neceſſariò ſequitur, Reum criminis ante ſententiam dominum eſſe rerum ſuarum non fiſcum.

27 Adhæc deciſioni noſtræ fundamentũ poſitum eſt ſolidum in l. ex judiciorum 20. ff. de accuſationibus: quo loco Modeſtinus Iuris Conditor excepto, ait, repetundarum, & maieſtatis judicio, quæ etiam mortuis reis cũ quib. nihil actum eſt, adhuc exerceri placuit, *ut bona eorum fiſco vindicentur*. Ecce ut bona rei maieſtatis fiſco vindicentur, judicium exerceri debet. Non ergò ipſo jure à tempore contracti criminis, ſed latâ demum ſententiâ cõdemnatoriâ ad fiſcum pertinent bona rei maieſtatis.

28 Præterea firmamentum habet non leve hæc concluſio noſtra ex §. interdum, verſ. per contrarium, in fine, Inſtit. de hereditat. quæ ab inteſt. defer. ubi Iuſtinianus Imp. diſertè tradit, quòd filius rei perduellionis ipſo jure ſuus heres ſit patris in reatu defuncti, ſed poſtea eum deſinere heredem eſſe, cùm pater perduellionis indicatus fuerit. Heres eſt domi-

Digitized by Google

dominus rerum hereditariarum. §. penult. verſ. veteres Inſtitut. de heredit. qual. & differ. & l. item Mela. 11. §. legis autem 6. ff. ad leg. Aquil. cùm ergò filius rei perduellionis ſit eius heres ante condemnationem, & quidem ipſo jure, ſequitur inde, quòd etiam dominus ſit rerum paternarum, antequam patris memoria condemnata fuerit.

Si autem filius eſt dominus, fuit & defunctus pater earum dominus: cùm nemo plus juris in alium transferre poſſit, quod ipſe habet, & heres in omne jus defuncti ſuccedat.

29 Deniq; hanc noſtram amplectuntur ſententiam Doctores, quos referunt & ſequuntur Hieronymus Gigas in Tractat. de crimine læſæ maieſtatis Rubric. de pœnis committent. crimen. læſæ maieſtat. quæſt. 25. num. 5. Peregrinus de jure fiſci lib. 5. Tit. 1. num. 171. Anton. Faber. lib. 7. coniecturar. jur. cap. 20. & Fachinæus lib. 9. controverſ. jur. cap. 35.

30 Non obſtat huic deciſioni noſtræ, quod alienatio rerum ſtatim poſt contractum crimen maieſtatis, atque ita ex tempore commiſſi huius ſceleris ipſo jure

jure adempta eſt Reo maieſtatis. l. donationes 32. §. ultim. ff. de donationibus l. quiſquis 5. §. emancipationes, & l. maieſtatis. 6. verſ. nam ex eo tempore, & l. ult. verſ. ſic & Divi, ibi, ex quo quis tale crimen contraxit C. ad leg. Iul. majeſtat.

31 Ab adempto enim jure alienandi bona, non rectè arguimus ad ablatum ipſum rerum dominium. Nam marito lege ademptum eſt jus alienandi prædiũ dotale, cum tamen ipſius prædii dominus ſit, Inſtit. quibus alienare licet vel non, in princip. & quidem verus dominus, ut latè contra quoſdam oſtendi in commẽtario ad l. contractus, ff. de reg. jur. cap. 4. num. 10. Pupillus item eſt dominus rerum ſuarum, alienatio tamen illarum ei adempta eſt, §. nunc admonendi, Inſtit. quib. alienare licet vel non, ut & adulto, qui curatorem habet l. 3. C. de in integrum reſtit. minor. eas tamen invito patre alienare nequit. Sic etiam filiusfamilias eſt dominus rerum advẽtitiarum, eas tamen alienare patre invito non poteſt. l. ult. §. filiis autem C. de bonis quæ liberis.

32 Deinde nihil refragatur quod in l. ult. ff. de

ff. de leg. Iul. maieſt. ipſo crimine perduellionis hæreditas defuncti Rei fiſco vindicari dicitur. Non enim eo loco Vlpianus ſolo crimine defuncti hæreditatem fiſco vindicari ait, ſed addit, *niſi à ſucceſſoribus purgetur*, atq; ita oſtendit, duo requiri adhoc, ut bona Rei maieſtatis fiſco vindicentur *ipſum ſcilicet crimen*, & judicialis ſententia condemnatoria; quippe cùm in ipſo iudicio crimen purgetur. Et ex ſententia Vlpiani purgato crimine bona defuncti Rei fiſco non vindicentur.

Præterea nihil decerpit noſtræ conclusioni, quæ in l. ult. C. ad leg. Iul. maieſt. Reus huius criminis ex eo tempore, quo crimen hoc maieſtatis contraxit, punitus dicitur: Addit enim ibi textus, *quodammodo*; & certè reus maieſtatis ipſo crimine quodammodo punitur, ſiquidem ex ſolo contracto crimine ipſo iure poteſtatem alienandi prorſus amittat, non autem punitur abſolutè & plenè, ſiquidem, ut oſtendi, condemnatoria hic ſententia requiratur. 33

Non minuit etiam opinionem noſtram textus, in d. l. quiſquis 5. in fine principii, ibi: *Maieſtatis Reus gladio feriatur*

bonis

*bonis eius omnibus fiſco noſtro addictis* C. eod. tit. Etſi enim vox, *addictis*, ſit participium præteriti temporis, inde tamen haud rectè arguitur, etiam ante judicis ſententiam bona rei maieſtatis fiſco eſſe addicta ipſo jure.

Primò enim eo loco Imperatores Arcadius & Honorius præcipiunt, ut Reus maieſtatis gladio feriatur: deinde ſubijciunt verba hæc: *bonis eius omnibus fiſco noſtro addictis*. Gladio autem feriri non poteſt Reus, antequam damnatus fuerit: ſiquidem executionem damnatio præcedat. Volunt itaque Imperatores eo loco, ut bona rei maieſtatis fiſco addicantur, cùm is per judicis ſententiam damnatus fuerit.

35 Adhæc non frangit ſententiam noſtram textus, in d. l. ex judiciorum 20. ff. de accuſationibus, cui Dd. nonnulli hanc affingunt ſententiam, quòd regulariter ante damnationem bona Reorum fiſco non vindicentur; Sed huius definitionis eo loco exceptionem poni in Reo repetundarum, & Reo maieſtatis; atque horum bona etiam ante judicis ſententiam ipſo jure ad fiſcum pertinere. Verùm hæc ſententia à mente Iuriſ-

te Iuriſconſulti Modeſtini alieniſſima eſt. Verba enim hæc: *Pœnæ bonorum amiſſionis non tranſeunt adverſus heredes,* hunc intellectum habent; non poſſunt exigi pœnæ bonorum amiſſionis ab heredibus defuncti Rei, niſi cum ipſo defuncto Reo lis ſit conteſtata & condemnatio eius fuerit ſecuta. Ab hac tamen regula ibidem excipit Iuriſconſultus Modeſtinus pœnas amiſſionis bonorum rei repetundarum, & maieſtatis, id eſt, perduellionis, & oſtendit, quòd licet Reus huiuſmodi ante condemnationem fuerit mortuus, attamen eo etiam mortuo condemnationi locum eſſe, ut adverſus heredes in bonis hereditariis executio fieri poſſit. Atque hanc eius loci eſſe ſententiam patet ex l. ult. ff. de leg. Iul. maieſt. l. 6. 7. & ult. C. eod. tit. & §. interdum autem verſ. per contrarium, Inſtitut. de heredit. quæ ab inteſt. defer. & l. 2. ff. de leg. Iul. repetundarum.

Porrò non obſtat textus in c. Felicis, 36
§. ſi qua verò ibi: *ſit eis ipſo jure privatus,* & §. ſeq. ibi: *ſint eis ipſo jure privati,* tit. de pœn. in 6. Nam loquitur ibi, Pontifex Bonifacius VIII. non de propriis

Rei

Rei maieſtatis bonis, ſed tantùm de feudalibus, emphyteuticis, & conductis prædiis, item beneficiis & officiis, quæ Reus maieſtatis ab Eccleſiis aliquibus obtinet: hiſce bonis, beneficiis, & officio Reum maieſtatis ipſo jure privari, eaque ad Eccleſias reverti jubet. Deinde ſciendum, quòd ſanctio illa Papalis, non ad omnem pertinet maieſtatis Reum, ſed ad eum duntaxat, qui Romanæ Eccleſiæ Cardinalem hoſtiliter fuit inſecutus, vel percuſſit, aut cepit, vel ſocius fuit facientis, aut tale facinus committi mandavit, vel factum ratum habuit, aut conſilium faciendi dedit, vel reum criminis illius ſcienter receptavit, defenſavit.

37 Vlterius nihil refragatur concluſioni noſtræ, quòd bona eius, qui crimen maieſtatis divinæ per hæreſin commiſit, à tempore perpetrati criminis ipſo jure in fiſcum tranſierunt, per text. in c. cùm ſecundum. §. bona hæreticorum, ibi: ipſo jure decernimus confiſcata, tit. de hæret. in 6. Menochius conſ. 99. nu. 163. Andreas Gail. poſt alios lib. 1. de pace publica, cap. 19. num. 18. Eſt enim longè gravius æternam quàm temporalem offen-

offendere maieſtatem auth. Gazaros, in fin. pr. C. de hæret. & manich. & c. vergentis ext. eod. t. de hæret.

Deniq; nihil hîc deferimus autoritati eorum, qui ſententiæ contrariæ patrocinantur, licet numero multi ſint, quos referunt & ſequuntur Nicol. Boërius deciſio.277. num.12. Iul. Clarus lib. 5. ſentent. §. læſæ maieſtatis crimen nu. 9. Menoch. dict. conſil. 99. nu. 160. 161. & 162. & Tiberius Decian. in tr. criminal. lib.7. cap.40. num. 6. Non enim ex multitudine auctorū, ſed quod melius & æquius eſt, judicandum, ut ait ipſemet Iuſtinianus in conſtitut. de conceptione Digeſtorum. §. ſed neque 6. & in l. 1. §. Sed neque 6. C. de veter. jur. enucl. 38

Expeditæ jam quæſtioni proxima eſt illa; an etiam futura bona rei huius criminis fiſco vindicentur, ut quæ Reus poſt contractum perduellionis crimen adquiſivit? Gloſſa & Dd. noſtri quos refert, & ſequitur Hieronymus Gigas in tract. de crimine læſæ maieſt. rubric. de poenis committentium crimen læſ. majeſt. quæſt. 7. uno quaſi ore affirmant, quòd bona poſtea quæſita in confiſca- 39

tionem bonorum rei maieſtatis non veniant.

40 Sed hanc Doctrinam eſſe erroneam exiſtimo, tum quia Reus perduellionis heredem habere negatur, & ei ſolus fiſcus ſuccedit, ſiquidem etiam ejus mortui memoria damnetur, ut nec ex teſtamento heredem habere poſſit. l. ult. ff. de leg. Iul. maieſt. l. cum filius 76. §. ult. ff. de leg. 2. l. ſi quis 6. ſed ne eorum, ff. de injuſt. rupt. irrit. fact. teſt. tùm quia & filius rei huius criminis perpetuò egens & pauper eſſe jubetur, l. quiſquis 5. §. filii. Cod. ad legem Iuliam maieſtat. Tum etiam, per text. in l. 2. C. de bonis proſcriptor. ubi Alexand. Imperator deportati, ait, nec earum rerum, quas poſt pœnam irrogatam habuerint, heredem habere poſſint: ſed & hæ publicabuntur. Et certè ſi deportati poſt damnationem non ſibi, ſed fiſco adquirunt, dubium eſt nullum, quin adquiſita ante damnationem omnia ad fiſcũ pertineant; multò magis ergò quæſita à Reo perduellionis ante damnationem fiſci erunt, licet poſt contractum crimẽ adquiſita, cùm maius ſit crimen perduellionis quàm illud, ob quod deportatione quis afficitur.

Non

Digitized by Google

Non obſtat, quo nituntur Dd. textus 41
in l. ſi mandavero, 22. § is cuius ff. mandati, ubi Paulus Iuriſconſultus publicatis, ait, bonis quicquid poſtea acquiritur, non ſequitur fiſcum. Eſt enim locus ille exaudiendus de eo, cuius bona publicata ſunt ſalvo & integro ſtatu, h. e. abſque capitis deminutione; veluti ſi relegatus ſit publicatis per ſententiam bonis l. relegatus 14. in prin. ff. de interd. & relegat. l. deportatorum, 8. C. de pœnis, Cujacius ad l. eius qui 8. ff. qui teſtam. facere poſſ. & lib. 6. obſervat. cap. 23. Quapropter cùm reus perduellionis ita damnetur, ut integrum non retineat ſtatum ſuum, quippe cùm ultimo ſupplicio afficiatur, dici non poteſt, quòd ejus bona futura non publicentur.

Et licet quis Dd. opinionem contra- 42
riam putet eſſe veram in caſu quo maieſtatis Reus non ultimo plectitur ſupplicio, ſed tantùm deportatione, quam veteri jure bonorum publicatio ſequebatur, attamen & hoc caſu eam à veritate alienam eſſe, liquet ſatis ex d. l. 2. C. de bonis proſcriptor. Cui legi non obſtat, d. l. eius qui 8. §. 1. ff. qui teſtamẽta facere poſſunt, ubi Caius Iuriſconſul-

tus de aquæ & ignis interdictione, in cujus locum deportatio ſucceſſit, loquẽs, bona quoque ait, quæ tunc habuit, cùm damnaretur, publicabuntur. Inde enim à contrario ſenſu non rectè colligimus, nõ publicare bona deportati poſt damnationem quæſita, † argumentum enim
43 à contrario ſenſu non procedit, quando contrarius ille ſenſus legi apertæ reſiſtit ut latè docet Everhardus in Topic. legalib. in loco à contrario ſenſu, num. 4. 8. & 9.

44 Eſt præterea inter Dd. noſtros acris contentio de hac quæſtione, an etiam publicetur feudum quod poſſidet Vaſallus maieſtatis Reus, cuius bona fiſco vindicantur? Veriſſima autem eorum eſt ſententia, qui id negant, & dicunt feudum vel ad dominum, vel ad agnatos feudi ſucceſſores tranſire, pro natura ſcilicet feudi, & ratione culpæ commiſſæ, tùm quia hæc feudi cauſa eſt, ut id ex culpa amiſſum, vel ad dominum tranſeat, vel ad agnatos; tit. 24. §. denique, & tit. 37. in pr. lib. 2. feud. tùm quia
45 † fiſcus loco extranei ſucceſſoris habetur, l. 2. C. ad leg. Iul. de vi l. 1. C. de bonis libertor. l. eorum 9. ff. de leg. Iul. maieſt.

maieſt. Extraneus autem ſucceſſor ad feudum non admittitur, Tit. 45. lib. 2. feudor. Tùm † quia publicatis alicuius 46
bonis, ad fiſcum non pertinent ea condemnati bona, quæ jure ſingulari ad heredem vel alium tranſeunt, textus eſt in l. Statius 48. §. ultim. ff. de jur. fiſci. l. Imperator. 12. ff. de libertat. Idq; diſertè traditum eſt in perſona eius, qui perduellionis condemnatus eſt, in l. 4. ff. de jur. patron. Tùm etiam quia nominatim cautum eſt in c. felicis, §. ſi qua verò feuda tit. de pœnis in 6. ut feudum ex crimine læſæ maieſtatis amiſſum, ad ipſum dominum tranſeat; quamvis ibidem in præcedenti §. reliqua rei bona fiſci dominio applicari jubeantur. Tùm poſtremò quia in reis fractæ pacis publicæ conſtitutum eſt expreſsè, ut eorum feuda ad dominos trãſeant; quamvis cætera ipſorum bona cuivis occupanti relinquantur, textus eſt in ordinatione Cameræ Imperialis, part. 2. tit. 9. §. 2. verſic. **auch die Lehen.** Atque hanc ſententiam amplectuntur etiam poſt alios Hieronymus Gigas Tract. de crimine læſæ maieſt. quæſt. 5. Andreas Gail. lib. 2. de pace publica cap. 14. Hartman.

 Piſtoris

Piſtoris lib. 2. quæſtionum jur. part. 1. quæſt. 15. num. 7. & 8. & Andreas Fachinæus lib. 7. controverſ. jur. cap. 20.

47 Volunt tamen Interpp. ſi feudum ex pacto etiam ad extraneos tranſeat heredes, publicatis ob delictum vaſalli bonis, publicari & ipſum feudum, Bart. ad l. ſi finita 15. §. ſi de vectigalibus, num. 3. ff. de damno infect. Nevizanus conſil. 68. num. 41. & Menoch. conſ. 104. num. 30. & in tractatu de recuperanda poſſeſſ. remed. 9. num. 252. atque hanc limitationem confirmant etiam ea, quæ tradit Hartmannus Piſtoris dict. libr. 2. quæſt. jur. quæſt. 1. & quæſt. 14. ubi de natura feudi hereditarii eleganter & longo ſtylo diſſerit. Verùm hanc limitationem non agnoſcit Fachinæus dict. libr. 7. controverſiar. jur. cap. 20. §. ſed ut liberè dicam: Vbi contra eam hoc utitur argumento, quod feudum hereditarium, licet in eo feudi naturam non habeat propriam, quòd ad extraneos quoque heredes tranſit, in cæteris tamen ſuam naturam non amiſerit, præſertim quantum ad cauſas, quibus amittitur, per text. in tit. 48. lib. 2. feud. Vbi Iuriſconſultus feudiſta, licet, ait,

pro-

propriam feudi naturam non habeat, jure tamen feudi cenſebitur, ut ex his cauſis ipſum amittat, quibus & verum feudum. At hæc Fachinæi ratio; hanc à Dd. traditam limitationem non evertit, quippe cum & fiſcus ſit ſub genere & in numero extraneorum heredum d. l. eorum 9. ff. de leg. Iul. maieſt. l. 2. C. ad leg. Iul. de vi. & l. 1. C. de bonis libertor. ut proinde hic caſus diverſus non ſit; Ad hæc regula dict. tit. 43. lib 2. feudor. pertinet tantùm ad cauſas amittendi feudum, hîc verò agimus de feudi amiſſi translatione, quæ duæ quæſtiones diverſæ ſunt, ut arguit textus in tit. 24. §. denique, & in tit. 37. libr. 2. feudor.

Eſt præterea & hæc perduellionis pœna quædam, quò ad bona, quod etiam defuncto ipſo perduellionis Reo, memoria ipſius damnatur. l. cùm filius. 76. §. ultim. ff. de leg. 2. l. maieſtatis 6. l. ultim. C. ad legem Iul. maieſtat. & §. interdum autem. verſ. per contrarium, Inſt. de hered. quæ ab inteſt. defer. 48

Damnare autem memoriam rei perduellionis eſt poſt illius etiam mortem bona eius à ſucceſſorib. exacta per 49

ſententiam judicialem publicare, ſive fiſco vindicare, uti arguit l. ult. ff. de leg. Iul. maieſt. l. ex iudiciorum 20. ff. de accuſationib. l. meminiſſe 7. C. ad leg. Iul. maieſt. quamvis Menochius conſil. 99. num. 52. exiſtimet, plus eſſe damnare memoriam defuncti, quàm eius bona publicare.

50 Porrò eſt & hæc perduellionis pœna, quòd filii eius qui perduellionis crimen commiſit, neque in maternam, neque in avitam, neq; in aliorum propinquorum hereditatem ſuccedunt, nec quiſquam ex teſtamentis extraneorum capere poſſunt.

51 Quin etiam infamia eos paterna ſemper comitatur, ut ad nullos honores, ad nulla ſacramenta, admittantur: Et tales poſtremò ſunt, ut ipſis perpetua egeſtate ſordentibus mors ſolatium ſit, & vita ſuppliciũ. text. eſt in dict. l. quiſquis. 5. §. filii verò C. ad leg. Iul. maieſt. & in aurea bulla Caroli IV. Tit. Von der Biſchoffe Segen in gegenwertigkeit eines Keyſers

52 Sed hanc pœnam abrogatam eſſe diſpoſitione l. ſancimus 22. C. de pœnis, exiſtimat in Annotationibus ſuis Budæus,

Digitized by Google

dæus, verba eius legis hæc ſunt: ſancimus ibi eſſe pœnam, ubi & noxia eſt, propinquos, notos, familiares, procul à calumnia ſubmovemus, quos Reos ſceleris ſocietas non facit. Nec enim affinitas vel amicitia nefarium crimen admittunt. Peccata igitur ſuos tenent authores, ne ulterius progrediatur metus, quàm reperiatur delictum.

Et quia hæc l. ſancimus anno poſterior eſt dict. leg. quiſquis 5. C. ad leg. Iul. maieſtat. eiusque verba maximè quò ad propinquos planè generalia ſunt, veram quis inde putare poſſet Budæi opinionem: Siquidem conſtitutiones tempore poſteriores, potiores ſunt his, quæ ipſas præceſſerunt. l. ult. ff. de conſtit. Principp. 53

Cæterùm quia iſthæc l. ſancimus, eorundem eſt Impp. qui autores ſunt d. l. quiſquis 5. Arcadii ſcilicet & Honorii: Hi autem nominatim non meminerint filiorum rei perduellionis, ſed aliorum propinquorum, affinium & familiarium, minimè exiſtimandum eſt, ad hos etiam filios eam diſpoſitionem porrigendam eſſe. Quicquid enim nova lege ſpecialiter expreſſum non eſt, id ve-

terum legum, conſtitutionumq́; regulis relictum intelligi debet, l. præcipimus 32. §. ult. C. de appellation. & cap. 1. Tit. de conſtitutionib. in 6. Et Poſteriores leges eatenus prioribus derogant, quatenus ipſis omninò ſunt contrariæ; alioqui poſteriores ad priores pertinent, l. ſed & poſteriores 28. ff. de legib. Duarenus quoque libr. 2. Diſputat. Anniverſar. cap. 24. & Iohan. Robert. Aurel. lib. 2. ſent. jur. cap. 22. & Anton. Cont. ad d. l. quiſquis, cap. 2. contra Budæum negant revocari d. l. quiſquis C. ad leg. Iul. maieſtat. per d. l. ſancimus 22. C. de pœnis.

54 At licet demus Budæo, citra tamen veritatis præjudicium, poſteriori hac lege illam priorem Impp. Arcadii & Honorii ſublatam eſſe, attamen in uſum revocata videtur diſpoſitio prioris illius legis, vel per textum, l. quando 10. in fin. C. de bonis proſcriptor. vel per Caroli IV. ſanctionem, quæ eſt in aurea bulla ſupra dict. tit. Von der Biſchoffe Segen/ &c.

55 Ratio autem, cur ex hoc patris ſcelere filii quoq; plectantur, duplex adferri poteſt; una quod etiam in filiis paterni, id eſt,

id eſt, hereditarii criminis exempla metuuntur, d. l. quiſquis 5. §. 1. C. ad leg. Iul. maieſt. & c. ſi gens, diſtinct. 56. Altera eſt, ut charitas liberorum parentes ipſi Reipublic. amiciores reddat, & liberorum hæc calamitas parentes ab hoc nefando ſcelere imprimis deterreat. Cic. lib. 1. Epiſt. ad Brutum Epiſtol. 12. Menochius conſil. 99. numer. 219. & ſequent. Antonius Contius ad dict. leg. quiſquis 5. C. ad leg. Iul. maieſtat. cap. 2.

Sed quæritur, an hæ filiorum pœnæ 56
etiam filiabus rei perduellionis infligãtur? Et certum eſt, quod ad paterna bona, ut quæ fiſco vindicantur, non admittuntur. Maternam quod attinet hereditatem, ex hac capiunt tantùm falcidiam, ſive legitimam, d. l. quiſquis 5. §. ad filias ſanè C. ad legem Iuliam maieſtat. quæ legitima hodie eſt triens vel ſemis pro numero liberorum. Novell. 18. cap. 1.

Ratio autem cur legitima ex mater- 57
nis bonis ſalva eſſe debeat filiabus, non etiam filiis hæc ab Impp. redditur, quod filiæ ob infirmitatem ſexus minus ſint auſuræ crimen hoc contrahere

here dict. l. quiſquis 5. §. ad filias C. ad leg. Iul. maieſtat.

58 Avitæ autem hereditatis, aut aliorum propinquorum, vel extraneorum ſucceſſionis filias exortes eſſe, dicendum non eſt, tùm quia in dict. leg. quiſquis 5. §. ad filias, C. ad legem Iuliam maieſtatis, ab horum hereditatibus & ſucceſſione non arcentur; tùm quia ibidem cum à paterna & materna tantùm hereditate excludantur, veriſimile eſt, ad aliorum omnium hereditates eas vocari; eò, quod excluſio unius, ſit incluſio alterius, l. cùm Prætor, 12. in princip. ff. de judic. l. maritus, 21. C. de procuratoribus. Menochius poſt alios conſil. 158. num. 29.

59 Proindeque & ab infamiæ illa pœna, quæ filiis ob paternum hoc crimen irrogatur, liberæ dicendæ ſunt filiæ, Hieronymus Gigas in tract. de crim. læſ. maieſt. Rubric. de pœnis, quas filii incurrunt. quæſt. 14. & Iul. Clarus libr. 5. ſentent. §. læſæ maieſtat. crimen numer. 10.

60 Vocatur in quæſtionem & illud, an prædicta perduellionis pœna, quæ filiis Rei huius criminis irrogatur, locum

etiam

Digitized by Google

etiam habeat in illis filiis, qui ante contractum hoc patris crimen ſunt nati? Cynus, Petr. & Ang. in d. l. quiſquis 5. C. hoc tit. id negant, eorumq́ue opinionem, communem dicit Alciatus conſil. 467. num. 7. & hanc amplectitur Iul. Clarus in d. §. læſæ maieſtat. crimen num. 12. At plerique alii, quos recenſent & ſequuntur Hieronym. Gigas dict. Rubr. de pœnis, quas filii incurrunt quæſt. 5. Ant. Gomez Tom. 3. commentar. cap. 2 de crimine læſ. maieſtat. num. 16. Didacus Covarruv. lib. 2. variar. reſolut. cap. 8. nu. 5. verſ. ſecundò pro Calderino, & Menoch. lib. 5. præſumpt. 38. num. 16. & Decian. Tract. crim. lib. 7. cap. 41. num. 8. contrariæ opinioni patrocinari non dubitant. Atq; hanc veritati conſonam eſſe planè ſentio.

Primò enim textus, in d. l. quiſquis 5. 61
§. filii. C. ad leg. Iul. maieſtat. generaliter & ſimpliciter de filiis loquitur, nec diſtinguit nati ſint ante, vel poſt contractum hoc crimen: ubi autem lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. l. de precio, 18. ff. de public. in rem act. l. 1. §. generaliter 1. ff. de legat. præſtand. Molineus tract. de uſur. quæſtion.

ſtion. 52. num. 363. Et quod ſimpliciter dicitur, diſtinctionem non admittit, l. 3. in fin. ff. de offic. præſid. l. 1. §. 3. verſ. & eſt relatum, ff. de alcatorib. Frider. Schenck à Tautenberg ad tit. 4. §. ſi quis de manſo lib. 1. feudor. mihi pag. 24.

Deinde textus in ead. l. quiſquis 5. §. filii C. h. tit. agit de filiis eius, qui hoc crimen admiſit. Ergò inprimis de filiis jam natis, natis, inquam, tempore criminis contracti: quippe cùm ille potius filios habere dicatur, qui jam filios habet, quàm ille, cui in futurum naſcentur filij.

Adhæc textus in eod. illo §. plurali utitur numero, & ait: *filii, non filius,* ſed tempus cōtracti huius criminis, & tempus irrogatæ patri pœnæ, ſecundum naturæ conſtitutum curſum plures filii haud potuerunt naſci ipſi patri ſi confeſtim poſt commiſſum hoc crimen accuſatus, & damnatus ſit. Intelligendus eſt itaq; textus ille de omnibus filiis, etiam ante perpetratum hoc crimē natis.

Denique utraque illa ratio ſuprà allata, ob quam prædictâ pœnâ filii tenentur, æquè militat in filiis ante admiſſum hoc crimen natis, quā in aliis filiis; maximè

ximè cùm omnis filius, quo etiam tempore ſit natus, portio ſit viſcerum paternorum: proindeque jus idem in illis quoque filiis ſtatutum intelligi debet, cùm eadem ratio idem jus poſcat. l. illud 32. verſ. cùm enim, ff. ad l. Aq. & l. à Titio 108. in fine pr. ff. de V. O.

Non tuetur priorem negatam opinionem textus in l. Senator 11. C. de dignitatib. libr. 12. ubi Valens, Gratianus & Valentinianus Imppp. reſcripſiſſe videntur, filios Senatoris, vel alterius cujuſdam clariſſimi Viri natos antequam pater ſuſciperet eam dignitatem, non eſſe filios Senatoris, vel clariſſimi, ſed privatos, id eſt, plebeios. Non, inquam, tuetur hic textus contrariam negatam opinionem. Cùm † enim ex aliis locis abundè conſtet, quod etiam Senatorum vel Decurionum filii ſint ij, & paterno honore ac dignitate fruantur, qui ante eiuſmodi patris dignitatem ſuſcepti ſunt. l. Senatoris 5. ff. de Senatorib. l. moris. 9. §. ſed utrùm. ff. de pœnis & l. 2. §. in filiis ff. de decurionibus. Iccircò putandum non eſt, contrarium ab Imppp. diſpoſitum eſſe in d. illa l. Senator 11. C. de dignitatib. Proinde-

64 indequé † primùm cum Duareno lib. 2. diſput. anniverſar. cap. 29. reſponderi ad hanc poteſt legem, quod in ea ſit ὑπερβατόν ſive turbatus quidam verborum ordo. Verba enim hæc: *quod non ſolum circa maſculos dignoſcitur conſtitutum, verùm etiam circa filias ſimili conditione ſervandum,* in parentheſi ponenda eſſe; quod cum ſit, eius leg. ſententia hæc eſt: Si Senator privatos ſuſceperit filios nempe editos ante Senatoriam dignitatem, quamvis non videantur clariſſimi eſſe, tamen quia durum eſt paternos honores filiis invidere, benigniore interpretatione inter clariſſimos ſunt referendi.

Deinde cum Cujacio ex Codice Theodoſij dici poteſt in d. l. Senator 11. C. de dignitatib. inter privatos. i. plebeios non numerari Senatoris filios editos antequam Pater ſuſciperet eam dignitatem, quò ad glebale munus, non in omnibus. Glebale munus non agnoſcunt filii Senatoris, ante eam dignitatem ſuſcepti, verùm ut additur in extremo illius legis, honores eis, & præmia clariſſimorum non invidentur.

Pacius verò cent. 1. ἐναντιοφ. ad tit. de Senatorib. diſtinguit inter filium Senatoris

toris, & filiū natum ex Senatore: hunc dicit frui Senatoria paterna dignitate, illum non item, cum ſit privatus homo & plebeius. At hæc Pacii interpretatio ferenda non eſt, tùm quia & Senatoris filius ante hanc patris dignitatem editus, gaudet hac dignitate patris d. l. 2. §. in filiis ff. de decurionib. & d. l. moris 9. §. ſed utrùm ff. de pœnis. Tum etiam, qui ut filius ex Senatore natus, ſic & Senatoris filius particeps eſt paternæ dignitatis, l. filiam Senatoris 9. ff. de Senatoribus. Tùm poſtremò quia fruſtra & ſine effectu propoſita eſſet ſententia d. l. 5. ff. d. t. de Senatorib. ſi iſthæc Pacii interpretatio vera fuerit.

Præterea non obſtat concluſioni noſtræ affirmatæ, textus in d. l. filiam 9. ff. de Senatorib. ubi habetur quòd delictum Senatoris non auferat filiis beneficium dignitatis, quæſitum ipſis à patre ante eius delictum, non, inquam, hoc obſtat. Quòd enim filiis Rei perduellionis, vel quaſi perduellionis etiam ante Patris hoc admiſſum editis auferatur jus ſuccedendi in hereditatem aliorum & propinquorum & extraneorū; quòdque iidem exortes eſſe jubentur

L omnis

omnis dignitatis & honoris, id ſpeciale eſt in hoc patris crimine. In toto autem jure noſtro generi per ſpeciem derogatur l. in toto jure 88. ff. de reg. jur.

Idem quoq; reſpondendum eſt ad c. non imputantur. 1. quæſt. 4. ubi dicitur, quòd filiis ea parentũ peccata non imputantur, quæ poſt ipſorum nativitatẽ à parentibus committuntur. Tùm etiam ad l. 2. verſ. filiis etiam, C. de libert. & eorum liber. ubi Conſtantinus Imp. reſcribit, quod filiis parentum libertorum, ob delicta in ſervitutem revocatorum, non noceant ea parentum delicta, ſi tunc eos conſtiterit eſſe ortos dùm parentes libertate adhuc potirentur.

Denique nihil refragatur, quòd filius ex patre poſt eius à Senatu remotionem conceptus & natus, non gaudet dignitate patris Senatoria; natus verò ante factam patris remotionem, dignitatem Senatoriam per patrem quæſitam, retinet, l. emancipatum, 7. §. 1. ff. de ſenatorib. Nam priorem illum quod attinet caſum ideò non fruitur filius Senatoria patris dignitate cum conceptus & natus ſit, poſteaquam à Senatu pater

fuit

Digitized by Google

fuit remotus; quia non plus juris cum filio pater communicare poteſt, quam ipſe habet. Alterum verò quod attinet caſum, ubi filius ex patre Senatore natus, ante eius à Senatu remotionem, ſibi dignitatem Senatoriam retinet, de eo priùs dictum fuit, quòd nimirum hoc exemplum ad ſubvertendam & excludendam deciſionem noſtram haud rectè adducatur; quippe cùm ex hoc, de quo agimus, patris crimine, etiam filii eius puniantur. Quod cùm contra tenorem rationis receptum videatur, juris eſt ſingularis, l. in his 15. & l. ſeq. ff. de legibus.

Vocatur in dubium & illud, an ſi mater hoc facinus admiſerit, etiam filii eius poenas, quas dixi, ſuſtinere jubeantur? 65
Et certè primo intuitu cum quibuſdam, quos refert & ſequitur Gigas in Rubric. de poenis, quas filii incurrunt, poſſe committi crimen læſæ maieſtat. quæſt. 17. hoc planè negandum videtur; tùm quòd poenalia jura utpote odioſa reſtringi, non extendi debent, c. odia Titul. de regul. jur. in 6. quodque in poenalibus cauſis benignior interpretatio facienda eſt, l. factum 155.



Digitized by Google

§. in pœnalib. ff. de regul. jur. & c. in pœnis eod. tit. in 6. tùm etiam quod d. l. quiſquis 5. C. ad leg. Iul. maieſtat. non modò expreſsè de maribus hoc crimen committentibus, non de fœminis loquitur, ſed etiam nominatim in §. ad filias, oſtendit, quod ob ſexus infirmitatem fœminæ non audeant hoc ſcelus moliri.

At his rationibus non obſtantibus affirmatæ concluſioni ſubſcribendum iudicio. Nam Impp. dict. l. 5. ad leg. Iul.
66 maieſt. quiſquis, aiunt, cogitaverit. † Verbum autem hoc, *quiſquis*, tàm maſculos, quàm fœminas complectitur, l. 1. ff. de verb. ſignif. Et pronunciatio ſermonis in ſexu maſculino, ad utrumque ſexum plerunque porrigitur, l. pronunciatio 195. in princ. ff. d. t. Quin etiam ſemper ſexus maſculinus etiam fœmininum ſexum continet, ut ait Iulianus Iuriſconſultus in l. qui duos 62. in fine ff. de legat. 3. His rationibus addimus quoque autoritatem gloſſ. ad d. l. quiſquis 5. §. ad filias in verb. minus curſuras C. ad leg. Iul. maieſt. & Iulii Clari, ac aliorum, quos ille refert in dict. §. læſæ maieſtat. crimen num. 13. verſ. quæro etiam.

Non

Non obſiſtit huic deciſioni noſtræ, quod in pœnalibus & odioſis extenſio licita non eſt, quodque Impp. in dict. leg. quiſquis C. ad legem Iuliam maieſtat. expreſsè de maribus, non etiam de fœminis nominatim loquuntur. Nam verbum illud *quiſquis*, ut omne aliud verbum maſculini ſexus, non per extenſionem, ſed ſua propria ſignificatione tàm fœminas, quàm mares complectitur, non tantùm in favorabilibus, dict. l. qui duos 62. in fin. ff. de legat. 3. ſed etiam in odioſis, & pœnalibus, l. ſi quis 7. in princip. junct. §. 1. ff. de juriſdiction. l. ait Divus 16. ff. de jure fiſci. & l. qui domum 8. junct. l. mater 10. §. 1. ff. ad legem Iuliam de adulter. & tradit latè ac eleganter contra alios Dominus Gœddæus ad dict. leg. 1. nu. 22. & ſeqq. tùm etiam num. 53. & ſeqq. ff. de verb. ſignif.

Deinde non refragatur quod Impp. in d. leg. quiſquis 5. §. ad filias, Cod. ad legem Iuliam maieſtat. ajunt, quòd fœminæ propter ſexus infirmitatem minus auſuræ ſint hoc contrahere crimen, quàm maſculi. Hinc enim non ſequitur, quod ſi fœmina quædam hoc ſuſcipere ſcelus audeat, eius filii hanc non ſuſti-

neant pœnam. Et licet jura, quando conſtituuntur, ad ea potius referuntur, quæ frequenter & facilè, quàm quæ perrarò eveniunt, l. 3. 4. & 5. ff. de legib. attamen ad ea etiam, quæ rarò accidunt, cum evenerunt, æquè porriguntur, ut evincitur ex l. ſi maior 12. C. de legit. hereditat. l. 3. §. quid eſt ergò ff. ſi pars hereditatis petatur. l. ſed etſi reſtituatur 28. §. ſi paterfamiliâs ff. de iudiciis.

68 Porrò diſceptant Dd. noſtri de hac etiam quæſtione; an ſicuti filii, ita etiam nepotes rei perduellionis has, de quibus dixi, ob crimen avitum pœnas ſuſtineant? Arbitror autem cum Bartolo in l. liberorum 2. num. 6. ff. de verbor. ſignific. & in l. patri 20. ff. ad leg. Iul. de adulteriis. Item cum Angelo in d. l. quiſquis 5. num. 6. C. ad leg. Iul. maieſt. & Iohan. Andrea ad c. in quibuſdam ext. de pœnis ad negatam decurrere ſententiam ſatius eſſe, eò quod d. l. quiſquis 5. §. filii verò, C. ad leg. Iul. maieſtat. de filiis tantùm loquitur, non etiam de nepotibus Rei perduellionis. Quocirca cùm diſpoſitionem contineat pœnalem; & pœnalia atque odioſa reſtringenda ſint, non extendenda ut antea

tea oſtendi, certè diſpoſitio illa ſtrictè de filiis tantùm non etiam de nepotibus exaudiri debet; ſiquidem filii appellatione propria nepotes non contineantur, §. quod ſi nepotes. verſ. cæterùm. Inſt. qui teſtam. tutores dar. poſſ. & l. quod ſi nepotes 6. ff. de teſtam. tutel.

Plerique tamen Interpp. alii in affirmata opinione acquieſcendum putant, quos refert & ſequitur Iul. Clarus lib. 5. ſententiar. in §. læſæ maieſtatis crimen num. 13. Sed his nihil ſuffragatur text. in l. filii. 84. ff. de verb. ſignif. ubi Paulus Iuriſconſultus Filii ait, appellatione omnes liberos intelligimus. Nam ex ſola eáque juſta interpretatione, & extenſione quadam non propriè filii appellatione etiam nepotes quandoque cõtinentur, l. juſta interpretatione, 201. ff. de verbor. ſignif. Gœddæus ad dict. l. filii appellatione 84. ff. eodem titulo.

Scribunt tamen poſt alios Gigas in tract. de crim. læſæ maieſt. Rubric. de pœnis, quas filii incurrunt, patre committente crimen læſæ maieſtat. quæſt. 8. Didac. Covarruv. lib. 2. variar. reſolut. cap. 8. num. 2. & Gomez. Tomo 3. cap. 2.

 num.

num. 15. ex Frideric. Imperatoris conſtitutione quadam, hanc pœnam etiam ad nepotes Rei huius criminis extendi.

Sed adhuc multùm patrocinari videtur affirmatæ Interpp. concluſioni textus in cap. ſtatutum, tit. de hæretic. in 6. ubi etiam nepotes hæreticorum ab Eccleſiaſticis, & publicis officiis arcentur. Verùm nihil moror eum locum; quippe cùm hîc agamus de jure ſuccedendi in hereditatem propinquorum, & extraneorum, item de pœna infamiæ, non etiam de beneficiis Eccleſiaſticis, aliisq́; officiis. Et quia caput illud nominatim de nepotibus hæreticorum agit, non rectè extenditur ad nepotes Reorum maieſtatis humanæ, cùm hæreſis maius ſit maleficium, quàm maieſtatis humanæ crimen, l. 4. §. in mortem, & auth. Gazaros, C. de hæret. & Manich.

Denique probari etiam adverſa videtur ſententia per text. in c. felicis, §. quod ſi quis prædictorum, tit. de pœnis in 6. ubi non tantùm filii, ſed etiam nepotes Rei maieſtatis ita infamiâ notati dicuntur, ut nulla eis, ne quidem ex diſpenſatione janua dignitatis, & honoris Eccleſiaſtici, vel mundani pateat, eiſq́;

poſtu-

Digitized by Google

poſtulandi negata ſit facultas, & aſſertio ſive teſtimonium eorum in judiciis nihil fidei, nihil credulitatis contra quemquam inveniat. At ſciendum eſt, quod & ſupra monui, hunc locum non de omni maieſtatis Reo tractare, ſed de eo tantùm, qui perduellionis crimen in perſona Cardinalis Romanæ Eccleſiæ commiſit; ut proinde cum pœnalem diſpoſitionem contineat, ad quodvis aliud perduellionis crimen haud temerè extendi debeat. Et quamvis hoc capitulum ex avito hoc crimine etiam nepotes jubeat eſſe infames, attamen à propinquorum & extraneorum hereditate eos eſſe alienos non præcipit.

Nunc & illud in quæſtionem vocari 69
poteſt, an ut liberi, ſic & uxor Rei perduellionis incommodum aliquod ex hoc mariti facinore ſentiat? Sed hæc quæſtio deciſa eſt ab ipſis Impp. Arcadio & Honorio in d. l. quiſquis 5. §. uxores ſanè, C. ad legem Iul. maieſtat. ubi cautum, ut uxores dotem ſuam recipiant, & ſalvam habeant. Sed quia Impp. duntaxat de dote loquuntur, & dos mulierum ſingulari privilegio multis in caſibus munita ſit, non immeritò de aliis

uxoris bonis dubitare quis poſſet, an ſcilicet ea ſimiliter uxor ſalva habeat, vel patrimonio fiſci addicantur? Verùm quia aliis legibus generaliter diſpoſitum eſt, ne uxores ob maritorum culpam inquietentur, l. 2. & toto tit. C. ne uxor pro marito, ne quidem à fiſco, l. 1. C. de privileg. fiſci, atque hoc jus in caſu quo maritus perduellionis Reus factus eſt ſpecialiter non ſit abrogatum, per d. l. quiſquis 5. C. ad leg. Iul. majeſtat. iccircò eius vigorem uſui relictum eſſe putandum eſt, per regulam in l. præcipimus 32. §. ult. C. de appellationib.

Si quam tamen propter nuptias donationẽ contuliſſet maritus in uxorem ſuam, hac conditione, ut res illæ donatæ filiis mariti reſerventur, atq; ita ipſa uxor uſumfructum duntaxat earum rerum habeat, quandiu vivit mulier, utitur fruitur ea donatione, at quando de vita decedit, donatio ea non filiis, ſed fiſco cedit: Filiabus tamen falcidia inde relinquitur d. l. quiſquis 5. §. uxores ſanè, C. ad leg. Iul. maieſt.

76 Poteſt hoc loco & ea hîc moveri quæſtio, an filio perduellionis crimen

com-

cõmittente, aliquam pœnam pater eius ob id ſuſtineat? Certum quidem eſt, quod pater ad filii hujus ſucceſſionem non admittatur, quippe cùm filii bona fiſco vindicentur, ſed dubium videri poteſt, an pater non ſuccedat in propinquorum ſuorũ, vel extraneorum hereditatem; Item an infamiam ex eo filii crimine ſubeat? Et licet hoc affirmandum videatur, eò quòd pater & filius ſunt relata, ut quod in filiis diſpoſitum eſt, id etiam in patre cautum cenſeri debeat, cùm diſpoſitum in uno relatorum, videatur etiam ſtatutum in altero per text. in l. ultim. C. de indict. viduit. tollend. & in l. ultim. ff. de acceptilat. Veruntamen in ſententiam contrariam communiter Dd. noſtri decurrerunt, quos refert & ſequitur Gigas dict. Rubric. de pœn. quas filii incurrunt, quæſt. 22. eaque & mihi verior videtur, tùm quòd in cauſis pœnalibus benignior interpretatio facienda eſt, l. in factum 155. §. in pœnis ff. de regul. jur. & l. penult. ff. de pœnis, tùm quòd diſpoſitio dict. l. quiſquis 5. §. filii verò C. ad legem Iul. maieſtat. non modò eſt nova, ſed & talis, quæ alii juris diſpo-

ſitioni

ſitioni eſt contraria, l. ſancimus 22. C. de pœnis, ut proinde ſtrictè accipi debeat, de his tantùm perſonis, de quibus nominatim loquitur per text. in cap. 1. tit. de conſtitutionib. in 6. & in d. l. præcipimus 32. §. ult. ff. de appellat.

Neque obſtat huic concluſioni quòd diſpoſitum in uno relativorum, diſpoſitum etiam videatur in altero. Hæc enim definitio procedit ut alibi, ſic etiam in pœnalibus: verùm ſi eadem ſubſit ratio, ſecus ſi diverſa ratio in altero relatorum appareat, ut docet Ioan. à Reberteria lib. 2. Topic. juris, cap. 12. & Everhardus in Topic. legalibus in loco à correlativis, num. 9. Sed hic in patre ceſſat ratio, quam Impp. in filiis ſpectârunt in d. l. quiſquis 5. §. Filii verò, C. ad legem Iuliam maieſtat.

Filiis Reorum perduellionis ideò denegatur jus ſúccedendi in hereditatem avitam, propinquorum & extraneorũ; Ideò item infamiæ macula ipſis aſpergitur, quia hereditarii, id eſt, paterni criminis exempla in illis metuuntur, ſiquidem ſint portio viſcerum paternorum, & ex ſanguine paterno progeniti. Sed hæc ratio ceſſat, ut dixi, in patre,

cuius

cuius filius perduellionis crimen commiſit. Non enim pater ex filii vitioſo tali ſanguine natus eſt, quapropter meritò etiam ceſſare debet, diſpoſitio d. l. quiſquis 5. §. filii verò, C. ad leg. Iul. maieſtat. Similiter ceſſat in patre altera etiam illa ratio, cur filii etiam ob patris hoc crimen pœnam, quam dixi, ſuſtinere jubentur; quæ ratio eſt, ut charitas liberorum parentes Reipubl. amiciores reddat. Chari quidem ſunt & eſſe debent etiam liberis ipſi parentes; Verùm parentibus liberi multò chariores ſunt; quippe † cum amor à parentibus 71
in liberos naturaliter magis deſcendere, quàm ad illos ab his deſcendere dicatur. l. iſti quidem 8. §. ult. ff. quod metus cauſa. gloſſ. & Dd. ad l. liberi 28. C. de inoffic. teſtamento. Ferd. Vaſquius lib. 2. de ſucceſſ. progreſſ. §. 17. num. 64.

Cæterùm quia filii, filiæque Reorum 72
perduellionis ab hereditate etiam materna; item filii ab avita & propinquorum legitima, & extraneorum teſtamẽtaria ſucceſſione excluduntur, haud ineptè hoc loco in quæſtionem vocatur, utrùm hereditas illa materna, avita, propinquorum & extraneorum fiſco

cedat,

cedat, an verò alii ſucceſſores legitimi, vel teſtamentarii ad eam admittantur? Et quamvis Cynus, Albericus, & diſtinguendo Salycetus ad d. l. Quiſquis 5. §. filii verò, C. ad leg. Iul. maieſt. exiſtimen hereditatem illam fiſco inferendam eſſe: Attamen contraria ſententia ut æquior, ita verior cenſeri debet.

73 Quando enim alicui, ut indigno, indigno, inquam, non per ſe, & ex proprio delicto, ſed propter alium, hereditas aufertur, tum hereditas ea non fiſco, ſed aliis ſucceſſoribus relinquitur, arg. l. aufertur 46. in princ. ubi Bartol. & Dd. communiter id notant, ff. de jure fiſci. Quocirca cum filiis & filiabus Rei perduellionis etiam materna, ac filiis avita quoque, item propinquorum, & extraneorum hereditas aufertur, ut indignis, non per ſe, ſed propter parentem, perduellionis Reum, certè hereditas illa non fiſco vindicanda, ſed aliis ſucceſſoribus legitimis, vel teſtamentariis adjudicanda erit.

Accedit huc, quod hereditas, de qua agimus, nulla expreſſa lege fiſco applicatur, ut proinde id fieri debere, putandum non ſit, eam in dubio fiſci commodo

modo & patrimonio cedere, per textũ in l. Non puto 10. ff. de jure fiſci, junct. l. Illum 19. ibi, eò quod nulla conſtitutio. C. de collat. & l. 5. ff. de probat.

Iuvat eandem hanc ſententiam, quod ea, quæ in teſtamento pro non ſcriptis habentur, in fiſcum non recidunt, l. un. §. In primo, C. de caducis tollend. Sed relicta filiis Rei perduellionis pro non ſcriptis habentur, ſiquidem hi filii incapaces dicantur hereditatis etiam extraneorum, d. l. quiſquis 5. ff. filii verò, ibi, teſtamentis extraneorum nihil capiant, C. ad leg. Iul. maieſtat. Vnde ſequitur, quod relicta filiis Rei perduellionis, fiſco non cedant. 74

Deniq; hanc noſtram ſententiam poſt alios amplectitur quoque Ant. Gomez. Tom. 3. Commentar. jur. cap. 2. de crim. læſæ maieſt. nu. 14.

Non obſtat, quod hereditas, quæ alicui, ut indigno aufertur, fiſco vindicatur, l. Lucius 9. ff. de jure fiſci, & tot. tit. ff. & Cod. de his, quibus ut indignis, & l. Papinianus 8. §. meminiſſe, ff. de inoff. teſtam. Hæc enim definitio, ut ſupra dixi, procedit in his, qui per ſe, non alterius vitio indigni cenſentur. Et potius

potius incapaces, quam indigni ſunt dicendi perduellium filii, ut modò oſtendi.

Eſt & illud hoc loco notandum, quòd infamiæ nota illis etiam inuritur, qui pro Reis perduellionis intervenire apud Cæſaream maieſtatem tentaverint, text. eſt. in d. l. quiſquis 5. §. Denique, C. ad leg. Iul. maieſt.

76 Hactenus de pœna perduellionis: Nunc de ea dicemus pœna, quæ ex crimine quaſi perduellionis pervenit. Quaſi perduellionis crimen ſimiliter vel ipſum Reum pœnæ obnoxium facit, vel etiam quoſdam alios.

Ipſe Reus quaſi perduellionis duplici quoque afficitur pœna, corporis & bonorum.

Corporis illa pœna jure Iuſtinianéo ex Arcadii & Honorii ſanctione, eſt pœna gladii, quo Reus quaſi perduellionis feriri jubetur, dict. leg. quiſquis 5. in fin. principii, C. ad leg. Iul maieſtat.

Sed Carolino jure etiam hic reus in quatuor partes diſcindendus videtur; prius tamen ignitis forcipibus laceratus, aut in locum ſupplicii per plateas raptus, Peinliche Halßgerichts Ord-

nung/

Digitized by Google

nung / articul. 124. Atque iſthæc diſſectionis pœna ex conſuetudine in ipſum converti oſtendit Iul. Clar. lib. 5. ſentent. §. læſæ maieſtatis crimen, nu. 8. & Damhouder. in praxi rerum criminal. cap. 62. num. 6.

Pœna bonorum eſt amiſſio omnis ſubſtantiæ, quæ tota fiſco addicitur, d. l. quiſquis 5. in fin. principii, C. ad leg. Iul. maieſt. & ita ſcribunt communiter D.d. quos refert & ſequitur Menoch. conſil. 99. num. 41.

Non deſunt tamen, qui autumant, 77
hoc in caſu non fieri bonorum publicationem, quos refert & refutat Menoch. dict. conſil. 99. num. 52. & ſeqq.

Sed quæſtionis eſt, an cum allodio 78
etiam emphyteuſis (de feudo ſupra egi) fiſco vindicetur? Diſtinguendum hic eſt inter privatam emphyteuſin, & emphyteuſin Eccleſiaſticam. Privata emphyteuſis, ſimpliciter conſtituta, ad omnes etiam extraneos tranſit heredes, ut docet poſt alios Iulius Clar. in §. Emphyteuſis, quæſt. 28. num. 1. Donell. lib. 9. Commentar. cap. 13. pag. 446. verſ. finis conſtituendi, Ioan. Borcholt. in Commentariis in uſus feudor. cap. 3. nu. 14.

Quia ergo fiſcus loco extranei heredis eſt, l. Eorum 9. ff. de leg. Iul. maieſt. l. 2. C. ad leg. Iul. de vi publica vel privata, & l. 1. C. de bonis libertor. certè in confiſcationem bonorum Rei maieſtatis, venit etiam Emphyteuſis privata, ut docet etiam Hieronym. Gigas in Tractat. de crimine læſæ maieſtat. quæſt. 6. num. 7.

79 Quod attinet Emphyteuſin Eccleſiaſticam, illa eatenus in confiſcationem bonorum venit, quatenus & illa fuerit perpetua. Regulariter quidem hæc Emphyteuſis perpetua non eſt; ſed ad ſolos tantùm deſcendentes heredes tranſit & quidem non tantùm ad tertiam uſque generationem, ut voluerunt Didac. Covarruv. lib. 2. variar. reſolut. cap. 17. num. 5. & 6. verſ. Quinta concluſio, & Menoch. libr. 3. præſumpt. part. 1. præſumpt. 109. num. 15. ſed ad alios etiam in infinitum, per text. in Novell. 120. cap. 6. §. Licentiam. & tradit Iul. Clar. dict. quæſt. 28. nu. 1. & Iohan. Borcholt. d. cap. 3. nu. 14.

80 Ad extraneos autem heredes non tranſit. At quia pacto effici poteſt, ut hæc etiam emphyteuſis ad extraneos

quoq;

quoq; heredes pertineat, per text. in Novell. 120. cap. 6. §. Licentiam, & Novell. 55. cap. 2. & in c. 1. & 2. Tit. 4. lib. 3. Clementinar. & c. ad aures, extr. de rebus Eccleſiæ alienandis, vel non; & docent Didac. Covarr. dict. lib. 2. variat. reſolut. cap. 17. num. 5. Iul. Clar. in dict. §. Emphyteuſis, quæſt. 28. num. 9. & Ioan. Borcholt. de feudis cap. 3. num. 17. † Et fiſcus loco extranei heredis ſit, ut antea oſtendi, certè hoc caſu etiam Eccleſiaſtica Emphyteuſis in confiſcationem bonorum venit. Atq; ita poſt alios ſentit etiam Hier. Gigas in Tractat. de crimine læſæ maieſtatis, Rub. de pœnis comment. crimen læſæ maieſt. quæſt. 6. num. 4. Boſſius Tit. de bonor. publicatione, num. 60. & Andr. Fachinæus lib. 9. controverſ. jur. cap. 53. 8

Contrariæ autem opinioni inhæret Iul. Clar. lib. 4. ſententiar. §. Emphyteuſis, quæſt. 29. verſ. Breviter ſi Emphyteuſis; ubi hanc contrariam opinionem dicit eſſe tutiorem, æquiorem, & magis communem.

Argumenta ipſius hæc ſunt; Primum eſt, quòd Eccleſiæ conditio hinc efficeretur deterior; eò quòd potentior

 eſt fiſ-

eſt fiſcus, quàm privatus, non modò ob difficultatem conveniendi, ſed & propter ſua privilegia; quodque nulla ferè ſpes foret, ut reverteretur ad Eccleſiam Emphyteuſis, cum Eccleſia nunquam moriatur.

Alterum argumentum eſt, qui veriſimile non ſit, eam fuiſſe voluntatem Eccleſiæ, ut res in Emphyteuſin conceſſa, ad fiſcum tranſiret.

At tanti hæc argumenta momenti non ſunt, ut ad infringendam priorem illam ſententiam jure adferri poſſint. Primum enim quod attinet argumentum, nulla certè injuria, nulla injuſtitia in fiſco præſumi debet, eò quod res fiſci, quaſi res Cæſaris eſſe dicuntur, l. 2. §. 2. ff. ne quid in loco publico, & l. 3. C. de quadriennii præſcript. qui Cæſar ullius iniquitatis argui minimè debet. Et fiſcus conventu difficilis dici non poteſt; ſiquidem fiſcus, niſi nominatim aliud cautum ſit, jure privatorum utatur, l. fiſcus 5. in princ. l. Non puto, 10. & l. ſeq. l. In ſumma, 17. ff. de jure fiſci. Et fiſcus facilius Canonem præſtare poteſt, quàm privatus; ſiquidem ſemper ſit ſolvendo, l. 2. ff. de fundo dotali, l. 1.

§. ſi

§. ſi ad fiſcum, ff. ut legat. ſeu fideicom. ſervand. cauſa caveatur. Et quamvis hæc perpetua Emphyteuſis ad fiſcum non transiret, attamen non reverteretur ad Eccleſiæ patrimonium, ſiquidem ad extraneos etiam heredes pertineret.

Ad alterum Iulii Clari argumentum ſimiliter per inficiationem reſponderi poteſt. Cùm enim prælatus Eccleſiæ Emphyteuſin Eccleſiaſticam in perpetuum conceſſerit, ita ut etiam ad extraneos tranſiret heredes, certè veriſimile eſt, quod hoc etiam animo eam conceſſerit, ut ad fiſcum quoq; tranſiret, quippe cum & fiſcus loco ſit heredum extraneorum, ut ſupra oſtendi: & in contrahendo pro cauto etiam habeatur, quòd tacitè agitur, id eſt, quòd ipſi contractui ex natura eius ineſt, l. 3. ubi Doctores, ff. de rebus creditis.

Cùm itaque Emphyteuſis etiam Eccleſiaſtica, in perpetuum conceſſa, confiſcationi obnoxia ſit, ulterius quæri poteſt, an Eccleſia intra biennium à fiſco repetere eam poſſit? Iulius Clarus quidem ita ſentiit in dict. §. Emphyteuſis, quæſt. 29. in fin. ubi ſcribit, licet verior eſſet eorum opinio, qui volunt, quòd 82

Emphyteuſis Eccleſiaſtica perpetua in confiſcationem bonorũ quoq; veniat; dubitandum tamen non eſſe, quin Eccleſia poſſit intra biennium hanc Emphyteuſin à fiſco repetere, ſi velit.

Verùm enimverò hæc Iulii Clari opinio erroris plena eſt. Quod enim alicui jure adquiſitum eſt, id ei invito & ſine ipſius facto adimi non poteſt, l. Id quod noſtrum 11. & l. omnes actiones, §. ultim. ff. de reg. jur. Neque tuetur hoc Clari pronunciatum textus in Novell. 120. cap. 1. §. ſi verò contigerit, &c. tum quia locus ille, ut & Cuiac. ibidem tradit, eſt de maiori Conſtantinopolitana Eccleſia, aliisq; religioſis collegiis, quæ ſunt infra eam urbem, quibus hoc ſingulare privilegium tributum eſt, ut intra biennium à fiſco, aut civitate, cui Emphyteuſin conceſſerunt, revocare poſſint; tùm quia iſthæc Novella agit de Emphyteuſis repetitione, quæ fieri debet intra biennium à tempore conceſſionis numerandum, non de ea revocatione, quæ poſt confiſcationem fieri debeat. Quapropter cum ſpeciale jus contineat, in deſtructionem juris veteris

teris allegari & trahi non poteſt, per regulam, l. Præcipimus, 32. §. ultim. C. de appellat. & c. 1. Tit. de conſtitutionib. in 6.

Porrò hoc loco & illud quærere quis 83
poſſet; ſalvamné liberi habeant legitimam ſuam, quum patris Rei perduellionis bona publicantur, & fiſco inferuntur? Quæ autem huius quæſtionis declaratione ſequente hîc propoſui, deſcripſit & in ſuum commentarium Inſtit. ad §. 3. de public. judic. tranſtulit D. Harpprechtus Collega honorandus. Certè non deſunt argumenta, quæ id magnoperè ſuadere videntur. Primò enim licet teſtamentariæ voluntatis liber ſit ſtylus, & licitum, quod iterum non redit arbitrium, l. 1. C. de Sacroſanct. Eccleſ. attamen pater ſuo teſtamento neque tollere, neque minuere, neque onerare legitimam liberorum poteſt, l. omnimodo, 30. l. ſi quando 35. C. de inoff. teſtam. Novell. 18. cap. 1. l. Hac edictali 6. in princ. verſ. ſin autem non æquis, ibi, ut quarta pars, quæ eiſdem liberis debetur

ex legibus, nullo modo minuatur, niſi de his cauſis, quæ de inofficioſo excluduntur querelam, Codic. de ſecundis nuptiis. Ergò parens nec ſuo crimine præjudicare liberis poſſe videtur in eorum legitima.

85 Deinde legitima liberis debetur jure naturæ. Novell. 1. in princ. §. primus itaque, ibi ſecundum ipſam naturam eis debeatur, l. ſcimus, 36. §. Illud præterea, ibi, ne per huiuſmodi tramitem filius defraudetur debito naturali, C. de inofſic. teſtam. & Auth. hoc amplius, C. de fideicommiſſ. Sed juris naturalis quæ ſunt, ea ne lege quidem civili tolli, ſive corrumpi poſſunt, §. ultim. Inſtitut. de legit. agnat. tutel.

86 Adhæc liberorum legitima pacto tolli non poteſt, l. ſi quando, 35. §. & generaliter, C. de inoffic. teſtament. Quod autem pacto fieri non poteſt, nec lege fieri poterit, argumento l. Ius agnationis 34. ff. de pactis. l. ultim. C. de rebus alien. non alienand. l. ultim. C. de fidejuſſorib. Everhard. in Topicis legalib. in loco à pacto ad legem &c. n. 10.

87 Deniq; legitima eſt quoddam liberorum debitum, dict. Novell. 1. in princ.

§. pri-

§. primum itaque, & d. l. ſcimus, §. illud, C. de inoffic. teſtam. † Sed in confiſcatione bonorum debita prius ſolvuntur, & quod reliquum eſt fiſco relinquitur, l. Non poſſunt, 11. l. in ſumma 17. & l. quod placuit 37. ff. de jure fiſci, unde & liberis hoc etiam caſu legitima ſervanda videtur. 88

89 Sed nihil his argumentis obſtantibus, autumo, in confiſcatione bonorum parentis Rei perduellionis, vel quaſi perduellionis, legitimam liberis non manere ſalvam. Nam primò Impp. Arcad. & Honor. in d. l. Quiſquis 5. in fine princip. C. ad leg. Iul. maieſtat. *bonis*, ajunt, *ejus omnibus fiſco noſtro addictis.* Ecce omnia bona Rei perduellionis, vel quaſi perduellionis fiſco addicuntur, unde ſequitur, quod inde legitima liberis non ſervetur.

90 Deinde vivo parente liberis legitima non debetur ex eius bonis, per text. in l. 1. §. ſi impubere, 21. ibi, præmatura eſt enim ſpes collationis, cum adhuc vivat is, cuius de bonis quarta debetur, ff. de collatione bonorum Claudius de Battandier. in Tractat. de parentibus & fratribus cap. 8. nu. 11. Mynſingerus cent. 4.

 obſer-

obſervation. 25. Vnde ſi parens nulla habeat bona quando moritur, liberis nulla etiam legitima aſſignari poteſt. Sed vivo adhuc parente Reo perduellionis, vel quaſi perduellionis, bona eius omnia ante quidem condemnationem ita fiſco ſunt obligata, ut nihil inde alienari poſſit, ſicuti ſuprà oſtendi, & poſt ſententiam condemnatoriam ipſius confeſtim dominium totius ſubſtantiæ fiſco cedit, etiamſi ipſe parens adhuc vivat, & nondum morte ſit mulctatus, dict. leg. quiſquis, 5. in fin. princip. ibi, gladio feriatur bonis eius omnibus fiſco noſtro addictis. C. ad legem Iuliam maieſtat. l. Quæſitum, 15. in princ. ff. qui & à quibus manumiſſi. Inde ergò ſequitur, quod ex bonis parentis Rei perduellionis, vel quaſi perduellionis, legitima liberis non competat.

Denique filiis Rei perduellionis, vel quaſi perduellionis, ne quidem ex matris hereditate debetur legitima, ſiquidem filiabus tantum inde legitima relinquatur, dict. l. quiſquis, 5. §. ad filias ſanè, C. ad legem Iuliam maieſtat. Multò minus ergò ex patris ſubſtantia eis legi-

legitima ſervatur, ut nec ipſis filiabus, quibus tantum, ut dixi, ex matris hereditate legitima competit. Incluſio enim unius, eſt excluſio alterius, l. cum Prætor 12. in princ. ff. de judic. l. Maritus, 21. C. de procurator. Menoch. conſil. 158. num. 29. lib. 2. & conceſſio unius, eſt privatio alterius, l. Ex eo, 18. ff. de teſtib. l. 1. in princip. verſ. Huius rei, ff. de offic. eius cui mandat. eſt juriſdict. l. qui teſtamento, 20. §. Eum, ff qui teſtam. facere poſſ. Atque hanc concluſionem quam tuemur probat quoque Cuiac. lib. 6. obſerv. cap. 23.

Non obſtant argumenta pro ſententia contraria prius adducta. Primum enim quod attinet argumentum ab ultima voluntate ad delictum, nullam certè arguendi vim in propoſito aſſignare ei poſſumus; quippe cum alia ſit ratio ultimæ voluntatis, alia item delicti. Illa teſtatorem non obligat, hoc obligat delinquentem. Teſtamentum ſolenne eſt; delictum, verò nullam ſolennitatem deſiderat. Hoc jure vetitum eſt, illud lege permiſſum. 91

Secun-

92 Secundum quoq; argumentum ideò nihil officit noſtræ ſententiæ, quod legitima haud propriè dicitur jure naturæ deberi, tum quia legitima dicitur, ut proinde lege, non natura deberi meritò dicatur: tum quia lex civilis legitimam decernit, & definit, l. lege, 14. C. de legit. hered. Novell. 1. in princ. §. 2. ibi, neceſſitatem imponit lex, & Novell. 18. in princ. & cap. 1. tum etiam quia debetur legitima non tantum naturalibus, ſed etiam adoptivis liberis, l. Adverſus. 30. ff. de inoff. teſtam. tùm poſtremò, quia parentibus etiam ex bonis liberorum legitima debetur, ea tamen juris naturæ non eſt, l. Nam etſi parentibus, 15. in princip. ff. de inoffic. teſtament. l. Scripto, 7. §. ult. ff. ſi tabulæ teſtamenti nullæ extabunt.

93 Quod autem legitima dicitur debitum naturale, id non eo accipi ſenſu debet, quaſi ipſa natura ſit cauſa legitimæ, ſed quod ratio naturalis ſuadeat, ut ex parentum bonis liberi quid capiant, d. l. ſcripto, 7. §. ult. ff. ſi tabulæ teſtament. nullæ extabunt, l. cum ratio naturalis, 7. in princip. ff. de bonis damnator. Aliud autem eſt ipſa natura, aliud ratio

natura-

naturalis, ut arguit textus in titul. Inſtitution. de jur. natural. gent. & civili, in princ. & §. quod verò naturalis ratio, & l. 1. §. Ius naturale, junct. l. omnes, 9. verſ. Quod verò, ff. de juſt. & jur.

Et licet naturali ratione parentum 94
hereditas liberis debeatur, lege tamen effici poteſt, ne liberis parentum hereditas obveniat, ut videre licet in hoc perduellionis, & quaſi perduellionis crimine, ex d. l. Quiſquis, 5. §. 1. C. ad leg. Iul. maieſt.

Tertium argumentum negatione, & 95
inficiatione reijci debet. Nam maior eſt vis & poteſtas legis, quam pacti. Lege adquiritur dominium, l. 1. §. ultim. & l. ſeq. ff. de publ. in rem action. pacto autem non adquiritur, l. traditionibus 20. C. de pactis, lege hereditas defertur, l. Si curatoris, 9. C. de jure deliberandi, l. 1. ff. de hered. petit. pacto non defertur hereditas, l. hereditas, 5. C. de pact. conventis. lege agnatio adquiritur, pacto non item d. l. Ius agnationis, 34. ff. de pact. juncta l. Nihil tam naturale, ff. de reg. jur. Non mirum itaque quod legitima lege tolli poteſt; pacto autem non poteſt. Et patet hinc, licet quando-

que

que pacto quid fieri non poteſt, nec lege fieri poſſit, id tamen perpetuum non eſſe, ut oſtendit quoque Everhard. in Topicis legalibus, in loco à pacto, ad legem, num.10.

96 Sed an ſtatuto, vel conſuetudine tolli vel minui ſaltem poſſit legitima vide Mynſ. cent. 5. obſerv. 43. & cent. 6. obſ. 44. & Andr.Geyl. lib.1.obſervat. practicar. obſerv. 122.

Poſtremùm quod attinet argumentum, differentia hîc conſtituenda eſt inter debitum legitimæ, & quodvis aliud debitum. Nam legitima non propriè, & verè debetur filio, ut alii creditori ſuum debetur: quippe cum legitima

97 paſſim in jure †noſtro ipſi filio quaſi deberi dicatur, l. 1. §. largius, ibi, qui pœnè ad propria bona veniunt, ff. de ſucceſſ. edict. l. 1. §. ſi impubere, ff. de coilat. bon. Vnde etiam ſeparatur ab ære alieno quarta liberorum, in l. Papinianus, 8. §. quarta autem accipitur, ff. de in offic. teſtam. nec immeritò: cum legitima tantū lege debeatur, aliud verò æs alienum & beneficio legis, & hominis facto, puta contractu, vel qua alia cauſa.

Non deſunt tamen qui putant legitimam

mam liberis manere ſalvam, cum patris Rei perduellionis, vel quaſi perduellionis bona publicantur, quos refert & ſequitur Claudius de Battandier in dict. tractat. de legitima, cap. 13. num. 40. & 42.

Expeditæ jam quæſtioni proxima eſt 98
illa, an condemnato perduellionis, vel quaſi perduellionis filio, pater eius legitimam fiſco dare teneatur? Magis autem eſt, ut negatæ concluſioni calculum noſtrum addamus, quippe cum vivo patre legitima liberis non debeatur, d. l. 1. §. ſi impubere, 21. ff. de collat. bon. & facit argumentum, l. ſi qua pœna, 7. ff. de his, qui ſui vel alieni jur. ſunt, & l. Etſi condemnatus, 35. ff. de noxalib. actionib.

Aliis quoque argumentis propoſitæ 99
quæſtionis concluſionem munire conatur Hier. Gigas in dict. Tract. de crimine læſæ maieſt. Rubr. de pœnis committ. crimen læſæ maieſt. quæſt. 9. Verùm illa juris dubii ſunt, & minimè certi, ut vim arguendi nullam habere videantur.

Neque obſtat quod Paul. Iuriſconſultus in l. In ſuis, ff. de liberis, & poſtumis, ſcribit,

ſcribit, quod liberi etiam vivo patre quodammodo domini paternorũ bonorum exiſtimantur. Ait enim exiſtimantur, & ait, quodammodo exiſtimantur domini, unde liquet, quod verè domini non ſint vivo patre. Ideò autem exiſtimantur quodammodo domini, qui ſpes eſt eos aliquando fore dominos, mortuo ſcilicet patre. Mynſingerus cent. 4. obſervat. 25.

100 Sed ulterius jam quæri hoc loco poteſt, an patre mortuo, ex eius bonis legitimam filii Rei perduellionis exigere fiſcus poſſit? Speculator & Martinus Laudenſis id rectè negant, quos refert & ſequitur Gigas dict. tract. Rubric. eadem, quæſt. 18. Argumentum tamen quo id probant, hanc ſententiam non tuetur. Quod enim aiunt, bona Rei futura, & poſt quæſita non confiſcari, à veritate alienum eſt, ut ſupra eodem hoc capite oſtendi.

101 Ratio autem prædictæ concluſionis mihi hæc eſt, quod ſcilicet patre vivo in huius bonis ſpe tantùm quadam legitimam habet, dict. leg. 1. §. ſi impubere,

102 ff. de collat. bonor. Spes † autem ſucceſſionis ad extraneum heredem cuius loco

loco fiſcus eſt, non tranſmittitur, l. un. §. in Noviſſimo, C. de caducis tollendis, & l. un. C. de his qui ante apertas tabulas, & l. ventre 84. ff. de adquir. vel amittend. hered.

Atque hac etiam ratione motus ſub- 103
ſcribo ſententiæ Nelli, quam refert & ſequitur Gigas dict. Rubric. de pœn. committ. crim. maieſtat. quæſt. 8. qua vult hereditatem Reo perduellionis delatam, non aditam ab eo, vivo, ad fiſcum non pertinere.

Porrò in dubium vocatur, an etiam 104
Reo quaſi perduellionis, ante damnationem mortuo, memoria eius damnetur, hoc eſt, per ſententiam bona ipſius jam mortui publicentur, & fiſco inferantur? Arbitror autem id juris autoritate nulla certò affirmari poſſe. Etſi enim de Reo perduellionis id jure cautum ſit, ut ſupra oſtendi, attamen in d. l. Quiſquis, 5. C. ad leg. Iul. maieſtat. quæ ſola extat de quaſi perduellionis crimine, nulla litera ſuadere videtur, idem etiam ad quaſi perduellionis Reum porrigi debere. Quapropter cum jura odioſa extenſionis interpretatione adjuvanda non ſint, l. cum quidam 19. in fin. ff.



Digitized by Google

de liber. & poſtum. Et in pœnalib. benignior facienda ſit interpretatio, C. in pænis, tit. de reg. jur. in 6. & l. pen. ff. de poen. certè quod hac de pœna diſpoſitum eſt in Reo perduellionis, id porrigi ad Reum quaſi perduellionis minimè debet. Ita ſentit etiam poſt alios quos refert, & ſequitur Iulius Clarus libr. 5. ſentent. §. læſæ maieſtatis crimen, numer. 16. At diſſentire videtur Menochius conſil. 99. num. 67. & 68. Item num. 70. 71. 72. 73. at nullo certò argumento. Et ſatis ille refutatus eſt à Fachinæo, libr. 31. controverſ. cap. 34.

Nunc diſpiciendū, qui præter ipſum Reum ob quaſi perduellionis crimen obnoxii pœnæ fiant. Hi autem ſunt, tum liberi ipſius Rei, tùm etiam, qui pro Reis quaſi perduellionis apud Imperatorem intervenire audent.

105 Liberorum pœna duplex eſt: una quod præterquam bonorum patris, qui hoc ſe crimine polluit, exortes ſunt, à materna quoque item avita, & proximorum, quin etiam extraneorum ſucceſſione alieni habentur. Altera, quod paterna infamia eos ſemper comitatur, & ad nullos prorſus honores, ad nullum

Digitized by Google

lum jusjurandum admittuntur, d. l. quiſquis, 5. §. filii verò, C. ad leg. Iul. maieſt.
Ex † quo loco manifeſtè evincitur com- 106
munis error eorum, quos refert & ſequitur Iul. Clar. in d. §. læſæ maieſtatis crimen, numer. 14. cum volunt, hanc in liberos pœnam, in eos tantum converti liberos, quorum parens crimen maieſtatis contra Imperatorē, vel Rempublicam Romanam commiſit. Quando enim Impp. Arcadius & Honor. *Filij* ajunt *ejus*, certè de filiis loquuntur eius, cuius in principio legis illius facta fuit mentio, uti arguit relativum illud *ejus*. Sed in principio legis illius ſermo eſt non de eo tantum, qui de Imperatoris, ſed & qui de Conſiliarii Imperatoris, item de Senatoris Romani, tùm etiam eius, qui Imperatori militat, nece cogitavit; ut proinde de huius etiam filiis neceſſariò intelligēda ſit diſpoſitio proximè ſequentis §. filii eius.

Etſi autem filiæ quoq; Rei quaſi per- 107
duellionis arceantur à ſucceſſione etiam propinquorum, legitimam tamen in bonis maternis ſalvam habent, dict. leg. Quiſquis, 5. §. ad filias verò, C.

ad leg. Iul. maieſt. Vnde patet hoc caſu meliorem eſſe conditionem fœminarum, deteriorem maſculorum.

At obſtare videtur l. in multis 9. ff. de ſtatu hominum, ubi Papinian. Iuriſconſultus, in multis, ait, juris noſtri articulis, deterior eſt conditio fœminarum, quam maſculorum. Sed quia Iuriſconſultus *in multis* ait, *juris articulis*, evincitur inde in caſibus quibuſdam fœminarum conditionem meliorem eſſe; quorum caſuum unus hic eſt, de quo agimus.

108 Sed quæri hoc loco poteſt, an in computatione legitimæ etiam filii partem faciant, hoc eſt, eorum etiam reſpectus haberi debeat, ita ut non totus triens, vel totus ſemis filiabus ex bonis maternis ſit aſſignandus, ſed rata tantum portio connumeratis ſcilicet filiis, licet hi nihil capiant? Verius autem eſt, totum trientem, vel totum ſemiſſem filiabus deberi, perinde ac ſi mortui filii fuerint, per textum in l. 1. §. ſed & ſi patruus, ibi, nam exheredatus pater eorum pro mortuo habetur, ff. de conjungend. cum emancipat. liberis, & l. Qui repudiantis 17. in princ. ff. de inoffic. teſtamēto. Atq; ita poſt Græcos ſentit etiam Anton.

Anton. Contius ad d. l. quiſquis, 5. §. ad filias. C. ad leg. Iul. maieſt.

Neque obſtat l. Papinianus 8. § quoniam, ff. de inoffic. teſtam. Eſt enim de caſu, quo unus ex filiis exheredatus querela inofficioſi agit, alter verò non agit, agere tamen ſi velit, adhuc poteſt, atque ita ſuam quoq; partem petere. Hîc verò tractamus de caſu, quo filii nullum jus petendi legitimam habent, ut proinde partem facere non poſſint.

Pœna autem eorum, qui apud Imperatorem pro quaſi perduellionis Reo intervenire auſi fuerint, eſt perpetua infamia, dict. leg. quiſquis, 5. §. Denique jubemus. C. ad legem Iul. maieſt.

100 RESTAT pœna criminis læſæ maieſtatis ita ſpecialiter dicti. Huius criminis pœna alia ſimiliter corporalis eſt, alia item quandoque bonorum.

Corporalis illa pœna regulariter etiam capitalis eſt, & quidem ultimum ſupplicium, interdum autem deportatio, vel relegatio cum infamia.

Deportatione & infamia afficitur qui hoſtem fugientem ſciens ſuſcepit, l. Metrodorum 40. juncta l. eorum 24. ff. de pœnis.



Digitized by Google

ſit pœna capitis, C. ad leg. Iul. maieſtat. & Anton. Capycius dict. deciſ. 130. num. 20.

111 Cæterum quod attinet pœnam bonorum, duo caſus hîc diſtinguēdi ſunt; unus quo ipſe maieſt. Reus ſine liberis eſt, & parentib. vivis; alter quo liberos, vel parentes ſuperſtites habet.

Priori caſu bona Rei maieſtatis publicantur, ſive ultimo ſupplicio, ſive deportatione afficiatur, per textum in l. 3. ff. de interdictis & relegat. & in l. quando quis, 10. C. de bonis proſcriptor. l. Eorum, 9. ff. de leg. Iul. maieſtat. Tit. 56. quæ ſunt regalia, lib. 2. feud. & Novell. 134. cap. ultim. Atque ita etiam ſentire videtur Salycet. ad dict. leg. quiſquis, 5. in princip. colum. 2. C. ad leg. Iul. maieſt. his verbis; licet in quolibet caſu ſit pœna capitis, & publicationis bonorum, &c. Idem quoq; ſentit Anton. Capycius dict. deciſ. 130. n. 20. verſ. ſit ergo concluſio, quod in ſecundo capite legis Iuliæ maieſtatis eſt pœna mortis, & publicationis bonorum. Sentiunt idem Dd. quos refert & ſequitur Menochius conſil. 99. num. 41. 42. 43. & 73. & ſequent. numero reijcit eorum opinionem,

nem, qui volunt non publicari bona ex capite 2. legis Iuliæ maieſtatis.

Non eſt hoc loco ignorandum, quod Dd. noſtri duo faciunt capita legis Iuliæ maieſtatis, argumento ſcilicet, l. 2. ff. de leg. Iul. maieſtat. ubi Vlpianus Iuriſconſultus. Nam, ait, & hoc capite primo, lege maieſtatis enumeratur. 112

Non convenit autem inter Dd. noſtros, quæ facta primum complectatur caput: quæ item caput ſecundum. Cynus & eum ſecutus Salycetus, ad d. l. quiſquis, 5. in princ. C. ad legem Iuliam maieſt. Duo, ajunt, legis Iuliæ capitula ſunt. Vnum eſt, quando machinatur quis adverſus Rempub. Et iſtud non eſt verè, nec propriè crimen læſæ maieſtatis. Atqui hæc Cyni & Saliceti ſententia ferenda non eſt, tùm quia & ille ad primum legis caput pertinet, qui adverſus Rempubl. quid commiſit, ut qui in tabulis publicis ſciens falſum conſcripſit, vel recitavit, ut diſertè tradit Vlpianus Iuriſconſultus in d. l. 2. ff. de lege Iulia maieſtat. tùm quia & ille verè & propriè maieſtatis crimen committit, qui Rempublic. lædit, l. 1. §. 1. & l. ultim. verſ. planè, ff. d. tit. 113

ſit pœna capitis, C. ad leg. Iul. maieſtat. & Anton. Capycius dict. deciſ. 130. num. 20.

111 Cæterum quod attinet pœnam bonorum, duo caſus hîc diſtinguẽdi ſunt; unus quo ipſe maieſt. Reus ſine liberis eſt, & parentib. vivis; alter quo liberos, vel parentes ſuperſtites habet.

Priori caſu bona Rei maieſtatis publicantur, ſive ultimo ſupplicio, ſive deportatione afficiatur, per textum in l. 3. ff. de interdictis & relegat. & in l. quando quis, 10. C. de bonis proſcriptor. l. Eorum, 9. ff. de leg. Iul. maieſtat. Tit. 56. quæ ſunt regalia, lib. 2. feud. & Novell. 134. cap. ultim. Atque ita etiam ſentire videtur Salycet. ad dict. leg. quiſquis, 5. in princip. colum. 2. C. ad leg. Iul. maieſt. his verbis; licet in quolibet caſu ſit pœna capitis, & publicationis bonorum, &c. Idem quoq; ſentit Anton. Capycius dict. deciſ. 130. n. 20. verſ. ſit ergo concluſio, quod in ſecundo capite legis Iuliæ maieſtatis eſt pœna mortis, & publicationis bonorum. Sentiunt idem Dd. quos refert & ſequitur Menochius conſil. 99. num. 41. 42. 43. & 73. & ſequent. numero reijcit eorum opinionem,

nem, qui volunt non publicari bona ex capite 2. legis Iuliæ maieſtatis.

Non eſt hoc loco ignorandum, quod Dd. noſtri duo faciunt capita legis Iuliæ maieſtatis, argumento ſcilicet, l. 2. ff. de leg. Iul. maieſtat. ubi Vlpianus Iuriſconſultus. Nam, ait, & hoc capite primo, lege maieſtatis enumeratur. 112

Non convenit autem inter Dd. noſtros, quæ facta primum complectatur caput: quæ item caput ſecundum. Cynus & eum ſecutus Salycetus, ad d. l. quiſquis, 5. in princ. C. ad legem Iuliam maieſt. Duo, ajunt, legis Iuliæ capitula ſunt. Vnum eſt, quando machinatur quis adverſus Rempub. Et iſtud non eſt verè, nec propriè crimen læſæ maieſtatis. Atqui hæc Cyni & Saliceti ſententia ferenda non eſt, tùm quia & ille ad primum legis caput pertinet, qui adverſus Rempubl. quid commiſit, ut qui in tabulis publicis ſciens falſum conſcripſit, vel recitavit, ut diſertè tradit Vlpianus Iuriſconſultus in d. l. 2. ff. de lege Iulia maieſtat. tùm quia & ille verè & propriè maieſtatis crimen committit, qui Rempublic. lædit, l. 1. §. 1. & l. ultim. verſ. planè, ff. d. tit. 113

Alii docent, primum legis Iuliæ caput eos complecti, qui Imperatorem Romanum, vel Romanam Rempublicam offenderunt: Secundum verò caput hos continere ajunt, qui læſerunt inferiorem aliquem magiſtratum, vel inferiorem Rempubl. Veluti Principem, aut Rempublic. recognoſcentem ſuperiorem, puta Cæſarem, vel Rempublic. Romanam. Ita ſentire videtur Decius, conſil. 410. nu. 26. & Ruinus conſil. 3. num. 12. lib. 5.

Huic opinioni proxima eſt opinio Antonii Capycii in dict. deciſ. 130. num. 17. verſ. At meo, ubi eius verba hæc extant: Crimen hoc habet tantum duo capita. In primo capite ponendi ſunt omnes caſus, cauſæ, & capitula, in quibus molitur quis contra Principem, vel Rempublic. In ſecundo verò capite ponantur aliæ cauſæ, in quibus quis non molitur contra Principem, vel Rempublic. principaliter. Et poſtea num. 18. 19. & 20. oſtendit, quod Reus maieſtatis ex primo capite puniatur capitis pœna, publicatione item bonorum, & damnatione memoriæ: ex capite verò ſecundò, ſimiliter quidem capitis

pœna,

pœna, & publicatione bonorum, at non damnatione memoriæ.

Verùm enimverò opinioni huic non per omnia inhærendum erit: tùm quia ad legis Iuliæ maieſtatis caput primum, quod vocant ex ſanctione Arcadii & Honorii quædam pœnæ acceſſio facta eſt, quippe cum liberis eius, qui de Imperatoris nece cogitavit, neque ad avitam, neque ad maternam, neq; ad propinquorum, neque ad extraneorum hereditatem aditus pateat, dict. l. quiſquis 5. §. filios verò, C. ad leg. Iul. maieſtat. tum etiam quia eadem Arcadii & Honorii lege cautum eſt, ut modò dictam ſuſtineant pœnam, non modò qui contra ipſum Principem, ſed & qui adverſus Principis Conſiliarios Conſiſtorianos. Item Senatores Romanos, & milites Cæſaris quid hoſtiliter moliti ſunt, dicta lege quiſquis, 5. in princip. Cod. eodem titulo.

Quarta opinio eſt Menochii in dict. conſ. 99. nu. 67. & ſeqq. verba Menochii hæc ſunt: Duo hæc legis Iuliæ capita diſtinguamus: Primum cum læditur vel Princeps vel eius magiſtratus, qui & apud Principem, vel in provincia Principis

cipis loco eſt, ita ut Principis tranquillitas perturbetur. Huius memoria damnatur, & bona etiam eo vita functo publicantur. Secundum verò legis Iuliæ caput eſt, cum ſplendor, honor, & fama Principis quodammodo obſcuratur, & violatur; quod contingit, quando quis principis ſtatuas, aut imagines jam conſecratas conflaverit, aliudvé ſimile admiſerit, l. qui ſtatuas, & l. famoſi, in fin. ff. ad legem Iuliam maieſtat. Hæc Menochius qui paulò poſt ſubiicit, ex hoc capite ſecundo memoriã defuncti non damnari, & eius bona non publicari.

Sed hæc Menochii opinio errore affecta eſt: ſiquidem velit eius quoq; Rei maieſtatis defuncti memoriam damnari, qui de nece Conſiliarii, vel militis Cæſarei, vel Senatoris cogitavit, cum tamen huius pœnæ nova Arcadii & Honorii ſanctio pœnalis non meminerit, in d. l. quiſquis, 5. C. ad leg. Iul. majeſtat.

114 Prædicta igitur omnia cum ita ſe habeant, nec certò conſtet, duo tantum, an plura fuerint legis Iuliæ maieſtatis capita ſatius eſt, diſtinguere inter crimen perduellionis, quaſi perduellionis crimen,

crimen, & crimen maieſtatis ita in ſpecie dictum.

SEQVITVR de altero caſu, quo Reus maieſtatis liberos, vel parentes ſuperſtites habet. De hoc caſu longè difficilior dubitatio eſt, utrum ſcilicet liberis, vel in defectum liberorum ipſis parentibus ad tertium uſque gradum bona Rei damnati conſervanda ſint: an verò ſimiliter publicanda, & fiſco inferenda? Facilè autem hoc dubium tolli poſſet, ſi conſtaret de vero, & ſano intellectu Novell. 134. cap. ultim. verſ. ut autem non ſolum. Qua conſtitutione Iuſtinianus Imperator primò cavit, ut bona Reorum, qui morte, aut proſcriptione damnantur, ſi liberos aut parentes primi, ſecundi, vel tertii gradus habeant, non publicentur, ſed ipſis liberis, aut prædictis parentibus relinquantur. Deinde ab hac definitione excipit Iuſtinianus eos, qui de maieſtatis crimine damnati ſunt. Horum enim bona ſecundum veteres leges fiſco inferri jubet. 115

Sed quæſtionis eſt, utrum maieſtatis crimen dicto loco generaliter accipi debeat; an verò ſpecialiter de crimine perduellionis, & quaſi perduellionis crimine? 116

de liber. & poſtum. Et in pœnalib. benignior facienda ſit interpretatio, C. in pænis, tit. de reg. jur. in 6. & l. pen. ff. de poen. certè quod hac de pœna diſpoſitum eſt in Reo perduellionis, id porrigi ad Reum quaſi perduellionis minimè debet. Ita ſentit etiam poſt alios quos refert, & ſequitur Iulius Clarus libr. 5. ſentent. §. læſæ maieſtatis crimen, numer. 16. At diſſentire videtur Menochius conſil. 99. num. 67. & 68. Item num. 70. 71. 72. 73. at nullo certò argumento. Et ſatis ille refutatus eſt à Fachinæo, libr. 31. controverſ. cap. 34.

Nunc diſpiciendũ, qui præter ipſum Reum ob quaſi perduellionis crimen obnoxii pœnæ fiant. Hi autem ſunt, tum liberi ipſius Rei, tùm etiam, qui pro Reis quaſi perduellionis apud Imperatorem intervenire audent.

205 Liberorum pœna duplex eſt: una quod præterquam bonorum patris, qui hoc ſe crimine polluit, exortes ſunt, à materna quoque item avita, & proximorum, quin etiam extraneorum ſucceſſione alieni habentur. Altera, quod paterna infamia eos ſemper comitatur, & ad nullos prorſus honores, ad nullum

lum jusjurandum admittuntur, d. l. quiſquis, 5. §. filii verò, C. ad leg. Iul. maieſt. Ex †quo loco manifeſtè evincitur communis error eorum, quos refert & ſequitur Iul. Clar. in d. §. læſæ maieſtatis crimen, numer. 14. cum volunt, hanc in liberos pœnam, in eos tantum converti liberos, quorum parens crimen maieſtatis contra Imperatorẽ, vel Rempublicam Romanam commiſit. Quando enim Impp. Arcadius & Honor. *Filij* ajunt *ejus*, certè de filiis loquuntur eius, cuius in principio legis illius facta fuit mentio, uti arguit relativum illud *ejus*. Sed in principio legis illius ſermo eſt non de eo tantum, qui de Imperatoris, ſed & qui de Conſiliarii Imperatoris, item de Senatoris Romani, tùm etiam eius, qui Imperatori militat, nece cogitavit; ut proinde de huius etiam filiis neceſſariò intelligẽda ſit diſpoſitio proximè ſequentis §. filii eius. 106

Etſi autem filiæ quoq; Rei quaſi perduellionis arceantur à ſucceſſione etiam propinquorum, legitimam tamen in bonis maternis ſalvam habent, dict. leg. Quiſquis, 5. §. ad filias verò, C. 107

ad leg. Iul. maieſt. Vnde patet hoc caſu meliorem eſſe conditionem fœminarum, deteriorem maſculorum.

At obſtare videtur l. in multis 9. ff. de ſtatu hominum, ubi Papinian. Iuriſconſultus, in multis, ait, juris noſtri articulis, deterior eſt conditio fœminarum, quam maſculorum. Sed quia Iuriſconſultus *in multis* ait, *juris articulis*, evincitur inde in caſibus quibuſdam fœminarum conditionem meliorem eſſe; quorum caſuum unus hic eſt, de quo agimus.

108 Sed quæri hoc loco poteſt, an in computatione legitimæ etiam filii partem faciant, hoc eſt, eorum etiam reſpectus haberi debeat, ita ut non totus triens, vel totus ſemis filiabus ex bonis maternis ſit aſſignandus, ſed rata tantum portio connumeratis ſcilicet filiis, licet hi nihil capiant? Verius autem eſt, totum trientem, vel totum ſemiſſem filiabus deberi, perinde ac ſi mortui filii fuerint, per textum in l. 1. §. ſed & ſi patruus, ibi, nam exheredatus pater eorum pro mortuo habetur, ff. de conjungend. cum emancipat. liberis, & l. Qui repudiantis 17. in princ. ff. de inoffic. teſtamẽto. Atq; ita poſt Græcos ſentit etiam Anton.

Digitized by Google

Anton. Contius ad d. l. quiſquis, 5. §. ad filias. C. ad leg. Iul. maieſt.

Neque obſtat l. Papinianus 8. § quoniam, ff. de inoffic. teſtam. Eſt enim de caſu, quo unus ex filiis exheredatus querela inofficioſi agit, alter verò non agit, agere tamen ſi velit, adhuc poteſt, atque ita ſuam quoq; partem petere. Hîc verò tractamus de caſu, quo filii nullum jus petendi legitimam habent, ut proinde partem facere non poſſint.

Pœna autem eorum, qui apud Imperatorem pro quaſi perduellionis Reo intervenire auſi fuerint, eſt perpetua infamia, dict. leg. quiſquis, 5. §. Denique jubemus. C. ad legem Iul. maieſt.

Restat pœna criminis læſæ maie- 100
ſtatis ita ſpecialiter dicti. Huius criminis pœna alia ſimiliter corporalis eſt, alia item quandoque bonorum.

Corporalis illa pœna regulariter etiam capitalis eſt, & quidem ultimum ſupplicium, interdum autem deportatio, vel relegatio cum infamia.

Deportatione & infamia afficitur qui hoſtem fugientem ſciens ſuſcepit, l. Metrodorum 40. juncta l. eorum 24. ff. de pœnis.



Digitized by Google

Relegationis verò & infamiæ pœna ei imponitur, qui hoſtem populi Romani quodam occultari loco non ignorans diu diſſimulavit, d. l. Metrodorum 40. iuncta l. eorum, 24. ff. d. t. Poſt gloſſam quoque & Bart. Antonius Capycius, deciſ. 130. nu. 20. ſcribit, quod poſſit eſſe quis in crimine læſæ maieſtatis, & eſſe in pœna tantum relegationis.

Cæteri autem huius criminis Rei ultimo ſupplicio afficiuntur, ultore ferro proſtrati, per textum in d. l. quiſquis, 5. in fin. ibi, utpote maieſtatis Reus gladio feriatur, C. ad leg. Iul. maieſtat. Ex quo loco evincitur, Reos maieſtatis ferè omnes gladio feriri; quippe cum ibi Impp. Arcad. & Honor. à genere ad ſpeciem argumentari videantur hoc modo: Qui de Imperatoris, vel Conſiliarij Imperatoris Conſiſtoriani, vel Senatoris Romani, aut militis Imperatorii nece cogitat, capite plectitur: Nam Reus eſt maieſtatis: Inde ergo ſequitur, majeſtatis Reos regulariter gladio feriri. Idem etiam haud obſcurè probat textus in l. 3. in pr. ibi, capite puniri, ff. de leg. Iul. maieſt.

Neque obſtat, quod ibidem lex duodecim

decim tab. & lex Iulia maieſtatis invicem opponuntur. Illi autem pœna capitis accepta fertur; hac verò huius criminis Reus teneri ſimpliciter dicitur, nec ulla nominatim pœna additur. Non, inquam, id obſtat. Sententia enim IC. Marciani hæc eſt, quod olim quidem lex 12. tab. juſſerit Reum hujus criminis puniri; hodiè verò eundem Reum coerceri lege Iulia maieſtatis. Et quia prius dixit IC. quod juſſu legis 12 tab. punitus fuerit maieſtatis Reus, poſtea autem ſimpliciter dicat, hodiè eum teneri lege Iulia maieſtatis, ſignificare videtur, quod eadem illa pœna capitis accommodata ſit legi Iuliæ maieſtatis; ſiquidem hanc Rei maieſtatis pœnam eſſe ex d. l. quiſquis 5. in fine pr. C. ad leg. Iul. maieſt. abundè conſtet.

Adhæc, quod etiam Reus huius criminis maieſtatis ita ſpecialiter dicti, pœnâ mortis afficiatur, ſcribit quoque Bl. ad l. data opera, 11. n. 14. C. de his, qui accuſare non poſſ. Item Bonif. in tr. de maleficiis, Rub. quib. de cauſis quis poſſit ad mortem, vel in membro condemnari. Tum etiam Salyc. ad d. l. quiſquis, 5. in pr. col. 2. ibi. Nam licet in quolibet caſu

ſit pœna capitis, C. ad leg. Iul. maieſtat. & Anton. Capycius dict. deciſ. 130. num. 20.

111 Cæterum quod attinet pœnam bonorum, duo caſus hîc diſtinguēdi ſunt; unus quo ipſe maieſt. Reus ſine liberis eſt, & parentib. vivis; alter quo liberos, vel parentes ſuperſtites habet.

Priori caſu bona Rei maieſtatis publicantur, ſive ultimo ſupplicio, ſive deportatione afficiatur, per textum in l. 3. ff. de interdictis & relegat. & in l. quando quis, 10. C. de bonis proſcriptor. l. Eorum, 9. ff. de leg. Iul. maieſtat. Tit. 56. quæ ſunt regalia, lib. 2. feud. & Novell. 134. cap. ultim. Atque ita etiam ſentire videtur Salycet. ad dict. leg. quiſquis, 5. in princip. colum. 2. C. ad leg. Iul. maieſt. his verbis; licet in quolibet caſu ſit pœna capitis, & publicationis bonorum, &c. Idem quoq; ſentit Anton. Capycius dict. deciſ. 130. n. 20. verſ. ſit ergo concluſio, quod in ſecundo capite legis Iuliæ maieſtatis eſt pœna mortis, & publicationis bonorum. Sentiunt idem Dd. quos refert & ſequitur Menochius conſil. 99. num. 41. 42. 43. & 73. & ſequent. numero reijcit eorum opinionem,

nem, qui volunt non publicari bona ex capite 2. legis Iuliæ maieſtatis.

Non eſt hoc loco ignorandum, quod Dd. noſtri duo faciunt capita legis Iuliæ maieſtatis, argumento ſcilicet, l. 2. ff. de leg. Iul. maieſtat. ubi Vlpianus Iuriſconſultus. Nam, ait, & hoc capite primo, lege maieſtatis enumeratur. 112

Non convenit autem inter Dd. noſtros, quæ facta primum complectatur caput: quæ item caput ſecundum. Cynus & eum ſecutus Salycetus, ad d. l. quiſquis, 5. in princ. C. ad legem Iuliam maieſt. Duo, ajunt, legis Iuliæ capitula ſunt. Vnum eſt, quando machinatur quis adverſus Rempub. Et iſtud non eſt verè, nec propriè crimen læſæ maieſtatis. Atqui hæc Cyni & Saliceti ſententia ferenda non eſt, tùm quia & ille ad primum legis caput pertinet, qui adverſus Rempubl. quid commiſit, ut qui in tabulis publicis ſciens falſum conſcripſit, vel recitavit, ut diſertè tradit Vlpianus Iuriſconſultus in d. l. 2. ff. de lege Iulia maieſtat. tùm quia & ille verè & propriè maieſtatis crimen committit, qui Rempublic. lædit, l. 1. §. 1. & l. ultim. verſ. planè, ff. d. tit. 113



Digitized by Google

Alii docent, primum legis Iuliæ caput eos complecti, qui Imperatorem Romanum, vel Romanam Rempublicam offenderunt: Secundum verò caput hos continere ajunt, qui læſerunt inferiorem aliquem magiſtratum, vel inferiorem Rempubl. Veluti Principem, aut Rempublic. recognoſcentem ſuperiorem, puta Cæſarem, vel Rempublic. Romanam. Ita ſentire videtur Decius, conſil. 410. nu. 26. & Ruinus conſil. 3. num. 12. lib. 5.

Huic opinioni proxima eſt opinio Antonii Capycii in dict. deciſ. 130. num. 17. verſ. At meo, ubi eius verba hæc extant: Crimen hoc habet tantum duo capita. In primo capite ponendi ſunt omnes caſus, cauſæ, & capitula, in quibus molitur quis contra Principem, vel Rempublic. In ſecundo verò capite ponantur aliæ cauſæ, in quibus quis non molitur contra Principem, vel Rempublic. principaliter. Et poſtea num. 18. 19. & 20. oſtendit, quod Reus maieſtatis ex primo capite puniatur capitis pœna, publicatione item bonorum, & damnatione memoriæ: ex capite verò ſecundò, ſimiliter quidem capitis

pœna,

pœna, & publicatione bonorum, at non damnatione memoriæ.

Verùm enimverò opinioni huic non per omnia inhærendum erit: tùm quia ad legis Iuliæ maieſtatis caput primum, quod vocant ex ſanctione Arcadii & Honorii quædam pœnæ acceſſio facta eſt, quippe cum liberis eius, qui de Imperatoris nece cogitavit, neque ad avitam, neque ad maternam, neq; ad propinquorum, neque ad extraneorum hereditatem aditus pateat, dict. l. quiſquis 5. §. filios verò, C. ad leg. Iul. maieſtat. tum etiam quia eadem Arcadii & Honorii lege cautum eſt, ut modò dictam ſuſtineant pœnam, non modò qui contra ipſum Principem, ſed & qui adverſus Principis Conſiliarios Conſiſtorianos. Item Senatores Romanos, & milites Cæſaris quid hoſtiliter moliti ſunt, dicta lege quiſquis, 5. in princip. Cod. eodem titulo.

Quarta opinio eſt Menochii in dict. conſ. 99. nu. 67. & ſeqq. verba Menochii hæc ſunt: Duo hæc legis Iuliæ capita diſtinguamus: Primum cum læditur vel Princeps vel eius magiſtratus, qui & apud Principem, vel in provincia Prin-

cipis

cipis loco eſt, ita ut Principis tranquillitas perturbetur. Huius memoria damnatur, & bona etiam eò vita functo publicantur. Secundum verò legis Iuliæ caput eſt, cum ſplendor, honor, & fama Principis quodammodo obſcuratur, & violatur; quod contingit, quando quis principis ſtatuas, aut imagines jam conſecratas conflaverit, aliudvé ſimile admiſerit, l. qui ſtatuas, & l. famoſi, in fin. ff. ad legem Iuliam maieſtat. Hæc Menochius qui paulò poſt ſubiicit, ex hoc capite ſecundo memoriã defuncti non damnari, & eius bona non publicari.

Sed hæc Menochii opinio errore affecta eſt: ſiquidem velit eius quoq; Rei maieſtatis defuncti memoriam damnari, qui de nece Conſiliarii, vel militis Cæſarei, vel Senatoris cogitavit, cum tamen huius pœnæ nova Arcadii & Honorii ſanctio pœnalis non meminerit, in d. l. quiſquis, 5. C. ad leg. Iul. maieſtat.

114 Prædicta igitur omnia cum ita ſe habeant, nec certò conſtet, duo tantum, an plura fuerint legis Iuliæ maieſtatis capita ſatius eſt, diſtinguere inter crimen perduellionis, quaſi perduellionis crimen,

crimen, & crimen maieſtatis ita in ſpecie dictum.

SEQVITVR de altero caſu, quo Reus maieſtatis liberos, vel parentes ſuperſtites habet. De hoc caſu longè difficilior dubitatio eſt, utrum ſcilicet liberis, vel in defectum liberorum ipſis parentibus ad tertium uſque gradum bona Rei damnati conſervanda ſint: an verò ſimiliter publicanda, & fiſco inferenda? Facilè autem hoc dubium tolli poſſet, ſi conſtaret de vero, & ſano intellectu Novell. 134. cap. ultim. verſ. ut autem non ſolum. Qua conſtitutione Iuſtinianus Imperator primò cavit, ut bona Reorum, qui morte, aut proſcriptione damnantur, ſi liberos aut parentes primi, ſecundi, vel tertii gradus habeant, non publicentur, ſed ipſis liberis, aut prædictis parentibus relinquantur. Deinde ab hac definitione excipit Iuſtinianus eos, qui de maieſtatis crimine damnati ſunt. Horum enim bona ſecundum veteres leges fiſco inferri jubet. 115

116 Sed quæſtionis eſt, utrum maieſtatis crimen dicto loco generaliter accipi debeat; an verò ſpecialiter de crimine perduellionis, & quaſi perduellionis crimine?

Digitized by Google

mine? Verba certè latina veteris Interpretis generalia ſunt, de crimine maieſtatis; ut iccircò dicendum videatur, eam Iuſtiniani conſtitutionem de omni maieſtatis crimine exaudiendam eſſe. Proindeq; ex omni maieſtatis crimine, etiam hoc ſpeciali, bona Rei damnati ad fiſcum, non ad liberos, aut parentes pertinere. Id quod exiſtimat etiam Anton. Contius ad d. l. quiſquis, 5. in verbis, *Bonis eius fiſco noſtro addictis*. C. ad leg. Iul. maieſt.

Sed quo minus huic ſubſcribere poſſim ſententiæ, ſequentibus moveor argumentis. Primò textus græcus in ea parte conſtitutionis habet vocem καθοσιώσεως. Vox autem ὅσιον, unde compoſita derivata dictio καθοσίωσις ſonat Græcis idem, quod publicum, ut Budæus in Commentariis linguæ Græcæ pluribus docet, ut proinde καθοσίωσις in d. Novell. 134. cap. ult. illud crimen ſit putandum, quod adverſus ipſam principaliter Imperatoris publicam perſonam, vel contra ipſam Rempublicam hoſtili animo committitur, quod perduellionis crimen jura noſtra appellant, l. ult. ff. de lege Iulia maieſt.

Deinde

Deinde ὅσιον etiam ſacrum, conſecratum, & Sanctum Græcis autoribus ſignificat; ut καθοσίωσις idem ſit Græcis, quod Latinis crimen Sacrilegium, ut quod directò adverſus ſacratiſſimum, & ſanctiſſimum Romanorum Principem, vel contra ſacrum Romanum Imperium committitur; quippe cum Imperator Romanus Princeps ſacratiſſimus dicatur, uti Pandectarum, & Codicis inſcriptio arguit. Item ſanctiſſimus Imperator, in l. Titia, 87. §. ultim. ff. de leg. 2. & Imperium Romanum ſacrum, & ſacratiſſimum communiter appelletur.

Præterea Holoander quoque in dict. Novell. 134. cap. ult. καθοσ ιώσις nomen vertit perduellionis crimen; quam verſionem probat quoq; Cujac. ibidem, & Ioan. Robert. lib. 2. ſentent. jur. cap. 22.

Adhæc licet καθοσίωσις generalis fuerit dictio, denotans generaliter maieſtatis crimen. Perduellionis verò crimen propriè Græcis ſit τυραννὶς, uti arguere cenſetur Tit. 52. cap. 15. libr. 60. Βασιλικῶν, & textus in Græca, l. 11. C. de bonis proſcript. attamen certum eſt, quod & ipſum crimen perduellionis, quandoq; ſpecia-

ſpecialiter voce καθοσιώσεως ſignificetur, ut in Titul. 36. cap. 18. & capite 20. libr. 60. Βασιλικῶν

117 Sic per crimen maieſtatis ſimpliciter poſitum, interdum perduellionis duntaxat crimen denotatur, ut in l. 6. & l. 7. C. ad leg. Iul. maieſt. l. ex judicior. 20. ff. de accuſat. ut proinde cum in pœnis benignior interpretatio facienda ſit, c. In pœnis, Tit. de reg. jur. in 6. & interpretatione legum pœnæ molliendæ ſint potius, quam aſperandæ, l. penult. ff. de pœnis. odiaque reſtringi non adjuvari debeant, l. Cum quidam, 19. in fin. ff. de liber. & poſthumis, ſatius ſit, cum Holoandro, Roberto, & Cuiacio ut dicamus, in Novell. 134. cap. ult. καθοσιώσεως nomine ſignificari illud tantum maieſtatis crimen, quod perduellionis, & quaſi perduellionis crimen vocamus, non etiam maieſtatis crimen.

Atque hæc ſententia denique eo ipſo maximè confirmatur, quod Theodoſ. & Valent. Impp. in l. ſubſtantiam, C. Theodoſ. eodem tit. volunt, ut damnatorum ſubſtantia liberis relinquatur, excepta tantum illa maieſtatis quæſtione, *quam ſacrilego animo quis aſſumpſerit*, quæ

verba

verba indicant, id ad maieſtatis illud duntaxat crimen referendum, quod atrocius ſit; quale eſt perduellionis, & quaſi perduellionis crimen. Quod cum ita ſit, ſequitur inde bona Rei maieſtatis ſpecialis relinquenda eſſe liberis ipſius Reï damnati, aut his deficientibus, eius parentibus, qui in primò, ſecundo, aut tertio gradu conſtituti ſunt per dict. Novell. 134. cap. ult. & Auth. Bona damnatorum, C. de bonis proſcriptor. In qua Auth. (quod notandum) verba hæc, *& ex latere*, ferenda non ſunt, ſiquidem dict. Novell. 134. cap. ult. unde tranſſcripta eſt, ea non agnoſcat.

Cæterùm quia noſtram hanc deciſionem firmare quoque videtur textus in l. eorum 9. ff. de leg. Iul. maieſtat. iccircò eius ſententiam hoc loco indagare operæ precium erit. Verba Iuriſconſulti Hermogeniani in ea lege hæc ſunt: Eorum qui maieſtatis crimine damnati ſunt, libertorum bona liberis damnatorum conſervari Divus Severus decrevit: Et tunc demum fiſco vindicari, ſi nemo damnati liberorum exiſtat. 118

Iohannes Robertus libro 2. ſentent. jur. cap. 22. & Menochius conſil. 99. nu-

mer. 184. hanc legem accipiunt de libertorum, maieſtatis crimine damnatorum, bonis, quæ eorum liberis conſervari aiunt. Ea ſi mens eſt Iuriſconſulti, certè lex illa in confirmationem conclusionis noſtræ advocari rectiſſimè poteſt: quippe cum nulla hic diverſitatis ratio inter libertorum maieſtatis crimine damnatorum liberos, & liberos ingenuorum eodem crimine damnatorum conſtitui poſſit.

Et ſi quis obiecerit huic interpretationi, quod Iuſtinianus primum in dict. Novell. 134. cap. ult. hoc conſtituerit jus, ut bona damnatorum liberis eorum conſerventur, ut proinde in Pandectarum legi hæc ſententia affingi nequeat; reſponderi poterit, quod & ante eam Novellam, quin etiam ante Pandectarum editionem damnatorum liberis bona parentum damnatorum integra ex Valentiniani, & Valentis Impp. lege conſervata fuerint, excepta ſola perduellionis, & quaſi perduellionis quæſtione, textus eſt in l. Subſtantiam, C. Theodoſ. de bonis proſcriptor. Verba legis hæc ſunt: Subſtantiam damnatorũ integrã ad liberos pervenire, & in qualibet

libet cauſa poſitis parentibus, liberos heredes eſſe præcipimus: Excepta ſola maieſtatis quæſtione, quam ſi quis ſacrilegio animo aſſumit, juſtè pœnam ad ſuos etiam poſteros mittit. Hæc dicto loco Impp.

Plerique tamen alii dict. leg. Eorum, 9. ff. de leg. Iul. maieſt. interpretantur de patronis crimine maieſtatis damnatis, & horum liberis, quorum jura & bona liberis damnatorum patronorum conſerventur, quæ ſententia expreſsè poſita eſt in l. 4. ff. de jure patronatus.

Sed hic ſi fuerit ſenſus dict. leg. Eorum, è diametro illi, ut & dict. l. 4. obſtare videntur, l. 3. ff. de interdict. & relegat. l. 1. C. de bonis libertorum & l. quiſquis, 5. §. 1. ibi, ſint perpetuò egentes, & pauperes C. ad leg. Iul. maieſtat.

Duaren. ad Tit. ff. de leg. Iul. maieſtat. ut conciliet d. l. Eorum. 9. ff. dict. tit. cum. d. l. 3. ff. de interdict. & relegat. ſcribit, non eſſe pro lege Iuſtiniani accipiendum, quod Hermogenianus in dict. l. eorum, refert, Divum Severum decreviſſe. Quibus verbis indicat, referri ibi tantum, non probari decretum Di-



Digitized by Google

vi Severi. At quia in d. l. 4. ff. de jure patronatus, etiam expreſsè ea ſententia, proponitur, veriſimile eſt, eam in pandectas, non quod hiſtoria tantum juris ſit antiqui; ſed ut jus, quod Iuſtiniano etiam placeat, relatam fuiſſe, per textum in oratione de confirmat. Digeſtor. §. Ne autem incognitum.

Cæterùm alii, inter quos etiam eſt Oldrad. conſil. 94. num. 20. corrigunt verba d. leg. 3. ff. de interdict. & releg. & ibi pro, libertos, legunt, liberos. Verùm huic correctioni nulla ratio idonea aſſiſtere mihi videtur.

Accurſius autem varias conciliandi rationes adfert ad l. Eorum, 9. ff. de leg. Iul. maieſt. & ad d. l. 3. ff. de interdict. & relegat. & d. l. 4. ff. de jure patronat. quarum uni tantum ſubſcribit, Cujac. lib. 6. obſerv. cap. 23. quæ hæc eſt: Quod Iuriſconſultus Alphenus, quò ad libertos, de ſtricto jure loquatur in d. l. 3. ff. de interdict. & relegat. At de æquitate & benigniſſimo jure loqui Iuriſconſultos in d. l. 4. ff. de jure patronatus, & d. l. eorum, 9. ff. de leg. Iul. maieſtat. Cui reſponſioni annuunt verba d. l. 4. ibi, benigniſſimè reſcripſerunt, ff. de jure patronatus.



Digitized by Google

Quod attinet l.1. C. de bonis libertor. eam Accurſius de perduellionis crimine, accipit: At l. eorum 9. ff. de leg. Iul. maieſt. de crimine maieſtatis. Sed quia liberis jura libertorum ſalva manent, etiamſi parens patronus perduellionis crimine damnatus fuerit, d. l. 4. ff. de jure patronatus. Iccircò admittenda non eſt hæc Accurſii interpretatio. Loquuntur autem Impp. Severus, & Antoninus in d. l. 1. C. de bonis libertor. non de parente patrono damnato, ſed de ipſomet patroni filio perduellionis damnato, ut proinde meritò libertorũ bona ei ablata, & fiſco vindicata dicantur.

Poſtremò quod ſanctione Arcadii & Honorii in d. l. quiſquis, 5. §. 1. C. ad leg. Iul. maieſt. filii ob paternum illud crimen perpetuò egere, & pauperes eſſe jubentur, non de propriis libertorum bonis, & jure accipiendum eſt, ſed de aliorum hereditate, quæ obvenire potuiſſet ipſis liberis patre criminis illius vacuo. Iura autem libertorum propria ſunt liberorum, l. un. §. ſed etſi ſub conditione, 7. C. de latina libertat. tollend.

# CAP. IV.

## De Judicio Majeſtatis.

### SUMMARIA.

1 PArtitio huius argumẽti de judicio majeſtatis.

2 Quis judex ſit in cauſa maieſtatis: ubi communis Dd. error detegitur..

3 Variis oſtenditur argumẽtis, quod in maieſtatis cauſa non Imperator, ſed alius ſit judex.

4 Reſpondetur ad argumenta opinionis cõtrariæ.

5 Rebellis ante ſui condemnationẽ amittit ea, quæ juris ſunt civilis, & impunè occidi poteſt.

6 De proceſſu judicii maieſtatis, quibus rebus ille contineatur.

7 Citatio quomodo hîc ſiat.

8 Reus maieſtatis, niſi vilis conditionis homo ſit, non capitur, ſed citatur ad judicium.

9 Contra Reum maieſtatis citatum, & non comparentem in termino, proceditur in contumaciam.

10 Abſens damnari non poteſt, ſi pœna criminis relegatione maior ſit.

11 Quæſtio, an abſens Reus maieſtatis per Procuratorem comparere poſſit.

12 Si Reus criminis ipſemet conteſtatus ſit litem, comparere poteſt per Procuratorem.

13 In judicio maieſtatis poteſt Reus per Procuratorem comparere, licet ipſemet præſens litem conteſtatus non ſit.

13 Reÿcitur Bartoli interpretatio.



Digitized by Google

14 *In cauſa fractæ pacis admittitur Procurator Rei*

15 *Quæſtio controverſa: an Reus maieſtatis advocatum habere poßit in judicio?*

16 *Quis accuſare poßit maieſtatis Reum.*

17 *Quæſtio: an uxor maritum ſuum maieſtatis Reum accuſare poßit?*

18 *Libellus an ſit neceſſarius ad accuſandum maieſtatis Reum?*

19 *Proceſſus judicii maieſtatis vel ſummarius eſt, vel ordinarius pro arbitrio judicis.*

20 *Per denunciationem poteſt quis aliquem maieſtatis Reum facere.*

21 *Denunciatio ad inquirendum, non ad damnandum conducit.*

22 *Inquiſitione utitur ex officio judex, quando nemo vel accuſat maieſtatis Reum, vel per denunciationem ipſum Reum facit.*

23 *Magiſtratus officium eſt, conquirere latrones, & alios quietem publicã turbantes, atq; in eos ſeverißimè animadvertere.*

24 *Litis conteſtatio non eſt neceſſaria in hoc judicio, cum ex ſententia judicis de plano, & ſummariè proceditur.*

25 *Crimen maieſtatis probatur non ſolum teſtibus, ſed & confeßione tormentis expreſſa.*

26 *Torqueri interdum poteſt etiam accuſator Rei huius criminis: ut & ille, cuius conſilio accuſationem inſtituit.*

27 *Qui teſtes examinari poßint de hoc crimine, remißivè.*

28 *Cõcluſio an ſit neceſſaria in maieſtatis judicio?*

29 Co-

Digitized by Google

29 *Cognitio cauſæ accurata in hoc judicio neceſſaria.*

30 *Executio ſententiæ fit, ſi non ſit appellatum, aut appellari nequeat.*

31 *Appellare an poßit majeſtatis Reus condemnatus, quæri ſolet.*

32 *Appellationes in cauſis criminalibus an hodie recipiantur?*

HOc, de quo nunc breviter dicemus, maieſtatis judicium appellat Modeſtinus Ictus in l. Ex judiciorum, 20. ff. de accuſat. Et cauſa, item quæſtio huius criminis, maieſtatis cauſa, & quæſtio maieſtatis vocatur in l. 4. & l. ultim. §. pen. C. ad leg. Iul. maieſt. & l. In quæſtionibus, 8. ff. eod. tit.

1 Circa hoc autem judicium triplex generalis inſpectio incurrit, una de judice, qui de crimine maieſtatis cognoſcit; altera de proceſſu huius judicii: tertia de appellatione.

2 Quod Iudicem attinet, communis eſt Dd. concluſio, quod huius criminis cognitio ad ſolum Imperatorem pertineat. Ita ſentiunt, quos citat, & ſequitur Hier. Gigas in Tract. de crim. læſæ maieſt. Rubr. Quis de crimine læſæ majeſtat. cognoſcere poſſit.

Verùm

Verùm hoc, licet commune, pronunciatum, erroris pleniſſimum eſſe intrepidè affirmo, ſtatuens alium competentem criminalis cauſæ judicem de hac maieſtatis quæſtione cognoſcere, nixus tum autoritate juris Iuſtinianei, tum etiam ſanctione Henrici Septimi Romanorum Imperatoris.

Legiſlatio Iuſtiniani ex Modeſtini libr. 12. Pandectar. in l. famoſi 7. §. Hoc tamen, ff. de lege Iulia maieſtatis, ita habet; Hoc crimen à judicibus non in occaſionem ob principalis maieſtatis venerationem habendum eſt, ſed in veritate. Ecce Iuſtinianus Imp. præcipit hîc judicibus, ut in cauſa, & quæſtione maieſtatis veritatem ſpectent, non Imperatoris venerationem. Non ergò ipſemet Imperator, ſed competens judex de maieſtatis crimine cognoſcit.

Idem quoque haud obſcurè evincitur ex l. 4. C. ad leg. Iul. maieſtat. ubi Iuſtin. Imp. ex Valentiniani, Valentis, & Gratiani Auguſtorum reſcripto, permittit judicibus, ut etiam inconſulto & neſcio Imperatore in Reum maieſtatis fidiculorum tormenta inferant. Non

ergò Imperator Iudex competens eſt in maieſtatis cauſa.

Sanctio Henrici Septimi Romanorum Imp. hac de re in Tit. 1. Extravagantium, quas II collationem appellant, talis extat; Sancimus, ut in quocunq; læſæ maieſtatis crimine, & maximè ubi contra Romanorum Imperatores, vel Reges aliquid aſſeratur commiſſum, poſſit procedi per accuſationem, inquiſitionem, ſeu denunciationem, ſummariè & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicii, *pro ut illi, qui juriſdictioni præeſt, videbitur expedire*. Ecce his poſtremis verbis oſtendit Imp. Henricus, quis Iudex ſit in maieſtatis cauſa, nimirum non Imp. ipſe, ſed Iudex competens, qui iuriſdictioni huic criminali præeſt. Accedit poſtremò huc, quod iniquum eſt, aliquem Rei ſuæ Iudicem fieri. l. Iulianus, 17. ff. de iud. & tot. titul. Cod. Ne quis in ſua cauſa iudicet, l. Extat, 13. ff. Quod metus cauſa, & l. 1. ff. quod legator.

4 Non obſtat l. un. in fin. C. Si quis Imp. maledixer. Eſt enim locus ille de ſolo maieſtatis crimine, per maledictum in Principem commiſſo, cuius extraordina-

dinariam cognitionem ſibi ſoli Imperator reſervavit.

Nihil item refragatur in Titul. 2. Qui ſint rebelles, in Extravagantibus quas 11. collationem appellant, textus hîc; *niſi prius per noſtræ maieſtatis ſententiam condemnatus appareat.* Cenſebant enim quidam, non eſſe rebellem, nec infidelem exiſtimandum aliquem, niſi prius ab ipſomet Imperatore per eius ſentētiam pro rebelli, & infideli declaratus & condemnatus fuerit. Sed hanc falſam eſſe ipſorum opinionem dicta ſua conſtitutione Imperat. Henricus Septimus, oſtendit, ac declarat, ut etiam citra ullam ſententiam rebellis, & infidelis reputetur, qui quomodocunque publicè, vel occultè. contra Imperatoris honorem, & fidelitatem rebellionis opera facit; ut qui contra Imperii Romani proſperitatem aliquid machinatur, rebellando contra ipſummet Imperatorem, vel eius officiales in his, quæ ad commiſſum eis officium pertinent.

Huius conſtitutionis finis hic eſt, ut rebellis etiam ante ſui damnationem omnia, quæ iuris civilis ſunt, perdat, 5

l. 5. §.



Digitized by Google

l. 5. §. 1. ff. de capite minutis, & à quovis impunè trucidari poſſit. l. Minimè, 35. ff. de relig. & ſumptibus funer. l. 5. liceat, Cod. ad legem Corneliam de ſicar. l. 3. §. ultim. ff. dict. tit. l. 1. l. 2. C. Quando liceat unicuique ſine judic. vindic. Hier. Gigas in Tract. de crimine læſæ maieſtatis, Rubr. de Rebellib. quæſt. 25.

6 Cognito, quis ſit Iudex in maieſtatis cauſa, diſpiciendum nunc erit, de proceſſu judicii maieſtatis. Proceſſus hic etiam conſiſtit tum in citatione, & criminoſi accuſatione, & quæ hîc in locum accuſationis ſuccedit, denunciatione & inquiſitione; tum in litis conteſtatione, & criminis probatione: tum etiam in damnatione, & ſententiæ executione, textus eſt de hoc proceſſu & ordine huius judicii in Titul. 1. Extravagantium conſtitution. Henrici Septimi Romanorum Imperat.

7 Citatio illa fit vel per nuncium, vel per literas, vel per edictum publicè propoſitum, ut arguit dict. Titul. §. Ad hoc ſi qua communitas.

8 Quo loco de perſonæ captura, & apprehenſione verbum nullum. Sic in cauſa fractæ pacis judicium non à ca-

ptura,

ptura, ſed ab eius citatione inchoatur, etiamſi factum ſit notoriũ, Andr. Geil, lib. 1. de pac. public. cap. 9. num. 6.

Quod ſi tamen Reus infimæ ſortis homo in territorio competentis Iudicis ſit, eius perſona etiam apprehendi poteſt, & ad Iudicem produci, per textum in c. Si Clericos, Tit. de ſententia excommunicationis, in 6. l. conſentaneum, 8. verſ. à quo ter citatus, C. Quomodo, & quando Iudex, & in l. Injuriarum, 13. §. ſi quis, quod decreto, ff. de injuriis. Marant. de ordin. Iudicior. part. 6. Rubr. de citatione, num. 60. pag. 573.

Quod ſi Reus abſens citatus non 9
compareat in termino, in cõtumaciam eius nihilominus proceditur, per text. in dict. conſtit. Henrici Septimi.

Iuſtinianeo tamen jure aliis in crimi- 10
nibus abſens damnari non poteſt, ſi in eum relegatione maior pœna convertenda fuerit, l. abſentem, §. adverſus contumaces, ff. de pœnis.

Sed comparere per legitimum procuratorem num poſſit Reus maieſtatis in quæſtione verſatur? Iuris autoritas arguit, ubicunque abſens quis damnari poteſt, ibi procuratorem etiam pro eo abſente

Digitized by Google

abſente audiri, l. ſervum, 31. §. publicè, ff.
12 de procuratoribus. † Eiuſmodi autem abſens Reus eſt, cum quo prius ante eius abſentiam per litis conteſtationem iudicium inchoatum fuit, l. Inter accuſatorem, 10. ff de public. iudic. & l. Adultera, 13. C. ad leg. Iul. de adulter. atque ita quoque intelligi debent, l. 4. §. ultim. verſ. Et qui hoc crimine, ff. ad legem Cornel. de ſicar. & l. 3. C. de accuſat. Cuiac. lib. 20. obſerv. cap. 20. & cap. ſeq. & in libr. 2. Papin. de adulter. pag. 677. & in lib. 2. definitionum Papiniani, pag. 648. Quod ſi cum Reo abſente lis antea conteſtata non ſit, tunc fruſtra pro eo defendendo procurator intervenit, l. Accuſator, 13. §. 1. ff. de publ. iudic.

Etſi autem jure Iuſtinianeo hæc ita ſe habeant, attamen ex ſanctione Imperatoris Henrici Septimi in dict. Tit. ibi, *perſonaliter, vel legitimè comparere*, dicendum videtur, quod in hoc maieſtatis judicio Reus etiam per procuratorem legitimum comparere in judicio poſ-
13 ſit: † quamvis eum locum Bart. interpretetur de caſu, quo Reo maieſtatis relegatione minor pœna eſt imponenda, ſed

Digitized by Google

da, ſed malè, cum ibi Imperator Henricus generaliter de omni maieſtatis crimine loquatur, & relegatio non niſi rariſſimè in maieſtatis Reum convertatur, ut in caſu, l. Metrodorum, 40. ff. de pœnis. Sic † etiam in cauſa fractæ 14
pacis, quanquam criminalis ea ſit, procurator tamen pro Reo admittitur, Andr. Geil. lib. 1. de pace publ. cap. 10. num. 8.

Sed an advocati hiſce Reis permittantur, quæri ſolet? Bartol. ad dict. conſtitution. Henrici Septimi Imp. in verb. Sine ſtrepitu, num. 3. & Hieronym. Gigas in Tract. de crimin. læſæ maieſtat. Rubr. Qualiter in crimine læſæ maieſtatis procedatur, quæſt. 4. num. 8. & 9. id negant. Sed abſque ullo certo fundamento, Bart. hac utitur ratione, quia in hoc judicio ſine ſtrepitu proceditur. Sed hoc argumento ea ſententia minimè probatur, uti evincitur ex Clement. ſæpè, Tit. de verb. ſig. Gigas verò nititur textu in l. quiſquis, 5. §. denique jubemus, C. ad leg. Iul. maieſt. Sed neque ille locus huic opinioni adſiſtit. Eſt enim non de judiciali advocato, ſed de eo, qui pro Reo perduellionis, vel quaſi 15

perdu-

Digitized by Google

perduellionis apud Imperatorem intercedit.

16 Porrò citato Reo, accuſationi eius locus eſt. Poſſunt autem maieſtatis Reum accuſare & illi, qui aliâs ad accuſandum non admittuntur, ut ſunt famoſi, milites, ſervi, l. Famoſi, 7. in princip. & §. 1. & §. 2. ff. de leg. Iul. maieſt. Item mulieres, l. In quæſtionibus, 8. ff. dict. tit. Quin etiam ſervi dominum ſuum, & liberti ſuum patronum deferentes audiuntur, d. l. Famoſi, 7. §. ſervi, ff. eod. tit.

His Doctores noſtri plures adiiciunt, quos ad accuſandum maieſtatis Reum admitti autumant, de quibus poſt Gigantem, Tyber. Decian. in Tractat. criminal. libro, 7. cap. 44.

17 Sed dubium eſt de uxore, an illa maritum ſuum de hoc crimine accuſare poſſit? Hier. Gigas in Rubr. qui accuſare poſſint in crim. læſæ maieſt. quæſt. 15. per totam, & maximè nu. ult. negat, jus eſſe uxori maritum de hoc crimine accuſandi. Sed contradicit illi Tyberius Decianus dict. cap. 44. nu. 23. cuius opinioni in crimine perduellionis lubens ſubſcribo, per textum in l. minimè, 35. ff. de

ff. de relig. & ſumptibus funer. tum etiam hoc motus argumēto, quod etiam ſervi deferentes ſuum dominum, & liberti patronum ſuum accuſantes audiuntur, d. l. famoſi, 7. §. ſervi, ff. de leg. Iul. maieſt.

Quæritur & illud, an qui hoc de crimine accuſare aliquem intendit accuſationis libellum neceſſariò exhibere teneatur? poſt alios id affirmat Decianus, dict. cap. 44. nu. 1. Et quia in aliorum criminum accuſatione libellus neceſſarius eſt, l. 3. ff. de accuſation. l. pen. & ult. C. eod. tit. nec crimen hoc uſpiam ſpecialiter excipiatur, idem etiam de eo dicendum autumo. 18

Nec obſtat, quod ſummariè & de plano in maieſtatis judicio procedi poteſt. Iuxta Imp. Henrici Septimi ſanctionem in dict. tit. 1. Extravag. conſtitut. Nam id aliò pertinet, uti arguit textus in dict. Clement. ſæpè Tit. de verb. ſignificat. Poteſt in hoc maieſtatis judicio ſummariè & de plano procedi, ſi ita judici viſum fuerit; Alioqui regulariter ordinariè procedendum erit; proindeque libellus accuſationis exhibendus. Sin proceſſum ſummarium Iudex deſi- 19

 deret,

Digitized by Google

deret, & ut de plano procedatur, neceſſarius non eſt libellus. dict. clement. ſæpè, tit. de verb. ſig.

Cæterùm ſi quis maieſtatis Reum accuſare nolit, per denunciationem tamen huius criminis Reum facere eum poteſt, per text. in dict. conſtitut. Henrici Septimi & tradit poſt alios Hieronym. Gigas in dict. Rubric. Qualiter in crimine maieſtatis procedatur, quæſt. 15. Nec ſanè injuria; cum & alia crimina Iudici per denunciationem intimari poſſint, maximè à Stationariis & Irenarchis, l. Abſentem, 6. verſ. & ideò, & l. ſeq. C. de accuſationibus, l. 4. in princip. ff. ad Senatuſconſultum Turpillian. Duaren. libr. 1. diſputat. cap. 38.

21 Denunciatio autem illa non ad damnationem, ſed ad inquiſitionem conducit, l. Divus, 6. ubi Bart. ff. de cuſtod. Reor. Et qui per notoria ſua indicia aliquem prodit, notoriis ſuis adſiſtere jubetur, l. ab accuſatione, 6. §. Nunciatores, ff. ad Senatuſconſultum Turpillian.

Plura de denunciatione videri poſſunt apud Marantam de ordine judiciorum,

Digitized by Google

rum, part. 6. Rubr. de denunciatione, pag. 351. & ſeq.

Quod ſi neque accuſet neque denunciatione ſua maieſtatis Reum prodat quiſquam, tunc is, qui juriſdictioni præeſt, inquiſitione in ipſum Reum uti poteſt, textus eſt in dict. conſtit. Imp. Henrici Septimi, Tit. 1. & docet poſt alios Hieronym. Gigas, dict. Rubr. Qualiter in crimine maieſtatis procedatur, quæſt. 8. & ſeqq. & Tiber. Decian. in Tractat. criminal. dict. libr. 7. cap. 43. ubi tamen perperam pro hac ſententia allegat textum in l. 3. C. ad leg. Iul. majeſtat. quippe cum ibi ſtrictior inquiſitio ſit quæſtio, quæ ſit per tormenta, non etiam ea, de qua hic agimus, inquiſitio. 22

Sic aliâs etiam magiſtratus, latrones, & alios quietem publicam turbantes cõquirere, & ſeveriſſimè in eos animadvertere jubentur. l. 1. §. quies, ff. de offic. præfect. urb. l. 4. ff. ad leg. Iul. peculat. l. 3. l. congruit. 13. ff. de offic. præſid. l. 1. in princip. C. de cuſtod. Reor. d. l. Si quis in hoc. 10. C. de Epiſcop. & Cleric. ut proinde meritò Duaren⁹ dict. lib. 1. diſputat. cap. 38. falſam dicat vul- 23

gatam illam Interpp. regulam, qua neminem ſine accuſatione damnandum eſſe volunt. De inquiſitione autem legatur inprimis Maranta de ordine judicior. part. 6. in princip. num. 5. & ſeqq.

24 Sequitur de litis conteſtatione, & probatione criminis huius. Cum majeſtatis judicium ex dict. conſtitution. Henrici Septimi, ſummariè & de plano exerceri poſſit, ſi ita judici viſum fuerit, neceſſariò in eo litis conteſtatio non deſideratur, per text. in dict. Clement. Sæpè, Tit. de verb. ſign.

25 Quod attinet probationem huius criminis, ea fit non teſtibus ſolum, dict. conſtitution. Henrici Septimi, Titul. 1. ibi, tam ad receptionem teſtium, &c. ſed & quæſtionibus, & tormentis, l. Decuriones, 16. Cod. de quæſtionib. & l. De crimine, 10. §. 1. ff. d. tit. l. 4. C. ad leg. Iul. maieſt.

26 Quinetiam accuſator ipſe tormentis ſubijci jubetur, ſi aliis manifeſtis indiciis accuſationem ſuam probare non poſſit: Vt & ille, cuius conſilio, atque inſtinctu ad accuſationem acceſſiſſe videbitur, ut ab omnibus commiſſi conſciis

ſciis inſtituta vindicta poſſit reportari. l. 3. C. dict. tit.

Qui autem teſtes de hoc examinari poſſint crimine, latè ex aliorum monumentis docet Tiber. Decian. dict. lib. 7. cap. 45. 27

Probatione facta, & teſtium atteſtationib. publicatis, quæri poteſt, an concluſio à partibus neceſſariò fieri debeat? Et ſi judex ſummariè, & de plano partes procedere juſſerit, id quod poteſt ex cõſtitutione Henrici Septimi, concluſio non erit neceſſaria, per textum in dict. Clement. ſæpè, §. ſententiam verò, Tit. de verb. ſign. 28

Probationem in ſummario hoc judicio ſequitur ſententia definitiva, quæ, accurata prius cognitione cauſæ facta, concipi & publicari debet; in qua cauſæ cognitione Iudex ſpectabit, an Reus facere potuerit, & an ante quid fecerit, & an cogitaverit, & an ſanæ mentis fuerit, ut Modeſtinus Iuriſconſultus ſcribit in dict. leg. famoſi, 7. §. Hoc tamen, ff. de leg. Iul. maieſt. 29

Publicatam ſententiam ſequitur executio eiuſdem, ſi appellatum non fuerit, aut appellari non poſſit, textus eſt in 30



Digitized by Google

tit. 1. dictæ conſtitutionis Imp. Henrici Septimi.

31 Reſtat ut de appellatione videamus. Quæritur autem an appellatio damnato maieſtatis Reo, permittatur? Et certi, ac indubitati juris eſt, quod ſeditionum concitatoribus, & factionum ducibus appellandi jus denegetur, l. Conſtitutiones, 16. ff. de appellat. & l. ſi quis filio. 6. §. Quid tamen, ff. de injuſto rupt. irrit. fact. teſtament. Idem tradunt Doctores de omni perduellionis Reo, Ludovic. Carer. in practic. criminal. Tractat. appellationis in criminalibus caſu 11. & poſt alios Tiber. Decian. in Tractat. criminal. libr. 7. cap. 47. num. 8. per l. Pannonius, 86. §. Rei perduellionis, ff. de adquir. vel amitt. hereditat. tum etiam exemplo hæreticorum, qui damnati non appellant c. ut inquiſitionis, Tit. de hæretic. in 6. Sed textus d. l. Pannonius, §. Rei perduellionis, ff. de adquir. vel amitt. hered. ad probandum hoc commune Dd. effatum haud rectè allegatur: Verba enim eius §. hæc, ſuſpenſa cognitione, ſignificant idem, quod pendente cognitione, ſive ante eventum cognitionis, per text. in l. Pa-

ter 17.

ter 17. §. Ex quadrante, ff. de doli except. & in l. capitis, ibi, ſuſpenſo crimine, ff. de accuſat. & in l. pen. C. de crimine expilat. hered. Et quia maius eſt crimen hæreſeos, quam perduellionis crimen, l. 4. §. in mortem quoque, & Auth. Gazaros C. de hæretic. & manich. idcircò ab illo ad hoc incertum argumentum ducitur.

Quod attinet ſpeciale maieſtatis crimen, cum nulla lege reperiatur prohibita appellatio in hoc crimine, ſubſcribo Interpretum placito, cum volunt huius criminis Reo damnato appellandi jus tribui. Hieron. Gigas in Tract de crim. læſæ maieſt. Rubr. de pluribus & variis quæſtionibus, quæſt. 13. Ludovicus Carer. in dict. Tractatu appellationis in criminalibus caſu, 11. & Tiber. Decian. dict. cap. 47. num. 8.

Et quamvis in Camera Imperiali ex 32
Imperii lege non recipiantur appellationes cauſarum criminalium, **Cammergerichts Ordnung**/ part. 2. Tit. 28. §. Item **nach dem auch**/ & Receſſ. Imperii Anno 1530. Auguſtæ Vindelicorum habitus, §. **Item als jetzt etliche zeit her**/ Mynſinger. Reſpoſ. 7. num. 13. &

Reſp. 59. num. 61. & ſeq. Decad. 6. & cent. 6. obſerv. 41. Vt nec aliis quibuſdam in iudiciis, vel ob ſpecialem legem, Fürſtl. Württemb. Landrecht/ part. 1. pag. 138. §. Das von erkandten/ vel propter conſuetudinem receptam, Weſenbec. in paratit. ff. de appellat. recip. verſ. Quod conſuetudo: id tamen ad alia judicia generaliter porrigi non debet; cum ſtatutum, & conſuetudo localis, ſtricti juris ſint, & niſi probentur, attendi non debeant, c. 1. & c. fi. Vbi Canoniſtæ ext. de conſuetud. Id quod de iure non recipiendi appellationem in cauſa criminali, nominatim ſentit Erneſtus Cothman. Reſp. 14. nu. 6. & ſeqq.

# ILLUSTRIS Quæſtionis, De Fructibus rei alienæ, quam quis bona, vel mala fide poſſidet,

## Explicatio brevis, & dilucida.

SUMMARIA.

1 Definitio fructus.
2 Acceſſio eſt genus fructus.
3 Acceſſionis nomen quandoq; opponitur fructui, & ab hoc diſtinguitur.
4 Quid fructus, quid item acceſſionis nomine ſtrictè ſumpto ſignificetur.
5 Generali fructus appellatione continentur etiam penſiones, uſuræ, vecturæ.
6 Partus hominis non eſt in fructu.
7 Fructus ad utilitatem hominis eſt inductus.
8 Diſtinctio fructuum in eos, qui ex corpore rei proveniunt, & eos, qui jure percipiuntur, ex alia cauſa.
9 Fructus diſtinguuntur à Dd. in naturales & civiles.

10 *Fructus diſtinguuntur rectiùs in fructus ita propriè dictos, & quaſi fructus.*

11 *Diſtinctio fructuū, qui propriè dicuntur fructus*

12 *Interpretes diſtinguunt fructus naturales, in merè naturales, & induſtriales.*

13 *Coraſius vitioſam dicit eam fructuum diſtinctionem.*

14 *Defenditur contra Coraſium iſthæc naturalium fructuū diſtinctio, qua deducuntur in merè naturales, & induſtriales.*

15 *Reſpondetur ad Coraſii argumenta quibus improbat, communem fructuum naturaliū diſtinctionem.*

16 *Lac, pilus, lana, agni, hædi, vituli, &c. perperam accenſentur à Dd. fructibus merè naturalibus.*

17 *Naturalium fructuum diſtinctio commodior, in eos, qui ſua ſponte naſcuntur, & eos, qui naſcuntur accedente, & cooperante hominis vel cura, vel cultura.*

18 *Qui fructus naturales curam, qui culturam deſiderent.*

19 *Vva qualis ſit fructus, num merè naturalis, vel induſtrialis?*

20 *Vinum eſt fructus induſtrialis.*

21 *Oliva, & oleum ſunt fructus induſtriales.*

22 *Quaſi uſusfructus eſt uſura, penſio, merces, vectura jumentorum, cæteraq; id genus obventiones.*

23 *Quaſi fructus quidā appellant fructus civiles, quidā induſtriales, quidā induſtrialiſſimos.*

24 *Fructa-*

24 *Fructuum alii futuri ſunt, alii pendentes, alii percepti, alii non percepti, alii conſumpti.*

25 *Fructus futuri qui ſint.*

26 *Pendentes fructus qui ſint.*

27 *Fructus pendētes dicuntur etiam ſtantes fructus.*

28 *Percepti fructus qui ſint.*

29 *Fructus non percepti qui ſint.*

30 *Conſumpti qui dicantur.*

31 *Quos fructus faciat ſuos proprietatis dominus: quos item poſſeſſor rei alienæ.*

32 *Regula de fructibus rei propriæ.*

33 *Fœtus animalis eſt eius, cuius eſt animal.*

34 *Dominus rei fructus eius pendentes ſuos facit, quamvis à bonæ fidei poſſeſſore ſint ſati, & ad maturitatem uſq; culti.*

35 *Fructus pendentes ſunt pars fundi.*

36 *Diſtinctio bonæ, & malæ fidei poſſeſſoris, quò ad fructus perceptos.*

37 *Malæ fidei poſſeſſor nullos fructus ſuos facit, ſed omnes rei Domino reſtituere tenetur; ſive titulũ poſſeſſionis ſuæ habeat ſive non habeat titulum: ſive naturales ſint fructus, ſive induſtriales, ſive civiles: ſive extent, ſive ſint conſumpti.*

38 *Malæ fidei poſſeſſor tenetur etiam de fructibus, quos non percepit, Dominus autem, honeſtè percipere potuiſſet.*

39 *Conjunx non tenetur reſtituere fructus prædii à conjuge donati.*

40 *Conjunx mala fide poßidet rem à conjuge donatam.*

41 *Quod*

41 *Quod vir uxori donavit, aut hæc illi, pro poſſeſſore poſſidetur.*

42 *Pro poſſeſſore qui poſſidet, mala fide poſſidet.*

43 *Bonæ fidei poſſeſſor ſuos facit fructus naturales perceptos, quos ſuis operis, puta culturâ, vel curâ percepit.*

44 *Bonæ fidei poſſeſſor, quò ad fructuum perceptionem, loco domini penè eſt.*

45 *Bonæfidei poſſeſſor prædiorum in percipiendis fructibus idem juris habet, quod Dominis prædiorum eſt tributum.*

46 *Bonæfidei poſſeſſor alienorum prædiorum induſtriales fructus facit ſuos, ſtatim, & quidem pleno jure.*

47 *Quæſtio dubia, an bonæ fidei poſſeſſor extantes adhuc fructus induſtriales ita ſuos faciat, ut ipſos Domino reſtituere non teneatur?*

48 *Textus adducuntur, quibus bonæ fidei poſſeſſori tribuuntur conſumpti tantum fructus naturales, non etiam extantes fructus.*

49 *Donellus diſſentit.*

50 *Extantes fructus induſtriales ſunt bonæ fidei poſſeſſoris, donec evincantur per Dominum.*

51 *Nudæ proprietatis Dominus interim efficitur Dominus fructuum, qui poſtea ad uſufructuarium tranſeunt jure dominii.*

52. Bonæ-

52 *Bonæfidei poſſeſſor ante conſumptionem fructuum induſtrialium Dominus eorum non eſt perfectè.*

53 *Quæſtio difficilis, an bonæ fidei poſſeſſor fructus ſuos faciat merè naturales?*

54 *Interpretes mirè variant in conciliandis duorum Iuriſconſultorum, Pauli, & Pomponij, reſponſis.*

55 *Gloſſæ, Duareni, & Donelli conciliatio: quæ reijcitur.*

56 *Alia conciliandi ratio, quæ probatur etiam Weſenbecio: quæ ſimiliter reſpuitur.*

57 *Reijcitur Lorioti interpretatio.*

58 *Quidam diſtinguunt inter lucrativum, & oneroſum titulum poſſeſſionis: qui improbantur.*

59 *Cujacii ſententia de fructibus merè naturalibus.*

60 *Reijcitur Cujacii ſententia.*

61 *Conſumptos fructus naturales reſtituẽdos eſſe à bonæfidei poſeſſore malè negat Cujac.*

62 *Generalis oratio generaliter & ſine diſtinctione intelligi debet.*

63 *Bonæfidei poſſeſſor an reſtituat naturalium fructuum conſumptorum æſtimationem.*

64 *Bonæfidei poſſeſſor hereditatis reſtituere tenetur fructus naturales etiam conſumptos, ſi locupletior ex illis ſit factus.*

65 *Fructus hereditatem augent, & ejuſdem corpus cenſentur.*

66 Reijci-

66 *Reijcitur ſententia Goveani, & Gothofredi.*

67 *Arij Pineli opinio de l. Bonæfidei, ff. de adquir. rer. domin. & l. Fructus, ff. de uſuris.*

68 *Improbatur Arij Pineli opinio.*

69 *Antonij Fabri judicium de eiſdem legibus: Idq; reijcitur.*

70 *Domini Vultei opinatio de legibus eiſdem.*

71 *Quidam ſentiunt manifeſtam eſſe pugnam inter Paulum, & Pomponium Iuriſconſultos de fructuum naturalium dominio.*

72 *Nova Autoris ſententia de eorundem Iuriſconſultorum reſponſis.*

73 *Prius poſitæ ſpeciei ſubjectum genus reſtringendum eſt ad ſpecies alias, quæ inſtar obtinent præmiſſæ ſpeciei.*

74 *Reſpondetur ad argumenta contraria.*

75 *Bonæfidei poſſeſſor quando incipiat poßidere mala fide, non eſt omnino juris certi.*

76 *Aliud eſt percipere fructus longè aliud fructus percipiendo ſuos facere.*

77 *Fructus percipere quis dicatur.*

1 FRUCTUS eſt acceſſio Rei, ex ipſo Rei corpore, vel occaſione eius, ad hominis utilitatem proveniens.

2 Genus fructus eſt acceſſio, ut evincitur ex l. Imperator, 50. in fin. ibi, *ex acceßionibus hereditariis*, ff. ad Senatuſconſultum Trebell. & docet Cujac. in paratit. ff. de uſuris.

Quan-

Quandoq; tamen acceſſionis nomen ſpecialius accipitur, & fructui opponitur, ut in l. 2. §. 1. ibi, fructus, & acceſſiones, ff. de in diem addict. & l. ſi ſervus, 61. §. Idem dicendum, ibi, acceſſiones, & fructus, ff. de furtis.

Quibus locis fructus eſt ea acceſſio, quæ ex ipſo Rei corpore provenit, per acceſſiones verò ſignificantur penſiones, uſuræ, vecturæ, mercedes, quæ fructus propriè non ſunt, l. uſura. 121. ubi Gœddæus, ff. de verb. ſignific.

At quia hæ obventiones generali fructus appellatione continentur, l. ſi navis. 62. in princ. ff. de rei vind. idcircò propoſita definitione eas etiam comprehendere volui. Maximè cum in quæſtione de adquirendis fructibus harum quoque ratio habeatur, ut ex proximè citato loco, & l. uſuræ, 34. ibi, Et meritò non debent à fructibus ſeparari. ff. de uſuris evincitur.

Eſt autem fructus *acceſſio rei*, non *perſonæ*, puta *ancillæ*. Eſt enim abſurdum hominis partum in fructu eſſe; cum omnes fructus rerum natura hominis gratiâ comparaverit, l. vetus, 68. ff. de uſufruct. l. In pecudum, 28. §. 1. ff. de uſur. l.

Ancil-

Ancillarum, 27. in princip. ff. de petit. heredit. l. Mulier, 22. §. Sed enim, ff. ad Senatuſconſultum Trebel. & §. In pecudum, verſ. Partus verò ancillæ, Inſt. de rer. diviſ.

7 Id verò intelligitur eſſe in fructu, quod ad hominis uſum eſt inductum, l. pen. ff. de uſu, & uſufruct. legat.

8 Cæterum fructus in duplici ſunt differentia: Aut enim naturâ proveniunt ex corpore ipſo; aut iure percipiuntur, non ex rei corpore, ſed alia ex cauſa, l. Si navis, 62. in pr. ibi, *Non natura provenit, ſed jure percipitur*, ff. de rei vindic. l. fructus 45. ibi, *percipiendo ex re*, ff. de uſur. l. uſura, 121. ibi, *in fructu non eſt; quia non ex ipſo corpore eſt*. ff. de verborum ſignificat.

9 Illos vocant naturales, hos civiles, Molinæus ad conſuetud. Pariſ. §. 1. gloſſ. 1. in verb. *le ſeign. feodal.* num. 33. Hotoman. lib. quæſt. illuſtr. quæſt. 40. pag. 289. Pinelus verò in l. 2. C. de reſcind. vendit. part. 2. cap. 4. num. 52. & Menoch. libr. 2. de arbitr. iud. cent. 3. caſu, 201. nu. 27. & ſeqq. hos fructus induſtriales rectius appellari volunt.

10 At quia uſuræ, vecturæ, penſiones, mercedes, &c. quæ Dd. civiles aut induſtria-

duſtriales ſunt fructus, in jure noſtro negantur eſſe fructus, l. uſura, 121. ff. de verbor. ſignif. vicem tamen fructuum obtinere dicuntur, l. uſuræ, 34. ff. de uſur. & pro fructibus accipiuntur, l. Prædiorum, 6. ff. d. tit. rectius diſtinguuntur fructus in fructus ita propriè dictos, & quaſi fructus; ad exemplum ſcilicet contractuum, & delictorum.

Prioris generis fructus, quos naturales vocant, & propriè fructus appellantur, in ſpecies ſecantur tres: Aut enim ſponte ſua, per ſe, & citra hominis notabilem induſtriam proveniunt; ut poma, pyra, herbæ, ligna, & ſimilia, l. fructus, 45. verſ. Nam ſi, ff. de uſur. 11

Aut percipiuntur à pecudibus; ut ſunt fætus, lac, pilus, lana, &c. d. l. In pecudum, 28. ff. de uſuris. Atq; hi fructus curam hominis deſiderare dicuntur, l. Fructus, 7. §. Non ſolum, 9. ff. ſolut. matrim.

Aut verò potiſſimum diligentiâ, & operâ hominum proveniunt: puta ſerendo; ut ſunt frumenta, legumina, &c. d. l. fructus, 45. in princip. ff. de uſuris. l. Bonæfidei, 48. in princ. ff. de adquir. rer. domin. & §. ſi quis autem. Inſtit. de rer. diviſ.

12 Primæ & ſecundæ ſpeciei fructus ſimpliciter naturales appellant: Tertiæ ſpeciei fructus vocant induſtriales, Molin. ad conſuetud. Pariſ. dict. §. 1. col. 1. nu. 33. Petr Coſtal. in d l. Fructus. 45. ff. de uſur. Ar. Pinel. in l. 2. C. d. reſcind. vendit. part. 2. cap. 4. n. 52.

13 At Coraſ. lib. 5. Miſcell. cap. 9. hanc Interpp. diſtinctionem inconſultò, & contra naturalem juſtitiam civilemqúe rationem confictam ait, proindeqúe eam prorſus reijcit; ac omnes fructus, etiam quos induſtriales appellant, verè naturales eſſe fructus exiſtimat.

14 Cæterùm licet quoque induſtriales fructus revera naturales ſint; quia tamen, alia eſt conditio horum fructuum, quàm merè naturalium, ſi eorum ſpectes non modò productionem, ſed & dominium, l. fructus, 45. ff. de uſufruct. ut infra plenius explicabitur, non eſt omninò contemnenda hæc fructuum diſtinctio: non quidem eò, quod plus operetur in producendis his fructibus factum hominis, quam ipſa natura, id quod tamen Menoch. velle videtur libr. 2. de arbitr. jud. cent. 3. caſu 210. nu.

Digitized by Google

210. nu. 4. Sed quia non ſola natura agit in producendis his fructibus, ſed præter naturam, hominis quoque opera, ſive factum hîc operatur, etſi naturales ex eo appellandi ſint hi fructus, cum tamen ad naturæ opus ipſa quoque hominis accedat induſtria, ſine qua nihil hîc agere natura poteſt, haud ineptè induſtriales appellantur fructus.

Sic juramentum judiciale, quamvis etiam ex voluntate partis utriuſq; procedat, l. jusjurandum, 17. in princ. l. ſed etſi ſervus, 25. in fin. & l. ſeq. §. ultim. ff. de jurejurand. Cuiac. in paratit. ff. dict. tit. & lib. 4. de feudis, Tit. 36. quia tamen ad partium voluntatem illud etiam accedit, quod defertur in judicio, judice illud adprobante, idcircò rectè diſtinguitur à voluntario jurejurando in Rub. Digeſtor. de jurejurand. ſiquidem alia ſit conditio voluntarii, alia judicialis juramenti, d. l. jusjurandum, 17. in princ. junct. l. jusiurandum, 34. §. Datur autem, & l. Manifeſtæ, 38. ff. dict. tit.

Nihil decerpunt huic ſententiæ argu- 15
menta Coraſii. Primò ait; naturam non minus ſubminiſtrare neceſſaria ad

procreationem, nutrimentum, & conſervationem frumenti, vini, olei, aliorumq; fructuum, quos induſtriales vocant quam ad productionem pomi, nucis, ficus, glandis, & cæterorum, quos naturales dicunt. Cæterum axioma hoc trium comparatorum terminorum falſum eſſe evincitur vel ex eo, quod ſola operatur natura in producendis fructibus, quos Dd. vocant naturales; cum tamen in edendis fructibus quos induſtriales appellant, factum ſive opera hominis cooperetur, & miniſtret naturæ. Nunquam enim ager aliquis frumenta produceret, niſi agricola ſementem in eo fecerit.

Alterum Coraſii argumentum tale eſt; Partus mulieris quondam ex accidente ſterilis, ſed fœcunditati pharmaco, arte & ſtudio Medici reſtitutæ, non dicitur partus induſtrialis; Ergo nec fructus terræ opera & induſtria agricolæ proveniens, induſtrialis dicitur fructus. Verùm licet partus ille nuſquam à quoquam Autore diceretur induſtrialis, nihil tamen vetat, quo minus ita vocetur; ſiquidem induſtria & arte Medici ſterilitas mulieris ſit abacta, & remota. Vt

Digitized by Google

ra. Vt hominis memoria, quæ naturalis eſt, haud ineptè ex eo, quod artificio quodam excitata perſpicatior, & acutior reddita eſt, artificialis dicitur memoria, ſic fructus, qui induſtria, & opera hominis provenit, c mmodè etiam induſtrialis fructus appellatur. Deniq; Medicus fœcunditatem non adfert, ſed impedimentū duntaxat, quod fœcunditati obſtat, tollit ac removet.

Tertium Coraſii argumentum eſt hujuſmodi: Etſi Paulus plantavit, etſi Apollo rigavit, id eſt, in Eccleſia Dei, fidem Chriſtianam, docendo fideliter verbum Dei, uterq; inculcarit operosè, quia tamen Deus eſt, qui incrementum dedit, non ab ipſis verbi divini præconibus appellandi ſunt ipſorum auditores, & diſcipuli, 1. Corinth. 3. c. cum ſit extr. de decimis. Ergo nec fructus, qui facto, & operâ hominis proveniunt, dicendi ſunt induſtriales, ſed naturæ accepti ferendi, & naturales dicendi ſunt.

At reſpondendum, malè hanc inſtitui comparationem propter diverſum reſpectum, qui eſt inter Eccleſiæ miniſtros, unum Idemque Evangelium ſimili doctrina, & puritate eadem do-

centes, atque inter agricolas ſementem facientes ad fructus agri producendos. Hæc enim fructuum diſtinctio neceſſaria eſt, propter adquiſitionem eorundem, cum bonæ fidei poſſeſſor ſuos faciat fructus illos, qui ex facto ipſius quæruntur, non etiam fructus merè naturales. Sed Auditores verbi divini non ipſis quæruntur doctoribus, & miniſtris verbi, ſed omnes ſoli Deo, ut proinde hîc opus non ſit, ut appellemus verbi auditores ab ipſis Eccleſiæ Doctoribus, qui ſimiliter ſynceram doctrinam Eccleſiæ tradunt.

Quartum Coraſii argumentũ tale eſt: Natura omnes, omnes inquam, fructus hominum gratia comparavit, d. l. In pecudum, 28. §. 1. ff. de uſuris, & dict. §. In pecudum, Inſtit. de rerum diviſ. Ergò & illi ſunt fructus naturales, quos natura ex hominis facto producit. Sed reſpondendum, quando Dd. diſtinguunt induſtriales fructus à naturalibus, non negant induſtriales eſſe naturales; ſed quia in adquirendis fructibus alia eſt conditio illorum naturalium fructuum, qui ſua ſponte, abſque hominum facto naſcuntur, alia item illorum natura-

turalium fructuum, qui non ſua ſponte naſcuntur, ſed factum hominis deſiderant, d. l. fructus, 45. ff. de uſur. idcircò illos ſimpliciter naturales appellant, hos verò induſtriales. Omnes agnati ſunt quoq; cognati, iuris tamen conditores agnatos diſtinguunt à cognatis, l. Iuriſconſultus, 10. §. Inter agnatos, ff. de gradib. & adfinib. & §. 1. Inſtit. de legit. agnator. tutel. Omnis item arrogatio eſt adoptio, nihilominus tamen iura noſtra hanc ab illa ſpecie diſtinguunt, l. 1. §. 1. ff. de adopt.

Quintò argumentatur Coraſius in hunc modum: Illud ſpectandum eſt, quod principaliter agit, & operatur, atque ab eodem res denominanda, l. ſi quis, 4. ff. de rebus credit. l. Navis adverſa, 6. ff. de lege Rhodia de jactu. l. 1. §. Idem Pomponius, ff. depoſiti, c. Etſi quæſtiones, extr. de rer. permutat. l. Quęritur, 10. ff. de ſtatu hom. §. Eſt & aliud, Inſt. de donat. Natura autem eſt proxima, & prima cauſa procreationis fructuũ, non hominis induſtria. Ergò fructus ex induſtria, & facto hominis provenientes, naturales, non induſtriales nominandi ſunt. Sed minor neganda in

fructibus, quos induſtriales appellamus. Ad horũ enim fuctuũ productionem primum intervenit hominis opera in agrorum cultura, & ſatione, poſtmodum operatur ipſa natura. Ad primordium autem rei poſterior formatur eventus, l. un. in fin. C. de imponenda lucrat. deſcript. lib. 10. & initium cujuſque rei potiſſima pars eſt, l. 1. ff. de orig. jur. ac in omnibus rebus, & negociis, initium præcipuè attendendum eſt, & ſecundum illud de tota re ſive negocio judicandũ, l. Pomponius, 15. ff. de neg. geſt. l. 3. §. ſcio etiam, ibi, Initio inſpecto. ff. de minorib. l. 1. §. Idem Pomponius. ff. depoſiti. l. Si procuratorem, 8. §. in pr. ff. Mandati. l. In ratione, 11. §. Si filio. ff. ad leg. Falcid l. Qui cum major, 14. §. 1. ff. de bon. libert. l. qui id, quod 33. in prin. ff. de donat. l. ſequitur. 4. §. De illo. l. Iuſto 44. §. Etſi poſſeſſionis, ff. de uſucap. l. Clam poſſidere, 6. in princ. & ibi Iaſ. ff. de adquir. vel amitt. poſſ. Bart. in l. Naturaliter, 5. ff. de uſucap.

Sextò ita Coraſius arguit: Non dicitur induſtriale lumen, quod ædibus meis ex facto vicini obvenit, de ponentis

tis altum ſuum ædificium, quod antea ædes meas obſcurabat, Ergò nec induſtrialis dicendus eſt fructus, qui ex facto, & induſtria hominis naſcitur. Sed reſpondendum, hæc ſimilia non eſſe; quippe cum ad lumen ſolis, per ſe conſideratum, nihil factum hominis conferat; Ad procreationem verò fructus, quos naturales vocant, hominis factũ, & induſtria conducat. Cùm ergò hæc ſimilia non ſint, de uno ad aliud malè arguitur, l. Qui negocia, 34. in pr. verſ. Nec huic ſimile eſſe, ff. Mandati.

Quamvis autem iſthæc fructuum, qui ex facto hominis naſcuntur, appellatio, contra Coraſium defendi poſſit, mihi tamen neutiquam probatur, quod cum cæteris Dd. etiam Menoch. de recuperand. poſſ. Remed. 15. num. 577. & lib. 2. de arb. jud. cent. 3. caſu 201. num. 26. merè naturalibus accenſet etiam fructus animalium, ut ſunt lac, pilus, lana, agni, hædi, vituli, &c. quippe cum hi fructus propter curam hominis, quam deſiderant, bonæfidei poſſeſſoris ſint d. l. In pecudum, 28. ff. de uſur. l. Bonæfidei, 48. §. Et ovium 2. ff. de adquir. rer. dom. Cùm tamen merè naturales fru- 16

ctus non ſint bonæfidei poſſeſſoris, ſed domini, d. l. fructus, 45. ff. d. t.

17 Vnde potius diſtinguendi ſunt fructus naturales in duo genera; quorum prius contineat eos fructus, qui ſua ſponte naſcuntur, ut ſunt poma, pyra, nuces, caſtaneæ, glandes, &c. Poſterius autem fructus illos, qui naſcuntur accedente, & cooperante hominis vel cura, vel cultura.

18 Curam hominis deſiderant fructus pecudum, ut ſunt, agni, hædi, vituli, ſucculæ, lac, pilus, lana, &c. l. fructus, 7. §. Non ſolum, ff. ſolut. matrim. Culturam exigunt fructus, qui ſerendo proveniunt, ut ſunt frumenta, legumina, &c. d. l. fructus, 45. ff. de uſuris, l. Bonæfidei, 48. in princ. ff. de adquir. rer. dom. junct. ſi quis autem, Inſtit. de rer. diviſ.

19 Cæterùm dubitatur de quibuſdam fructib. ſintne prioris, vel poſterioris generis; ſive, ut cum Dd. loquar, merè naturales, vel induſtriales fructus. Et inprimis de uva quæſtio controverſa eſt. Alii merè naturalibus, alii induſtrialibus eam connumerant fructibus, ut patet ex Pinel. ad l. 2. de reſcind. vend. part. 2. cap. 4. num. 25. verſ. ſpecificè

autem,

autem, pag. 391. Menochio libr. 2. de arbitr. iudic. cent. 3. caſu, 201. numer. 22. Ego autem uvam non merè naturalibus, ſed induſtrialibus, connumerandam exiſtimarem fructibus; tum quia ipſæ vites non niſi plantatæ naſcuntur aliquo in ſolo; tum quia niſi vineæ colantur ſtudiosè, paucis annis pereunt vites, & deſinit eſſe vinea; tum etiam, quia impenſæ, quæ in colendis vineis fiunt, etiam neceſſariæ dicuntur impenſæ, non utiles tantum, l. utiles, 39. in princ. ibi, aut in novelleta. ff. de petit. heredit. tum poſtremò quia uvæ lectæ bonæfidei poſſeſſoris eſſe dicuntur, in l. ſi eius, 78. ff. de rei vindic.

Quia verò ipſa uva eſt fructus indu- 20
ſtrialis, dubium eſt nullum, quin & vinum pro fructu induſtriali ſit cenſendum, id quod ſenſit etiam Bart. in l. Ex diverſo, 35. ff. de rei vind. & conſil. 125. Quæſtio talis eſt, nu. 2. lib. 1. Bald. in l. Ancillæ, num. 14. C. de furt. Menoch. lib. 2. de arb. iud. cent. 3. caſu, 201. num. 22. & ſeq.

Quod de uvis, & vino diximus, exau- 21
diendum quoque eſt de olivis, & oleo, tum per rationes antea adductas, tum per

Digitized by Google

per text. in d. l. ſi eius, 78. ff. de rei vind. tum etiam autoritate Dd. quos refert, & ſequitur Menoch. dict. caſu 201. numer. 25.

22 Quaſi fructus eſt acceſſio, quæ jure percipitur, non ex rei corpore, ſed aliunde; puta ex obligatione; ut eſt uſura, penſio, merces, vectura jumentorum, cæteræq; id genus obventiones, d. l. uſura, 121. ff. de verb. ſign. & d. l. ſi navis, 62. in princ. ff. de rei vind. Quæ quia pro fructibus ſunt, l. prædiorum, 36. ff. de uſur. & vicem fructuum obtinere dicuntur, l. uſuræ 34. ff. d. tit. & in quæſtione de adquiſitione fructuum, non ſeparantur à fructibus, d. l. uſuræ, haud ineptè quaſi fructus dicuntur, cum propriè fructus non ſint. dict. l. uſura. 121. ff. de verb. ſignif. & d. l. ſi navis, 62. ibi, *vectura ſicut uſura non natura pervenit, ſed jure percipitur.* ff. de rei vind. † Interpretes, ut

23 & ſupra dixi, vocant civiles fructus, aliqui appellant induſtriales, ut Bart. in l. ult. C. de jure fiſci, Pinel in l. 2. C. de reſcind. vendit. part. 2. cap. 4. num. 52. Menoch. dict. caſu, 201. num. 27. & ſeqq. Sed Baldus vocat induſtrialiſſimos fru-

ctus

ctus in l. ſi traditio, in fin. ff. de actionibus empti & vend.

Eſt & alia fructuum diſtinctio, qua ſecantur in fructus futuros, in pendentes, in perceptos, in non perceptos, & in conſumptos. 24

Futuri fructus ſunt, qui nondum producti, aut formati, ſequentibus annis proventuri ſperantur, l. nec emptio, 8. in pr. ff. de contrah. empt. l. quod in rerum, 24. ff. de legat. 1. l. Et quæ nondum, 15. ff. de pignorib. & hypoth. l. Interdum, 73. in prin. ff. de verb. oblig. 25

Pendentes fructus ſunt, qui jam quidem nati, & formati ſunt, ſed nondum de re ipſa percepti: Veluti qui nondum ſunt collecti, ſed terra adhuc continentur, ſive terræ, viti, arborivé cohærent, l. fructus pendentes, 44. ff. de rei vindicat. l. Arboribus evulſis, 12. §. Iulianus, l. ſi pendentes, 27. ff. de uſufructu. Atq; † hi fructus aliâs dicuntur fructus ſtantes, l. fructus 7. §. interdum. ff. ſolut. matrimon. l. ſi apes, 26. ff. de furtis. 26 27

Percepti fructus appellantur, quos quis jam adeptus eſt; ut ſi ſint ab ea re, unde percipiuntur, ſeparati, quamvis adhuc humi jaceant, nec ex illis ſpecies aliqua 28

aliqua facta ſit, l. in ædibus, 9. §. ex rebus, ff. de donationibus, l. ſi. eius, 78. ff. de rei vindic. l. qui ſcit, 25. §. 1. ff. de uſur. l. ſi fructuarius meſſem, 13. ff. quibus modis uſufruct. amitt.

29 Fructus non perceptos dicimus, qui quidem adquiſiti non ſunt, honeſtè tamen percipi potuerunt, l. fructus non modò percepti, 33. ff. de rei vindicat. l. cum legatus, 39. §. fructus, ff. de leg. 1.

30 Deniq; fructus conſumpti vocantur, qui amplius non extant apud ipſum, qui percepit eos. §. ſi quis autem à non domino, h. t.

31 Diſpiciendum deinceps, quos fructus faciat ſuos rei Dominus, id eſt proprietatis Dominus, & quidem is, qui plenum rei dominium habet. Nudæ enim proprietatis, quod ad proprietatis nomen attinet, fructus nullus intelligi poteſt, l. videamus, 19. in prin. ff. de uſur. Quos item fructus faciat ſuos poſſeſſor rei alienæ.

32 Eſt autem notanda hîc certiſſima illa juris regula: Quod ex meo natum eſt, meum eſt, ſive ſit animal, ſive prædium ſit, unde pervenit. §. Item ea quæ ex animalibus, hoc tit. l. 2. & l. item quæ 6.

ff. de

ff. de adquir. rerum domin. l. Qui ſcit, 25. in princ. & §. 1. ff. de uſur. l. ſolùm, 49. §. 1. ff. de rei vindicat.

Non tamen hic maſculum animal ſpectari debet ſed id quod fœtum edidit. Si enim, ut Pomponius ſcribit, equam meam, equus tuus prægnantem fecit, non eſt tuum, ſed meum, quod natum eſt, l. Idem Pomponius, 5. §. idem ſcribit. ff. d. t. 33

Neque refert ipſe Dominus poſſideat rem ſuam, vel alius poſſideat. Et ſi pendent fructus, indiſtinctè ſunt Domini rei illius, cui cohærent, licet à bonæ fidei poſſeſſore ſati, & maturitatem uſque culti fuerint, l. ſi fundi, 53. ff. de rei vindicat. l. Qui ſcit, 25. ff. de uſuris. Fructus † enim pendentes pars fundi videntur, l. fructus, 44. ff. de rei vindic. † Quod verò attinet perceptos fructus, diſtinguendum eſt inter bonæ, & malæ fidei poſſeſſorem. Nam † malæ fidei poſſeſſor nullos fructus ſuos facit, ſed eos omnes Domino reſtituere tenetur, l. certum, 22. C. de rei vindic. ſive titulum poſſeſſionis ſuæ habeat, ſive non habeat titulum, l. Ait prætor, 10. §. per hanc, ff. Quæ in fraudem creditor. 34 35 36 37

l. fru-

l. fructus 33. & l. ſi navis, 61. §. fin. ff. de rei vindic. l. 1. in fin. C. de petit. heredit. d. §. & ſi in rem. verſ. illorum autem fructuum. 1. tit. de offic. judic. l. 2. C. de fructib. & litium expenſis, qui textus omnes generaliter, & indiſtinctè loquuntur: ſive item fructus ſint naturales, ſive induſtriales, ſive civiles, l. Domum, 5. C. d. tit. ſive extent, ſive conſumpti ſint, §. ſi quis à non Domino, hoc tit. n. l. 3. C. de condict. ex leg. ſive denique percepti fuerint, ſive non, honeſtè tamen percipi potuerunt, §. & ſi in rem, verſ. illorum autem fructuum, 6. tit. de offic. judic. l. fructus, 33. l. ſi navis, 62. §. fin. ff. de rei vindicat. l. 1. & ibi Cujac. C. de fide & jure haſtæ, libr. 10.

38 Quo † caſu ſpectanda eſt Domini perſona, non poſſeſſoris, & in tantum condemnandus malæ fidei poſſeſſor, quantum Dominus honeſtè percipere potuiſſet, d. l. ſi navis, 62. §. ult. ff. de rei vindic. l. cum ſervus, 39. §. fructus autem, ff. de legat. 1. cap. gravis, extr. de reſtitut. ſpoliator. vide Menochium de Recuperand. poſſeſſ. Remed. 1. nu. 414. & ſeqq.

Excipitur tamen conjux, qui fructus

ex re

ex re à conjuge ſibi donata, operis ſuis adquiſitos reſtituere conjugi non tenetur, licet eius rei malæ fidei poſſeſſor ſit, l. fructus, 45. ff. de uſur. Non enim amarè, nec tanquam inter infeſtos prohibitæ donationis jus tractandum eſt, ſed ut inter conjunctos maximo affectu.

Quod autem coniux malæ fidei poſ- 40
ſeſſor ſit rei donatæ ſibi à conjuge, patet inde, quod donatio inter virum & uxorem prohibita eſt, tot. tit. ff. & C. de donat. inter virum & uxorem. Vnde † 41
quod uxor viro, aut vir uxori donavit, pro poſſeſſore poſſidetur, l. quod uxor, 16. ff. de adq. vel amitt. poſſeſſ. l. Nec ullam, 13. §. 1. ff. de heredit. petit. † Pro 42
poſſeſſore autem qui poſſidet, mala fide poſſidet, l. Pro herede, 11. §. ultim. ff. de petit. heredit. Cuiac. ad Rubric. Tit. ff. pro herede, vel pro poſſeſſore. Idque etiam haud obſcurè arguit l. quia quod, 6. ibi, id aut ſine cauſa, aut ex injuſta cauſa. & l. ſi uxor, 19. ibi, hoc enim bonæ fidei poſſeſſoribus conceſſum eſt, ff. de donat. inter virum & uxor. & l. per ſervum, 57. ff. de adquir. rer. dom.

Ad bonæ fidei poſſeſſorem quod at- 43
tinet, is ſuos facit fructus naturales per-

R ceptos,

Digitized by Google

ceptos, quos ſuis operis, puta cultura, vel curâ ſua adquiſivit, & jam percepit, §. ſi quis à non domino, hoc tit. n. l. bonæfidei, 48. ff. de adquir. rer. dom. l. fru-
44 ctus, 45. ff. de uſur. † Bonæfidei enim poſſeſſor, quod ad fructus attinet, loco domini penè eſt, d. l. Bonæfidei, 48. in princ. ff. de adquirend. rerum domin.
45 Et † in percipiendis fructibus idem juris habet, quod dominis prædiorum tributum eſt, l. qui ſcit, 25. §. 1. verſ. porrò bonæfidei, ff. de uſur.

46 Et quidem ipsâ perceptione eiuſmodi fructus ſtatim ſuos facit, & pleno jure, l. In pecudum, 28. in princ. ibi, ſtatim pleno jure ſunt bonæfidei poſſeſſoris, ff. de uſuris, d. l. bonæfidei, 48. in princ. ibi, ſtatim ubi à ſolo ſeparati ſunt, ff. de adquir. rer. domin. l. 4. §. lana, ibi, ſed ſtatim emptoris fit, ff. de uſucapionib. l. ſi eius fundi, 78. ff. de rei vindic. Ex quibus locis omnibus intelligitur, quod ipſa perceptione bonæfidei poſſeſſor fructus ſuos faciat, nec opus eſſe ad dominii adquiſitionem conſumptione fructuum.

47 Sed controverſæ admodum quæſtionis eſt, an hoc de conſumptis tantum

indu-

induſtrialibus fructibus intelligendum ſit, an verò etiam extantes ita ſuos faciat bonæfidei poſſeſſor, ut ipſos Domino reſtituere non teneatur? Cum pleno jure, & quidem ſtatim ipſa perceptione, etiam ante conſumptionem, ſuos faciat bonæfidei poſſeſſor induſtriales fructus: & loco domini penè ſit, quod ad fructus attinet: atq; ipſi in fructibus percipiendis hoc tributum ſit, quod domino, ut jam oſtendi, ſanè dicendum omninò videtur, quod nec extantes induſtriales fructus bonæfidei poſſeſſor domino rei cogatur reſtituere.

At ſunt textus nonnulli expreſſi, qui 48
bonæfidei poſſeſſori conſumptos tantum fructus induſtriales largiuntur, non etiam extantes, veluti textus dict. §. ſi quis à non domino, verſ. & ideò, h. t. n. §. & ſi in rem, verſ. ſi verò bonæfidei, ibi, neq; conſumptorum. tit. de offic. jud. l. 4. §. poſt litem, ibi, ſi eos conſumpſit, ff. finium regundor. & d. l. certum, 22. ibi, bonæfidei verò extantes, C. de rei vindicat. d. l. 4. §. lana, ibi, ſi conſumpti ſint. ff. de uſucapionibus, ubi conditionalis illa enunciatio ſummè notanda eſt. Et motus hiſce juris tex-



Digitized by Google

tibus non dubito affirmare, etiam bonæfidei poſſeſſorem fructus quoque induſtriales extantes, & nondum cõſumptos domino reſtituere teneri; Idq́; ſcribit etiam Cujac. in notis prioribus ad §. ſi quis à non domino, h. t. n. & ibidem etiam Weſenbec. domino. Idem Cujac. lib. 11. obſerv. cap. 39. & Tract. ad Africanum. 7. in explicatione l. quæſitum 40. ff. de adquirend. rer. dom. Et Ant Faber. lib. 4. coniect. c. 17. & Hermannus Vulteius lib. diſceptat. Schola-
49 ſtic. c. ult. licet † Donellus ſecus ſentiat in Commentario de fructib. & lib. 4. Comment. de jur. civili, cap. 26.

50 Neque hanc profligat ſententiam, quod ipſa fructuum perceptione ſtatim dominus eorundem efficitur bonæfidei poſſeſſor, & quidem pleno jure. Id enim ad facultatem, & jus conſumendorum fructuum pertinet, non etiam ad dominij perpetuitatem; quippe cum extantes apud ſe fructus bonæfidei poſſeſſor domino vindicanti rem ſuam præſtare teneatur, d. l. certum eſt, 22. C. de rei vindicat. cum ſimilibus antea citatis juris fundamentis. Et hoc eſt, quod Paulus Iuriſconſultus in d. l. Bo-

næfidei

Digitized by Google

næfidei, 48. in princ. ff. de adquir. rer. dom. ſcribit, bonæfidei poſſeſſorem percipiendo fructus ex aliena re ſuos interim facere. Interim, id eſt, donec de evincenda re lis conteſtata fuerit, d. l. qui ſcit, 25. §. fin. ff. de uſur. d. l. 2. C. de fructib. & litium expenſ. d. l. certum, 22. C. de rei vindic. d. l. 4. §. 2. ff. fin. regundor.

Sic aliàs etiam nudæ proprietatis do- 51
minus interim, i. e. ad tempus, efficitur dominus fructuum, quorum dominium etiam ſine facto ipſius proprietarii poſtea ad uſufructuarium tranſit, l. arborib. 12. §. ſi fur, ff. de uſuf. Licet ergò
ipſa † perceptione ſuos faciat fructus 52
bonæfidei poſſeſſor, ante conſumptionem tamen non ſunt perfectè ipſius. Non enim videtur perfectè cuiusque id eſſe, quod ex caſu auferri poteſt, l. omnes, 139. §. 1. ff. de R. I.

Naturales verò fructus, quia ſua ſpon- 53
te abſque notabili culturâ vel curâ proveniunt, ſuos an faciat percipiendo bonæfidei poſſeſſor, quæſtionis eſt difficilis. Paulus Iuriſconſultus in d. l. bonæfidei, 48. in princ. ff. de adquir. rer. domin. eiuſmodi etiam fructus bonæfidei



Digitized by Google

poſſeſſori tribuere videtur. At Iuriſconſultus Pomponius in d. l. fructus, 45. ff. de uſur. nō fieri hos fructus bonæfidei poſſeſſoris, ſcribit.

54 In conciliandis autem horum Ictorum reſponſis, Interpretes noſtri mirū in modum variant, ut vel ex uno Pinelo in l. 2. C. de reſcindend. vendit. part. 2. cap. 4. nu. 53. & aliquot ſeqq. animadvertere licet; ubi diverſorum diverſas conciliandi rationes, & quidem ſex or-
55 dine adducit, & excutit; quarum † ſecunda eſt gloſſæ & aſſeclarum ipſius; inter quos etiam eſt Duaren. ad Titul. de Nautico fœnore, cap. Qui fructus in reſtitutionem veniant, Item Donel. lib. 4. commentar. cap. 25. pag. 290. circa finem, qui tradunt, Paulum Iuriſconſultum loqui tantum de induſtrialibus fructibus, & verbis; *Sed omnes* ſignificare fructus induſtriales, qui non ipſiusmet poſſeſſoris diligentia & opera pervenerunt, ſed alterius induſtriâ & operâ: Pomponium verò de naturalibus agere fructibus. Sed hanc concordandi rationem rectè Pinel. dicto loco nu. 54. reijcit.

56 Alii verò, quorum meminit Pinelus

n. 55.

n. 55. affirmant, bonæfidei poſſeſſorem, qui titulum poſſeſſionis ſuæ non habet, vel reprobatum titulum habet, percipiendo non ſuos facere fructus merè naturales; Eum verò, qui habet titulum juſtum, percipiendo lucrari ejuſmodi fructus. Atque ita ſentit etiam Weſenbec. in §. ſi quis autem à non Domino, nu. 11. hoc tit. n. ubi d. l. fructus, 45. ff. de uſuris, particulam, *Cujuslibet*, non univerſaliter, ſed diſtinctivé & partitivé accipiendam putat; quaſi dicat Pomponius, non cujuſlibet bonæfidei poſſeſſoris fieri fructus naturales, ſed alicuius, qui videlicet titulum habeat; alicujus verò non, qui ſcilicet titulo careat. Atqui & hunc componendæ hujus controverſiæ modum non injuria reprobat idem Pinelus dicto loco, num. 56. & Herman. Vulteius lib. diſceptat. Scholaſticar. cap. ult. pag. 236.

57 Idem Pinel. dicto loco n. 57. & poſt eum Hermannus Vulteius dict. lib. diſcept. Scholaſticar. cap. ult. non immeritò etiam profligat interpretationem Lorioti, qui dicit in bonæfidei emptore, de quo Paulus Iuriſconſultus loquitur, ſpeciale jus receptum eſſe;

Pomponium verò loqui generaliter de bonæfidei poſſeſſore, quæ generalis definitio in bonæfidei emptore officium ſuum perdat.

58 Curtius Burgenſis libr. 2. conjecturar. ad cap. 44. item Ludovic. Vitalis lib. 1. lectionum, cap. 19. num. 6. & Iul. Pac. in notis ad d. l. fructus, 45. ff. de uſur. & cent. 5. ἐναντιοφανῶν, quæſt. 45. diſtinctionis fœdere, contrarietatem illam removeri poſſe autumant.

Pomponium, ajunt, loqui de poſſeſſore bonæfidei, qui lucrativo titulo poſſeſſionem nactus eſt, veluti titulo donationis; Paulum verò de eo diſſerere, qui oneroſo, veluti emptionis titulo, poſſeſſionem adeptus eſt. Sed & hanc diſtinctionem jure deſtruit idem Pinellus dicto num. 54. & poſt eum Vultejus dicto lib. 1. diſceptat. Scholaſticar. cap. ult.

59 Iacob. Cujac. in notis ad §. ſi quis autem à non Domino, h. t. n. & in tractat. 7. ad African. in explicatione l. quæſitum, 40. ff. de adquir. rerum domin. ſcribit diſertè, quod bonæfidei poſſeſſoris interim etiam ſint fructus naturales, qui per ſe naſcuntur, d. l. bonæfidei 48. ff. de

ff. de adquir. rerum domin. Interim, id eſt, quamdiu res evicta non fuerit; Sed re evicta, in reſtitutionem venire hos fructus, non tantum extantes, ſed & conſumptos, dict. l. fructus, 45. ff. de uſur. juncta l. quæſitum 40. in fin. ff. de adquir. rerum domin. Quod idem etiam ante Cujacium ſenſit Angel. de Peruſiis in l. Ex diverſo, num. 5. ff. de rei vindicat. Fructus, ait, conſumptos naturales unuſquiſque reſtituit.

Sed neque hac ratione iſthic nodus diſſolvitur. Vterque enim Iuriſconſultus, & Paulus, & Pomponius expreſsè de ipſa perceptione horum etiam fructuum loquitur; non loquitur alter, ut Paulus, de perceptione, alter, veluti Pomponius de reſtitutione conſumptorum. Et affirmat Paulus in d. l. bonæfidei, 48. in pr. ibi, ſed omnes, ff. de adq. rer. dom. quod bonæfidei poſſeſſor percipiendo ſuos interim faciat etiam naturales fructus, qui diligentia & opera hominis naſcuntur. Pomponius verò in d. l. fructus, 45. ibi, ſicuti nec cujuſlibet bonæfidei poſſeſſoris, ff. de uſur. apertè negat, quod naturales fru-

60

ctus percipiendo fiant bonæfidei poſſeſſoris.

61 Et verum eſſe non puto, quod Ang. & poſt eum Cuiacius (cuius opinioni tamen aliquando fidem adhibui) tradunt, quod etiam conſumpti naturales fructus à bonæfidei poſſeſſore reſtituantur. Autores enim juris generaliter omnes fructus conſumptos bonæfidei poſſeſſori tribuunt. Iuſtinianus Imp. §. Et ſi in rem actum, verſ. ſi verò bonæ, Inſtit. de offic. judic. Si, ait, bonæfidei poſſeſſor fuerit, non habetur ratio, neque conſumptorum, neque non perceptorum fructuum. Paulus Iuriſconſultus in l.4. §.poſt litem, ff. finium regundor. ſcribit, quod eum, qui bona fide percepit fructus, oporteat lucrari conſumptos fructus. Africanus in d.l.quæſitum, 40. in fin. ff. de adquir. rerũ dom. docet, bonæfidei poſſeſſorem, fructus prædiorũ conſumptos facere ſuos, Diocletian. & Maximianus Impp. ind. l. certum, 22. C. de rei vindicat. reſcribunt, bonæfidei poſſeſſorẽ extantes tantũ fructus cum re ipſa eius Domino præſtare.

62 Tot ergò jura de fructibus à bonæfidei poſſeſſore perceptis & conſumptis, indiſtin

diſtinctè loquentia, etiam indiſtinctè & generaliter accipere debemus etiam de fructibus naturalibus. Oratio enim generaliter, & ſine diſtinctione concepta, generaliter intelligi debet, l. metum, 9. §. animadvertendum, ff. quod metus cauſa, & l. item veniunt, 20. §. petitam, verſ. à quo denuntiatum. ff. de heredit. petit. Vſus quoq; graviſſimus omnium legum cenſor & explorator, l. ſi de interpretatione, 37. ff. de legibus, hanc de fructibus naturalib. conſumptis ſententiam comprobat Ar. Pinel. in d. l. 2. C. de reſcind. vendit. part. 2. cap. 4. num. 6.

Sunt tamen nonnulli, qui æſtimationem fructuum naturalium conſumptorum, ſi ex illis bonæfidei poſſeſſor locupletior factus ſit, in reſtitutionem venire tradunt; quorum meminit, & ſequitur Hartman. Hartmanni ab Eppingen lib. practicar. forenſ. Tit. 31. obſervat. 3. Verùm in errore verſantur. Generaliter enim dicitur, quod bonæfidei poſſeſſor fructus lucretur, d. l. 4. §. poſt litem, ff. finium regund. Qui autem lucratur fructus, is patrimoniū ſuū locupletat. Et in d. l. certum, 22. C. de rei vindic. Impp. reſcribunt, bonæfidei poſſeſ- 63

ſorem

ſorem ſolũmodo extantes fructus præſtare. Ergò de conſumptis non tenetur, ſive inde locupletior factus ſit, ſive non ſit factus locupletior. Idq; tradit etiam Arius Pinelus dict. cap. 4. num. 60. & Weſenbec. in §. ſi quis à non domino, nu. 11. & nu. 14. h. t. n. Et addit dicto loco Pinelus, quod ita praxis obſervet, idq́ue verum eſſe egomet etiam animadverti.

64 Bonæfidei tamen poſſeſſor hereditatis fructus etiam naturales conſumptos, ex quibus factus eſt locupletior reſtituere tenetur, l. 1. C. de petit. hered. l. Illud quoque, 40. in pr. verſ. Nec enim debet, & §. 1. verſ. in bonæfidei, ff. d. t. Ra-
65 tio diverſitatis eſt, quod fructus † hereditatem augent, & eiuſdem corpus cenſentur, l. 2. C. de petit. hered. & d. l. Illud, §. 1. & l. Item veniunt, 20. §. item non ſolum, verſ. fructus autem, ff. dict. tit. Pinel. dict. cap. 4. num. 61. & Weſenbec. in d. §. ſi quis à non Domino. nu. 14. h. t. n.

66 Videamus aliorum etiam conciliandi rationem. Goveanus lib. 2. variar. lection. cap. 15. & eum ſecutus Dionyſ. Gothofredus in notis ad d. l. certum, 22

in verb.

in verb. extantes, C. de rei vindicat. intelligunt Pomponium Iuriſconſultum in d. l. fructus, 45. ff. de uſur. de perceptis tantum naturalibus fructibus: Paulum verò conditorem juris in d. l. bonæfidei, 48. in pr. ff. de adquir. rer. dom. de naturalibus etiam fructibus non modò perceptis, ſed & poſt perceptionem conſumptis. Illos ſcribunt in reſtitutionem venire; hos non item. Atqui Ictus uterq; de fructuum perceptione expreſsè loquitur, ut in utraque lege verbum *percipiendo* abundè arguit. Quocirca neq; hæc conciliandi ratio nobis ſatisfacere poteſt. Id quod ſentit etiam Anton. Faber. lib. 4. coniecturar. cap. 17.

Cæterùm Arius Pinel. dict. cap. 4. n. 67
59. ſcribit, Paulum Ictum in d. l. Bonæfidei, ff. de adq. rer. dom. loqui de bonæfidei poſſeſſore, qui poſſidet titulo valido, vel etiam irrito, in quo tamen poſſeſſor juſtum facti errorem habuit: Pomponium verò in d. l. fructus, ibi, nec cujuſlibet bonæfidei poſſeſſoris, ff. de uſur. agere de bonæfidei poſſeſſore, qui ex titulo reprobato rem poſſidet: quo titulo poſſidet conjunx rem ſibi à coniuge donatam. At † neq; hoc modo 68
nodus

nodus ille diſſolvi rectè poteſt. Licet enim eò loci Pomponius diſſerat de reprobato donationis inter virum & uxorem titulo, atq; ita de poſſeſſione malæ fidei, ut ſupra oſtendi, tamen eiuſmodi poſſeſſori opponit bonæfidei poſſeſſorem, & docet, quod ſicut nec cuiuſlibet bonæfidei poſſeſſoris fiunt merè naturales fructus, ut pomum, & lignum; ita nec malæ fidei poſſeſſoris (qualis eſt cõjunx in re ſibi à coniuge donata) eiuſmodi fieri fructus. Propter eam igitur oppoſitionem, non poſſunt hæc verba, *nec cujuslibet bonæfidei poſſeſſoris*, intelligi de poſſeſſore tituli reprobati; maximè cum is, qui reprobato poſſidet titulo, non bonæfidei, ſed malæfidei poſſeſſor ſit, ut eſt conjunx rei à coniuge ſibi donatæ, quemadmodum ſupra ex juris textibus probavi.

69 Antonius Faber dict. lib.4. coniecturar. emendandum putat textum d. l. fructus, ff. de uſur. & ex ea relegandam arbitratur particulam. Nec, atq; ita legendum: *Sicuti cujuslibet bonæfidei poſſeſſoris*. Sed cum mutatio textus præſertim Florentinarum Pandectarum odioſa ſit, proindeque omninò vitanda, modò ulla ratio-

ratione ſalvari textus ipſe poſſit, hanc concordandi viam minimè ſequor, ſed ab ea cum Hermanno Vulteio planè recedo:

Ipſe autem Vulteius vir ſcientiſſimus, 70
& præclarè de juris ſtudio meritus, in dicto eleganti, & erudito ſuo libro diſceptationum Scholaſticarum, cap. ultim. ita conciliandum cum Paulo putat Pomponium, ut dicamus, Pomponium in dict. leg. fructus, 45. ibi, *ſicuti nec cujuslibet bonæfidei poſſeſſoris*, ff. de uſur. non de omni bonæfidei poſſeſſore negare, quod naturales fructus ſuos faciat, ſed tantum de eo bonæfidei poſſeſſore, qui quidem ab initio bonæfidei poſſeſſor fuit, ſed poſtea per litis conteſtationem fit malæ fidei, poſſeſſor: Paulum verò IC. in d. l. bonæfidei, ff. de adquir. rerum domin. loqui tantum de eo bonæfidei poſſeſſore, qui abinitio fuit, & adhuc eſt bonæfidei poſſeſſor.

At neque hanc d. l. fructus, ff. de uſur. interpretationem admittendam puto. Loquitur enim Pomponius expreſsè de ipſa perceptione fructuum, quæ fit ab ipſo poſſeſſore bonæfidei. At licet bonæfidei poſſeſſor, etiam poſt litis

litis conteſtationem, reſpectu fructuum ante litis cõteſtationem perceptorum, bonæfidei poſſeſſor vocari poſſit, ut quodammodò arguit d. l. certum, 22. C. de rei vindic. tamen dici quis non poteſt bonæfidei poſſeſſor, quo ad ipſam fructuum perceptionem, quæ fit poſt litis conteſtationem: quippe cum ſtatim poſt litis conteſtationem quis malæfidei ſit poſſeſſor, l. 2. C. de fructibus & lit. expenſ. l. 4. §. poſt litem. ff. finium regundor. Et quia idem Iuriſconſultus Pomponius, ut Paulus ſignificat in d. l. bona, 48. §. 1. ff. de adquir. rer. domin. negat, bonæfidei poſſeſſorem eſſe eum, qui quidem bona fide ab initio rem poſſedit, ſed poſtea etiam ante litis cõteſtationem cognovit, rem alienam eſſe, exiſtimandum non eſt, quod contrarium reſpondere voluerit in d. l. fructus, 45. ff. de uſur. Ratio item ſubjecta in dict. l. Fructus, 45. in fin. ff. de uſur. non patitur ut dicamus, Pomponium Ictum loqui tantum de certo genere bonæ fidei poſſeſſoris, ea enim generalis eſt, & ad omnes bonæ fidei poſſeſſores pertinet.

71 Non deſunt quoque qui arbitrantur, Iuriſ-

Digitized by Google

Iuriſconſultos Paulum & Pomponium, de hac juris quæſtione, contraria ſcripſiſſe, & alterum ab altero diſſenſiſſe; quod tamen ut credam adduci non poſſum; præſertim cum Paulus Iuriſconſultus in d. l. bonæfidei, 48. in princ. ibi, non dubiè, ff. de adquir. rer. domin. apertè ſignificet, ſine ulla dubitatione, bonæfidei poſſeſſorē percipiendo ſuos facere fructus, non ſolum induſtriales, ſed & naturales. Et ſanè haud facilè dicendum, leges eſſe inter ſe revera contrarias; quippe cum Iuſtinianus Imperator nullas eſſe in libris noſtri juris antinomias ſcribat in orat. de confirmat. Digeſt. §. contrarium autem, & l. 1. §. nulla itaque in omnibus, C. de veter. jur. enucleando.

Ego verò de hac quid ſentiam diffi- 72
cultate, & quomodo diverſorum illorum Iuriſconſultorum diverſa reſponſa invicem concilianda putem, nunc paucis ſubijciam. Arbitror autem bonæfidei poſſeſſorem ſuos facere percipiendo fructus non ſolum eos induſtriales qui ſerendo proveniunt, ſed & cæteros naturales; idque ſentire Paulum in d. l. bonæfidei, 48. in princ. ff. de adquir. rer.

dom. & in l. 4. §. lana ovium. ff. de uſucap. Cui conſentit Gaius in d. l. in pecudum fructu, 28. ff. de uſur. Idem quoque reſcribendo ſtatuiſſe autumo Impp. Dioclet. & Maxim. in d. l. certum, 22. ibi, bonæfidei verò extantes. C. de rei vindicat. & Iuſtinianum in d. §. ſi quis à non domino, h.t.n. Ab hac autem generali regula ex autoritate Pomponii Iuriſconſulti in d. l. fructus, 45. ff. de uſur. excipio fructus merè naturales, ut qui omninò nullam, aut exiguam poſſeſſoris, aut alterius operam ad ſui productionem & nativitatem exigunt; quales fructus ſunt, qui ſponte naturæ proveniunt, ut pomum, lignum, pyrum, fœnum, &c. Atq; ita in concordiam reducendam puto Iuriſconſultum Pomponium in d. l. fructus, ff. dict. titul. cum Paulo Iuriſcōſulto in d. l. bonæfidei, 48. in princip. ff. de adquir. rerum domin.

Et omninò ita ſtatuo, Paulum Iuriſconſultum in d. l. bonæfidei, ff. d. tit. loqui de iis tantum fructibus, qui ad ſui productionem neceſſarios deſiderant ſumptus, & his verbis: eos, qui diligentiâ & operâ eius proveniunt, ſignificare fructus, qui ex ſatione proveniunt, ut ſata

ut ſata & ſegetes in agris: verba autem, *ſed omnes,* denotare Iuriſconſultum, præter ſationis fructus, etiam alios fructus, qui curam hominis deſiderant; puta fœtus pecudum, veluti agnos, hœdos, vitulos, porcellos. Item lac, pilum, lanam, quos fructus naturales etiam bonæfidei poſſeſſor ſuos facit, l. in pecudum, 28. in princip. ff. de uſur. l. 4. §. lana ovium. ff. de uſucap. & l. bonæfidei, 48. §. Et ovium fœtus, ff. de adquir. rerum domin. Et hanc interpretationem d. l. bonæfidei, 48. in pinc. ff. d. t. maximè juvat d. §. ſi quis à non domino, h. t. n. Vbi Iuſtinian. Imp. voce, cultura, ſignificat fructus eos, quos Paulus in dict. l. bonæfidei, denotat verbis, *eos qui diligentia & opera eius pervenerunt,* quales fructus ſunt, qui ſerendo proveniunt, dict. leg. qui ſcit, 25. §. in alieno, & §. ultim. & dict. l. fructus, 45. ibi, illos tamen, quos ſuis operis adquiſivit, veluti ſerendo, ff. de uſur. Nomine verò, Cura, ſignificat Iuſtinianus, in d. §. ſi quis à non domino, eos fructus, qui ex animalibus percipiuntur; ut ſunt fœtus, veluti agni, hædi, vituli, ſuculi, item lac, pylus, lana, ſicuti abundè ar-

guit l. fructus, 7. §. non ſolum, ibi, quo curantur, ff. ſoluto matrimon. Et hos pecudum fructus, qui mediante curâ percipiuntur, haud dubiè Paulus Iuriſconſultus inſuper denotare voluit verbo, SED OMNES. Quod generale verbum reſtringi debet ad eos tantum fructus, qui propius accedunt ad eos fructus, quorum prius ſpecialiter facta fuit mentio.

73 Quoties enim prius ponitur ſpecies, & deinde ſubiicitur genus, tunc genus illud reſtringi debet ad aliam etiam ſpeciem, quæ prius poſitæ ſpeciei inſtar obtinet, & ad eam propius accedit, textus eſt expreſſus in leg. ultim. §. ultim. ff. de tritic. vino, vel oleo legat. & l. pediculis, 32. §. item cum quæreretur, ff. de auro & argent. legat. Weſenbec. quoq; conſil. 27. Genus, ait, ſequens eſt reſtringendum ad ſpecies expreſſis pares. Sed prius meminit Paulus Iuriſconſultus, ut antea oſtendi, fructuum eorum, qui ex facto & operis bonæfidei poſſeſſoris naſcuntur: ut qui ſerendo adquiruntur; quorum fructuum inſtar obtinet, & ad eos propius accedit fructus pecudum; ſiquidem ut illi operam, & factum poſ-

ſeſſo-

ſeſſoris, ita & hi curam poſſeſſoris deſiderent, d. l. fructus, 7. §. non ſolum, ibi, quo curantur, ff. ſolut. matrimon. Quocirca generale illud, Sed omnes, reſtringi debet ad eos duntaxat fructus, qui curam poſſeſſoris exigunt, veluti ad fructus pecudum, non etiam extendi ad fructus eos, qui ſponte naturæ proveniunt, ut pomum, lignum, fœnum, &c.

Et quia nuſquam in libris noſtri juris expreſsè ſcriptum legimus, quod bonæfidei poſſeſſor percipiendo ſuos quoq; faciat fructus, qui ſponte naturæ proveniunt; Expreſsè autem Pomponius ſcribat in d. l. fructus, 45. ff. de uſur. quod huiuſmodi merè naturales fructus non fiant percipiendo bonæfidei poſſeſſoris, dicendum planè eſt, quod hoc Pomponianum reſponſum ut ſpeciale, deroget generali reſponſo Paulino, quod eſt in d. l. bonæfidei, in princ. ff. de adquir. rerum domin. Per hanc ſcilicet regulam. In toto jure generi per ſpeciem derogatur, l. in toto jure, 80. ff. de regul. jur. & c. generi per ſpeciem, eod. tit. in 6.

Non obſtat huic conciliandi rationi, 74
l. de fructibus, 17. ff. de donat. inter vir. & uxor. Nam, ut ibi gloſſa rectè ſentit,



Digitized by Google

intelligenda eſt ea lex, de fructibus non merè naturalibus, ſed qui ex operis cõiugis provenerunt.

Neque facit negocium quod fructus, de quibus ibi agitur, comparantur uſuris. Nam & uſuræ ex operis creditoris debentur ex conventione ſcilicet, l. uſura, ff. de verbor. ſignific.

Non refragatur etiam textus in l. qui ſcit, 25. §. 1. verſ. Porrò bonæfidei, ff. de uſur. Ea enim lex tota eſt de induſtrialibus fructibus ut evincitur ex his verbis, *ſeverit, ſeminis, ſeverim, ſati, &c.*

Cæterùm licet bonæfidei poſſeſſor percipiendo ſuos faciat fructus, eoſque conſumptos lucretur, ſive ferendo provenerint, ſive pecudum fructus ſint: quam primum tamen malæ fidei incipit eſſe poſſeſſor, hoc jus adquirendorum fructuum ceſſat.

Sed quando bonæfidei poſſeſſor malafide poſſidere incipiat, non eſt omninò juris certi. Iulianus in dict. leg. qui ſcit, 25. §. fin. ff. de uſur. reſpondit, quod bonæfidei poſſeſſor, quò ad percipiendos fructus, intelligi debeat, quamdiu evictus fundus non fuerit; atque ita bonæfidei poſſeſſionem extendere videtur

tur uſq; ad finem, & exitum litis, etiam-ſi ante acceptum judiciũ ſcientiam rei alienæ ſuperveniat. Eſt enim evictio rei comparatæ, veluti emptæ, per judicis ſententiam efficax & plena amiſſio, l. habere, 57. ff. de evict. & ibi Cuiac. in paratit. & paratit. Cod. eod. tit. de evict.

Sed Impp. Valens & Valentin. in l. 2. C. de fructibus & litium expenſis, reſcribunt, quod mala fide quis poſſidere incipiat ex eo tempore, ex quo res in judicium deducta fuit, hoc eſt, ex tempore litis conteſtatæ. Idem quoq; reſcripſerunt Dioclet. & Maximian. in d. l. certum, 22. C. de rei vindicat. & ſenſit idem Iulianus in l. quæſitum, 91. §. fin. ff. de legat. 1.

Vlpianus verò poſt Iuriſconſultum Pomponium in l. Qui bonafide, 23. §. tamdiu, & Africanus in l. quæſitum, 40. Item Paulus Iuriſconſultus in d. l. bonæfidei, 48. §. in contrariũ, verſ. Pomponius, ff. de adquir. rerum dom. reſponderunt, malam fidem incipere etiam ante litem conteſtatã, protinus atq; poſſeſſor rem alienã eſſe reſciverit. Hęc loca Eguinario Bar. in d. §. ſi quis à non domino, h. t. n. adeò contraria eſſe videntur, ut

ea ſine manifeſtâ calumniâ conciliari non poſſe arbitretur.

Alii tamen de conciliandis hiſce locis minimè deſperarunt. Cujac. in notis prioribus ad d. §. ſi quis à non domino, h. t. n. & in tract. ad Africanum, 7. in explicatione d l. quæſitum, 40. ff. de adquir. rer. dom. tradit, quod bonæfidei poſſeſſor etiam ex co tempore, quo cognovit rem alienam eſſe, perceptos fructus ſuos interim faciat: idque ſentire Iulianum in d. l. qui ſcit, 25. §. ult. ff. de uſur. Sed ſi exitum, finemq; judicii ſpectes, eius non fieri eiuſmodi fructus: & hanc eſſe mentem Pomponii Iuriſconſulti, cuius reſponſi meminit Paulus in d. l. bonæfidei, 48. §. in contrariũ quæritur, ff. de adquir. rer. dom. Sed quia neque Iulianus ſcribit in d. l. qui ſcit, §. ultim. ff. de uſuris, quod ſuos faciat bonæfidei poſſeſſor fructus perceptos ex eo tempore, quo cognovit rem eſſe alienam: neque Pomponius, aut poſt eum Paulus in d. l bonæfidei, §. in contrarium, ff. de adquir. rer. dom. ullo verbo ſignificat, quod exitum ſaltem, finemq; judicii ſpectet, non etiam tempus perceptio-

ceptionis, idcircò hanc ut divinatoriam explicationē prorſus reijciendam puto.

Hermannus Vulteius in erudito ſuo diſceptationum Scholaſticarum libro, cap. ultim. pag. 236. & ſeqq. in conciliandis hiſce locis ſtudiosè laboravit. Sanè, inquit, ſi poſſeſſor certò reſcivit rem, quam poſſidet, alienam, eandemquè nondum uſuceperit, non video quid obſtet, ut in mala fide illum, *quò ad omnia*, conſtitui dicamus. Illud, *quò ad omnia*, non probo, reliquum non improbo, ſed verum dico.

Deinde ſcribit, quod is, qui malæ fidei poſſeſſor poſtea factus eſt, ex eo ſcilicet tempore, quo reſcivit rem eſſe alienam, lucretur fructus ante litis conteſtationem conſumptos. Et paulò poſt, quod eiuſmodi poſſeſſor, non obſtante ſcientia rei alienæ, quod ad jus percipiendi fructus attinet, & conſumendi eos, non intelligatur malæ fidei poſſeſſor eſſe, quo uſq; lis conteſtata fuerit.

Atqui de lucrandis fructibus, & jure conſumendi illos quod tradit, amplecti non poſſum, per ea quæ poſt ſubijciam.

Ne autem cuiquam contrariæ videantur ſupra adductæ leges, ad eas con-

cordandas hæc profert Quod ſi, ait, ante, multò igitur magis poſt litem conteſtatam, & multò magis poſt evictionem ( ſcilicet malafide poſſidere incipit. ) Atque id Vlpianus, Paulus, Africanus, & Martianus, (fortè dicere voluit Iulianus) non negarunt: non etiam qui affirmant, poſt litem conteſtatam illud fieri, protinus affirmabunt, fieri ante illam; tametſi non videam, hoc ab illis negari. Nec ſi verùm eſt, poſt litem conteſtatam quem fieri malæ fidei poſſeſſorem, conſequens illi eſt, non etiam fieri ante. Eſt enim hoc argumentum à contrario ſenſu, quod non procedit, ſi leges ſint in contrarium, ut hoc loco. Hæc Vulteius.

Verum enimverò nuſquam à conditoribus juris traditū eſt, quod primum poſt evictionem quis incipiat malæ fidei eſſe poſſeſſor: ut neq; unquam ullo loco vel reſcriptum, vel reſponſum ab illis puto, quod demum poſt litem conteſtatam, quò ad jus adquirendi dominium perceptorum fructuum, mala fides incipiat. Conſentire tamen Domino Vulteio non dubito in eo, quod ſcribit, eos juris conditores, qui affir-

mant,

mant, poſt litem conteſtatam incipere malam fidem, non protinus negare, ante litem conteſtatam non incipere malam fidem.

Qui juris autores tradunt, poſt litis conteſtationem quem fieri malæfidei poſſeſſorem, loquuntur de eo, qui ante litem conteſtatam non reſcivit, rem eſſe alienam, uti etiam arguit d. l. 2. ibi, ex quo, re in judicium deducta, ſcientiam malæ fidei poſſeſſionis accepit, C. de fructib. & litium expenſ.

Sed quodquis ſuos faciat fructus, & eos conſumptos lucretur, etiam ante litis conteſtationē perceptos ex eo tempore, quo reſcivit rem eſſe alienam, id juris autoritas affirmare me vetat.

Vlpianus enim, & poſt Pomponium Paulus Iuriſconſultus, in l. qui bona fide, 23. §. tamdiu, & dict. l. Bonæfidei, 48. §. in contrarium, ff. de adquir. rer. dom. apertè ſcribunt, quod ex eo tempore, propter malam fidem, ſuos quis non faciat perceptos fructus.

Neq; obſtat Iuliani reſponſum in d. l. qui ſcit, 25. §. fin. ff. de uſur. Non enim affirmat Iulian. quod ex tempore ſcientiæ rei alienæ, qui ab initio bonafide poſ-

ſedit,

Digitized by Google

ſedit, fructus perceptos ſuos faciat: ſed quod exinde etiam percipiat fructus; Bonæfidei, inquit, emptor, quod *ad percipiendos* fructus, intelligi debet, quandiu evictus fundus non fuerit.

76 Sed aliud eſt percipere fructus, & longè aliud, ſuos facere fructus percipiendo, uti haud obſcurè indicat d. l. qui ſcit, 25. §. fin. ibi, an perceptione fructus ſuos faciat, & d. l. 45. ff. de uſur. & d. l. bonæfidei, 48. in pr. ff. de adq. rer. dom.

77 Percipit fructus, qui fructuum poſſeſſionem adquirit: at ſuos percipiendo facit fructus, qui fructuum dominium, h. e. proprietatem adquirit. Et juſtè quidem, hoc eſt, bonafide percèpit fructus, qui ex tempore ſcientiæ rei alienæ fructus percipit, modò ab initio bona fide rem principalem acceperit. Etſi enim ad juſtam & bonæfidei poſſeſſionem bona fides ab initio, h. eſt, tempore acquiſitionis, in re principali requiratur tamen ſecus eſt in rei principalis acceſſionib. quales ſunt fructus & partus ancillæ. Re principali ſemel bona fide rectè quæſita, prodeſt hoc ipſum initium ad juſtam poſſeſſionem acceſſionum quæ inde natæ fuerint, ita ut jure ut-

ca-

Digitized by Google

capi poſſint, l. juſto, 44. §. etſi poſſeſſ. ff. de uſuc. Ex quo loco interpretari debemus d. l. qui ſcit, 25. §. ult. ff. de uſuris.

# Diſquiſitio RATIONIS COMPONENDI DISſidii, *quod eſt inter l. 2. ff. Stellionatus, & l. Quid ergo, 13. §. ult. ff. de his, qui notantur infam.*

DISSIDIUM VIDETUR ESSE magnum inter l. 2. ff. ſtellionat. & l. Quid ergo, 13. §. ultim. ff. de his, qui notantur infam. Priori etenim loco Vlpian. Iuriſconſultus, Stellionatus, inquit, judicium, *famoſum quidem non eſt*; Sed coërcitionem extraordinariam habet. Loco poſteriori, idem Iuriſconſultus, Crimen, ait, ſtellionatus *infamiã irrogat damnato*, quamvis publicum non eſt judicium.

Hæc duo eiuſdem Iuriſconſulti reſponſa, in ſpeciem contraria, pleriſqúe Interpretibus concilianda videntur ex Macri Iuriſconſulti ſententia in l. Infamem, 7. ff. de publicis judic. cuius verba hæc

hæc ſunt: Infamem non ex omni crimine ſententia facit: Sed ex eo, quod judicii publici cauſam habuit. Itaque ex eo crimine, quod judicii publici non fuit, damnatum infamia non ſequetur: Niſi id crimen ex ea actione fuit, quæ etiam ex privato iudicio infamiam condemnato importat: veluti furti, vi bonorum raptorum, iniuriarum.

Ex hac lege Antiquus gloſſator Iohannes, & eum ſequutus Accurſius, Item Bart. Ang. & alii plerique in d. l. Quid ergo, 13. §. ultim. ff. de his, qui notantur infam. & Iohan. Robert. Aurel. lib. 4. ſentent. jur. cap. 17. diſtinguunt hunc in modum: Crimen ſtellionatus deſcendit vel ex cauſa, ex qua quis civiliter damnatus infamatur, vel ex ea cauſa, ex qua non infamatur civiliter condemnatus. Priori caſu infamat iudicium ſtellionatus; poſteriori caſu non infamat.

Hanc diſtinctionem probat quoque Duaren. lib. 1. diſputat. anniverſar. cap. 42. Damnatus, ait, ex crimine, quod publici iudicii non eſt, ita demum notatur, ſi ex eodem maleficio civiliter & privato iudicio damnatus infamis eſſet,

d. l. In-

d. l. Infamem. Itaque ſtellionatus crimen regulariter dicitur famoſum non eſſe, quia publicis judiciis non annumeratur. l. 2. ff. de crimine ſtellionat. ut ſi emptor (exempli gratia) venditorem accuſet, quod ſciens prudensque rem alii obligatam vendiderit, l. 3. ff. dict. tit. Aut creditor debitorem, quod rem alii obligatam pignori dederit, l. Tutor. 16. §. contrarium. ff. de pignoratit. act. Sed cum ſtellionatus crimen obijcitur ex ea cauſa, ex qua competeret actio famoſa, puta de dolo, l. 1. ff. de his, qui not. infam. §. ult. Inſtit. de perpet. & tempor. act. meritò damnatus eo crimine (ſtellionatus) infamia notabitur, d. l. Infamem.

Et ne videatur primo diſtinctionis membro obſtare textus in d. l. Quid ergo, 31. §. ult. ff. de his, qui notãtur infam. exiſtimat Duarenus, Vlpianum ibi occurre quibuſdam, qui exiſtimare poſſent, quia judicium ſtellionatus publicum non ſit, iccircò nec ullo caſu crimen ſtellionatus infamiam damnato irrogare. At non rectè ex eo id colligi ſentire Vlpianum. Interim tamen ipſum haud ſignificare, quod ubique ſit famo-

ſum

ſum ſtellionatus crimen; quippe cum in d. l. 2. ff. Stellionatus, neget ſtellionatus crimen eſſe famoſum.

Amplectitur eandem diſtinctionem Cuiac. lib. 10. obſervat. cap. 26. Porrò, ait, non concurrit ſemper ſtellionatus crimen cum actione de dolo; ſed cum alia civili actione. Et ſi quæratur, an famoſum ſit crimen ſtellionatus, & quid ſit, quod famoſum non eſſe ait, l. 2. ff. eod. contrà famoſum eſſe, l. quid ergo, 31. §. ultim. ff. de his, qui notant. infam. dicam rem omnem dirimi, concurſus differentia. Si concurrat cum hoc crimine civilis actio famoſa, erit etiam crimen famoſum; Si concurrat non famoſa, non erit crimen ſtellionatus famoſum: & ita Ioannes rectè, argum. l. Infamem, 7. ff. de public. judic. Demus exemplum. Si quis rem uni obligatam, alii ſciens dolo malo pignori obligaverit, tenetur contraria actione pignoratitia, quæ non eſt famoſa. Ergò non erit etiam ex ea cauſa criminalis ſtellionatus actio famoſa. Contra ſi quis merces, quas mihi debebat ex ſtipulatu, dolo malo corruperit, & ſic tradiderit, tenetur civili actione de dolo, quæ eſt famoſa.

moſa. Erit igitur etiam hoc caſu ſtellionatus judicium famoſum.

Hæc conciliandi ratio probatur eidem Cujacio in Commentariis in lib. 1. Reſponſor. Papiniani, pag. 15. & in paratit. C. de crimine ſtellionatus. Vbi ſiquidem, ait, famoſa ſit actio, quæ cum ſtellionatus judicio concurrit, veluti de dolo, aut depoſiti, etiam famoſum erit crimen ſtellionatus; quia abſurdum eſt, civilem actionem eſſe famoſam, & criminalem non eſſe. Finge debitorem in ſolvendo pro auro debito ex ſtipulatu, vel ex cauſa depoſiti æs ſubjeciſſe, vel pro veris gemmis vitreos. Ex hac cauſa eſt civilis actio de dolo, vel depoſiti, quæ famoſa eſt. Erit igitur ex his cauſis crimen ſtellionatus famoſum. Ad quas tantum dico reſpexiſſe, l. Quid ergò, §. ultim. ff. de his, qui not. infam. Cæterùm ſi in pignore dando, aut in vendendo ſubjecerit quis æs pro auro, vel ſtatu liberum pro ſervo, vel vitreum ſardium pro vero, diſſimulata veritate rei, crimen ſtellionatus non eſt famoſum, ut ait l. 2. ff. eodem titul. ſtellionat. quia nec actio pignoratitia contraria, vel exempto, quę cum eo concur-

 rit,

rit, eſt famoſa. l. ſi quis in pignore, ff. de pignorat. act. l. ſtatuliberum, §. 1. ff. de ſtatuliber.

Non diſplicet etiam Weſenbecio eadem diſtinctio in Paratit. ff. titul. Stellionat. nu. 3. Stellionatus, inquit, judicium famoſum non eſt, niſi ex eo crimine deſcendat, quod etiam in privato judicio infamiam condemnato importet. Verbi gratia, ſi quis ex aperto dolo condemnetur. Tunc enim, quia & privatum doli judicium exiſtimationem notat, dicendum eſt, & crimen ſtellionatus damnato labem aſpergere. Secus ſi dolus in contractu ſit, de quo jure civili non actione doli, ſed ea, quæ ex contractu deſcendit, quæreretur. Quæ cum exiſtimationem non lædat, conſentaneum eſt, nec ſtellionatus judicium hoc caſu opprobrio eſſe.

Nihil quoque dubitat communi huic diſtinctioni ſubſcribere Donellus libro 18. Commentar. cap. 8. pagin. 165. & ſequent. De crimine, ait, ſtellionatus pluſculum difficultatis eſt, cum quæritur, ſitne famoſum, an non ſit. Nam de eo extant duæ Vlpiani definitiones diverſis locis traditæ, diſſentientes

tes inter ſe, ut videntur, atque adeò contrariæ. In una ſcribit, ſtellionatus crimen infamiam irrogare damnato: Hæc extat in l. quid ergò, 13. §. ultim. ff. de his, qui not. infam. In altera negat, ſtellionatus crimen eſſe famoſum; Hæc in l. 2. ff. Stellionat. Regula Macri nos admonet, dici debere, crimen ſtellionatus interdum famoſum non eſſe, interdum eſſe. Famoſum non eſt, ſi ſtellionatus nomine agitur ex ea cauſa, quæ in judicio privato de eadem re infamiam non irrogat damnato. Id autem accidit, ſi proponas ſtellionatum admiſſum eſſe in iis contractibus, quorum actiones privatæ non ſunt famoſæ: puta in pignore dando, aut in venditione. Finge aut debitorem rem alienam, vel alii obligatam ſcientiam prudentem creditori ſuo pignori dediſſe, aut venditorem ignoranti emptori vendidiſſe. Vterque eodem facto incidit in ſtellionatum l. 1. in fin. ff. de pignor. act. l. 3. ff. Stellionat. Sed ſi ex eo crimine conventus condemnatus erit, neuter erit infamis dictante Macri regula: quia ex eodem facto privatæ ſunt actiones, quibus iſti tenentur eodem nomine: adver-

ſus debitorem quidem pignoratitia contraria, adverſus venditorem autem ex empto d. l. 1. in fin. junct. l. Tutor, 16. §. 1. ff. de pign. act. l. tenetur, §. ultim. ff. de act. empt. l. Ea quæ, ff. de contrah. empt. ac neutra earum famoſa. Contra crimen ſtellionatus ex eadem regula famoſum erit, ſi quando ob id factum etiam erit privata actio, quæ damnato infamiam importet: quod idipſum rurſum interdum accidit. Atque id tum futurum eſt, cum privata actio, quæ eo nomine competitura eſt, ſolum erit actio de dolo; quam edicto notari conſtat. Id quod ſic eveniet retentis iiſdem exemplis ſuperioribus, ſi proponas, debitorem iſtum, quem dixi, aut venditorem, adhibuiſſe impoſtorem aliquem tertium, qui fraudem diſſimulans, quaſi qui de improviſo interveniret, mentiendo affirmaret, perſuaderetque creditor debitorem iſtum eſſe hominem idone um facultatibus; rem, quam pignori dabat, ſcire ſe, eſſe ejus, ut & alias poſſide ret innumeras: aut eadem affirmar venditori in cauſa emptionis. Ineſt i hoc quoque facto impoſteris ſtelliona tus: Eſtque is impoſtor ex genere e

run

rum, quos dicit Vlpianus impoſturam feciſſe, vel colluſionem in necem alterius, d. l. 3. verſ. Item ſi quis ff. Stellionat. Quid ergò ſi eo nomine accuſatus condemnatus erit? Dicemus pręter pœnam, qua extra ordinem plectitur, etiam famoſum eſſe: quia eodem nomine tenetur privata actione de dolo, ut eſt in l. Quod ſi cum, 8. ff. de dolo. Hæc autem ſine dubio etiam in judicio privato infamiam irrogat. Cur autem hîc actio de dolo adverſus impoſtorem potius, quam adverſus ſuperiores? Quia adverſus eum nulla eſt actio. Non enim tenetur pignoratitia actione, qui pignus non dedit: non ex empto, qui non vendidit. Et hæc quidem definitioni Macri convenientia ſunt, & ſi illam recipimus, vera. Iam qui conveniant ſuperiores definitiones Vlpiani, ac potius qui conſentiant ipſæ inter ſe, conſideremus. Et ambas ſuperiori diſtinctioni adverſari, atque adeo ſe ipſas mutuo oppugnare putaremus, ſi eſſent ambæ ſcriptæ generaliter. Quod ſi ita accipi poſſunt, ut non negent, *quin ſtellionatus crimen aliquando famoſum ſit, aliquando non ſit*, veræ ſunt ipſæ per ſe definitiones,

Haërſolte in adverſariis de actionibus ad 7. partem Pandect. act. 26. numer. 5. cujus verba hæc ſunt: Stellionatus judicium non eſt famoſum, niſi ex eo crimine deſcendat, quod etiam in privato judicio infamiam condemnato importat.

QUAMVIS autem iſthæc diſtinctio, & ſententia pleriſq; ſit recepta: ac odioſum videatur, contradicere multis, maximè illis, qui autoritate excellent, quales ſunt, quorum hactenus memini: Attamen quia nullus textus, nulla ratio iuris poſtulat, ut ſtellionatus crimine damnatus ullo caſu liber ſit ab infamiæ macula, religio mihi eſſet, communi illi adhærere dogmati. Quinetiam iuris noſtri autoritas abundè arguit, quod omnis ex ſtellionatu condemnatus infamia aſpergatur. Hoc prius; illud poſtea apertè oſtendam.

Vlpianus Iuriſconſultus in d. l. Quid ergò, 13. §. ultim. ff. de his, qui infamia notantur, diſertè ſcribit; *quod crimen ſtellionatus infamiam irroget damnato.* Hoc Iuriſconſulti enunciatū eſt quidem indefinitum, ſine univerſali ſigno poſitum: at quia nullibi in toto iure noſtro ullus extat



Digitized by Google

violat. Afficitur quoq; infamia, qui ob crimen expilatæ hæreditatis damnatur, l. ſi te. C. ex quibus cauſis infamia irrog. Et quia omne etiam aliud crimen extraordinarium dolo committitur, & gravem extraordinariam continet pœnam, uti arguit tot. tit. ff. de extraord. criminib. & 10. ſeqq. titt. iccircò dubium eſt nullum, quin & quovis alio extraordinario damnatus crimine, infamiam ſuſtineat. Id quod nominatim de ſtellionatus crimine damnato Reo tradit Vlpian. in d. l. Quid ergò, 13. §. ultim. ff. de his qui notantur infam.

Denique corporalis pœna ſtellionatus vel eſt opus metalli, vel relegatio, vel ab ordine motio l. 3. §. penult. & l. ultim. ff. Stellionat. cur ergò non etiã infamiam incurreret, qui hoc crimine damnatur? Opus metalli infamiæ damnũ adfert damnato l. Ad tempus, 6. C. ex quib. cauſ. infam. irrog. Relegatio ſimiliter, l. capitalium 28. §. cæteræ pœnæ, ff. de pœnis l. 4. C. ex quibus cauſis infam. irrog. ubi pro *relegatum* legi debet *relegandum, & pro damnandum*, damnatum, Cujac. in Commentar. in libr. 1. Reſpònſor. Papin. pagin. 19. & ad l. 1. C. de his, qui in exil.

extra ordinem accuſatio illius nomine inſtituatur, l. 3. §. 1. ff. ſtellionat.

Ideò autem de crimine ſolum loquitur Macer Iuriſconſultus, quia toto illo libro 2. publicorum iudiciorum, unde lex ea fuit deſumpta, egit de criminibus ut arguunt l. 14. ff. de offic. præſid. l. 63. ff. de furtis, l. 40. ff. de iniur. l. 9. ff. de ſepulchro violat. & l. 4. ff. de prævaricat. quæ leges omnes ſunt eiuſdem Macri Icti ex eodem lib. 2. de publicis iudic.

Cum verò non ſolum publico iudicio ob crimen publicum damnatus, aut damnatus ob crimen extraordinarium, quod origine, & ſuâ naturâ eſt delictum privatum famoſum, infamiam ſuſtineat; ſed & damnatus ex quovis alio extraordinario crimine, ut patet ex l. 1. & l. ult. ff. de ſepulchro viol. l. 1. & l. 2. ff. de abigeis, l. 4. ff. de prævaricat. l. 2. ff. de receptatorib. l. 1. & l. ultim. ff. de furib. balnearis, l. 1. & l. 2. ff. de effractor. l. 3. & l. 5. ff. de Expilatæ hered. l. 2. ff. de term. mot. & l. 2. C. de Collegiis. Quinetiam ex quorundam contractuum & quaſi contractuum actionibus ob commiſſum dolum condemnati fiant famoſi, l. 1. ibi. Qui pro ſocio tutelæ, manda,



Digitized by Google

ti, depoſiti, & l. furti, 6. §. mandati, & §. ſeq. ff. de his, qui not. infam. & §. Ex quibuſdam judiciis, verſ. Item tutelæ, mandati, depoſiti, & verſ. ſeq. Inſt. de pœna temer. litig. non poteſt certum communi opinioni argumentum poni in textu d. l. Infamem, 7. ff. de publicis jud. Ex eo enim ita argumentari haud rectè poſſumus: Ex eo crimine, quod publici judicii cauſam habet, Reus damnatus, infamia notatur; ut & ille, qui extra ordinem damnatur ex illo crimine, quod etiam in privato judicio infamiam condemnato importat, quale crimen eſt furtum, rapina, injuria, dolus: Ergò ex alio crimine, non publico, non item extraordinario, quod origine privatum ſit, damnatus non ſuſtinet ignominiam: Multò minus ex eo delicto, quod cum aliquo conjunctum eſt contractu qualè delictum eſt dolus, qui cauſam dat contractui, aut in ipſo incidit contractu, qui dolus etiam delictum dicitur in l. ex contractibus, 49. ff. de obligation. & actionib. Eſt namque vitioſa hæc conſequentia: quippe cum & alia extraordinaria crimina, dolus item cum contractu & quaſi contractu conjunctus

quan-

Digitized by Google

quanqoque Reum condemnatum famoſum reddant, uti antea oſtendi.

Et certè, quod Doctores affirmant, ſtellionatus crimen haud eſſe famoſum, quando concurrit cum contractu, cujus actio famoſa non eſt, vix admitti poteſt, eò quod difficulter dari poteſt contractùs, cum quo concurrat ſtellionatus crimen, & ob dolum, cujus nomine ſtellionatus judicium competat, ipſius contractus actio famoſa non ſit. Concurrit judicium ſtellionatus cum contraria pignoratitia actione, in caſu l. 1. §. ult. l. Tutor, 16. §. 1. l. ſi quis, 36. ff. de pignorat. action. Sed in caſu illarum legum contrariam pignoratitiam actionem eſſe famoſam arguit textus in l. Furti, 6. §. ult. in fin. ff. de his, qui notantur infam. & ſentit Oldendorp. Claſſ. 3. act. 13. cap. ſingularia hujus actionis, pag. 451.

Et licet concedatur, non eſſe famoſam actionem privatam, cum qua concurrit ſtellionatus judicium, attamen ex eo haud firmiter concludi poteſt, quod nec ſtellionatus judicium, cum privata concurrens actione, ſit famoſum; ſiquidem extraordinaria criminis perſecutio duriorem contineat pœnam, quam perſecu-

ſecutio privata, l. Interdum, 58. §. 1. ff. de furtis, l. 1. §. Solent. 7. ff. de offic. Præfecti urbi. l. ult. ff. de privat. delict. l. ult. ff. de furt. & l. ult. ff. de iniur.

Quemadmodum autem non particularis, ſed generalis eſt definitio d. l. Quid ergo 13. §. ult. ff. de his, qui not. infam. Ita quoque generalis eſt enunciatio, non particularis, in d. l. 2. ff. Stellionat. hæc ſcilicet: Stellionatus iudicium famoſum non eſt. Hanc indefinitam propoſitionem prædicti Interpretes omnes explicant particulariter, ac ſi Vlpianus diceret: *Quoddam ſtellionatum judicium non eſt famoſum*. At quia indefinita eſt, pro univerſali accipi debet, cum nullibi in iure noſtro ullus extet locus, qui oſtendat, quod interdum, non ſemper ſtellionatus iudicium ſit famoſum. Quo autem ſenſu Vlpianus Iuriſconſultus generaliter dicat, *Stellionatus judicium non eſſe famoſum*, explicabo infra.

Videamus conciliandi rationes ab aliis datas. Iul. Pac. in notis ad d. l. Quid ergò, 13. §. ult. ff. de his, qui notantur infam. & cent. 2. ἐναντιοφανῶν, quæſt. 27. diſtinguit inter infamiam, quæ à lege, & infamiam, quæ à iudice nominatim irroga-

rogatur. Crimen ſtellionatus, ait, legis autoritate non infamat condemnatum reum, cum habeat non legitimam, ſed extraordinariam pœnam; Sed infamis efficitur huius criminis Reus, ſi iudex nominatim ſuo arbitrio iuſſerit eum famoſum eſſe.

Sed neque hæc ferenda eſt concordandi ratio; tum quia & extraordinarii criminis iudicium per ſe irrogat infamiam condemnato, l. 1. ff. de ſepulchr. viol. l. 4. ff. de prævaricat. l. ultim. ff. de furib. balnear. l. ſi te, 12. C. Ex quib. cauſ. infam. irrog. iunct. l. ult. ff. expilatæ heredit. tum etiam, quia infamia arbitrio iudicis nulli poteſt nominatim irrogari; nec iuris autoritas arguit, quod etiam ſolo iudicis infamia Reis quibuſdam imponatur. Iuris infamia notatur quis vel ob ſolum maleficium ſuum, vel ob maleficium, & ſubſecutam condemnationem, etiamſi infamiæ nulla ſit mentio facta in ſententia, vel ob maleficium & pactum de ipſo maleficio infami remittendo, l. 1. & tot. tit. ff. de his, qui not. infam. Non obſtat l. Improbum, 20. ibi, *infamiæ macula irroganda eſt*, Cod. ex quibus cauſis infam. irrog. Hoc enim lo-

ce

co vox *irroganda*, non ad judicis arbitrium referenda eſt, quo ipſe nominatim irrogare debeat infamiam, ſed intelligenda de ſententia, qua Iudex in improbum fœneratorem quandam arbitrariam dat ſententiam, quæ tacitè etiam importat infamiam, Improbus fœnerator extxa ordinem accuſari, & judicis arbitrio puniri poteſt, Iacob. Butrig. in d. l. Improbum, C. d. t. cujus opinionem conſulendo defendit Corn. conſil. 19. lib. 3. Didàc. Covarr. lib. 2. variar. reſol. cap. 3. n. 2. Et in Epit. de ſponſalib. part. 2. cap. 6. In initio, num. 17. Iul. Clar. lib. 5. ſentent. §. uſura, verſ. Et ex hoc, Menoch. de arbitr. judic. quæſt. lib. 2. centur. 4. caſu 398. Molin. de uſur. num. 156. Borcholt. Tractat. de uſuris, cap. 5. numer. 9. & ſeqq. Quando autem judex dat ſententiam in fœneratorem improbum, extra ordinem ob crimen, fœnus ſcilicet accuſatum, tunc eadem illa ſententia tacitè quoque adfert infamiam condemnato fœneratori. Donellus quidem lib. 18. cōmentar. cap. 7. pag. 155. exiſtimat, ipſo jure fœneratorem improbum effici infamem, abſque ulla judicis ſententia: At votis crebrioribus pro-

probata eſt opinio contraria quam cõfirmat etiam textus in d. l. Improbrum. ibi, *irroganda eſt*. C. Ex quib. cauſ. infam. irrog. Vbi dicunt, Impp. quod infamia *irroganda ſit improbis fœneratorib.* Si irroganda eſt, & non irrogatur ab ipſiſmet Impp. eadem lege, certè ipſo jure, abſque condemnatione fœnerator non efficitur infamis. Et quia neque raptor, neque fur, ignominiam ſuſtinet ob ſolum delictum illud, ſed ut infamia notati dicantur, neceſſe ſit, eos judicis ſententia eſſe condemnatos, l. 1. l. 4. §. ult. ff. de his, qui notantur infam. veriſimile eſt, condemnationem deſiderari etiam in improbo fœneratore, cum hic illis non ſit abſimilis; atque his conſentientibus, illi invitis quid auferant.

Tertia conciliandi ratio eſt Antonii Fabri lib. 4. conjecturar. cap. 2. ubi autumat, abundare negationem in d. l. 2. ff. Stellionatus, atque ita legendum ibi: *Stellionatus judicium famoſum quidem eſt, ſed coërcitionem extraordinariam habet.* At quia legum correctio omnibus modis vitanda eſt, nihil defero huic componendi rationi: Maximè cum alius concordandi has leges haberi modus poſſit.

nem capiendam, quæ vitio caret. l. in ambigua, 19. ff. de legib. Quapropter cum ambiguus ſit ſermo Iuriſconſulti Vlpiani in d. l. 2. ff. Stellionat. Siquidem judicii nomen vel ut actionem in privatis, ſic accuſationem, in criminalibus negociis ſignificet, vel ad ſententiam judicis de eiuſmodi negotiis pertineat: Poſtrema autem hæc interpretatio nominis *judicii* in d. l. 2. ff. Stellionat. & aperto repugnet textui generali in d. l. Quid ergo, 13. §. ultim. ff. de his qui notantur infamia, & juris adverſetur rationi, quæ eſt, quod non actio, vel accuſatio criminis per ſe, ſed accedente judicis ſententia infamiam irroget damnato, l. 1. l. 4. §. ultim. ff. dict. titul. l. Nullam, 14. C. eodem tit. convenit, ut de priori ſignificatione judicii vocem accipiamus in dict. l. 2. ff. Stellionat. Quod cum ſit, nulla omninò pugna eſt inter eandem leg. & d. l. Quid ergo, 13. §. ult. ff. de his, qui not. infam.

Non quidē ignoro quod & ipſæ actiones, ex quibus condemnati rei ſunt infames, etiam famoſæ dicũtur in jure noſtro, l. Furti, 6. §. 1. ff. dict. tit. Verùm id

 non

Digitized by Google

non eo accipiendum eſt ſenſu, quaſi actiones illæ per ſe, & ipſo jure ante condemnationem ignominia notent eos, qui conveniri poſſunt actionibus illis; Sed hunc intellectum habet, quod condemnati, condemnati, inquam, ex eiuſmodi actionibus ignominioſi fiant, uti arguit non modo textus in l. 1. ff. dict. tit. per ſæpius repetitam vocem, *damnatus*, ſed & l. 4. §. ult. ibi *damnatus*. & d. l. furti, 6. §. 1. ibi, *condemnatus*, ff. eod. & §. ex quibuſdam, ibi, *Ex quibuſdam judiciis damnati*. Item ibi, *eo judicio damnatus*. Inſtit. de pœna temerè litig. Ex quibus locis omnibus evincitur condemnationem judicialem potiſſimam eſſe cauſam infamiæ juris, qua damnati rei afficiuntur, non ſolam vel actionem, vel condemnationem. Quod autem eiuſmodi aliqua actio famoſa dicitur, hoc fit reſpectu condemnationis, quæ ex tali actione damnatum ignominia notat. Sic crimen, id eſt accuſatio ſtellionatus, non per ſe, & ipſo jure, infamiam dicitur irrogare abſq; damnatione, ſed dicitur irrogare infamiã reo per ſententiam damnato d. l. Quid ergo

13. &

13. §. ult. ff. de his, qui not. infam. Hinc etiam Marcellus Ictus in l. Ictus fuſtium, 22. ff. d. tit. non ſimpliciter affirmat, quod cauſa, puta crimen, ſive maleficiũ, infamiam irroget, ſed quod infamiam *damnato* irroget. Hinc item Gordianus imp. in l. Nullam, 14. ff. eod. tit. Nullam, ait, exiſtimationis infamiam avunculus tuus pertimeſcat, ictibus fuſtium ſubiectus, *ſi ſententia non præceßit ignominiæ maculam irrogans.*

*Non abſurdum* quoque fuerit, meo animo, ſi dicamus, *famoſum* in dict. l. 2. ff. Stellionat. idem eſſe quod *publicum*; tùm quia idem Iuriſconſultus Vlpianus alibi quoque negat ſtellionatus judicium eſſe publicum, ut in l. 3. ff. de extraordin. crimen. & d. l. Quid ergo, 13. §. ultim. ff. de his, qui not. infam. tum quia in eadem illa l. 2. opponuntur inter ſe *judicium famoſum, & judicium extraordinariũ,* tanquam duæ ſpecies diſparatæ; certum autem eſt, quod publicum judicium ſit ſpecies, oppoſita judicio non ſolum privato l. 1. ff. Stellionat. l. Infamem, 7. ff. de public. jud. Sed & extraordinario, d. l. 3. ff. de extraord. criminib. junct. illa



Digitized by Google

Rubr. & Tit. Stellionat. & Tit. expilat. heredit. tum etiam quia *famoſum* dicitur quoque illud, quod publicè notum, & clarum eſt: tum item quia rarum non eſt, quod ex rei alicuius adiuncta qualitate res ipſa ſubiecta tropicè ſignificatur: tum poſtremò, quia vitioſa & inepta videri poſſet enunciatio ſegregativa in d. l. 2. ff. Stellionatus, ſi per judicium famoſum ſignificaretur, ibi, non publicum judicium, ſed iudicium ignominioſum: quippe cum axioma hoc; Stellionatus judicium non eſt ignominioſum, ſed eſt extraordinariæ coërcitionis criminalis; ſegreget terminos conſentaneos: qui ſunt, *coërcitio extraordinaria criminalis, & famoſum eſſe judicium.* Omnis enim extraordinaria coërcitio criminalis ut quæ fit ob crimē aliquod, de quo inſtituta eſt accuſatio, eſt ignominioſa damnato, ut ſupra oſtendi; cum tamē propoſitio ſegregativa enunciare debeat, & continere diſſentaneos terminos, ſive argumenta diſſentanea. Quemadmodum ergò ineptè dixeris; Vlpianus eſt quidem Iuriſconſultus, ſed teſtamenti ordinationem optimè intelligit.

Digitized by Google

ligit. Item, Auguſtinus eſt quidem Theologus, ſed in quo æterna hominis ſolus conſiſtat, præclarè docet: Item, Socrates eſt quidem homo, ſed eſt etiam animal rationale: Item, Turca non eſt quidem Chriſtianus, ſed negat Virginis Mariæ filium, Chriſtum, eſſe verum Deum, & Salvatorem generis humani: Item, Iudæus non eſt quidem infideliũ numero, ſed neſcit, mundi Redemptorem Chriſtum eſſe hominem natum: Ita non niſi ridiculè quiſquam dixerit: Stellionatus judicium ignominioſum quidem non eſt damnato reo, ſed ex eo criminaliter reus extra ordinem coërcetur. Quicunque enim extra ordinem criminaliter coërcetur, is etiam ignominiâ notatur; ut proinde iſthæc duo ſimul ſtare non poſſint, *judicium non eſſe ignominioſum reo, & reum extra ordinem criminaliter damnari*; quippe cum conſentanea iſthæc ſint, & unum ex alio ſequatur. Quod autem omne extraordinarii criminis judicium ſit ignominioſum damnato evincitur ex omnibus criminis extraordinarii ſpeciebus, quæ proponuntur ſub titul. ff.

tul. ff. de extraordinariis criminib. & undecim tit. ſeqq. & l. ultim. ff. de privat. delict. l. Interdum, 56. §. Qui furem deducit, l. ultim. ff. de furt. l. ultim. ff. de injur. l. 1. §. ſolent, ff. de officio præfecti urbi. Et nominatim etiam de judicio ſtellionatus id docet Vlpianus in d. l. Quid ergo, 13. §. ult. ff. de his, qui notantur infam.

*Infami abſtineas à crimine ſtellionatus,*
*Turpis ſi eſſe nolis labe notatus atra.*



Digitized by Google

# INDEX

## ALPHABETICUS

# RERUM ET VERBORUM,

*maximè notabilium, quæ in hoc Tractatu continentur.*

*Prior numerus Paginam, Poſterior Summarium denotat.*


ABſens damnari nō poteſt, ſi pœna relegatione major ſit. 217.10

Accuſare quis poſſit majeſtatis Reum. 220.16

Accuſator Rei criminis majeſtatis interdum torqueri poteſt, ut ille cujus conſilio accuſationem inſtituit. 224.26

Ademptio juris alienandi non arguit amiſſionem dominii. 136.31

Adulterans probam Imperatoris monetam crimen majeſtatis contrahit. 84.75

AEs alienum prius eſt ſolvendum in confiſcatione bonorum. 181.88

Amor deſcendit, non aſcendit. 119.76

An majeſtatis crimen contrahat, qui patriam ſuam oppugnat, vel prodit. 108.111

An pœna parentis, liberos afficiens ex perduellionis crimine, ſublata ſit per l. ſancimus. C. de pœnis. 148.52

Appellatione domini in l. 3. verſ. Reus etiam, C. de Epiſcop. audient. ſignificatur non ſolum Imperator, ſed & Princeps alius inferior. 107.110

Appellationes in cauſis criminalibus an hodiè recipiantur. 227.32

Arbitraria eſt pœna, non certa, quando lex non definit pœnam delicti. 126.4.

# INDEX.

Argumentum à contrario ſenſu non procedit contra legem apertam. 144. 43

Argumentum ab ultima voluntate ad delictum non procedit. 183. 91

Autor legis Iuliæ quis ſit, quo ad majeſtatis crimen, in dubium vocatur. 9. 10

B.

Bona non publicantur, quæ Reus jure ſingulare poſſidet. 145. 46

C.

Carolina conſtitutio probat pœnam diſſectionis, & aliam addit, Das ſchleiffen vnd mit Zangen reiſſen. 119. 14

Citatio in judicio majeſtatis quomodo fiat. 216. 7

Civis Romanus quis ſit. 10. 13

Clericus an majeſtatis committat crimen in ſurgendo contra Imperatorem. 12. 16

Clericus Imperatori ſubjectus non eſt. 12. 17

Clericus, crimen majeſtatis committit adverſus Imperatorem, & populum Romanum, ejuſq; ſecuritatem. 17. 25

Cognitio cauſæ accurata in judicio majeſtatis neceſſaria. 225. 29

Communia utriuſque criminis, publici, & extraordinarii. 8. 8

Conciliatio l. 2. C. de bonis proſcriptorum, cum l. Ejus qui, 8. §. 1. ff. qui teſtamenta facere poſſ. 143. 42

Concluſio an ſit neceſſaria in judicio majeſtatis. 225. 28

Conditores juris ſub duobus ſimplicibus in diſtributione expreſſis, comprehendunt etiam mixtum 93. 88

Confœderatio non inducit ſubjectionem: 28. 46

Contra Reum majeſtatis citatum, & non comparentem in termino, proceditur in contumaciam. 217. 9

Corporalis pœna criminis læſæ majeſtatis ita ſpecialiter dicti, eſt vel ultimum

Digitized by Google

# INDEX.

*mum ſupplicium, vel deportatio, vel relegatio.* 193. 1 9

Crimen *majeſtatis jure civili ſimpliciter appellatum, Ius Canonicum vocat etiam crimen læſæ majeſtatis.* 4. 7

Crimen *aliud eſt publicum, aliud extraordinarium.* 8. 1.

Crimen *publicum quid ſit.* 8. 6

Crimen *publicum qua nota diſtinguatur à privato crimine.* 6. 7

Crimen *majeſtatis qua ex lege publicum ſit.* 9. 9

Crimen *majeſtatis ſolus civis Romanus committit.* 11. 14

Crimen *majeſtatis committit ſolus ſubditus.* 11. 15

Crimen *majeſtatis committitur adverſus Imperatorem, & populum Romanum, ejuſq; ſecuritatem.* 17. 25

Crimen *majeſtatis eſt duplex.* 42. 1

Crimen *majeſtatis facto commiſſum duplex eſt, perduellio, & majeſtatis crimen.* 44. 5

Crimen *perduellionis ſæpè generis nomine ſignificatur, & ſimpliciter majeſtatis crimen dicitur.* 45. 6

Crimen *perduellionis in duplici eſt differentia.* 46. 7

Crimen *quaſi perduellionis quibus in perſonis committatur.* 47. 8

Crimen *perduellionis unde dicatur.* 48. 10

Crimen *perduellionis quibus modis adverſus Imperatorem committatur.* 48. 11 & 49. 12

Crimen *perduellionis adverſus rempubl. quis committat.* 50. 13

Crimen *quaſi perduellionis quod ſit.* 52. 14

Crimen *quaſi perduellionis cur ita vocetur.* 52. 15

Crimen *majeſtatis ſpeciale adverſus quem committatur.* 79. 58

Cri-

# INDEX.

Crimen majeſtatis committit, qui ſtatuas Imperatoris, vel imaginem conſecratam conflat. 81. 63

Crimen majeſtatis contrahit, qui nomen Imperatoris ſibi vindicat dolo malo. 83. 71

Crimen majeſtatis committit, qui monetam abſque licentia Imperatoris cudit. 83. 72

Crimen majeſtatis ſpeciale, quomodo committatur adverſus populum Romanum. 90. 84

Crimen majeſtatis ſpeciale quod adverſus populum Romanum committitur, in duplici eſt differentia. 91. 86

Crimen majeſtatis committitur interdum non faciendo ſive omittendo. 95. 91

Crimen majeſtatis adverſus Imperatorem committit, qui jus magiſtratus ſibi vindicat, quaſi datum ſibi ab Imperatore. 99. 97

Crimen majeſtatis adverſus populum Romanum committit, qui confugientem ad Eccleſiam ab ea abducit. 100. 98

Crimen majeſtatis eſt collegium conſtituere illicitum. 100. 98

Crimen majeſtatis committit, qui de nece magiſtratus civitatis Imperialis nefariè cogitat. 107. 110

Crimen majeſtatis verbale quandoque impunitatem habet. 124. 1

Crimen perduellionis omnium eſt nefandiſſimum, & ſceleratiſſimum. 128. 12

Crimen perduellionis ſignificatur quandoque per crimen majeſtatis ita ſimpliciter dictum. 204. 117

Crimen majeſtatis probatur non ſolum teſtibus, ſed & confeſſione tormentis expreſſa. 224. 25

Crimine majeſtatis in jure noſtro ſignificatur plerunque temporalis, ſive humana majeſtatis crimen.

meñ. 7. 3.

D.

Denunciatio ad inquirendum, non ad condemnandum conducit. 222. 21

Definitio criminis maieſt. 6. 1

Definitio criminis majeſtatis, quod maledicto committitur. 43. 3

Definitio criminis perduellionis. 47. 9

Definitio criminis læſæ majeſtatis ſpecialis. 78. 57

Denunciator licet non poſſit probare crimen, tamen illud indicare tenetur. 78. 53

Dictio, Securitas, quid ſignificet in l. 1. §. 1. ff. d. leg. Iul. majeſt. ubi Interpretes variant. 29. 49

Dictio cujuſlibet eſt nomen univerſitatis, & extendit diſpoſitionem ad omnes, & ſingulos. 61. 25

Dictio, aut, in l. ult. in fin. C. de abolitionibus conjunctionis vim habet, non disjunctionem denotat. 117. 113

Diſtinguendum inter crimen perduellionis, crimen quaſi perduellionis, & crimen majeſtatis ita ſpecialiter dictum. 127. 7

Doctores, qui negant crimen majeſtatis committi in principe Imperatorem recognoſcente, memorantur. 104. 105

Doloſus conatus in crimine majeſtatis ſufficit. 30. 51

Dolus requiritur ut ſit majeſtatis crimen. 30. 50

Donellus negat eſſe mixtas actiones, ſed injuriâ. 94. 89

Duo ſunt capita leg. Iuliæ majeſtatis ex Dd. ſententia. 197. 112.

E.

Eccleſia ab aliqua abſtrahi qui poſſint impunè. 101. 99

Emphyteuſis Eccleſiaſtica an tranſeat ad heredes etiam extraneos. 174. 80

Error Interpretum detegi-

tegitur. 44. 4

Frror Hier. Gigantis detegitur, qui urbem accipit pro civitate ſuperiorem non recognoſcente, in l. 1. §. 1. ff. de leg. Iul. majeſt. 97. 9

Error Doctorum arguitur, qui exiſtimant, filios Rei quaſi perduellionis non affici pœna ob paternum hoc crimen. 191. 106

Executio ſententiæ fit ſi non ſit appellatum, aut appellari nequeat. 225. 30

Exercitum comparare & bellum gerere, ſolius eſt Imperatoris. 80.59

Explicatio l. Senatoris, 11. C. de dignitatibus Lib. 2. 156. 64.

F.

Facta nonnulla ſunt, quæ ſpeciem habent criminis majeſtatis, ſed ejuſmodi non ſunt. 87. 78

Filiæ Rei quaſi perduellionis ſalvam retinent legitimam in bonis maternis. 191. 107

Filii fruuntur dignitate & honore patris, licet nati ſint antequam pater honorem adipiſceretur. 155. 63

Filii perduellium non indigni, ſed incapaces dicuntur hereditatis. 171. 74

Fiſcus eſt loco extranei heredis. 144. 45.

H.

Hereditas, quæ aufertur alicui ut indigno, non per ſe, ſed ex alio, non vindicatur fiſco, ſed aliis legitimis ſucceſſoribus relinquitur. 170. 73

Hereditas parentum ne ad liberos pertineat, lege effici poteſt. 185. 94

Hereditas Reo perduellionis delata, non autem adita ab iſo, non pertinet ad fiſcum. 189. 103

Hotomannus, Decianus, & Arnoldus ab Haerſolte, in definiendo crimine majeſtatis ſpeciali labi videntur. 91. 75.

I.

Imperator dicitur Dominus mundi, 22. 34

Imp-

INDEX.

Imperator negocium luſtrandi milites alii mandare poteſt. 80. 61

In iure noſtro etiam ea, quæ ſub genere expreſſo continentur, ſpecialiter quoque & nominatim poſt genus ſæpè exprimuntur. 110. 116

In l. 2. C. de rebus creditis, quidam pro per genium principis, legendum putant, per venerationem principis. 90. 83

Incertum eſt, duo an plura fuerint legis Iuliæ majeſtatis capita. 200. 114

Incluſio unius eſt excluſio alterius. 106. 108

Infamia patris Rei perduellionis comitatur etiam filios. 148. 51

Infamia non irrogatur filiabus ob patris crimen perduellionis. 152. 59

Infamia notatur, qui pro Reo perduellionis intercedit. 172. 75

Injurioſum eſt ſtatuam alterius detrahere. 81. [illegible]

Intellectus c. Felicis, Tit. de pœnis, remiſſivè. 74. 51

Intellectus Quiſquis, §. pen. C. ad leg. Iul. majeſt. 75. 53

Intellectus l. Eorum, 9. ff. de lege Iul. majeſt. 205. 118

Intellectus Novellæ, 134. cap. ultim. in fin. 201. 116

Iudex quis ſit in cauſa majeſtatis. 212. 2

Iudex ſi dicat ſententiam dolo malo in fraudem legis, veram litis æſtimationem parti læſæ præſtare cogitur. 88. 80

Iudex inquiſitione ex officio utitur, quando nemo vel accuſat majeſtatis Reum, vel per denunciationem ipſum Reum facit. 223. 22

Iudex in cauſa majeſtatis non Imp. ſed arius eſt. 213. 5

Ius civile de perduellionis crimine ab uſu receſſit, ſi Imperator in Pontifice Romano crimen majeſtatis committeret. 25. 41

Ius cudendæ monetæ privatus impetrare non poteſt. 84.74

Ius cudendi monetam eſt de regalibus. 83.73

Ius divinum adimit poteſtatem ſecularem perſonis Eccleſiaſticis. 23.37

Ius ſingulare ad conſequentias, trahendum non eſt. 73, 49

Ius Wirtembergicum deſiderat, ut denunciator vel probet crimen, vel ejus indicia per circumſtantias proferat. 78.56.

L.

Legitima debetur jure naturæ. 180.85

Legitima pacto tolli non poteſt. 180.86

Legitima eſt liberorum debitum. 180.87

Legitima non relinquitur filiis damnato perduellionis Reo. 181.89

Legitima non debetur liberis vivo parente. 181.90

Legitima propriè naturæ debitum non eſt. 184.92

Legitima cur naturæ debitum dicatur. 184.93

Legitima an ſtatuto tolli vel minui poßit. 186.96

Legitima, & æs alienum in jure noſtro invicem ſeparanur. 186.97

Legitima debetur liberis parente vivo tantumſpe quadam. 188.101

Lex Iulia majeſtatis à Iulio Cæſare lata præſumitur. 10.12

Lex non dubito, §. ult. ff. de captiv. & poſtlim. reverſis, explicatur. 28.48

Lex 4 in fin. pr. ff. de leg. Iul. majeſtat. de omni Reo, non tantum de Reo majeſtatis exaudienda: 98.95

Libellus an ad accuſandum majeſtatis Reum ſit neceſſarius. 221.18

Liberi vivo patre quodammodo domini paternorum bonorum exiſtimantur. 187.99

Litis conteſtatio non eſt neceſſaria in judicio majeſtatis,

Digitized by Google

ſtatis, cum ex ſentētia Iudicis de plano, & ſummariè proceditur. 224.24

Luſtrare exercitum eſt probare militem, qui actus probatoria dicitur. 80.61

M.

Magiſtratus officium eſt, conquirere latrones, & alios quietem publicam turbantes, atque in eos ſeveriſſimè animadvertere. 223.23

Majeſtas alia eſt æterna, alia temporalis. 7.2

Majeſtas quid ſit. 32.53

Majeſtas populi Romani dicitur majeſtas publica. 32.55

Majeſtas etiam eſt Imperatoris: cujus varia appellatio. 32.57

Maledicens Imperatori arbitrariè punitur. 124.2

Memoria etiam defuncti Rei perduellionis damnatur. 147.48

Modi quibus majeſtas Reipublicæ Romanæ omittendo læditur, recenſentur. 111.118

Modi, quibus aliquis Rempubl. Romanam per alium offendit, exponuntur 112.119

Moneta adulteratur tribus modis. 87.77.

N.

Nemo tenetur crimen revelare, ſi id probare nequeat. 77.54

Notatio criminis majeſtatis. 31.52. & 54.

O.

Objectio; majeſtatis crimen hodie non amplius committitur adverſus populum Romanum, ex quorundam ſententia. 27.26

Odioſa & pœnalia non extendenda. 106.107

Omnis anima Imperatori dicitur ſubdita. 22.35

Oratio illa, ope conſilio, item, opera conſilio, quid valeat in Iure noſtro. 92.87.

X Pa-

Digitized by Google

## P.


*Papa Romanus dicitur omnium Chriſtianorum dominus.* 21. 30

*Papa Romanus vacante imperio eſt Imperator ſua opinione.* 21. 33

*Papa Romanus eſt Clerus, nõ herus mundi.* 24. 40

*Pater onerare non poteſt liberorum legitimam, nec minuere illam.* 179. 84

*Partitio argumenti in judicio majeſtatis.* 212. 1

*Per denunciationem poteſt quis aliquem majeſtatis Reum facere.* 222. 20

*Per factum ſignificatur, quandoque in jure noſtro infectum.* 95. 92

*Petrus non fuit dominus reliquorum Apoſtolorum, ſed ſocius.* 24. 38

*Petrus à Paulo reprehenſus fuit.* 24. 39

*Philippus Rex Francorum malè excepit & tractavit Legatos Pontificis Bonifacii Octavi, ſignificantis per eos ſe dominum eſſe omnium regnorum ac ditionum.* 25. 42

*Pœna perjurii quando ſit ictus fuſtium.* 89. 82

*Pœna perduellionis tenetur etiam, qui hoc crimen commiſit in Principe Electore.* 128. 10

*Pœna capitis in perduelles eſt antiquiſsima.* 128. 11

*Pœna perduellionis moribus recepta, eſt diſciſſio corporis in quatuor partes.* 129. 13

*Pœna perduellionis quæ ſit Venetis, & in Gallia.* 130. 15

*Pœna perduellionis eſt etiam bonorum confiſcatio.* 130. 16. & 17

*Pœna perduellionis hæc etiam novo Iuſtinianeo jure eſt probata.* 131. 18

*Pœna perduellionis & hæc eſt, quod ipſorum filii, neque in maternam, neque in avitam, neque in aliorum propinquorum hereditatem ſuccedunt.* 148. 50

*Pœna quaſi perduellionis*

nis, eſt corporis & bonorum. 172.76

Pœna quaſi perduellionis in liberis Rei duplex eſt, bonorum & infamiæ. 190. 150

Pœna criminis maieſtatis ita ſpecialiter dicti, vel corporalis eſt, vel bonorum. 193.109

Populi confœderati duplicis ſunt generis. 27.45

Populus confœderatus, an maieſtatis crimen committat in Imperatore Romano. 26.44

Populus exterus an committat maieſtatis crimen in Reges, Duces, aut Principes ſuos. 19.28

Populus Romanus communicavit ſaltem cum Imperatore ſuum imperium, non eo prorſus ſe abdicavit. 18.27

Poteſtas & ius eligendi Pontificem Romanum pertinet ad Imperatorem, ut & creatio Archiepiſcoporum. 22.36

Poteſtas legis maior eſt quam pacti. 185.93

Pontifex Romanus ſua conſecratione, & coronatione promovet Cæſarem ad imperium. 21.31

Pontifex Romanus deponere audet Imperatorem. 21.32

Principes, Comites, Barones ſunt Senatores populi Romani. 103.103

Proceſſus iudicii maieſtatis quibus rebus contineatur. 216.6

Proceſſus iudicij maieſtatis, vel eſt ſummarius, vel pro arbitrio iudicis ordinarius. 221.19

Procurator Rei in cauſa fracta pacis admittitur. 219.14

Provincia, Civitas, Pagus Imperij Romani, committere quoque dicitur maieſtatis crimen, offendendo Imp. poteſt. 15.23

Q.

Quæſtio, an perduellionis ſit crimen, ſi quis alicui



Digitized by Google

Cardinali hoſtiliter inſidias ponat? 54. 17

Quæſtio, an Princeps Romanus crimen maieſtatis committat in Pontifice. 21. 30

Quæſtio, an ſit neceſſe, ut in aula Cæſarea ſemper commoretur, vel Pontificis adhæreat lateri, Imperatoris Conſiliarius, aut Cardinalis, ut in eius perſona crimen quaſi perduellionis committi dicatur. 55. 18

Quæſtio ardua, an quaſi perduellionis crimen committat, qui odio privato aliquem ex Conſiliarijs Imperatoris trucidari laborat? 62. 28

Quæſtio perplexa, incurratne in pœnam criminis læſæ maieſtatis, qui non ignorat committi illud, nec tamen hoc facinus revelat. 67. 36

Quæſtio, an contra Imperatorem, vel populum Romanum maieſtatis crimen committat? qui privatus pro poteſtate magiſtratuve quid dolo malo gerit. 98. 96

Quæſtio, an ſpeciale maieſtatis crimen committat, qui Principem Imperij, qui Elector non eſt, occidit, aut vitæ eius inſidias ſtruxit. 101. 101

Quæſtio, an ſolo conatu maieſtatis crimen committatur, etiamſi effectus non ſit ſecutus. 114. 120

Quæſtio anceps, Reus maieſtatis utrum amittat ſua bona ipſo iure, an verò ſequuta ſententia. 132. 21

Quæſtio dubia, an etiam futura bona Rei maieſtatis, ut quæ poſt contractum perduellionis crimen adquiſivit, fiſco vindicentur. 141. 39

Quæſtio anceps, an etiam feudum Rei criminis maieſtatis publicetur una cum allodio. 144. 44

Quæſtio, an feudum hereditarium, quod etiam ad extraneos tranſit heredem

des, fiſco inſeratur publicatis Rei bonis. 146. 47

Quæſtio, an filiæ etiam propter patris crimen perduellionis puniantur. 150. 56

Quæſtio, an filiæ Rei perduellionis ſint exortes avitæ hereditatis, aliorumq; propinquorum ſucceßionis. 152. 58

Quæſtio, an pœna criminis paterna etiam ad filios ante contractum illud ſcelus natos, tranſeat. 152. 60

Quæſtio, an ſi mater committat perduellionis crimen, pœna materni ſceleris ejus quoque filios teneat. 159. 65

Quæſtio, an etiam nepotes ſuſtineant pœnas criminis aviti. 162. 68

Quæſtio, an uxor mariti Rei perduellionis aliquod ſentiat incommodum ex hoc mariti ſcelere? 165. 69

Quæſtio, an ex perduellione filij pater ejus pœnam ſuſtineat? 167. 70

Quæſtio, an hereditas avita, & propinquorum, item extraneorum, à qua arcentur filij perduellium, fiſco cedat, necne? 169. 72

Quæſtio anceps; an Reus quaſi perduellionis cum allodio ſuam etiam emphyteuſin amittat. 173. 78

Quæſtio, emphyteuſis Eccleſiaſtica, an tranſeat ad heredes deſcendentes in infinitum, vel ad tertiam uſque generationem. 174. 79

Quæſtio, an emphyteuſis Eccleſiaſtica, quæ ex pacto ad extraneos etiam pertinet heredes, propter Emphyteutæ crimen quaſi perduellionis fiſco vindicetur? 175. 81

Quæſtio, an Eccleſia intra biennium poßit à fiſco repetere emphyteuſin Eccleſiaſticam. 177. 82

Quæſtio nodoſa, an ſalvam habeant liberi legitimam

 mam

Digitized by Google

mam ſuam. cum bona patris ob perduellionis crimen confiſcantur? 179. 83

Quæſtio perplexa, an filio criminis majeſtatis condemnato, pater teneatur legitimam ejus fiſco præſtare. 187. 98

Quæſtio, an patre mortuo, legitimam filij Rei perduellionis fiſcus poſcere queat? 188. 100

Quæſtio dubia, an Reo quaſi perduellionis, ante damnationem mortuo, memoria ejus poſtea damnetur. 189. 104

Quæſtio, an filij partem faciant in computatione legitima, cum agitur de legitima filiarum in bonis maternis. 192. 108

Quæſtio dubia, an Reus majeſtatis, ſi liberos, vel parentes habeat ſuperſtites, bona ipſius confiſcentur, vel liberis, aut parentibus relinquenda ſint. 201. 115

Quæſtio, an abſens Reus majeſtatis per procuratorem comparere poſſit. 2

Quæſtio controver an Reus majeſtatis ad catum in judicio hab poſſit. 219.

Quæſtio, an uxor m ritum ſuum majeſtatis um accuſare poſſit. 2

Quæſtio, an Reus ma ſtatis condemnatus app lare poſſit? 226.

Qui hominem in v periculo conſtitutum morte liberare poteſt, liberat eum, occid ipſum cenſetur. 75.

Qui ſtatuas Impera ris nondum conſecra conſtat, in crimen ma ſtatis non incurrit. 82.

Qui vendit Impera ris ſtatuas, aut imagi conſecratas, in crim majeſtatis incidit. 83.

Qui Imperatoris ſta am aut imaginem con cratam lapidibus, aut modo offendit, majeſt crimen contrahit. 83.

Digitized by Google

Qui per venerationem Imperatoris jurat, juramentum autem non ſervat, crimine majeſtatis ſe non polluit. 89. 81

Qui ſuo proprio facto, & per ſe Rempublic. Romanam pro parte offendit, vel faciendo, vel omittendo. 96. 93

Qui crimen majeſtatis committit in Principe non Electore, in illius filios non convertitur pœna, l. quiſquis, 5. C. ad legem Iul. majeſt. 104. 104

Qui maledixit Imperatori animo injuriandi, non à Iudice, ſed ipſomet Imperatore arbitrariè punitur. 124. 2

Quid non fieri, & non rectè fieri ſunt paria. 83. 67

Quid ſit memoriam Rei perduellionis damnare. 147. 49

Quidam impunè ab Eccleſia extrahi poſſunt. 101. 99

Quidam exiſtimant, quaſi perduellionis Reum non amittere ſua bona. 173. 77

Quis Iudex ſit in cauſa majeſtatis: ubi communis Dd. error detegitur. 212. 2

Quis majeſtatis Reum accuſare poßit. 220. 16

Quod veriſimilius eſt in dubio teneri debet. 10. 11

Quod ſimpliciter dicitur diſtinctionem non admittit. 153. 61

Quod in majeſtatis cauſa non Imperator, ſed alius ſit Iudex varijs oſtenditur argumentis. 213. 3.

R.

Ratio cur filiabus relinquatur legitima ex maternis bonis, non etiam filijs Rei perduellionis. 151. 57

Rebellis ante ſui condemnationem amittit ea, quæ juris ſunt civilis, & impunè occidi poteſt. 215. 5

Reſponſio ad objectionem, de Prætoris majeſtate. 33.59

Reſponſio ad argumenta opinionis illorum, qui pœnam criminis paterni non porrigunt ad filios ante contractum crimen perduellionis natos. 155.62

Reus non modò ex crimine perduellionis punitur, ſed & ejus filij, & filiæ. 127.8

Reus perduellionis & corpore & bonis punitur. 127.9

Reus perduellionis, non à tempore cõmiſſi delicti, ſed à tempore ſententiæ latæ bona ſua amittit. Vbi argumenta adferuntur, & ab autore ad contraria reſpondetur. 135. numer. 22. & ſeqq.

Reus majeſtatis niſi vilis conditionis homo ſit, non capitur, ſed citatur ad judicium. 216.8

Reus criminis majeſtatis ſi ipſemet litem ſit conteſtatus comparere poteſt per procuratorem. 218.12

Reus in judicio majeſtatis per procuratorem comparere poteſt, licet ipſemet præſens litem conteſtatus non ſit. 218.13

Rex, Princeps, Comes, Baro, Imperatoris Vaſallus, attamen Romano Imperio non ſubjectus, an majeſtatis crimen adverſus Imperatorem committat, quæſtio anceps. 14.19

Rex Francorum, fatuum nominavit Papam Romanum Bonifacium octavum. 26.43.

S.

Sententia contra ſacras conſtitutiones lata, eſt ipſo jure nulla. 88.79

Sententia l. un. in fin. C. ſi quis Imp. maledixerit; ubi Accurſii ſententia reijcitur. 125.3

Separatorum ſeparata eſt ratio. 73.50

Solius Imperatoris eſt habere delectum militum.

tum. 80. 60

Solus ſubditus crimen majeſtatis committit. 28. 47

Subditi Papæ Romani committunt crimen majeſtatis in ipſo Pontifice. 20. 29

Specialiter notari debent notabilia, ne quaſi neglecta videantur. 110. 115

Spes ſucceßionis non tranſit ad heredem extraneum. 188. 102

Statuæ Imperatoris reprobatæ quæ ſint. 82. 65.

T.

Teſtes examinari de crimine majeſtatis qui poßint. 225. 27

Textus lectio, de majeſtatis crimine quod facto committitur, emendatur. 42. 2

Tranſitio pœnæ paternæ ex perduellionis crimine in liberos probari videtur etiam l. Quando 10. in fin. C. de bonis proſcriptor & probat eam ſanctio Carolina in Aurea Bulla, Tit. Von der Erzbiſchoffe Segen. 150. 54.

V.

Verbum, videri interdum non fictionem, ſed veritatem & proprietatem ſignificat. 94. 90

Vox maſculini generis complectitur etiam genus fœmininum, etiam in odioſis & pœnalibus. 160. 66

Vnum idemq́ facinus criminoſum diverſa conſideratione ad diverſa criminum genera & titulos referri poteſt. 86. 76.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google